Agatha Christie

LEMTIES VARTAI

Agata Kristi

Lemties vartai

UDK 821.111-31
Ch525

Agatha Christie

Postern of Fate

First published in Great Britain by
Collins 1973

ISSN 1822-7376 ; 56
ISBN 978-609-8057-09-6

Keturi vartai Damasko mieste:
Lemties vartai, Dykumos vartai,
Negandų urvas, Baimės fortas.
Nepraeik pro šalį, karavane – nepraeik dainuodamas.
Ar tu girdi tą tylą, kai mirę paukščiai tyli,
Nors įsiklausius vis dar kažkas čiulba?
(ištrauka iš: James Elroy Flecker „Damasko vartai“)

Pirmoji knyga

Pirmasis skyrius
Daugiausia apie knygas

– Knygos! – pasakė Tapensė.

Ji ištarė šį žodį su kažkokiu prasiveržusiu nepasitenkinimu.

– Ką tu pasakei? – paklausė Tomis.

Tapensė pažvelgė į jį iš kitos kambario pusės.

– Aš pasakiau „knygos“, – atsakė ji.

– Suprantu, ką turi galvoje, – atsiliepė Tomis Berisfedas.

Šalia Tapensės stovėjo trys didžiulės dėžės. Iš jų buvo išimta nemažai įvairių knygų, tačiau jos dėžėse vis dar užėmė daugiausia vietos.

– Neįtikėtina, – tarė Tapensė.

– Kad šios knygos užima tiek daug vietos?

– Taip.

– Bandysi sugrūsti jas į lentynas?

– Aš ir pati gerai nežinau, – pasakė Tapensė. – Tai ir yra sunkiausia. Niekada tiksliai nežinai, ką tau daryti. O, Viešpatie, – atsiduso ji.

– Tiesą sakant, – atsakė jos vyras, – tau toks apibūdinimas visai netinka. Tavo bėda ta, kad visuomet pernelyg gerai žinai, ką tau daryti.

– Turiu galvoje, – pasakė Tapensė, – kad mes senstame, kad mus kamuoja reumatas – na, negalime to nepripažinti, – ypač tai jauti, prireikus pasistiebti. Kai pasistiebi, dėdama knygas į lentynas ar nuo jų nukeldama,

arba atsiklaupi, ko nors ieškodama apatinėse lentynose, – tuomet pajunti, kaip sunku vėl išsitiesti.

– Taip, taip, – pritarė Tomis, – tai senatvės bėdos. Tu tai norėjai pasakyti?

– Ne, visiškai ne. Aš norėjau pasakyti: kaip šaunu, jog mes turėjome galimybę įsigyti naują namą ir suradome būtent tokią vietą, kokioje norėjome gyventi, ir būtent tokį namą, apie kokį visuomet svajojome, – žinoma, jame reikėtų kai ką pakeisti.

– Sujungti tarpusavyje keletą kambarių, – pasakė Tomis, – ir pridurti prie namo tai, ką tu vadini veranda, o mūsų rangovas įvardija terasa, nors man labiau patinka lodžijos pavadinimas.

– Tai bus labai gražus namas, – užtikrintai ištarė Tapensė.

– Po tavo pertvarkymų aš jo nebepažinsiu! Tiesa? – paklausė Tomis.

– Visiškai ne. Tiesiog užbaigus rekonstrukciją tu būsi sužavėtas ir pasakysi, kokią išradingą, protingą bei menišką žmoną turi.

– Gerai, – tarė Tomis. – Pasistengsiu nepamiršti, ką turiu pasakyti.

– Tau nebūtina to prisiminti, – atsakė Tapensė. – Žodžiai patys išsiverš iš tavo lūpų.

– O ką daryti su knygomis? – paklausė Tomis.

– Mes atsivežėme dvi ar tris dėžes savo knygų. Pardavėme tas knygas, kurios mums buvo nesvarbios. Čia yra tik tos knygos, su kuriomis būtų pernelyg sunku išsiskirti. Ir dar jie – kuo jie vardu? Žmonės, pardavę mums šį namą. Jie nenorėjo išsivežti savo gausios mantos ir pasiūlė mums įsigyti kai kuriuos iš jų daiktų, įskaitant ir knygas; tuomet mes atvažiavome jų apžiūrėti...

– Ir pateikėme pasiūlymą, – užbaigė Tomis.

– Taip. Aš manau, pasiūlėme ne tiek, kiek jie tikėjosi. Bet kai kurie baldai buvo tokie baisūs! Laimei, mums nereikėjo jų pasiimti. Bet kai aš pamačiau knygas... vaikiškas knygas – apačioje, svetainėje, tarp jų ir keletą savo mėgstamiausių, tai iškart panorau jas įsigyti. Pavyzdžiui, Andriu Lengo knygą apie Androklį ir liūtą, – pasakė Tapensė. – Pamenu, kaip ją skaičiau, būdama aštuonerių.

– Negi aštuonerių metų tu jau taip gerai skaitei?

– Taip, – atsakė Tapensė, – aš pradėjau skaityti nuo penkerių. Nežinau, ar dar kas nors mokėsi tokiu būdu, kaip aš. Man garsiai skaitė pasakas; man jos labai patikdavo. Aš prisimindavau, į kurią lentyną padėdavo knygą, ir pati galėdavau ją pasiimti bei pavartyti. Taip žiūri, kad po kurio laiko jau ir pati skaitai, – nereikėjo jokio varginančio mokymosi skaityti. Vėliau paaiškėjo, jog tai nebuvo labai geras būdas, – pridūrė ji, – nes aš taip ir neišmokau sklandžiai skaityti paraidžiui. Būtų buvę protingiau, jei kas nors mane būtų mokęs tarti raides, kai man buvo ketveri metai. Mano tėvas mane mokė tik sudėties, atimties ir daugybos, nes jis sakė, kad daugybos lentelė yra pats svarbiausias dalykas, kurį galima išmokti gyvenime. Iš jo aš, be abejo, išmokau ir dalybą.

– Koks jis turėjo būti protingas!

– Nežinau, ar jis buvo labai protingas, – pasakė Tapensė, – bet jis buvo labai labai mielas.

– Ar mes kartais nenukrypom nuo temos?

– Taip, nukrypom, – linktelėjo Tapensė. – Taigi, kaip jau sakiau, aš panorau dar kartą perskaityti istoriją apie Androklį ir liūtą – ši pasaka, jei neklystu, įėjo į Andriu Lengo pasakų rinkinį apie gyvūnus. Ir dar čia radau knygą „Mano gyvenimo Itone diena“, kurią parašė buvęs

Itono koledžo studentas. Nežinau, kuo mane patraukė ši knyga, bet aš ją skaičiau vaikystėje. Tai buvo viena iš mėgstamiausių mano knygų. Taip pat keletas klasikinių kūrinių, tarp kurių ir misis Molesvort knygos „Laikrodis su gegute“, „Keturių vėjų sodyba“...

– Gerai, pakaks, – tarė Tomis. – Man nereikia žinoti visų tavo vaikystės literatūrinių pomėgių.

– Aš tik noriu pasakyti, kad šiais laikais tokių knygų nerasi. Žinoma, kartais gali pamatyti kartotinį leidimą, bet paprastai jose atsiranda pakeitimų ir jos būna kitaip iliustruotos. Vieną dieną net nepažinau „Alisos stebuklų šalyje“, kai ją išvydau, – taip keistai toji knyga atrodė. O čia aš radau knygų, kurias vis dar noriu turėti. Kelios senos nuostabios Misis Molesvort knygos – pavyzdžiui, „Rausva, mėlyna, geltona“ – ir dar daugybė vėlesnių, kurios man irgi labai patiko. Taip pat Stanlio Veimano kūriniai bei panašios knygos. Žodžiu, čia buvo visa krūva puikių knygų.

– Gerai, – pasakė Tomis. – Tu susigundei ir panorai įsigyti šį visą gerą.

– Taip. Bent jau... ką tu turi galvoje, sakydamas „viso gero“?

– Aš sakiau „visą gerą“, – patikslino Tomis.

– Ak, aš pamaniau, kad tu ketini išeiti, ir atsisveikini su manimi.

– Visai ne, – tarė Tomis. – Man ir pačiam čia įdomu. Šiaip ar taip, tai buvo geras pirkinys.

– Ir labai pigus, sakyčiau. Jos visos čia, kartu su mūsų knygomis. Tik dabar mes jų turime tokią begalę, kad aš nė iš tolo nesitikiu jas sutalpinti į tas lentynas, kurias paruošėme. Kaip dėl tavo „šventovės“? Ar ten dar atsirastų vietos knygoms?

– Ne, neatsirastų, – atsakė Tomis. – Ten net mano paties knygoms neužteks vietos.

– Brangusis, mums taip visuomet nutinka, – tarė Tapensė. – Tu nemanai, kad vertėtų įrengti atskirą kambarį?

– Ne, – atsakė Tomis. – Mes būsime taupūs. Taip mes kalbėjome užvakar. Pameni?

– Tai buvo užvakar, – ištarė Tapensė. – Laikai keičiasi. Aš pirmiausia padarysiu štai ką – sukišiu į lentynas visas knygas, su kuriomis man būtų ypač skaudu išsiskirti. O tuomet... tuomet mes galėsime peržiūrėti likusias ir... na, čia kažkur turi būti vaikų ligoninė ar kokių panašių vietų, kur knygos yra reikalingos.

– Arba galime jas parduoti, – pasiūlė Tomis.

– Nemanau, kad už tokias knygas žmonės labai veržtųsi mokėti pinigus. Tai nėra kokios nors retos vertingos knygos ar kas nors panašaus.

– Niekada nežinai, kur gali nusišypsoti laimė, – pasakė Tomis. – Galbūt tarp jų atsiras kokia reta knyga, kurios seniai ieško knygų prekiautojai.

– Kol kas, – tarė Tapensė, – tenoriu sukišti jas į lentynas ir kartkartėmis pavartyti. Tuomet nuspręsiu, ar tų knygų man iš tiesų reikia, ar aš jas dar atsimenu. Pabandysiu jas kažkaip surūšiuoti. Tarkim: nuotykinės knygos, pasakos, vaikiškos istorijos bei pasakojimai apie internatines mokyklas, kur mokosi labai turtingi vaikai. Be to, dar yra knygų, kurias mes skaitydavome Deborai, kai ji buvo maža. Mes visi mėgome „Vini Puchą“. Dar buvo „Maža pilka vištytė“, nors nesakyčiau, kad ji man labai patiko.

– Bijau, kad tu pervargsi, – pasakė Tomis. – Manau, jog šiam kartui pakaks.

– Taip, galbūt, – sutiko Tapensė. – Nors dar galėčiau pabaigti šią lentyną, bent jau sudėti knygas...

– Na gerai, aš tau padėsiu, – pasiūlė Tomis.

Jis priėjo ir taip pavertė dėžę, kad iš jos pabiro knygos. Tuomet pririnko jų visą glėbį ir, nuėjęs prie lentynos, ėmė jas dėlioti.

– Aš sustatysiu jas pagal dydį, taip tvarkingiau atrodo, – tarė jis.

– Na, to negalėčiau pavadinti rūšiavimu, – pasakė Tapensė.

– Pradžiai pakaks ir taip. Vėliau galėsime geriau suskirstyti ir viską gražiai sutvarkyti. Tarkim, kurią nors lietingą dieną, kai nesugalvosime nieko kito.

– Bėda ta, kad mes visuomet sugalvojame, ką veikti.

– Na gerai, štai čia dar septynios knygos. Liko tik viršutinis kampas. Ar negalėtum paduoti tą kėdę? Tikiuosi, ji mane išlaikys. Tuomet galėčiau jas ten sudėti.

Kiek paplušėjęs jis užsilipo ant kėdės. Tapensė padavė jam glėbį knygų. Tomis rūpestingai sudėliojo jas į viršutinę lentyną. Nelaimė atsitiko tik dedant paskutiniąsias tris – jos nukrito žemyn prie pat Tapensės.

– Ak, – ištarė ji, – skaudu žiūrėti.

– Atleisk, aš nieko negalėjau padaryti. Tu man padavei per daug knygų vienu kartu.

– Viskas ne taip jau blogai, – pasakė Tapensė, kiek atsitraukusi atgal. – Jei jas padėsime į antrą lentyną nuo apačios, kur yra tarpas, tai jos kaip tik užpildys tuštumą. Tos knygos, kurias šiandien tvarkau, nėra mūsų – tai tos, kurias nupirkome. Mes galime surasti ką nors vertingo.

– Galime, – pritarė Tomis.

– Esu tikra, kad mes ką nors rasime. Galbūt kokią vertingą knygą, kainuojančią krūvą pinigų.

– Ir ką mes su ja darytume? Parduotume?

– Be abejo, reikėtų parduoti, – pasakė Tapensė. – Žinoma, mes galėtume ją pasilikti ir rodyti žmonėms. Ne tam, kad pasigirtume, bet kad tiesiog papasakotume, kaip aptikome vertingą radinį. Aš tikrai tikiuosi surasti ką nors įdomaus.

– Ką būtent? Vieną iš savo mėgstamų knygų, apie kurią buvai pamiršusi?

– Ne. Turiu galvoje kažką jaudinančio, stulbinančio. Kažką, kas pakeistų mūsų gyvenimą.

– Ak, Tapense, – tarė Tomis, – kokia laki tavo vaizduotė. Kur kas didesnė tikimybė aptikti kokį nemalonų siurprizą.

– Nesąmonė, – atsakė Tapensė. – Reikia neprarasti vilties. Tai vienas svarbiausių dalykų gyvenime. Viltis. Atminsi? Aš visuomet kupina vilties.

– Aš tai žinau, – pasakė Tomis ir atsiduso. – Dėl to man ne kartą teko gailėtis.

Antrasis skyrius
„Juodoji strėlė“

Misis Berisfed padėjo misis Molesvort knygą „Laikrodis su gegute“, parinkusi jai tuščią vietą trečioje lentynoje nuo apačios. Čia ji subūrė visus misis Molesvort kūrinius. Tapensė ištraukė knygą „Gobeleno kambarys“ ir mąsliai apžiūrinėjo ją, laikydama rankose. O gal geriau paskaityti „Keturių vėjų sodybą“? Moteris neprisiminė „Keturių vėjų sodybos“ taip gerai, kaip atminė „Laikrodį su gegute“ ar „Gobeleno kambarį“. Jos pirštai klajojo po puslapius... Netrukus turi sugrįžti Tomis.

Ji judėjo į priekį. Taip, ir visai neblogai. Jei tik nesustotų ir išsitraukusi neskaitytų senų mėgstamų knygų. Labai malonus užsiėmimas, bet reikalauja daug laiko. Kai praėjusį vakarą Tomis sugrįžęs paklausė, kaip jai sekėsi, ir ji atsakė, jog „visai neblogai“, Tapensei teko pasitelkti nemažai takto bei sumanumo, bandant sulaikyti jį nuo minties pakilti viršun, kad savo akimis pamatytų, kaip tvarkomos knygos. Taip, tam reikėjo nemažai laiko. Įsikurti naujame name visuomet ilgai užtrunka, kur kas ilgiau, nei atrodo iš pradžių. Be to, dar erzina visokie žmonės. Pavyzdžiui, elektrikai, kurie ateina ir, būdami nepatenkinti tuo, ką nuveikė praėjusį kartą, nori atsigriebti. Iškapsto dar didesnį grindų plotą bei linksmais veidais pridaro duobių, į kurias nieko nenutuokianti kambarinė eidama įkiša koją, – ją laiku išgelbsti nematomas elektrikas, besikrapštinėjantis po grindų plokštėmis.

– Kartais, – tąkart pasakė Tapensė, – aš gailiuosi, kad mes išvykome iš Bertono Ekro.

– Prisimink svetainę, – atitarė Tomis, – ir kambarius pastogėje, taip pat tai, kas atsitiko garažui. Vos nesutraiškė automobilio, pameni?

– Ak, viską galėjome užlopyti, – pasakiusi Tapensė.

– Ne, – taręs Tomis, – mums reikėtų iš esmės renovuoti namą arba iš ten išvykti. Vieną dieną šis mūsų naujas namas taps labai gražus. Tuo nė kiek neabejoju. Šiaip ar taip, čia užteks vietos visiems mūsų poreikiams patenkinti.

– Sakydamas „visiems mūsų poreikiams patenkinti“, – atsiliepusi Tapensė, – turi galvoje, kad mes susivešime visus savo daiktus ir sukrausime juos į sandėlį?

– Taip, žinau, – taręs Tomis. – Mes turime gerokai per daug daiktų. Visiškai tau pritariu.

Taigi dabar Tapensė svarstė, ar jiems verta ką nors daryti su šiuo namu, tai yra dar ką nors, neskaitant įsikėlimo. Viskas atrodė būsią paprasta, bet pasirodė kitaip. Vien jau šių knygų pakanka.

– Jei aš dabar būčiau paprastas mažas vaikas, – murmėjo sau Tapensė, – aš neišmokčiau taip lengvai skaityti, kaip išmokau savo vaikystėje. Atrodo, kad šiais laikais ketverių, penkerių ar šešerių metų vaikai negali išmokti skaityti – reikia laukti, kol jiems sukaks dešimt ar vienuolika. Nesuprantu, kodėl mums buvo taip lengva. Mes visi gebėjome skaityti. Ir aš, ir kaimynų Martynas, ir Dženiferė iš mūsų gatvės, ir Kirilas bei Vinifreda. Visi mes. Nesakau, kad gerai skaitėme paraidžiui, bet mes galėjome skaityti viską, ką tik norėjome. Nežinau, kaip mes išmokome. Tikriausiai nuolat klausinėdami. Apie užrašus plakatuose ir apie Karterio kepenų tablečių reklamą.

Mes skaitydavome tuos didelius plakatus, kai traukiniai priartėdavo prie Londono. Buvo labai smagu. Visuomet galvodavau, koks tai daiktas. O Viešpatie, negalima taip atsipalaiduoti!

Ji ištraukė dar keletą knygų. Praėjo jau trys ketvirčiai valandos: iš pradžių ji pasinėrė į „Alisą kitoje veidrodžio pusėje", tuomet į Šarlotės Jong „Nežinomą istoriją". Dabar jos pirštai kedeno „Gražiąją grandinėlę".

– Ak, turiu ją iš naujo perskaityti, – pasakė Tapensė. – Tik pamanyk, kiek daug laiko prabėgo nuo to momento, kai ją skaičiau. O Viešpatie, kaip buvo įdomu, kaip rūpėjo sužinoti, ar normanai bus patvirtinti, ar ne. Ir Etelis bei... kaip vadinosi ta vietovė? Koksvelas ar kažkas panašaus – ir dar pasaulietiškoji Flora. Įdomu, kodėl anuo metu visi buvo laikomi pasauliečiais. O kas mes šiandien esame? Pasauliečiai ar ne?

– Prašau atleisti, madam?

– Ak, nieko, – ištarė Tapensė, pažvelgusi į savo ištikimąjį tarną Albertą, kuris ką tik pasirodė tarpduryje.

– Pamaniau, kad jūs mane kvietėte, madam. Jūs skambinote, ar ne?

– Na, nevisiškai taip, – pasakė Tapensė. – Aš tik atsirėmiau į skambutį lipdama ant kėdės, kai norėjau pasiekti knygą.

– Galbūt galėčiau kuo nors padėti?

– Būtų šaunu, – tarė Tapensė. – Aš vis nukrentu nuo kėdžių. Kai kurių kojos išklerusios, kai kurios slysta.

– Kurias knygas ištraukti?

– Na, aš dar neperžiūrėjau trečiosios lentynos. Antra lentyna nuo viršaus. Nežinau, kokios ten knygos.

Albertas užsiropštė ant kėdės ir, papurtydamas kiekvieną knygą, kad nubyrėtų dulkės, padavinėjo jas apačio-

je stovinčiai Tapensei. Ši neslėpė susižavėjimo, imdama knygas.

– O, tik pamanyk! Kokios knygos. Tiesą sakant, daugelį jau buvau pamiršusi. O, čia „Amuletas", ir „Psemeidas". O štai „Naujieji lobių ieškotojai". Kaip man jos visos patinka. Ne, jų dar nedėkite į lentynas, Albertai. Iš pradžių jas perskaitysiu. Na, galbūt vieną ar dvi iš jų. O kokia čia knyga? Leiskite pažiūrėti. „Raudonoji kokarda". Ak, taip, viena iš istorinių. Labai įdomi. O čia „Po raudonais drabužiais". Daug Stenlio Veimano knygų. Išties daug. Žinoma, aš jas skaičiau, būdama dešimties ar vienuolikos. Nenustebčiau, jei nerasčiau „Zendos kalinio". – Tapensė atsiduso, paskęsdama maloniuose prisiminimuose. – „Zendos kalinys". Pirmasis romantiškas romanas. Princesės Flavijos meilės istorija. Ruritanijos karalius. Rudolfas Resendailas ir kiti vardai, kurie sapnuodavosi naktimis.

Albertas padavė kitas knygas.

– O! – sušuko Tapensė, – šios dar geresnės, dar senesnės. Visas senesnes reikia sudėti kartu. Pažiūrėkime, ką mes čia turime. „Lobių sala". Puiki knyga, bet aš jau ne kartą esu ją skaičiusi, be to, du kartus žiūrėjau filmą. Man nepatinka ekranizacijos, jos neperteikia to, kas yra knygose. Aha, štai ir „Pagrobtieji". Aš visuomet mėgau šią knygą.

Albertas pasistiebė, prisidėjęs per daug knygų į glėbį, ir „Ketriona" nukrito beveik tiesiai Tapensei ant galvos.

– Atleiskite, madam. Labai atsiprašau.

– Viskas gerai, – pasakė ji. – Nieko tokio. „Ketriona". Taip. Ar dar yra kas iš Stivensono?

Albertas dabar jau kur kas atsargiau padavinėjo knygas. Tapensė džiaugsmingai sušuko:

– Ką aš matau! „Juodoji strėlė“! Tai viena iš mano pirmųjų skaitytų knygų. Tikriausiai jos neskaitėte, Albertai. Turiu galvoje, tuo metu jūs dar nebuvote gimęs, tiesa? Leiskite man truputį pagalvoti. Leiskite prisiminti. „Juodoji strėlė“. Taip, žinoma, tai buvo paveikslas ant sienos, iš kurio žvelgė akys – tikros akys. Tai buvo nuostabu. Tik šiek tiek baugino. Taip, „Juodoji strėlė“. Kas ten buvo? Apie katę, šunį? Ne. *Katė, pelė ir šuo Lovelis, o Angliją valdė paršelis.* Žinoma, paršelis buvo Ričardas Trečiasis. Nors šiais laikais visose knygose rašoma, koks jis buvo nuostabus. Anaiptol ne niekšas. Bet aš tuo netikiu. Ir Šekspyras netikėjo. Jis net savo pjesę pradėjo Ričardo žodžiais: „Aš pasirengęs įrodyti esąs niekšas“. Ak, taip, „Juodoji strėlė“.

– Nukelti dar knygų, madam?

– Ne, ačiū, Albertai. Esu jau per daug pavargusi, kad tęsčiau toliau.

– Gerai. Beje, skambino šeimininkas ir pranešė pusvalandį vėluosiąs.

– Nieko tokio, – pasakė Tapensė.

Ji atsisėdo į krėslą, paėmė „Juodąją strėlę“ ir, atvertusi knygą, pasinėrė joje.

– O Viešpatie, – ištarė ji, – kaip nuostabu. Aš jau gerokai ją primiršusi, tad su malonumu perskaitysiu iš naujo.

Aplink buvo tylu. Albertas sugrįžo į virtuvę. Laikas ėjo. Tapensė, susirangiusi nušiurusiame krėsle, pabandė atgaivinti džiugius praeities prisiminimus, įnikdama į Roberto Luiso Stivensono „Juodosios strėlės“ skaitymą.

Virtuvėje laikas taip pat bėgo. Albertas šokinėjo apie viryklę. Atvažiavo automobilis.

Albertas priėjo prie šoninių durų.

– Pastatyti automobilį į garažą, sere?

– Aš pastatysiu, – atsakė Tomis. – Jūs tikriausiai dar ruošiate vakarienę. Ar labai pavėlavau?

– Ne, sere, maždaug taip, kaip ir sakėte. Iš tiesų netgi truputį anksčiau.

– Hm... – Tomis atsikratė automobilio ir trindamas rankas įėjo į virtuvę. – Lauke šaltoka. Kur Tapensė?

– Misis viršuje su knygomis.

– Ką, vis dar su tomis nelemtomis knygomis?

– Taip. Ji šiandien žymiai daugiau nuveikė, be to, labai daug skaitė.

– O Viešpatie, – ištarė Tomis. – Gerai, Albertai. Ką mes čia turime?

– Filė su citrina, sere. Tuoj padengsiu stalą.

– Gerai. Paruoškite už penkiolikos minučių. Pirma aš noriu nusiprausti.

Viršutiniame aukšte Tapensė vis dar sėdėjo nušiurusiame krėsle, pasinėrusi į „Juodąją strėlę". Jos kakta buvo kiek susiraukšlėjusi. Moteris susidūrė, kaip jai atrodė, su gana įdomiu dalyku. Tai buvo kažkokia intervencija – toks žodis gimė jos galvoje. Ši intervencija buvo tam tikrame puslapyje – ji greitai žvilgtelėjo, 64 ar 65? Jai tai pasirodė nesuprantama: kažkas šiame puslapyje sąmoningai buvo pabraukęs tam tikrus žodžius. Tapensė jau ketvirtį valandos tyrinėjo šį fenomeną. Ji nesuvokė, kam reikėjo pabraukti tuos žodžius. Tai nebuvo iš eilės pažymėti žodžiai, kitaip tariant, nebuvo knygos citata. Atrodo, tie žodžiai buvo išrinkti iš teksto ir pabraukti raudonu rašalu. Ji pašnabždomis perskaitė: „Metčemas dusliai suriko. Dikas nustebęs krūptelėjo ir paleido iš pirštų arbaleto gervę. Jie visi sukruto tikrindami, ar kardai ir durklai lengvai iš[illegible]

akys švietė..." Tapensė papurtė galvą. Čia nebuvo jokios prasmės. Visiškai jokios.

Ji priėjo prie stalo, kur laikė savo rašmenis, ir paėmė kelis lapus, kuriuos neseniai buvo atsiuntusi spaustuvė, kad Berisfedai išsirinktų popierių. Ant pavyzdžių buvo išspausdintas jų naujasis adresas: „Laurai".

– Kvailas pavadinimas, – ištarė Tapensė, – bet jei nuolatos kaitaliosi pavadinimus, tai laiškai nukeliaus nežinia kur.

Misis Berisfed perrašė žodžius. Dabar ji kai ką pamatė, ko nebuvo pastebėjusi anksčiau.

– Tai jau visai kas kita, – pasakė Tapensė.

Ji įsižiūrėjo į žodžius.

– Štai kur tu, – staiga pasigirdo Tomio balsas. – Pietūs beveik paruošti. Kaip sekėsi su knygomis?

– Šis galvosūkis baisiai keblus, – ištarė Tapensė. – Nepaprastai keblus.

– Koks galvosūkis?

– Aš paėmiau Stivensono „Juodąją strėlę" ir norėjau ją dar kartą perskaityti. Taigi pradėjau skaityti, ir staiga... labai keistas dalykas – daugybė raudonu rašalu pabrauktų žodžių.

– Žmonės kartais taip daro, – pasakė Tomis. – Kažką pasibraukia, žinoma, nebūtinai raudonu rašalu. Kažką tokio, ką nori prisiminti, ar tam tikrą citatą.

– Suprantu, – atsakė Tapensė, – bet čia kitas atvejis. Tai yra raidės, supranti?

– Ką tu turi galvoje, sakydama „raidės"?

– Pažiūrėk, – ištarė Tapensė.

Tomis priėjo ir atsisėdo ant krėslo atramos. Jis perskaitė:

– „Metčemas dusliai suriko. Dikas nustebęs krūpte-

lėjo ir paleido iš pirštų arbaleto gervę. Jie visi sukruto tikrindami, ar kardai ir durklai lengvai išsitraukia iš makščių." Kažkokia beprotybė, – pasakė jis.

– Taip, – atitarė Tapensė. – Iš pradžių aš pamaniau tą patį: kažkokia beprotybė. Bet tai nėra beprotybė, Tomi.

Apačioje pasigirdo varpelių skimbčiojimas.

– Vakarienė paruošta.

– Palauk minutėlę, – ištarė Tapensė. – Iš pradžių noriu tau kai ką pasakyti. Žinoma, mes galime prie to ir vėliau sugrįžti, bet tai išties nepaprastas dalykas. Aš turiu tai pasakyti tiesiog dabar.

– Na, gerai. Bet ar čia nebus vėl kokia nors tavo fantazija?

– Ne, nemanau. Aš tik išrinkau raides, supranti. Pavyzdžiui, šiame puslapyje, matai – pirmasis žodis *Metčemas*, pabraukta raidė *M* ir po jos *e*, po to praleistas žodis. Jie nėra pabraukti iš eilės. Žodžiai tiesiog išrinkti ir pabraukti – tiksliau sakant, raidės juose, – nes reikėjo tam tikrų raidžių. Kita pabraukta raidė yra *r* iš žodžio *suriko*, po to *ė* iš *krūptelėjo*, paskui *d* iš *paleido*...

– Dėl Dievo meilės, – pasakė Tomis, – liaukis.

– Palauk, – tarė Tapensė. – Aš turėjau išsiaiškinti. Dabar supranti, kas tai yra? Išrinkus šias raides ir surašius jas iš eilės ant popieriaus lapo, matai, kas išeina iš pirmųjų raidžių? M-e-r-ė. Šios keturios buvo pabrauktos.

– Ir ką tai reiškia?

– Tai reiškia *Merė*.

– Gerai, – pasakė Tomis, – tai yra Merė. Kažkas, vardu Merė. Kokia nors išradinga mergaitė, kuri tokiu būdu pažymėjo, kad tai jos knyga. Žmonės dažnai knygose užrašo savo vardus ir panašius dalykus.

– Gerai. Merė, – pasakė Tapensė. – Kitas žodis, susi-

dedantis iš pabrauktų raidžių, yra D-ž-o-r-d-a-n.

– Matai? *Merė Džordan.* – ištarė Tomis. – Visiškai natūralu. Dabar tu žinai jos visą vardą. Jos vardas buvo Merė Džordan.

– Gerai, bet ši knyga priklausė ne jai. Knygos pradžioje vaikiška rašysena sukeverzota *Aleksandras.* Reikia manyti, Aleksandras Parkinsonas.

– Puiku. Bet ar tai iš tiesų svarbu?

– Žinoma, svarbu, – pasakė Tapensė.

– Eime, aš alkanas, – tarė Tomis.

– Pakentėk minutėlę, – pasakė Tapensė, – aš tik noriu tau perskaityti dar keletą žodžių, kol baigiasi pabraukimai – bent jau jų nėra artimiausiuose keturiuose puslapiuose. Raidės išrinktos iš keistų vietų skirtinguose puslapiuose. Šių žodžių iš eilės nesudėsi – tuomet nebūtų jokios prasmės. Visa esmė yra raidės. Taigi paklausyk. Mes turime *Merė Džordan.* Gerai. Žinai, kokie kiti žodžiai? *N-e-m-i-r-ė*, t. y. *nemirė*, *s-a-v-o*, t. y. *savo*, *m-i-r-t-i-m-i*, t. y. *mirtimi.* Taigi ką mes turime? *Merė Džordan nemirė savo mirtimi.* Štai taip, – pasakė Tapensė. – Dabar kitas sudarytas sakinys: *Tai buvo vienas iš mūsų. Aš manau, jog žinau, kas.* Tai viskas. Daugiau pabraukimų nematyti. Bet tai skamba gana intriguojančiai, tiesa?

– Paklausyk, Tapense, – ištarė Tomis, – juk tu neketini į tai gilintis, ar ne?

– Ką tu turi galvoje?

– Na, iš to padaryti kažkokią paslaptį.

– Man tai jau dabar paslaptis, – atsakė Tapensė. – *Merė Džordan nemirė savo mirtimi. Tai buvo vienas iš mūsų. Aš manau, jog žinau, kas.* O, Tomi, pasakyk: juk tai labai intriguoja!

Trečiasis skyrius
Apsilankymas kapinėse

– Tapense! – sušuko Tomis, įėjęs į namus.

Nebuvo jokio atsako. Kiek suirzęs jis užlėkė laiptais į antrą aukštą ir nukūrė koridoriumi. Beskubėdamas vos neįkišo kojos į žiojinčią skylę ir nejučiomis nusikeikė.

– Vėl tas elektrikas, – pasakė jis.

Prieš kelias dienas jis jau turėjo panašių rūpesčių. Malonūs entuziastingi ir kartu dalykiški elektrikai pakiliai ėmėsi darbo. „Dabar jau puikiai einasi, nedaug beliko, – tarė jie. – Mes grįšime šią popietę." Bet tą popietę jie negrįžo. Tomio tai labai nenustebino. Jis jau buvo susipažinęs su bendraisiais darbo principais statybos, elektrifikavimo, dujų bei kituose sektoriuose. Jie ateina, spinduliuodami energija, išsako keletą optimistinių pastabų, po to išeina ko nors pasiimti. Ir negrįžta. Bandai prisiskambinti telefonais, bet dažniausiai pasirodo, kad neteisingas numeris. O jei numeris ir teisingas, tuomet darbuotojas ten nebedirba. Belieka tiktai saugotis, kad neišsinarintum kojos, neįkristum į skylę ar dar ko nors nepasidarytum. Tačiau jis jaudinosi ne tiek dėl savęs, kiek dėl Tapensės. Jis turėjo daugiau patirties nei Tapensė. Jai, manė Tomis, grėsė didesnis pavojus nusiplikyti arbatinuku ar nusideginti nuo įkaitusios viryklės. Bet kurgi Tapensė dabar? Jis dar kartą ją pašaukė.

– Tapense! Tapense!

Vyriškis nerimavo dėl Tapensės. Ji buvo iš tų žmonių, kurie verčia nerimauti. Išeidamas iš namų, pasakai jai ką

nors pamokančio, ir ji tau įtikinamai pažada laikytis tavo patarimų: ji niekur nekelsianti kojos, nebent nueisianti nusipirkti pusės svaro sviesto – juk, galų gale, to negali pavadinti pavojinga veikla, ar ne?

– Bet gali tapti pavojinga, jei sviesto eisi pirkti *tu*, – tada pasakęs Tomis.

– Ak, nebūk toks pakvaišęs.

– Aš nesu pakvaišęs, – atsakęs Tomis. – Aš – tik išmintingas ir rūpestingas vyras, prižiūrintis savo labiausiai branginamą nuosavybę. Nežinau, kodėl taip yra...

– Nes, – tarusi Tapensė, – aš esu tokia žavinga, taip nuostabiai atrodau, tokia gera žmona ir be galo tavimi rūpinuosi.

– Galbūt ir tai, – pasakęs Tomis, – bet aš pateikčiau kitą sąrašą.

– Jaučiu, kad man jis nepatiktų, – ištarusi Tapensė. – Ne, esu tuo tikra. Mano manymu, tu turi susikaupusių nuoskaudų. Bet nesirūpink. Viskas bus gerai. Tau tereikia sugrįžti namo, ir čia mane rasi.

Bet kur dabar yra Tapensė?

– Tai nenuorama, – sumurmėjo Tomis. – Bus kur nors išėjusi.

Jis pakilo aukštyn ir nupėdino į kambarį, kur jau ne kartą ją buvo aptikęs. Žiūrinės dar kokią nors vaikišką knygą, spėliojo jis. Apžiūrinės tuos kvailus žodžius, kuriuos raudonai pribraukė kažkoks vaikėzas. Seks Merės Džordan pėdomis. Merės Džordan, kuri nemirė natūralia mirtimi. Jis nejučiomis įsitraukė į apmąstymus. Prieš daugelį metų, jei jis neklydo, šis namas priklausė Džonsonams. Jie čia ilgai negyveno, tik trejus ar ketverius metus. Ne, šis vaikas ant Roberto Luiso Stivensono knygos pasirašė kur kas seniau. Na, šiaip ar taip, Tapensės kam-

baryje nebuvo. Aplink taip pat nebuvo matyti jokių ištrauktų knygų, kurios galėtų sukelti moters susidomėjimą.

– Ak, kurgi ji galėtų būti? – burbtelėjo Tomis.

Jis nulipo laiptais žemyn, keletą kartų šūktelėjęs. Jokio atsakymo. Apžiūrėjo pakabas prieškambaryje. Trūko Tapensės lietpalčio. Tuomet išėjo laukan. Kur ji nuėjo? Ir kur buvo Hanibalas? Tomis pasikeitusiu balsu pašaukė Hanibalą.

– Hanibalai, Hanibalai, išdykėli. Eikš čionai, Hanibalai.

Hanibalo nebuvo.

Ji pasiėmė Hanibalą kartu, nusprendė Tomis.

Jis nežinojo, ar tai buvo gerai, ar blogai, kad Tapensė pasiėmė Hanibalą. Hanibalas, be abejo, neleis skriausti Tapensės. Tik klausimas: ar Hanibalas nepadarys žalos kitiems? Šiaip jis buvo draugiškas, kai jį pasiimdavo į svečius, bet į svečius savo namuose jis visuomet įtariai žiūrėdavo. Jis buvo pasiruošęs ir loti, ir kandžiotis, jei būtų reikalas. Bet kur jie abu dabar dingo?

Jis kiek paėjėjo gatve, bet niekur nebuvo matyti nedidelio juodo šuns drauge su vidutinio ūgio moterimi, vilkinčia ryškiai raudoną lietpalį. Galiausiai kiek suirzęs Tomis grįžo į namus.

Jį pasitiko apetitą žadinantis kvapas. Jis nuskubėjo į virtuvę, kur Tapensė, atsisukusi nuo viryklės, pasveikino jį malonia šypsena.

– Tu visuomet taip vėlai, – pasakė ji. – Tai troškinys. Skaniai kvepia, ar ne? Šį kartą pridėjau keletą neįprastų prieskonių. Sode radau šiek tiek vaistažolių – bent jau tikiuosi, kad tai tikrai vaistažolės.

– Bet jei ne vaistažolės, – tarė Tomis, – tuomet galbūt

nuodingoji kiauliauogė ar rusmenės lapai, apsimetantys kuo tik nori, tik ne rusmene. Kur, po galais, tu buvai?

– Aš išvedžiau pasivaikščioti Hanibalą.

Tuo metu Hanibalo buvimą galėjai praktiškai pajausti. Jis puolė prie Tomio ir taip aistringai pasisveikino, kad vos nepartrenkė jo ant grindų. Hanibalas buvo nedidelis juodas šuo, blizgios odos, turintis įdomius rudus lopus ant nugaros bei po abiem žandais. Tai buvo grynakraujis Mančesterio terjeras, ir jis save laikė kur kas labiau išprususiu bei aristokratišku už bet kurį kitą jo sutiktą šunį.

– O, Viešpatie! Aš buvau išėjęs jūsų ieškoti. Kur jūs buvote? Oras juk nėra labai malonus.

– Ne. Kažkoks ūkanotas, miglotas. Ak... aš taip pat labai pavargau.

– Kur tu vaikštinėjai? Ėjai apsipirkti?

– Ne, šiandien parduotuvės anksti uždaromos. Ne... Aš buvau kapinėse.

– Skamba gana šiurpiai, – pasakė Tomis. – Ko tau ten prireikė?

– Norėjau žvilgtelėti į keletą antkapių.

– Vis dar niūrokai skamba, – tarė Tomis. – Hanibalui patiko pasivaikščioti?

– Na, Hanibalui teko uždėti pasaitėlį. Iš bažnyčios kažkas vis išeina pasižvalgyti – sprendžiant iš išvaizdos, bažnyčios tarnautojas, – tad aš pamaniau, kad jam labai nepatiktų, jei Hanibalas... na, niekada nežinai, kas Hanibalui šaus į galvą. Aš nenorėjau, kad, vos tik atvykus, žmonės pradėtų priešiškai į mus žiūrėti.

– Ko tu ieškojai kapinėse?

– Norėjau pasižvalgyti, kokie žmonės ten palaidoti. Ten daugybė žmonių. Turiu galvoje, kad viskas užpildyta. Siekia senus laikus. Netgi iki aštuonioliktojo šimtme-

čio, o keli antkapiai dar senesni, tik užrašai taip nusitrynę, jog sunku įskaityti.

– Aš vis dar nesuprantu, ko tau prireikė kapinėse.

– Aš atlikau savo tyrimą, – pasakė Tapensė.

– Kokį tyrimą?

– Norėjau pažiūrėti, ar ten yra palaidota Džordanų.

– O Viešpatie, – ištarė Tomis. – Tu vis dar apie ją galvoji? Tu ieškojai...

– Taip, Merės Džordan kapo. Mes žinome, kad ji mirė. Mes tai žinome, nes turime knygą, kurioje parašyta, jog ji nemirė natūralia mirtimi, – bet ji vis tiek turi būti kažkur palaidota, ar ne?

– Be abejo, – pritarė Tomis, – jei ji nėra palaidota mūsų sode.

– Nemanau, kad tai labai tikėtina, – pasakė Tapensė. – Šis berniukas ar mergaitė – greičiausiai berniukas, žinoma, berniukas, juk jo vardas Aleksandras – akivaizdžiai manė esąs labai įžvalgus, supratęs, jog ji mirė ne savo mirtimi. Bet jei jis buvo vienintelis asmuo, tai supratęs ar kažkaip išsiaiškinęs... na, tuomet, aš manau, niekas apie tai nežinojo. Turiu galvoje, ji paprasčiausiai mirė bei buvo palaidota, ir niekas nė neįtarė...

– Ir niekas neįtarė, kad čia nešvarus reikalas, – užbaigė Tomis.

– Taip. Kad ją nunuodijo, vožė jai per galvą, nustūmė nuo uolos, partrenkė automobiliu arba... na, galiu sugalvoti daugybę būdų.

– Neabejoju, kad gali, – pasakė Tomis. – Belieka džiaugtis, Tapense, kad tu turi labai minkštą širdį. Tu neišbandytum šių būdų praktikoje vien tik iš smalsumo.

– Bet kapinėse nebuvo jokios Merės Džordan. Apskritai nebuvo jokių Džordanų.

– Tave tas turėjo labai nuvilti, – tarė Tomis. – Ar tas patiekalas iškepė? Mano pilvas jau urzgia. Skaniai kvepia.

– Jau viskas paruošta, – pasakė Tapensė. – Kai tik nusiprausi, iškart galėsime valgyti.

Ketvirtasis skyrius
Daugybė Parkinsonų

– Kapinėse palaidota daugybė Parkinsonų, – pratarė Tapensė valgio metu. – Nuo senų laikų, bet stulbinančiai daug. Seni, jauni, vedę – pilnos kapinės. Taip pat nemažai Keipsų, Grifinų, Andervudų bei Overvudų.

– Turėjau draugą Džordžą Overvudą, – pasakė Tomis.

– Taip, aš taip pat pažinojau Overvudus. Bet ne Andervudus.

– Vyrą ar moterį? – kiek susidomėjęs paklausė Tomis.

– Merginą. Rosą Overvud.

– Rosa Overvud, – pasakė Tomis, įsiklausydamas į žodžių skambesį. – Man kažkaip nedera. – Jis pridūrė: – Po pietų turiu paskambinti elektrikams. Būk atsargi viršutinėje laiptų aikštelėje, Tapense, antraip gali įgriūti!

– Tuomet tai būtų natūrali mirtis – arba nenatūrali, vienas iš dviejų.

– „Smalsi“ mirtis, – tarė Tomis. – Smalsumas gali pražudyti.

– O tau visai nesmalsu? – paklausė Tapensė.

– Aš nematau jokių priežasčių, kodėl turėtų būti smalsu. Ką mes turime desertui?

– Vaisinį pyragą.

– Ak, Tapense, turiu pasakyti, kad tai nuostabūs pietūs.

– Labai džiaugiuosi, jog tau patiko, – pratarė Tapen-

sė.

– Koks ten ryšulys lauke prie šoninių durų? Ar tai vynas, kurį užsakėme?

– Ne, – atsakė Tapensė, – tai svogūnėliai.

– O, – tarė Tomis, – svogūnai.

– Tulpių svogūnėliai, – pataisė Tapensė. – Eisiu pas senąjį Izaoką dėl jų pasitarti.

– Kur tu ketini juos sodinti?

– Manau, palei pagrindinį kelią.

– Vargšas senukas, atrodo taip, tarsi bet kurią minutę galėtų kristi negyvas, – pasakė Tomis.

– Nieko panašaus, – paprieštaravo Tapensė. – Izaokas nepaprastai tvirtas. Žinai, aš jau perpratau sodininkus. Geri sodininkai, regis, atsiskleidžia būdami aštuoniasdešimties ir daugiau, bet jei stiprus, stambus, maždaug trisdešimt penkerių metų vyras sako: „Mane visuomet traukė darbas sode“, tai galima beveik neabejoti, kad jis niekam tikęs. Tokie sodininkai gali tik retkarčiais pagrėblioti lapus, bet jei jų paprašysi atlikti dar kokius nors darbus, jie atšaus, jog dabar tam netinkamas metas. O kadangi niekuomet neaišku, kada kam tinkamas metas – bent jau aš nežinau, – tai jie visuomet tave įveikia. Bet Izaokas ne toks – jis nuostabus. Jis viską žino. – Tapensė pridūrė: – Taip pat turėtų atkeliauti ir poliravimo milteliai. Įdomu, ar jie yra šiame ryšulyje. Eisiu pažiūrėti. Šiandien Izaokas turi ateiti, jis man viską apie tai papasakos.

– Gerai, – pasakė Tomis, – aš taip pat netrukus prie tavęs prisijungsiu.

Tapensė su Izaoku maloniai pasišnekučiavo. Svogūnėliai buvo išpakuoti, ir jiedu aptarė, kur juos geriausia susodinti. Tai buvo ankstyvosios tulpės, kurios turėtų

pradžiuginti širdį vasario gale. Paskui jie kalbėjosi apie gražiąsias spalvotas tulpes su kutais, ir dar apie vienos rūšies tulpes, kurios vadinosi, kaip Tapensė suprato, *viridifloromis*. Jos su savo ilgais stiebais turėtų suteikti daug džiaugsmo gegužę bei birželio pradžioje. Kadangi šios tulpės išsiskyrė įdomia žalia pasteline spalva, buvo sutarta pasodinti jas galinėje sodo dalyje, kad vėliau būtų galima nuskinti ir, išradingai sukomponavus puokštes, jomis gražiai papuošti svetainę, taip pat taką nuo vartų namo link, sukeliant pavydą lankytojams. Šios gėlės netgi turėtų sužadinti meniškus jausmus prekybininkams, tiekiantiems skerdieną bei kitus maisto produktus.

Ketvirtą valandą Tapensė virtuvėje paruošė arbatinuką geros stiprios arbatos, šalia padėjo indelį su cukraus gabalėliais bei ąsotėlį pieno. Tada pakvietė Izaoką pasistiprinti prieš keliaujant namo. Po to nuėjo ieškoti Tomio.

Tikriausiai jis kažkur užmigo, galvojo Tapensė, tikrindama vieną kambarį po kito. Ji apsidžiaugė išvydusi galvą, kyšančią iš grėsmingos grindų skylės laiptų aikštelėje.

– Dabar jau viskas gerai, madam, – pasakė elektrikas, – nebereiks daugiau saugotis. Viskas sutvarkyta. – Jis pridūrė kitą rytą pradėsiąs dirbti iškart keliose namo dalyse.

– Tikiuosi, – tarė Tapensė, – kad jūs iš tiesų ateisite. – Ji pridūrė: – Ar jūs nematėte misterio Berisfedo?

– Turite galvoje, jūsų vyro? Jis viršutiniame aukšte, jei neklystu. Mėtė kažkokius daiktus. Taip, kažkokius sunkius daiktus. Greičiausiai knygas.

– Knygas! – pasakė Tapensė. – O Viešpatie!

Elektrikas vėl pasinėrė į savo požeminių koridorių

pasaulį, o Tapensė nuėjo viršun į verandą, paverstą papildoma vaikiškų knygų biblioteka.

Tomis sėdėjo kopetėlių viršuje. Prie jo ant grindų mėtėsi keletas knygų, o lentynose šen bei ten žiojėjo tarpai.

– Štai kur tu, – tarė Tapensė, – o dėjaisi niekuo nesidomintis. Peržiūrėjai krūvą knygų, ar ne? Tu sujaukei visą tvarką, pagal kurią aš taip kruopščiai jas surūšiavau.

– O, labai atsiprašau, – atsakė Tomis, – bet... na, aš nusprendžiau truputį pasižvalgyti.

– Ar radai dar kokią nors knygą, kurioje būtų pabraukimų raudonu rašalu?

– Ne. Daugiau nieko.

– Kaip apmaudu, – pasakė Tapensė.

– Aš manau, kad tai buvo Aleksandro darbas, ponaičio Aleksandro Parkinsono, – ištarė Tomis.

– Teisingai, – atsakė Tapensė. – Vieno iš Parkinsonų, daugybės Parkinsonų.

– Spėju, kad jis buvo gana tingus berniukas. Tiesa, pabraukti raides buvo nemažas darbas. Tačiau jis nepaliko daugiau jokios informacijos apie Džordanus.

– Aš paklausiau senojo Izaoko. Jis čia beveik visus pažįsta. Bet sako nepamenąs jokių Džordanų.

– Ką tu ketini daryti su ta žalvarine lempa, stovinčia prie įėjimo? – pasiteiravo Tomis, kai jie nusileido žemyn.

– Aš ją nunešiu į Sendaikčių mugę, – pasakė Tapensė.

– Kodėl?

– Ji visai negraži. Mes ją pirkome kažkur užsienyje, ar ne?

– Taip, mes turėjome būti visai kuoktelėję. Kiek pamenu, tau ji niekada nepatiko. Netgi sakei, kad jos ne-

kenti. Ką gi, sutinku. Be to, ji labai sunki, baisiai sunki.

– Bet mis Sanderson be galo apsidžiaugė, kai pasakiau, jog galiu ją atiduoti mugei. Ji pasisiūlė pati lempą paimti, bet aš pasakiau, kad nuvešiu jiems automobiliu. Šiandien reikia pristatyti.

– Aš ją nuvešiu, jei nori.

– Ne, aš pati susitvarkysiu.

– Gerai, – tarė Tomis. – Tuomet gal man važiuoti su tavimi, kad padėčiau ją iškrauti iš automobilio?

– Ak, aš manau, kad surasiu ką nors, kas man ją iškraus, – tarė Tapensė.

– Na, gal surasi, o gal ir ne. Tik pati nenešk, kad nepersitemptum.

– Gerai, – atsakė Tapensė.

– Turi ir kitų priežasčių važiuoti, ar ne?

– Na, tiesiog pamaniau, kad neprošal būtų šiek tiek paplepėti su žmonėmis, – pasakė Tapensė.

– Aš niekad nežinau, ką tu ketini daryti, Tapense, bet iš tavo akių matau, jog kažką *sumanei.*

– Išvesk Hanibalą pasivaikščioti, – tarė Tapensė. – Aš negaliu jo pasiimti į Sendaikčių mugę. Nenoriu būti įpainiota į šunų kautynes.

– Gerai. Nori pasivaikščioti, Hanibalai?

Hanibalas, kaip visuomet, nedelsdamas atsakė teigiamai. Jo pritarimų ar atsisakymų neįmanoma nepastebėti. Jis rangėsi, vizgino uodegą, pakėlė leteną, vėl ją pastatė ir priėjęs ėmė smarkiai trinti galvą į Tomio koją.

„Puiku, – tarsi sakė jis, – tam tu čia ir esi, mano mielas tarne. Mes eisime maloniai pasivaikščioti gatve. Ten bus daugybė įdomių kvapų."

– Eime, – tarė Tomis. – Aš pasiimsiu pavadėlį, kad tu neišbėgtum į gatvę, kaip pastarąjį kartą. Vienas iš tų

baisių sunkvežimių tavęs vos nesutraiškė.

Hanibalas žvelgė į jį išraiškingai, tarsi sakydamas: „Aš visuomet esu labai geras šunelis ir klusniai vykdau visus nurodymus". Nors tai nebuvo tiesa, vis dėlto jam dažnai pavykdavo apgauti netgi tuos žmones, kurie Hanibalą gerai pažinojo.

Tomis įkrovė žalvarinę lempą į automobilį, bambėdamas dėl jos sunkumo. Tapensė sėdo prie vairo ir išvažiavo. Palydėjęs ją akimis, kol automobilis pradingo už posūkio, Tomis prikabino pavadėlį prie Hanibalo antkaklio ir išėjo su šunimi pasivaikščioti. Paėjęs gatve, jis pasuko siauru keliu bažnyčios link ir atsegė Hanibalui pavadėlį, nes šiuo keliu mašinos važinėdavo labai retai. Teigiamai įvertinęs tokį sprendimą, Hanibalas kriuksėdamas bei šnirpšdamas uostinėjo žolę, kuria buvo papuoštas šaligatvis šalia tvoros. Jei jis kalbėtų žmonių kalba, tai greičiausiai pasakytų: „Nuostabu! Kokie kvapai. Čia buvo didelis šuo. Greičiausiai tai bjaurus vokiečių aviganis. – Prikimęs urzgimas. – Aš nemėgstu vokiečių aviganių. Jei dar kartą pamatysiu tą, kuris man įkando, aš jam atsilyginsiu tuo pačiu. Ak! Nuostabu, kokie kvapai. Miela nedidelė kalytė. Taip... taip... norėčiau su ja susipažinti. Įdomu, ar ji toli gyvena. Galbūt šiame name? Tuoj sužinosiu."

– Nelįsk pro vartus, – pasakė Tomis. – Neik į svetimą kiemą.

Hanibalas dėjosi negirdįs.

– Hanibalai!

Hanibalas padvigubino greitį ir pasuko už namo kampo, kur buvo virtuvė.

– Hanibalai! – sušuko Tomis. – Ar tu girdi mane?

„Ar girdžiu jus, šeimininke? – tarsi sakė Hanibalas. –

Jūs mane kvietėte? O taip, žinoma."

Iš virtuvės atsklido piktas lojimas. Šuo spruko šalin ir grįžo pas Tomį. Dabar Hanibalas laikėsi per kelis colius nuo Tomio kojos.

– Geras šuo, – pasakė Tomis.

Jie priėjo prie šoninių vartų į bažnyčios kapines. Hanibalas, esant reikalui, pademonstruodavo nepaprastą savo sugebėjimą pakeisti išmatavimus – galėjo bet kuriuo metu iš plačiapečio putloko šuns pavirsti plonu juodu siūlu. Ir dabar jis visai nesunkiai prasispraudė pro vartų plyšį.

– Sugrįžk, Hanibalai! – pašaukė Tomis. – Tau negalima į kapines.

Hanibalas, jei būtų galėjęs, būtų pasakęs: „Kad aš jau kapinėse, šeimininke". Jis linksmai lakstė tarp antkapių su tokia išraiška, tarsi būtų išleistas palakstyti ypač gražiame sode.

– Tu, bjaurus šuniūkšti! – ištarė Tomis.

Jis atsklendė vartus, įėjo vidun ir su pavadėliu rankoje ėmė gaudyti Hanibalą. Šuo dabar jau buvo atsidūręs tolimajame kapinių kampe ir atrodė turįs rimtų ketinimų prasibrauti pro bažnyčios duris, kurios buvo šiek tiek praviros. Tačiau Tomis laiku prie jo suskubo ir prikabino pavadėlį. Hanibalas atrodė taip, tarsi visą laiką būtų laukęs, kada tai įvyks. „Segate man pavadėlį, ar ne? – tarytum pasakė jis. – Taip, savaime suprantama, aš žinau, kad tai prestižo reikalas. Tai rodo, koks aš vertingas šuo." Jis vizgino uodegą. Kadangi nebuvo matyti nieko, kas būtų prieštaravęs Hanibalo pasivaikščiojimui po kapines su savo šeimininku, tinkamai prisegusiu savo šunį, Tomis ėmė klajoti tarp antkapių, tarsi tikrindamas vakarykščių Tapensės tyrinėjimų rezultatus.

Pirmiausia jis apžiūrėjo nusidėvėjusį antkapį, esantį šalia nedidelių šoninių durų į bažnyčią. Turbūt jis buvo vienas iš seniausių, pamanė misteris Berisfedas. Tokių čia buvo keletas, daugiausia paženklinti devynioliktojo amžiaus datomis. Bet į vieną iš jų vyras užsižiūrėjo ilgiau nei į kitus.

– Keista, – tarė jis. – Velniškai keista.

Hanibalas pažvelgė į savo šeimininką. Šuo nesuprato jo žodžių. Jis nematė nieko, kuo antkapiai galėtų būti įdomūs šunims. Jis atsisėdo ir klausiamai įsmeigė akis į Tomį.

Penktasis skyrius
Sendaikčių mugė

Tapensė maloniai nustebo pamačiusi, kaip šiltai buvo priimta žalvarinė lempa, kuria ji su Tomiu šitaip baisėjosi.

– Kaip šaunu, misis Berisfed, kad mums atnešėte tokį gražų daikčiuką. Labai įdomu, labai įdomu. Spėju, kad parsivežėte ją iš vienos savo užsieninių kelionių.

– Taip. Mes ją pirkome Egipte, – pasakė Tapensė.

Dabar, praėjus aštuoneriems ar dešimčiai metų, moteris jau gerokai abejojo, ar tikrai ją ten įsigijo. Tai galėjo būti Damaskas, pamanė ji, bet lygiai taip pat galėjo būti ir Bagdadas ar Teheranas. Bet įdomiausia bus Egiptas, pamanė ji, kadangi dabar apie Egiptą pranešama daug naujienų. Žinoma, jei lempą ji pirko kurioje nors kitoje šalyje, tai ji neabejotinai priklausė tam laikotarpiui, kai buvo kopijuojami Egipto darbai.

– Tiesą sakant, – tarė Tapensė, – ji pernelyg didelė mūsų namams, taigi aš pagalvojau...

– Aš manau, kad ji turi dalyvauti daiktinėje loterijoje, – pasakė mis Litl.

Mis Litl, galima sakyti, buvo atsakinga už parodos organizavimą. Vietiniai ją vadino „Parapijos siurbliu“, galbūt daugiausia dėl to, kad ji puikiai žinojo viską, kas vyksta parapijoje. Jos pavardė* buvo klaidinanti. Tai buvo gana didelių proporcijų aukšta moteris. Jos vardas buvo Dorotė, bet visi į ją kreipdavosi Dote.

* angl. *Little – Mažoji*

– Tikiuosi, jūs ateisite į mugę, misis Berisfed?

Tapensė patikino tikrai ateisianti.

– Aš vos pajėgiu sulaukti, kol galėsiu apsipirkti, – šnekiu tonu ištarė ji.

– O, labai džiugu tai girdėti iš jūsų.

– Manau, kad tai išties puikus dalykas, – pasakė Tapensė. – Turiu galvoje, pati Sendaikčių mugės idėja. Kiekvienas puodas čia gali susirasti sau dangtį.

– Ak, mes *turime* apie ją pranešti vikarui, – tarė mis Price-Ridley, kampuota moteris, turinti daugybę dantų. – Taip, esu tikra, kad ji jam labai patiktų.

– Pavyzdžiui, kad ir šis presuoto popieriaus dubenėlis, – tęsė savo mintį Tapensė, pakeldama trofėjų.

– Manote, kas nors jį nupirks?

– Aš rytoj ir pati jį nupirkčiau, jei suskubčiau, – pasakė Tapensė.

– Bet šiais laikais atsirado tokių gražių plastmasinių dubenėlių...

– Plastikas manęs pernelyg nežavi, – tarė Tapensė. – Šis dubenėlis iš popieriaus yra išties geras. Tarkim, gali sudėti į jį porcelianą ir nebijoti, kad suduš. Čia taip pat matau senamadišką skardinių atidarytuvą. Su jaučio galva – tokių šiais laikais jau nebeišvysi.

– Bet su juo tikras vargas. Ar jūs nemanote, kad elektriniai yra kur kas praktiškesni?

Pokalbis kurį laiką plėtojosi šia kryptimi. Tuomet Tapensė paklausė, ar ji galėtų kuo nors padėti.

– Ak, brangioji misis Berisfed, galbūt jūs galėtumėte įrengti antikvarinių prekių prekystalį. Esu tikra, kad jūs esate labai meniška.

– Tiesą sakant, visai nemeniška, – pasakė Tapensė, – bet mielai jums padėsiu įrengti prekystalį. Tik jūs turėsi-

te pasakyti, jei aš ką nors ne taip darysiu, – pridūrė ji.

– O, kaip miela sulaukti papildomos pagalbos. Taip pat mums labai malonu su jumis susipažinti. Tikiuosi, jūs jau beveik įsikūrėte savo naujajame name?

– Aš tikėjausi, kad mes šiuo metu jau būsime įsikūrę, – pasakė Tapensė, – bet atrodo, jog prireiks dar nemažai laiko. Sunku su tais elektrikais, dailidėmis ir kitais meistrais. Jie niekaip nepabaigia savo darbų.

Kilo nedideli debatai su šalia esančiais žmonėmis dėl pretenzijų elektrikams bei dujininkams.

– Blogiausia dujininkai, – tvirtai pareiškė mis Litl. – Jie turi atvykti netgi iš Žemutinio Stanfordo. O elektrikams tereikia įveikti kelią iš Velbanko.

Pastorius atėjo pasakyti keleto padrąsinimo žodžių ir pakelti ūpo padėjėjoms. Tai pakeitė pokalbio temą. Jis taip pat išreiškė didelį džiaugsmą, galėdamas susipažinti su savo naująja parapijiete, misis Berisfed.

– Mes apie jus viską žinome, – pasakė jis. – Taip, taip, iš tikrųjų. Ir apie jūsų vyrą. Vieną dieną apie jus labai įdomiai kalbėjomės. Koks įdomus turėjo būti jūsų gyvenimas. Tikriausiai apie tai nepageidautina daug kalbėti, taigi nesileisiu į detales. Turiu galvoje Antrąjį karą. Jūs su vyru nuostabiai atlikote savo darbą.

– Papasakokite mums, pastoriau, – pratarė viena ledi, atsitraukdama nuo prekystalio, kur ji dėliojo stiklainius su uogiene.

– Man tai papasakojo griežtai konfidencialiai, – išsigynė pastorius. – Jei neklystu, aš jus vakar mačiau vaikščiojant po bažnyčios kapines, misis Berisfed.

– Taip, – atsakė Tapensė. – Iš pradžių aš apžiūrėjau bažnyčią. Pastebėjau, kad turite keletą labai gražių vitrininių langų.

– Taip, taip, jie priskiriami keturioliktajam amžiui. Tai yra vienas iš jų, esantis šiaurinėje navoje. Bet dauguma, be abejo, yra iš Viktorijos epochos.

– Vaikštinėdama po kapines pastebėjau, – tęsė Tapensė, – kad ten palaidota daugybė Parkinsonų.

– Taip, taip, iš tikrųjų. Šiame krašte visuomet buvo didelis Parkinsonų kontingentas, nors aš, žinoma, pats nė vieno jų neprisimenu. Bet jūs tikriausiai atmenate, misis Lapton?

Misis Lapton, pagyvenusi ledi, kuri buvo pasirėmusi dviem lazdomis, atrodė pamaloninta.

– Taip, – atsakė ji. – Pamenu tuos laikus, kai Parkinsonai dar buvo gyvi – senoji misis Parkinson, *toji* misis Parkinson, kuri gyveno dvare. Tai buvo nuostabi sena moteris. Labai nuostabi.

– Be to, aš dar mačiau Somersų ir Četertonų pavardes.

– Ak, matau, jūs neblogai susipažinusi su mūsų praeities demografija.

– Aš, berods, kažką girdėjau apie Džordan – Anę ar Merę Džordan?

Tapensė klausiamai apsidairė aplink. Atrodė, jog Džordanų pavardė nesukėlė didelio susidomėjimo.

– Kažkas turėjo virėją, vardu Džordan. Misis Blekvel, jei neklystu. Kiek pamenu, tai buvo Suzana Džordan. Ji čia dirbo tik kokį pusmetį. Buvo netikusi visais atžvilgiais.

– Ar tai buvo seniai?

– O, ne. Gal prieš kokius aštuonerius ar dešimt metų, ne daugiau.

– Ar čia yra dar gyvų Parkinsonų?

– Ne, jų jau seniai nebėra. Vienas iš jų, jei neklystu,

vedė pusseserę ir išvyko gyventi į Keniją.

– Norėčiau paklausti, – pasakė Tapensė, laikydamasi prie misis Lapton, kuri, jos žiniomis, turėjo reikalų su vietine vaikų ligonine, – gal jums kartais reikia knygų vaikams? Turiu galvoje, senų. Mes jas įsigijome kartu su kai kuriais baldais, parduodamais mūsų name.

– Na, jūs labai miela, misis Berisfed. Žinoma, dabar mes turime ir labai gerų knygų. Šiuolaikinių, išleistų specialiai vaikams. Užjaučiu, kad anksčiau jie turėjo skaityti vien tik tas senienas.

– O, jūs taip manote? – tarė Tapensė. – Man labai patiko tos knygos, kuomet buvau maža. Kai kurios, – pasakė ji, – buvo dar nuo mano senelės vaikystės dienų. Jos mane labiausiai žavėjo. Aš niekada nepamiršiu, kaip skaičiau „Lobių salą“, „Keturių vėjų sodybą“ ir keletą Stenlio Veimano knygų.

Ji klausiamai apsidairė aplinkui – tuomet žvilgtelėjo į savo rankinį laikrodį, nustebusi šūktelėjo, kad jau taip vėlu, ir atsisveikino.

II

Grįžusi namo Tapensė pastatė automobilį į garažą ir nužingsniavo aplink namą paradinių durų link. Durys buvo atidarytos, ir ji įėjo. Iš pagalbinių patalpų atskubėjo Albertas ir nusilenkdamas pasisveikino.

– Galbūt arbatos, madam? Turėtumėte būti labai pavargusi.

– Ne, nemanau, – tarė Tapensė. – Aš jau gėriau arbatos. Mane pavaišino parapijietės. Buvo skanus pyragas, tik bandelės bjaurios.

– Bandeles sunku iškepti. Beveik taip pat sudėtinga, kaip ir spurgas. Ak, – atsiduso jis, – kokias skanias spur-

gas kepdavo Emė.

– Žinau. Jai niekas negalėjo prilygti, – paantrino Tapensė.

Emė buvo Alberto žmona, mirusi prieš keletą metų. Tapensės nuomone, Emė iškepdavo nuostabų vaisinį pyragą, bet spurgų ji niekuomet nemokėjo paruošti.

– Aš manau, kad iškepti spurgas yra nepaprastai sunku, – pasakė Tapensė. – Aš pati jų niekuomet nepagaminčiau.

– Taip, tam reikia įgūdžių.

– Kur misteris Berisfedas? Jis išėjęs?

– Ne, jis viršuje. Tame kambaryje. Jūs žinote, kur. Tai knygų kambarys, ar kaip jūs jį vadinate. Nors aš pats viršutinius kambarius pratęs vadinti mansarda.

– Ką jis ten veikia? – kiek nustebusi paklausė Tapensė.

– Aš manau, žiūrinėja knygas. Turbūt vis dar jas rūšiuoja, norėdamas greičiau užbaigti su jomis, kaip jūs sakote.

– Vis tiek labai keista, – tarė Tapensė. – Jis anaiptol nesižavėjo tomis knygomis.

– Ak, – tarė Albertas, – džentelmenai visi tokie, ar ne? Labiausiai jiems patinka didelės knygos. Kokios nors mokslinės, į kurias jie galėtų pasinerti.

– Užlipsiu viršun ir iškrapštysiu jį iš ten, – pasakė Tapensė. – Kur Hanibalas?

– Tikriausiai viršuje su šeimininku.

Tuo metu pasirodė Hanibalas. Esant reikalui jis lodavo su nuožmiu įsiūčiu, kaip ir dera geram sarginiam šuniui, bet šįkart jis teisingai įspėjo, kad sugrįžo jo mylima šeimininkė, o ne kažkoks įsibrovėlis, bandąs pavogti arbatinius šaukštelius ar užpulti jo šeimininkus. Jis ran-

gydamasis nulipo laiptais, iškišęs liežuvį ir vizgindamas uodegą.

– Ak, – tarė Tapensė, – džiaugiesi matydamas mamytę?

Hanibalas patvirtino, kad jis labai džiaugiasi, matydamas savo „mamytę". Jis šoko ant Tapensės su tokia jėga, kad vos nepargriovė jos ant žemės.

– Ramiau, – pasakė Tapensė, – ramiau. Nori man nusukti sprandą?

Hanibalas aiškiai parodė, kad vienintelis jo trokštamas dalykas yra suvalgyti savo šeimininkę, nes labai ją mylėjo.

– Kur tėtukas? Viršuje?

Hanibalas suprato. Jis užlėkė laiptais, atsuko galvą per petį ir laukė, kol Tapensė prie jo prisijungs.

– Tik pažiūrėk, – tarė Tapensė, kai kiek uždususi įėjo į knygų kambarį ir pamatė Tomį raitą ant dvipusių kopėčių, dedantį ir išimantį iš lentynų knygas. – Ką tu čia veiki? Aš maniau, jog tu ketinai išvesti Hanibalą pasivaikščioti.

– Mes jau pasivaikščiojome, – atsakė Tomis. – Mes buvome nuėję į bažnyčios kapines.

– Kodėl pasiėmei Hanibalą į kapines? Esu tikra, kad šunys ten nepageidaujami.

– Jis buvo ant pavadėlio, – pasakė Tomis, – ir, šiaip ar taip, aš jo ten nevedžiau. Tai jis mane nusivedė. Regis, kapinės jam patiko.

– Tikiuosi, kad tai netaps jo silpnybe, – pasakė Tapensė. – Žinai, koks yra Hanibalas. Jam patinka ką nors išknisti. Jei jis imtų kasdien lankytis kapinėse ir ten raustis, tai tikrai manau, kad sulauktume nemažai nemalonumų.

– Apskritai paėmus, jis ten buvo labai tvarkingas ir protingas, – ištarė Tomis.

– Sakydamas „protingas" tu turi galvoje, jog jis pasiekė tai, ko norėjo, – atsiliepė Tapensė.

Hanibalas atsisuko ir priėjęs patrynė galvą į jos koją.

– Jis tau sako, – tarė Tomis, – kad jis yra labai protingas šuo. Protingesnis kol kas net ir už mus abu.

– Ką tu nori tuo pasakyti? – paklausė Tapensė.

– Ar tu smagiai praleidai laiką? – pasiteiravo Tomis, pakeisdamas pokalbio temą.

– Na, taip toli dar nenuėjau, – tarė Tapensė. – Šiaip žmonės man buvo labai malonūs. Tikiuosi, kad netrukus sugebėsiu atskirti damas. Žinai, pradžioje baisiai sunku, nes visos jos panašios ir vilki panašius drabužius, be to, sunku suprasti, kas yra kas. Išskyrus, žinoma, tuos atvejus, kai žmogus yra labai gražus ar labai bjaurus. Bet kaimo vietovėse tai nėra taip ryšku, ar ne?

– O aš noriu pasakyti, – tarė Tomis, – kad mes su Hanibalu buvome nepaprastai protingi.

– Aš maniau, jog tu turėjai galvoje tik Hanibalą?

Tomis ištiesė ranką ir iš priešais esančios lentynos ištraukė knygą.

– „Pagrobti", – perskaitė jis. – Dar viena Roberto Luiso Stivensono knyga. Kažkam turėjo labai patikti šis autorius. „Juodoji strėlė", „Pagrobti", „Ketriona" ir, jei neklystu, dar dvi. Jas Aleksandrui Parkinsonui dovanojo jo mylinti senelė bei dosni teta.

– Na, – tarė Tapensė, – ir kas toliau?

– Mes suradome jo kapą, – pasakė Tomis.

– Ką suradote?

– Tiksliau, Hanibalas surado. Jis yra pačiame kampe priešais nedideles duris į bažnyčią. Greičiausiai tai antros

durys į zakristiją. Antkapis labai nusitrynęs ir prastai prižiūrėtas, bet vis dėlto jis yra. Aleksandrui Ričardui Parkinsonui buvo keturiolika, kai mirė. Hanibalas ten uostinėjosi. Bandydamas jį atitraukti, aš perskaičiau užrašą.

– Keturiolika, – pasakė Tapensė. – Vargšas mažas berniukas.

– Taip, – tarė Tomis. – Tai liūdna ir...

– Tu kažką sumąstei, – ištarė Tapensė. – Bet aš nieko nesuprantu.

– Na, man pasidarė įdomu. Spėju, Tapense, jog tu mane užkrėtei. Tai blogiausia tavo savybė. Jei kažkuo susidomi, tai nesiaiškini to viena, bet įtrauki ir aplinkinius.

– Aš visiškai nesuprantu, apie ką tu galvoji, – tarė Tapensė.

– Įdomu, ar čia buvo priežasties ir pasekmės ryšys.

– Ką tu turi omenyje, Tomi?

– Mane sudomino Aleksandras Parkinsonas, kuris įdėjo nemažai pastangų – nors jam šis darbas turėjo patikti – kurdamas savotišką kodą ir palikdamas slaptą pranešimą knygos puslapiuose. *„Merė Džordan nemirė savo mirtimi.“* Įsivaizduokime, kad tai tiesa. Įsivaizduokime, jog Merė Džordan, kad ir kas ji būtų, mirė ne savo mirtimi. Tuomet galbūt kitas dalykas, ėjęs po to, buvo Aleksandro Parkinsono mirtis.

– Ar tu manai... tu nori pasakyti...

– Na, ką gali žinoti, – tarė Tomis. – Man tai pasirodė keista – keturiolika metų. Nėra jokių užuominų, nuo ko jis mirė. Maniau, gal bus kas parašyta ant antkapio. Bet ten buvo tik tekstas: *Tavyje slypi džiaugsmo pilnatvė*. Ar kažkas panašaus. Bet... jis galėjo žinoti kažką, kas kitam kėlė pavojų. Ir todėl... todėl jis mirė.

– Manai, kad jis buvo nužudytas? Tai tik tavo vaizduotė, mielasis, – pasakė Tapensė.

– Na, tu pati visa tai pradėjai. Kažką įsivaizduoti, kažkuo domėtis. Tai juk tas pats, ar ne?

– Aš manau, mums reikia ir toliau domėtis, – pasakė Tapensė, – bet mes nieko nesugebėsime sužinoti, kadangi tai įvyko prieš daugybę metų.

Jie pažvelgė vienas į kitą.

– Tai buvo maždaug tas laikas, kai mes bandėme tirti Džeinės Fin bylą, – pasakė Tomis.

Jie vėl pažvelgė vienas į kitą, mintimis grįždami į praeitį.

Šeštasis skyrius
Problemos

Gyvenamosios vietos pakeitimas pradžioje atrodo kaip malonus išgyvenimas, kuriuo naujakuriai ketina pasidžiaugti, bet ne visuomet viskas išeina taip, kaip tikimasi.

Atsiranda bei nusistovi tam tikri santykiai su elektrikais, mūrininkais, dailidėmis, dažytojais, tapetų klijuotojais, šaldytuvų, dujinių viryklių, elektros prietaisų tiekėjais, su užuolaidų siuvėjais bei kabintojais, su žmonėmis, klojančiais linoleumą, tiekiančiais kilimus. Kiekvieną dieną tenka ne tik nudirbti tos dienos darbus, bet ir paprastai sulaukiama nuo keturių iki dvylikos lankytojų – arba seniai lauktų, arba tų, apie kurių atėjimą buvo visiškai pamiršta.

Tačiau pasitaikydavo ir tokių akimirkų, kai Tapensė, su palengvėjimu atsidususi, paskelbdavo įvairių darbų pabaigą.

– Mūsų virtuvė dabar beveik tobula, – pasakė ji. – Tik vis dar negaliu surasti tinkamos talpos miltams.

– Ak, – tarė Tomis, – ar tai labai svarbu?

– Tikrai svarbu. Labai dažnai tenka pirkti miltus trijų svarų pakuotėmis, ir jie netelpa į šias dėžutes. Jos tokios dailios. Ant vienos nupiešta graži rožė, ant kitos saulėgrąža, bet jose netelpa daugiau nei svaras. Taip kvaila.

Kartais Tapensė pateikdavo pasiūlymų, kaip pavadinti namą.

– „Laurai“, – ištarė ji. – Kvailas pavadinimas. Nesuprantu, kodėl šį namą taip pavadino. Juk čia nėra jokių laurų. Kur kas labiau tiktų „Platanai“. Platanai labai gražūs, – pasakė Tapensė.

– Iki „Laurų“ namas vadinosi „Long Skofildu“, bent jau aš taip girdėjau, – tarė Tomis.

– Šis pavadinimas taip pat nieko nesako, – pastebėjo Tapensė. – Ką reiškia Skofildas? Kas tuo metu čia gyveno?

– Jei neklystu, Vedingtonai.

– Viskas taip painu, – pasakė Tapensė. – Vedingtonai, tuomet Džonsai, kurie mums ir pardavė šį namą. Dar anksčiau buvo Blekmorisai, ar ne? O prieš juos tikriausiai Parkinsonai. Daugybė Parkinsonų. Aš vis dažniau su jais susiduriu.

– Kokiu būdu?

– Na, aš visuomet apie juos klausinėju, – tarė Tapensė. – Žinai, jei aš neišgausiu informacijos apie Parkinsonus, mes negalėsime pradėti spręsti savo... na, savo problemos.

– Šiais laikais viskas taip vadinama. Turi galvoje, Merės Džordan problemos?

– Na, ne tik tai. Mes turim Parkinsonų problemą, Merės Džordan problemą ir galbūt dar krūvą kitų problemų. Merė Džordan nemirė natūralia mirtimi, o toliau sakoma, kad *tai buvo vienas iš mūsų*. Ar tai reiškia, jog vienas iš Parkinsonų šeimos, ar iš tų, kurie tuo metu nakvojo namuose? Tarkim, tuo metu buvo du ar trys jaunesni Parkinsonai, keletas senesnių Parkinsonų ir žmonių, kurie turėjo kitokias pavardes, bet buvo Parkinsonų tetos, sūnėnai ar dukterėčios. Manau, dar buvo kambarinė, virėja ir galbūt guvernantė bei ruošos pagalbinin-

kė* – nors ne, tais laikais dar tokių nebuvo. Taigi *vienas iš mūsų* gali reikšti bet kurį iš namiškių. Tuo metu namiškių būdavo daugiau nei šiais laikais. Merė Džonson galėjo būti tarnaitė, kambarinė ar netgi virėja. Ir kodėl kažkas norėjo, kad ji numirtų, ir dar nenatūralia mirtimi? Turiu galvoje, jog kažkas turėjo norėti jos mirties, antraip mirtis būtų buvusi natūrali, ar ne? Poryt vėl esu pakviesta rytinio kavos puodelio, – pasakė Tapensė.

– Kaip matau, tai jau tampa tau tradicija.

– Na, tai puikus būdas susipažinti su kaimynais ir kitais žmonėmis, gyvenančiais šiame kaime. Galų gale, šis kaimas juk nėra didelis. Žmonės visuomet pasakoja apie savo senas tetas ar žmones, kuriuos jie pažįsta. Aš turiu susipažinti su misis Grifin, kuri yra neeilinė asmenybė šioje apylinkėje. Sakyčiau, kad ji visus valdo geležine lazda ir botagu. Ji ujo pastorių, ujo gydytoją, apylinkės slaugytoją ir apskritai visus, pakliuvusius jai po ranka.

– Ar apylinkės slaugytoja negalėtų mums padėti?

– Nemanau. Ji mirusi. Turiu galvoje tą, kuri dirbo Parkinsonų laikais, o dabartinė čia dirba neilgai. Vietiniai įvykiai jos nedomina. Parkinsonų ji, be abejo, nepažinojo.

– Aš norėčiau, – pasakė Tomis nevilties kupinu balsu, – ak, kaip aš norėčiau, kad mes galėtume pamiršti visus tuos Parkinsonus.

– Manai, tuomet neliktų problemos?

– O Viešpatie, – tarė Tomis. – Ir vėl „problema“.

– Tai Beatričės nuopelnas, – atsakė Tapensė.

– Kodėl Beatričės?

– Ji vis sakydavo „problema“. Nors ne, Elžbieta. Tvarkytoja, dirbusi prieš Beatričę. Ji vis ateidavo pas mane ir

* svetimtautė, dirbanti už butą/maistą ir kartu kalbos mokymąsi

sakydavo: „Madam, ar galėčiau minutėlei jus sutrukdyti? Aš turiu problemų." Po to ketvirtadieniais pradėjo dirbti Beatričė, ir ji, spėju, iš Elžbietos, taip pat pasigavo tą žodį, nes ir jai atsirado „problemų". Tiesiog jei nori kažką pasakyti, vadini tai problema.

– Gerai, – pasakė Tomis. – Tegu taip ir būna. Tu turi problemą – aš turiu problemą – mes abu turime problemų.

Jis atsiduso ir išėjo.

Tapensė iš lėto nulipo laiptais žemyn, purtydama galvą. Hanibalas viltingai pribėgo prie jos, vizgindamas uodegą ir rangydamasis, tikėdamasis būsiąs pamalonintas.

– Ne, Hanibalai, – pasakė Tapensė. – Tu jau buvai lauke. Jau pasivaikščiojai.

Hanibalas jai bandė įteigti, kad jis nebuvo pasivaikščioti.

– Tu didžiausias melagis iš visų šunų, kokius tik esu mačiusi, – tarė Tapensė. – Juk vaikščiojai su tėtuku.

Hanibalas pabandė dar kartą, stengdamasis visokiausiais būdais pareikšti, kad bet kuris šuo galėtų būti išvestas ir antrą kartą, jei tik šeimininkas tinkamai pažvelgtų į šį reikalą. Nusivylęs savo pastangų rezultatu, jis nubėgo laiptais žemyn ir ėmė loti ant susivėlusios merginos, įjungusios dulkių siurblį. Jis nemėgo dulkių siurblio, ir jam nepatiko ilgi Tapensės pokalbiai su Beatriče.

– Neleiskite jam man įkąsti, – paprašė Beatričė.

– Jis neįkąs, – ištarė Tapensė. – Jis tik vaidina.

– Aš manau, kad vieną dieną jis tikrai man įkąs, – atsakė Betaričė. – Beje, madam, noriu paklausti, ar negalėčiau su jumis minutėlę pakalbėti.

– O, – tarė Tapensė, – turite galvoje...

– Matote, madam, aš turiu problemą.

– Aš taip ir pamaniau, – pasakė Tapensė. – Kokia tai problema? Tarp kitko, gal kartais girdėjote apie čia gyvenusią šeimą ar žmogų, vardu Džordan?

– Džordan. Ne, negaliu pasakyti. Čia buvo Džonsonai, be abejo, ir dar buvo... ak, taip, vienas iš konsteblių buvo vardu Džonsonas. Ir vienas laiškanešys. Džordžas Džonsonas. Mes su juo draugavome. – Ji sukikeno.

– Jūs niekuomet negirdėjote apie Merę Džonson, kuri mirė?

Beatričė paprasčiausiai atrodė suglumusi – ji tik papurtė galvą ir vėl perėjo į puolimą.

– O kaip dėl problemos, madam?

– Ak taip, tavo problema.

– Aš tikiuosi, kad jūs neprieštarausite, madam, jei jūsų kai ko paprašysiu? Matote, aš atsidūriau keblioje padėtyje, ir aš nenoriu...

– Na, jei galima, sakykite greičiau, – tarė Tapensė. – Esu pakviesta rytinės kavos.

– Ak, taip. Pas misis Berber?

– Teisingai, – atsakė Tapensė. – Taigi kokia ta problema?

– Na, tai paltas. Labai gražus paltas. Aš užėjau į Simondsų parduotuvę ir jį pasimatavau, man jis pasirodė labai gražus. Apačioje, prie pat apsiuvo, buvo nedidelė dėmelė, bet aš pagalvojau, kad tai neturi reikšmės. Ir vis dėlto, na... hm...

– Taip, – tarė Tapensė, – ir kas toliau?

– Matote, tai man buvo tarsi paaiškinimas, kodėl jis toks nebrangus. Taigi aš jį nupirkau. Ir labai džiaugiausi. Bet grįžusi namo pamačiau ant jo etiketę, ant kurios buvo užrašyta kaina: 6 svarai, o ne 3.70, kaip man sakė. Taigi, madam, man tai nepatiko, ir aš nežinojau, ką turiu

daryti. Aš pasiėmiau paltą ir grįžau į parduotuvę – suprantate, aš pamaniau, kad geriau grąžinti paltą, paaiškinus, jog aš nenorėjau jo įsigyti šitokiu būdu. Tuomet mergina, kuri man jį pardavė, – labai miela mergina, jos vardas Gladisė, pavardės aš nežinau, – ji lygiai taip pat susikrimto, ir aš pasiūliau sumokėti papildomai. Bet ji atsakė: „Ne, jūs negalite to padaryti, nes viskas užrašoma“. Suprantate? Suprantate, ką aš turiu galvoje?

– Taip, regis, suprantu.

– Ir ji dar pridūrė: „Jūs negalite to padaryti, nes *aš* turėsiu bėdų“.

– Kokių bėdų ji turėtų?

– Aš to taip pat nesuprantu. Jeigu jis man buvo parduotas už mažesnę kainą ir aš grąžinu jį atgal, tai nesuprantu, kokių bėdų dėl to ji galėtų turėti. Bet ji paaiškino, kad, išaiškėjus tokiam nerūpestingumui – kad ji pažiūrėjo ne į tą etiketę ir pardavė už neteisingą kainą, – ją neišvengiamai atleistų iš darbo.

– Ak, aš abejoju, ar taip atsitiktų, – pasakė Tapensė. – Mano manymu, jūs pasielgėte visiškai teisingai. Aš nematau, ką čia dar būtų galima padaryti.

– Taip, bet štai kas dabar išėjo: ji pradėjo labai nuogąstauti ir vos neapsiverkė, taigi aš vėl pasiėmiau paltą, ir dabar nebežinau, ar aš apgavau parduotuvę, ar... Iš tiesų nežinau, ką man daryti.

– Tikriausiai aš jau per sena, kad suvokčiau, ką šiais laikais reikėtų daryti tokiais atvejais, nes viskas taip keista su tom parduotuvėm. Kainos keistos ir apskritai viskas sudėtinga. Jumis dėta, norėdama primokėti skirtumą, aš atiduočiau pinigus Gladisei. Ji galėtų juos tiesiog padėti į kasą.

– Na, nežinau, ar norėčiau taip pasielgti. Matote, ji

gali pasiimti pinigus. Dabar išeina taip, tarsi aš būčiau pavogusi pinigus, nors iš tiesų taip nėra. Bet jei ji juos pasiimtų – nemanau, kad tai būtų sudėtinga, – tuomet pinigus būtų pavogusi Gladisė, tiesa? Nežinau, ar galiu ja pasitikėti. O, Viešpatie.

– Taip, – pasakė Tapensė, – sunkus gyvenimas, ar ne? Labai apgailestauju, Beatriče, bet aš manau, kad jūs pati turite apsispręsti. Jei jūs negalite pasitikėti savo drauge...

– Ak, ji nėra tikra mano draugė. Aš tik apsiperku toje parduotuvėje. Be to, su ja visuomet malonu pasikalbėti. Bet ji nėra tikra draugė. Jei neklystu, ji jau turėjo šiokių tokių bėdų ankstesnėje darbovietėje. Girdėjau, kad ji pasiėmė pinigus už kažkokią parduotą prekę.

– Tokiu atveju, – su neviltimi pareiškė Tapensė, – aš jums nieko negaliu patarti.

Jos balso tonas buvo toks tvirtas, kad į pasitarimą įsiterpė Hanibalas. Jis garsiai sulojo ant Beatričės ir šoko ant siurblio, kurį laikė vienu iš pagrindinių savo priešų.

– Ak, ramiau, Hanibalai. Nustok loti. Ir nebandyk kandžiotis, – tarė Tapensė. – Aš baisiai vėluoju.

Ji išskubėjo pro duris.

II

„Problemos“, tarė sau Tapensė, automobiliu leisdamasi nuo kalvos Vaismedžių sodo keliu. Važiuodama šiuo keliu, ji jau nebe pirmą kartą svarstė, ar anksčiau čia yra buvęs vaismedžių sodas prie kurio nors namo. Bent jau dabar nieko panašaus nebuvo matyti.

Misis Berber sutiko ją labai maloniai. Ji atnešė skaniai atrodančių plikytų pyragaičių.

– Kokie gražūs pyragėliai, – tarė Tapensė. – Ar juos

pirkote „Beterbyje“?

„Beterbis“ buvo vietinė konditerijos parduotuvė.

– O, ne, juos iškepė mano teta. Nuostabi moteris. Skaniai gamina.

– Plikytus pyragaičius labai sunku pagaminti, – pasakė Tapensė. – Man niekuomet nepavykdavo.

– Na, tam reikia ypatingos rūšies miltų. Čia, mano manymu, ir glūdi visa paslaptis.

Ledi gėrė kavą ir kalbėjosi apie tam tikras naminių pyragėlių gaminimo subtilybes.

– Misis Boland vieną dieną pasakojo apie jus, misis Berisfed.

– O? – tarė Tapensė. Tikrai? Boland?

– Ji gyvena šalia klebonijos. Jos šeima čia jau nuo seno. Ji mums pasakojo, kaip čionai atvyko ir apsigyveno, kai dar buvo vaikas. Sakė nekantriai to laukusi. Nes, anot jos, sode buvo tokių nuostabių agrastų. Ir taip pat renklodo slyvų. Šiais laikais tokių dalykų beveik niekur nepamatysi, ypač renklodų. Pasitaiko kitos rūšies slyvų, bet skonis jau ne toks.

Ledi kalbėjosi apie įvairius sodo vaisius, kurių skonis nepanašus į ankstesniųjų, atmenamų iš jų vaikystės.

– Mano senelio brolis turėjo renklodo slyvų, – pasakė Tapensė.

– Taip taip. Tas, kuris tarnavo kanauninku Ančesteryje? Čia taip pat anksčiau gyveno kanauninkas Hendersonas. Jei neklystu, su savo seserim. Liūdna istorija. Žinote, kartą ji valgė sėklų pyragą, ir viena sėkla pakliuvo į plaučius. Bent jau taip girdėjau. Ji užspringo, vis kosėjo ir duso, kol galiausiai mirė. O Viešpatie, kaip liūdna, ar ne? – ištarė misis Berber. – Iš tikrųjų labai liūdna. Viena mano pusseserių mirė, užspringusi avienos kąsniu, –

pasakė ji. – Labai greitai galima užspringti, o kai kurie žmonės miršta netgi nuo žagsėjimo priepuolio, nes niekaip negali sustoti.

Septintasis skyrius
Dar daugiau problemų

– Galėčiau su jumis trumpai pasikalbėti, madam?

– O Viešpatie, – tarė Tapensė. – Ar vėl problemos?

Ji išėjo iš knygų kambario ir, lipdama laiptais žemyn, nubraukė nuo savęs keletą dulkelių, mat buvo apsivilkusi savo geriausią kostiumėlį. Prie jo ketino pridėti skrybėlę, papuoštą plunksna, ir keliauti į svečius: šiandien Tapensę arbatos pakvietė jos naujoji draugė, su kuria ji susipažino Sendaikčių mugėje. Tapensė pamanė, kad dabar ne pats geriausias laikas gilintis į naujas Beatričės problemas.

– Na, tai nėra problema. Aš tik pamaniau, kad jums būtų įdomu apie tai sužinoti.

– O, – tarė Tapensė, vis dar įtardama, jog čia gali būti dar viena užslėpta problema. Ji atsargiai nusileido laiptais. – Aš turiu pasiskubinti, nes esu pakviesta arbatos.

– Na, jūs teiravotės apie tam tikrą žmogų. Merę Džordan, tiesa? Aš paklausinėjau žmonių. Tik jie pamanė, kad tai galėjo buvo Merė Džonson. Taip pat pašte buvo dirbusi Belinda Džonson, bet tai buvo gana seniai.

– Žinau, – pasakė Tapensė, – ir dar, kaip esu girdėjusi, buvo policininkas Džonsonas.

– Na taip. Taigi mano draugė – jos vardas Gvenda, – jūs žinote tą parduotuvę, vienoje pusėje pašto skyrius, o kitoje pusėje vokai su atvirukais bei porcelianiniai suvenyrai, ypač paklausūs prieš Kalėdas...

– Žinau, – tarė Tapensė, – vadinasi „Misis Garison“ ar kažkaip panašiai.

– Taip, bet iš tikrųjų parduotuvė dabar priklauso ne Garison. Savininkas visai kitas. Taigi mano draugė Gvenda pamanė, kad jums galbūt tai bus įdomu: ji girdėjusi apie Merę Džordan, kuri čia gyveno prieš daugelį metų. Labai seniai. Gyveno čia, šiame name.

– Ak, gyveno „Lauruose“?

– Tuo metu namas vadinosi kitaip. Ji sakė šį tą apie ją girdėjusi. Todėl pamanė, jog jums tai gali būti įdomu. Su ja atsitiko liūdna istorija, tai buvo nelaimingas atsitikimas ar kažkas panašaus. Kad ir kaip ten būtų, ji mirė.

– Norite pasakyti, kad ji gyveno šiame name, kai mirė? Priklausė čia gyvenančiai šeimai?

– Ne. Šeimos vardas, jei neklystu, buvo Parkeriai ar kažkas panašaus. Čia buvo daugybė Parkerių – ar Parkinsonų. Manau, kad ji tiesiog čia buvo apsistojusi. Spėju, jog misis Grifin žino apie ją. Jūs pažįstate misis Grifin?

– Tik šiek tiek, – atsakė Tapensė. – Tiesą sakant, ji mane šiandien ir pakvietė. Kalbėjausi su ja mugėje. Anksčiau jos nepažinojau.

– Ji labai sena ledi. Ji senesnė, nei atrodo, bet turi labai gerą atmintį. Vienas iš Parkinsonų, jei neklystu, buvo jos krikštasūnis.

– Koks buvo jo vardas?

– Alekas, jei gerai pamenu. Alekas ar Aleksas.

– Kas su juo atsitiko? Jis užaugo ir išvyko iš namų – tapo kareiviu ar jūreiviu?

– Ne. Jis mirė. Aš manau, kad jis čia ir palaidotas. Tai vienas iš tų atvejų, kurie žmonėms gerai žinomi. Primena kažkokį vardą.

– Turite galvoje kokią nors ligą?

– Tai buvo Hodkino liga ar kažkas panašaus. Ne, tai

greičiau vardas, ne pavardė. Tiksliai nežinau, bet sako, kad kraujas pakeičia spalvą. Šiais laikais tokį kraują išpila ir įleidžia gero. Bet sako, kad ir tai negelbsti. Misis Bilings – iš konditerijos parduotuvės, – ji turėjo mažą mergaitę, kuri mirė nuo šios ligos, būdama septynerių. Tokią jauną pakirto.

– Leukemija?

– O, pasirodo, jūs žinote. Taip, liga taip ir vadinosi, esu tuo tikra. Sako, kad galbūt greitai jau išras vaistų nuo šios ligos. Panašiai, kaip dabar skiepija nuo tifo, ar kaip ten jis vadinasi.

– Ką gi, – tarė Tapensė, – labai įdomu. Vargšas mažas berniukas.

– O, jis nebuvo labai mažas. Aš manau, ėjo į mokyklą. Turėtų būti trylikos ar keturiolikos.

– Vis tiek, – pasakė Tapensė, – tai labai liūdna. – Ji minutėlę patylėjo ir tarė: – O Viešpatie, aš labai vėluoju. Turiu pasiskubinti.

– Neabejoju, kad misis Grifin jums galėtų daugiau papasakoti. Turiu galvoje ne jos pačios išgyventus įvykius. Bet ji čia užaugusi ir daug ką girdėjusi, ir ji kartais žmonėms papasakoja daugybę dalykų apie anksčiau čia gyvenusias šeimas. Kartais ir apie labai skandalingus atvejus. Žinote, apie kvailus poelgius ir panašiai. Be abejo, tai nutiko vadinamaisiais Eduardo septintojo ar Viktorijos laikais. Nežinau, katro būtent. Jūs geriau žinote. Manau, kad greičiau Viktorijos, nes ji dar buvo gyva, senoji karalienė. Taip, tikrai, tai buvo Viktorijos laikais. Pasakojama ir apie Eduardo laikus, apie tokius dalykus kaip „Marlborough House Set". Tai kažkas iš aukštuomenės srities, ar ne?

– Taip, – tarė Tapensė, – taip. Tai aukštuomenė.

– Ir netinkami poelgiai, – pasakė Beatričė su nežymiu užsidegimu.

– Daugybė netinkamų poelgių, – atitarė Tapensė.

– Jaunos mergaitės, darančios tai, ko neturėtų daryti, – pasakė Beatričė, nelinkusi išsiskirti su savo šeimininke būtent dabar, kai tema ją gyvai domino.

– Ne, – tarė Tapensė, – aš manau, kad mergaitės gyveno labai... na, tyrai bei asketiškai, ir jos ištekėdavo labai jaunos, dažnai už perų luomo vyrų.

– O Viešpatie, – atsakė Beatričė, – kaip joms pasisekė. Daugybė gražių drabužių, lenktynės ir pokylai, šokių vakarai.

– Taip, – patvirtino Tapensė, – daugybė pokylių.

– Aš pažinojau vieną moterį, kurios senelė tarnavo kambarine viename iš tų prabangių namų, kur visi mėgdavo susirinkti, ir Velso princas taip pat! Velso princas, žinote, tas, kuris vėliau tapo Edvardu septintuoju. Jis ten lankydavosi, ir jis buvo be galo malonus. Malonus su visais tarnais bei aplinkiniais. Toji moteris išvykdama pasiėmė muilo gabalėlį, su kuriuo jis plaudavosi rankas, ir visuomet jį turėjo. Kartą parodė jį mums, kai mes buvome vaikai.

– Jums tai buvo nepaprastas įvykis, – pasakė Tapensė. – Turėjo būti labai nuostabūs laikai. Galbūt jis lankėsi ir čia, „Lauruose“?

– Ne, nemanau, tikrai būčiau girdėjusi. Ne, čia buvo tik Parkinsonai. Jokių grafienių ir markizų, jokių lordų ir ledi. Parkinsonai, jei neklystu, daugiausia vertėsi prekyba. Buvo labai turtingi ir taip toliau, bet toje prekyboje juk nėra nieko žavingo, ar ne?

– Kaip kada, – atsakė Tapensė. Ji pridūrė: – Aš manau, jog turėčiau...

– Taip, jums laikas eiti, madam.

– Taip. Ką gi, labai jums ačiū. Nežinau, ar verta dėtis skrybėlę. Mano plaukai ir taip jau sutaršyti.

– Ak, jūs įkišote galvą į tą kampą, kur voratinkliai. Aš juos nuvalysiu, kad kitą kartą nesikabintų.

Tapensė nuskubėjo laiptais žemyn.

„Šitais laiptais lakstė Aleksandras, – pamanė ji. – Daugybę kartų, reik manyt. Ir jis žinojo, kad tai buvo „vienas iš jų“. Įdomu. Taip įdomu, kaip niekad!“

Aštuntasis skyrius
Misis Grifin

– Aš taip džiaugiuosi, kad jūs su vyru čionai atsikėlėte, misis Berisfed, – pasakė misis Grifin, pilstydama arbatą. – Cukraus? Pieno?

Ji pastūmė priekin lėkštę su sumuštiniais. Tapensė pasivaišino.

– Žinote, kaime labai svarbu, kad šalia būtų malonūs kaimynai, su kuriais turi kažką bendro. Ar jūs anksčiau ką nors girdėjote apie šias apylinkes?

– Ne, – atsakė Tapensė, – visiškai nieko. Be abejo, mums teko apžiūrėti daugybę namų, kuriuos mums rekomendavo nekilnojamojo turto agentai. Didžioji jų dalis buvo gana baisūs. Nors aprašyme toks namas gali būti apibūdintas kaip „Senojo pasaulio žavesys".

– Žinau, – tarė misis Grifin, – puikiai žinau. Senojo pasaulio žavesys paprastai reiškia tai, kad uždėtas naujas stogas ir namas baisiai drėgnas. Ir „visiškai modernizuotas" – na, visi žino, ką tai reiškia. Daugybė niekam nereikalingų prietaisų, o pro langus dažniausiai atsiveria vaizdas į baisius senus namus. Bet „Laurai" yra žavingas namas. Nors tikriausiai jums teko jį nemažai renovuoti. Kaip ir kiekvienam savo metu.

– Turbūt jame gyveno daugybė skirtingų žmonių, – pasakė Tapensė.

– Taip. Atrodo, kad šiais laikais niekas neužsibūna vienoje vietoje, ar ne? Ten gyveno Katbersonai ir taip pat Redlendai, prieš tai Seimorai. O po jų Džounsai.

– Mums pasirodė šiek tiek keista, kad namą pavadino „Laurais“, – ištarė Tapensė.

– Žmonės mėgsta tokius pavadinimus. Žinoma, jei grįžtume į senesnius laikus, galbūt į Parkinsonų laikus, aš manau, kad ten *augo* laurai. Tikriausiai įvažiavimo kelias buvo apaugęs laurais, tarp jų galbūt buvo ir kanapėtųjų. Nors man kanapėtieji laurai niekuomet nepatiko.

– Aš taip pat jų nemėgstu, – pritarė Tapensė. – Regis, čia gyveno daugybė Parkinsonų, – pridūrė ji.

– Taip. Aš manau, jie čia gyveno ilgiau nei kokia nors kita šeima.

– Vis dėlto atrodo, kad apie juos niekas negali daug papasakoti.

– Na, brangioji, tai buvo jau gana seniai. Ir po tų... na, po tų... bėdų, žinote, buvo tam tikrų kalbų, todėl nieko stebėtino, kad jie pardavė namą.

– Namas įgijo blogą vardą? – paklausė Tapensė, pasinaudodama galimybe. – Turite galvoje, kad namas buvo laikytas antisanitariniu, ar dar kažkas?

– Ne, ne namas. Ne – suprantate, tai susiję su žmonėmis. Be abejo, tai buvo... nešlovė, tam tikra prasme – per Pirmąjį pasaulinį karą. Niekas negalėjo tuo patikėti. Mano senelė apie tai pasakojo. Kažkas susiję su karinio laivyno paslaptimis – su naujuoju povandeniniu laivu. Buvo viena mergaitė, kuri gyveno pas Parkinsonus, kuri, kalbama, buvo įsipainiojusi į visą šį reikalą.

– Ar tai buvo Merė Džonson? – paklausė Tapensė.

– Taip. Taip, jūs visiškai teisi. Po to kilo įtarimų, kad tai nėra jos tikrasis vardas. Vienu metu ją kažkas ėmė įtarinėti. Ir berniukas, vardu Aleksandras, įtarė. Tai buvo gražus berniukas. Ir labai įžvalgus.

Antroji knyga

Pirmasis skyrius
Grįžtant į praeitį

Tapensė rinkosi pasveikinimo atvirukus. Oras buvo lietingas, ir tą popietę pašto skyrius buvo beveik tuščias. Žmonės, mesdami laiškus į lauke esančią dėžutę, retkarčais užbėgdavo nusipirkti pašto ženklų. Tuomet paprastai kuo greičiau išskubėdavo namo. Tai nebuvo viena iš tų masinio apsipirkimo popiečių. Tiesą sakant, pamanė Tapensė, ji gerai pataikė, pasirinkusi būtent šią dieną.

Gvenda, kurią ji sugebėjo nesunkiai atpažinti pagal Beatričės apibūdinimą, buvo labai miela ir jai su malonumu patarnavo. Ši mergina buvo atsakinga už namų apyvokos reikmenis vienoje pašto skyriaus pusėje. O karališkojo pašto verslo reikalams atstovavo pagyvenusi moteris. Gvenda, plepi mergina, visuomet besidominti naujais kaimo gyventojais, mielai padėjo susigaudyti tarp kalėdinių, Valentino dienos, gimtadienio, komiškų atvirukų, tarp popieriaus laiškams ir raštinės reikmenų, tarp įvairių rūšių šokolado bei visokiausios paskirties porceliano dirbinių. Ji su Tapense greitai užmezgė draugiškus santykius.

– Aš taip džiaugiuosi, kad namas vėl atgijo. Turiu galvoje, „Princo pastogė“.

– Aš maniau, kad jis visuomet vadinosi „Laurais“.

– O, ne. Nemanau, kad jis apskritai kada nors taip vadinosi. Namų pavadinimai čia dažnai keičiami. Žinote, žmonėms patinka naujai pervardinti namus.

– Taip, iš tikrųjų, – mąsliai atsakė Tapensė. – Net ir mes svarstėme kelis naujus pavadinimus. Tarp kitko, Beatričė man minėjo, kad jūs pažinojote anksčiau čia gyvenusią merginą, vardu Merė Džonson.

– Aš jos nepažinojau, bet esu apie ją girdėjusi. Tai buvo per karą – ne per pastarąjį. Kur kas seniau, kai dar skraidė dirižabliai.

– Esu girdėjusi apie dirižablius, – ištarė Tapensė.

– 1915 ar 1916 – jie atskrido virš Londono.

– Pamenu, kaip vieną dieną aš ėjau į „Armijos ir Laivyno“ parduotuvę su savo senelės teta, ir pasigirdo pavojaus signalas.

– Kartais jie atskrisdavo naktimis, ar ne? Turėjo būti gana baisu.

– Na, nemanau, kad iš tikrųjų taip buvo, – pasakė Tapensė. – Tiesiog įnešė jaudulio. Tai nebuvo taip baisu, kaip skrendančios bombos per pastarąjį karą. Visuomet atrodydavo, kad jos lekia tau iš paskos. Seka tave gatve ar kažkas panašaus.

– Visas naktis praleisdavote metro, ar ne? Aš turėjau draugę Londone. Ji naktimis lindėdavo metro. Voren Strit, jei neklystu. Kiekvienas eidavo į savo metro stotį.

– Aš nebuvau Londone per pastarąjį karą, – pasakė Tapensė. – Nemanau, kad man būtų patikę naktimis tūnoti metro.

– Na, mano draugei – jos vardas buvo Džeinė – patikdavo metro. Ji sakė, kad netgi buvo smagu. Žinote, kiekvienas turėjo tam tikrą metro laiptelį. Jis visuomet buvo tavo: ten miegi, atsineši sumuštinių ir panašiai, kalbiesi – buvo linksma kartu. Tai tęsdavosi visą naktį. Žinote, nuostabu. Ryte pradėdavo kursuoti traukiniai. Ji sakė, kad sunkiai išgyveno, kai karas baigėsi ir ji vėl turė-

jo nakvoti namuose: žinote, buvo taip nuobodu.

– Šiaip ar taip, – ištarė Tapensė, 1914 metais nebuvo jokių skraidančių bombų. Tik dirižabliai.

Dirižabliai Gvendos aiškiai nedomino.

– Aš bandau kažką sužinoti apie Merę Džonson, – pasakė Tapensė. – Beatričė minėjo, kad jūs šį tą apie ją žinote.

– Tiesą sakant, ne kažin ką – tiesiog girdėjau keletą kartų ją minint, bet tai buvo labai seniai. Ji turėjo gražius auksinius plaukus, taip sakė mano senelė. Ji buvo vokietė – viena iš tų *fraulinų*, kaip jas vadino. Prižiūrėjo vaikus – buvo auklė ar kažkas panašaus. Jei neklystu, dirbo karinio laivyno karininko šeimoje kažkur Škotijoje. Po to atvyko čionai. Įsidarbino Parksų – ar Perksų šeimoje. Vieną dieną per savaitę ji turėjo laisvadienį, tada važiuodavo į Londoną, ten ji kažką veždavo.

– Ką veždavo? – paklausė Tapensė.

– Aš nežinau – niekas apie tai daug nekalbėjo. Manau, daiktus, kuriuos pavogdavo.

– Ar ji buvo sugauta vagiant?

– Ne, aš taip nemanau. Ją tik pradėjo įtarinėti, bet ji susirgo ir mirė.

– Nuo ko ji mirė? Ar ji čia mirė? Tikriausiai ją turėjo išvežti į ligoninę.

– Ne – aš nemanau, kad čia buvo kokių nors ligoninių, kur ją būtų galima nuvežti. Anuo metu negalėjome pasigirti tokia gerove. Kažkas sakė, kad tai buvo žiopla virėjos klaida. Atsinešė iš sodo rusmenės lapų, per klaidą palaikiusi juos špinatais – ar galbūt salotų lapais. Nors, man regis, galėjo ir dar kai kas nutikti. Kažkas man sakė, kad tai buvo mirtinoji kiauliauogė, bet aš nė akimirkai tuo nepatikėjau, nes visi pažįsta mirtinąją kiauliauogę,

šiaip ar taip, tai yra uogos. Tikriausiai tai buvo rusmenės lapai, per klaidą atnešti iš sodo. Digokso ar Digito kiauliauogė – kažkaip panašiai skamba. Jos yra labai nuodingos. Atvyko gydytojas ir padarė viską, ką galėjo, bet tikriausiai jau buvo per vėlu.

– Ar daug žmonių buvo namuose, kai tai atsitiko?

– O, manyčiau, kad tikrai nemažai. Ten, kiek girdėjau, visuomet būdavo daug žmonių: ir vaikų, ir savaitgalio svečių, ir auklė, ir guvernantė, manau, ir draugų. Žinote, aš pati apie tai nieko tikro nežinau. Tik tiek, kiek man pasakojo močiutė. Ir senasis misteris Badlikatas kartais šį bei tą paporindavo. Senas sodininkas, žinote, prižiūri žmonių sodus. Jis ten dirbo sodininku, todėl iš pradžių būtent jį ir apkaltino priskynus ne tų lapų, bet tai buvo ne *jo* darbas. Tai buvo kažkas iš namiškių, norėjusių padėti. Priskynė sode daržovių ir atnešė virėjai. Žinote, špinatų, salotų bei panašių dalykų, ir... na... aš manau, kad paprasčiausiai įvyko klaida, gerai nepažįstant daržovių. Man regis, atlikus mirties aplinkybių ar kokį kitą ten tyrimą, buvo nustatyta, kad tai buvo netyčinė klaida, nes *bet kuris* galėjo atnešti tų lapų, kadangi špinatai ar rūgštynės augo šalia rusmenės. Kažkas tiesiog priskynė gerą kuokštą abiejų lapų, galbūt net sudėjo juos kartu. Kad ir kaip ten būtų, labai liūdna, nes močiutė sakė, jog tai buvo labai graži mergina su auksiniais plaukais.

– Ar ji važiuodavo į Londoną kiekvieną savaitę? Žinoma, vieną laisvadienį ji turėjo turėti.

– Taip. Sakė turėjusi ten draugių. Ji buvo užsienietė. Močiutė minėjo, jog kai kurie žmonės tvirtino ją iš tikrųjų buvus vokiečių žvalgybininkę.

– Ar ji iš tiesų buvo?

– Aš taip nemanau. Džentelmenams ji, matyt, labai

patiko. Žinote, karinio laivyno karininkams, taip pat Šeltono karinės stovyklos karininkams. Ji turėjo ten keletą draugų.

– Tai gal ji iš tikrųjų buvo šnipė?

– Nemanau. Paprasčiausiai mano senelė sakė, kad taip *kalbėjo* žmonės. Tai nebuvo per pastarąjį karą. Tai buvo labai seniai.

– Juokinga, – tarė Tapensė, – kaip lengva supainioti visus tuos karus. Aš pažinojau vieną senuką, kuris teigė turėjęs draugą, dalyvavusį Vaterlo mūšyje.

– Tik pamanykit. Daug seniau nei 1914 metai. Žmonės samdė užsienietes aukles – jas vadino *madmuazelėmis* ir *fraulinomis*, kaip ir aną frauliną. Močiutė sakė, jog ji labai mėgo vaikus. Ji visiems labai patiko.

– Čia, kai ji gyveno „Lauruose"?

– Tuo metu namas kitaip vadinosi – bent jau aš taip manau. Ji gyveno pas Parkinsonus ar pas Perkinsus, kažkokia panaši pavardė, – pasakė Gvenda. – Buvo ruošos pagalbininkė, kaip šiais laikais vadina. Ji atvyko iš miesto, kur kepami „Fortnum&Meson" mėsos pyragaičiai – brangūs pyragaičiai pokyliams. Tai buvo pusiau vokiečių, pusiau prancūzų miestas, taip man kažkas sakė.

– Strasbūras? – paklausė Tapensė.

– Taip, būtent. Ji taip pat tapydavo paveikslus. Viename nupiešė mano senelės tetą. Ten ji atrodė senesnė, visuomet sakydavo teta Feni. Kitame nutapė vieną iš Parkinsonų berniukų. Senoji misis Grifin jį vis dar turi. Parkinsonų berniukas, jei neklystu, kažką apie ją sužinojo – tas, kurį ji nutapė. Regis, jis buvo misis Grifin krikštasūnis.

– Ar tai kartais ne Aleksandras Parkinsonas?

– Taip, tas pats. Jis palaidotas šalia bažnyčios.

Antrasis skyrius
Susipažinimas su Matilda, Meilučiu ir „KK“

Kitą rytą Tapensė atsidavė gerai visiems žinomos asmenybės paieškoms – šis žmogus kaime dažniausiai būdavo vadinamas senuoju Izaoku, arba, formaliau kreipiantis, pavarde – misteriu Badlikatu. Izaokas Badlikatas buvo vienas iš vietinių originalų. Jo originalumas pasireiškė jau vien amžiumi – jis tvirtino esąs netoli devyniasdešimties (nors ne visi tuo tikėjo), be to, jis galėjo suremontuoti beveik viską. Jei nepavykdavo prisišaukti santechniko, pagelbėdavo senasis Izaokas Badlikatas. Misteris Badlikatas, nepriklausomai nuo to, ar jis turėjo atitinkamą kvalifikaciją, kurios reikalavo jo atliekami darbai, ar ne, per ilgus gyvenimo metus buvo gerai susipažinęs su visų rūšių santechnikos problemomis, vandentiekio trūkumais, vonios dujų kolonėlių sunkumais, taip pat šiek tiek išmanė elektros darbus. Jis sėkmingai konkuravo su kvalifikuotais santechnikais, ir jo pataisymai dažnai būdavo stulbinančiai sėkmingi. Jis galėjo atlikti apdailos darbus, galėjo įstatyti spynas, pakabinti paveikslus – tiesa, kartais kiek kreivokai, – jis taip pat nusimanė apie padėvėtų krėslų spyruokles. Pagrindinis misterio Badlikato trūkumas buvo jo nenumaldomas įprotis be perstojo plepėti, taip pat reikalą šiek tiek komplikavo neteisinga jo dirbtinių dantų padėtis, mat dėl to tarimas buvo ne taip jau gerai suprantamas. Atrodė, kad jo prisiminimams apie apylinkėje gyvenusius žmones nebus galo. Apskritai imant, buvo gana sunku spręsti

apie jo prisiminimų patikimumą. Misteris Badlikatas su malonumu pasakodavo kai kurias išties įdomias istorijas iš praėjusių laikų. Šie vaizduotės skrydžiai, paprastai pateikiami kaip prisiminimai, būdavo visuomet išsakomi tuo pačiu užtikrintu tonu.

– Jūs nustebtumėte, jei aš papasakočiau, ką apie tai žinau. Taip, iš tikrųjų. Žinote, visiems atrodo, kad jie viską apie tai žino, bet jie klysta. Labai klysta. Tai buvo būtent vyresnioji sesuo. Ji atrodė tokia graži mergaitė. Mėsininko šuo padėjo išspręsti šią mįslę. Nusekė ją iki namų. Taigi. Tik tai buvo, taip sakant, ne jos namai. Na taip, aš galiu jums daug ką apie *tai* papasakoti. Tuomet dar buvo tokia sena moteris, misis Atkins. Niekas nežinojo, kad ji namuose laiko revolverį, bet aš žinojau. Sužinojau, kai mane pakvietė pataisyti komodos, – taip dabar vadina tas skrynias su stalčiais, ar ne? Taip. Komoda. Taigi jai buvo septyniasdešimt penkeri, ir tame stalčiuje, komodos, kurią mane pakvietė sutaisyti (vyriai sugedo, spyna taip pat), stalčiuje gulėjo revolveris. Jis buvo suvyniotas kartu su moteriškų batų pora. Trečiojo numerio. Nors nesu tikras, gal tai buvo ir antrasis numeris. Balto atlaso. Dailūs maži bateliai. Tai jos prosenelės vestuviniai bateliai, pasakė ji. Galbūt. Nors kažkas minėjo, kad ji juos nusipirko kažin kokioje parduotuvėje, bet aš apie tai nieko nežinau. O kartų su jais buvo suvyniotas revolveris. Taip. Na, sakė, kad jį parsivežė sūnus. Atsivežė iš Rytų Afrikos. Jis ten buvo šaudyti dramblių ar kažko panašaus. Grįždamas namo, parsivežė revolverį. Ar jūs žinote, ką padarė toji sena ledi? Jos sūnus išmokė ją šaudyti. Moteris sėdėjo svetainėje, žvelgdama pro langą, ir kai pamatė keliu ateinančius žmones, ji paėmė revolverį ir iššovė. Taip. Mirtinai juos išgąsdino, ir tie pabėgo. Ji

sakė nenorinti, kad kas ateitų ir baidytų paukščius. Labai mėgo paukščius. Tik pamanykit: niekada nenušovė jokio paukščio. Ne, ji to nenorėjo daryti. Ir dar žinau daugybę istorijų apie misis Leterbai. Jos vos nepatraukė į teismą. Vagiliavo parduotuvėse. Taip sakant, labai gudriai tai darydavo. Ir dar būdama tokia turtinga.

Įtikinusi misterį Badlikatą vonios kambaryje pakeisti stoglangį, Tapensė svarstė, ar jai pavyks pakreipti jo pasakojimus apie tuos praeities prisiminimus, kurie galėtų būti naudingi jai su Tomiu, atskleidžiant kokio nors jų namuose paslėpto lobio paslaptį ar sužinant apie kokius nors slaptus dalykus, apie kuriuos jie apskritai nieko nežinojo.

Senasis Izaokas Badlikatas mielai sutiko padėti naujakuriams. Tai buvo vienos maloniausių jo gyvenimo akimirkų – susipažinti, kiek įmanoma, su visais naujais atvykėliais. Jam tai buvo labai svarbus įvykis – galimybė susitikti su žmonėmis, kurie dar nebuvo girdėję jo nuostabių prisiminimų ir pasakojimų. Tie, kurie jau gerai žinojo jo istorijas, paprastai neskatindavo jų perpasakoti. Bet nauja auditorija! Tai visuomet buvo jaudinantis įvykis. Be to, tai buvo proga atskleisti neįtikėtinai plačią savo darbų patirtį, kurią jis sugebėjo sukaupti, atlikdamas įvairiausias paslaugas savo kaimelio gyventojams. Jam tai buvo didelis malonumas – visa tai perteikti nesiliaujančiu žodžių srautu.

– Laimei, senasis Džo neįsipjovė. Laisvai galėjo sudarkyti sau veidą.

– Taip, iš tiesų galėjo.

– Čia yra dar šiek tiek stiklų, kuriuos reikia sušluoti, misis.

– Žinau, – tarė Tapensė, – mes vis dar neradom tam

laiko.

– Ak, bet su stiklais negalima žaisti. Žinote, kas yra stiklas? Nedidelė šukelė gali pridaryti baisiai daug žalos. Galima net numirti, jei šukė pateks į kraujagyslę. Prisimenu mis Leviniją Šotakomb. Jūs nepatikėsite...

Istorija apie šią mis Tapensės nesugundė. Ji girdėjo apie ją ir iš kitų vietinių personalijų. Mis Levinija Šotakomb buvo kažkur tarp septyniasdešimties ir aštuoniasdešimties metų amžiaus, visiškai kurčia ir beveik akla.

– Aš manau, – tarė Tapensė, pertraukdama Izaoką ir užbėgdama už akių jo prisiminimams apie Leviniją Šotakomb, – kad jūs turite žinoti daugybę dalykų apie įvairius žmones ir nepaprastus įvykius, nutikusius šiame name.

– Na, žinote, aš nebesu toks jaunas kaip anksčiau. Man jau daugiau nei aštuoniasdešimt penkeri. Beveik devyniasdešimt. Bet aš visuomet turėjau gerą atmintį. Žinote, yra dalykų, kurių negali pamiršti. Ne. Kad ir kiek praeitų laiko, kažkas jums tai primena, ir vėl viskas iškyla atmintyje. Galėčiau papasakoti tokių dalykų, kad net nepatikėtumėte.

– Na, tai iš tiesų nuostabu, – tarė Tapensė, – kai pagalvoji, kiek daug jūs turite žinoti apie įvairius žmones.

– Ak, žmonių kiaurai nepermatysi, ar ne? Kartais jie būna ne tie, kuo juos laikai, kartais su jais atsitinka tokių dalykų, kad sunku ir patikėti.

– Pavyzdžiui, šnipinėjimas, – pasakė Tapensė, – ar nusikaltimai.

Ji viltingai pažvelgė į jį... Senasis Izaokas pasilenkė ir pakėlė stiklo šukę.

– Pažvelkite, – tarė jis. – Kaip jūs jaustumėtės, jei ji įsmigtų jums į padą?

Tapensė pagalvojo, kad pakeisti stoglangio stiklą nepakako, norint išgirsti iš Izaoko pageidaujamų praeities istorijų. Ji pareiškė, jog taip pat reikia suremontuoti nedidelį vadinamąjį šiltnamį, prijungtą prie namo sienos šalia valgomojo lango, ir pakeisti kai kuriuos stiklus. Ar jį verta remontuoti, ar geriau paprasčiausiai nugriauti? Izaokas buvo patenkintas, gavęs naują užduotį. Jie nulipo laiptais žemyn ir išėję pasuko už namo kampo, kur buvo minėtasis statinys.

– Jūs tai turėjote galvoje, ar ne?

Tapensė atsakė teigiamai – ji tai turėjusi galvoje.

– „KK“, – ištarė Izaokas.

Tapensė pažvelgė į jį. Dvi abėcėlės raidės „KK“ jai visiškai nieko nereiškė.

– Ką jūs pasakėte?

– Aš pasakiau „KK“. Taip sakydavo senosios misis Lotės Džons laikais.

– Tikrai? Kodėl ji šiltnamį vadino „KK“?

– Aš nežinau. Tikriausiai tai kažkoks pavadinimas, kaip anais laikais vadindavo tokius dalykus. Ne toks jau didelis, ar ne? Didesni namai turėjo tikras oranžerijas. Žinote, kur vazonuose augindavo paparčius.

– Taip, – pasakė Tapensė, nesunkiai tai prisimindama.

– Na, juos galima vadinti ir šiltnamiais. Bet tokius senoji misis Lotė Džons vadindavo „KK“. Aš nežinau, kodėl.

– Ar tie žmonės juose augino paparčius?

– Ne, tam jie nebuvo naudojami. Ne. Daugiausia jie būdavo skirti vaikų žaislams. Na, kalbėdamas apie žaislus, aš tikiuosi, kad jie vis dar yra čia, jei jų kas neišnešė. Šis statinys jau beveik griūva, matote? Jie tiesiog jį tru-

putį sutvirtino ir patvarkė stogą. Aš nemanau, kad juo kas nors dar naudosis. Jis buvo naudojamas sulūžusiems žaislams, krėslams ir panašiems dalykams sudėti. Antai matote: jie turėjo supamąjį arklį, ir Meilutis mėtosi tolimajame kampe.

– Ar mes galime įeiti į vidų? – paklausė Tapensė, bandydama kažką įžiūrėti pro kiek skaidresnę stiklo dalį. – Viduje turėtų būti daug įdomių dalykų.

– Turi būti raktai, – pasakė Izaokas. – Tikiuosi, kad jie kabo toje pačioje vietoje.

– Kur ta vieta?

– Ak, čia už kampo yra pašiūrė.

Jie nuėjo keliuku. Pašiūrė vargu ar buvo verta tokio pavadinimo. Izaokas paspyrė duris, patraukė besimėtančias šakas, nuspyrė į šalį supuvusius obuolius ir, nutraukęs ant sienos kabantį seną užtiesalą, parodė tris ar keturis aprūdijusius raktus, kabančius ant vinies.

– Čia Lindopo raktai, – pasakė jis. – Priešpaskutinis čia gyvenęs sodininkas. Buvęs krepšių pynėjas. Iš jo nebuvo jokios naudos. Jei jūs norite žvilgtelėti į „KK“ vidų...

– Taip, taip, – viltingai tarė Tapensė. – Aš noriu pasižvalgyti „KK“ viduje. Kaip tai rašoma?

– Kas rašoma?

– Turiu galvoje „KK“. Ar tai paprasčiausiai dvi raidės?

– Ne. Manau, kad tai visai kas kita. Jei neklystu, tai du užsienietiški žodžiai. Man regis, kad pamenu sakant „Kai Kai“. „Kai Kai“ ar „Ka Ka“ – taip jie sakydavo. Manau, jog tai japoniškas žodis.

– Ak, ar čia kada nors gyveno japonai? – paklausė Tapensė.

– O ne, nieko panašaus. Ne. Tokių užsieniečių čia nebuvo.

Truputis alyvos, kurią Izaokas gana mitriai surado ir panaudojo pagal paskirtį, padarė nuostabų poveikį aprūdijusiems raktams, kurie, įkišti į spyną ir su girgždesiu pasukti, sugebėjo atrakinti duris. Tapensė ir jos gidas įėjo vidun.

– Na štai, – pasakė Izaokas, nerodydamas jokio susižavėjimo viduje esančiais daiktais. – Tik senas šlamštas, ir nieko daugiau, tiesa?

– Gana šauniai atrodo arklys, – ištarė Tapensė.

– Tai Mekilda, – pasakė Izaokas. – Tiksliau, Matilda.

– Mekilda? – abejodama pasiteiravo Tapensė.

– Taip. Tai toks moteriškas vardas. Kažkokios karalienės. Lyg ir Viljamo Užkariautojo žmonos, nors nesu tuo tikras. Šis daiktas atkeliavo iš užjūrio. Krikštatėvis iš Amerikos atvežė jį vienam iš vaikų.

– Vienam iš?..

– Vienam iš Besingtono vaikų. Jie čia buvo dar anksčiau. Bet dabar tikriausiai viskas surūdiję.

Net ir patrūnijusi Matilda buvo gana žavingas arklys. Ji dydžiu prilygo tikram poniui. Ten, kur anksčiau augo tankūs karčiai, buvo belikę tik keletas kuokštų. Viena ausis buvo nulaužta. Kažkada ji buvo nudažyta pilka spalva. Arklio priekinės kojos buvo ištemptos priekin, o galinės atgal; jis turėjo kuokštuotą uodegą.

– Atrodo, kad jis supasi ne taip, kaip įprasti supamieji arkliai, kuriuos esu anksčiau mačiusi, – pasakė susidomėjusi Tapensė.

– Ne, ne taip, – atsakė Izaokas. – Žinote, anie supasi aukštyn žemyn, aukštyn žemyn, linguodami iš priekio į

galą. O šis, suprantate: jis tam tikru būdu šuoliuoja. Iš pradžių priekinės kojos atsispiria – op, – po to užpakalinės. Labai geras judesys. Aš tuoj užlipsiu ir parodysiu...

– Būkite atsargus, – pasakė Tapensė. – Gali pasitaikyti kokių nors styrančių vinių ar šiaip galite nukristi.

– Ak. Aš esu jojęs ant Matildos prieš penkiasdešimt ar šešiasdešimt metų, bet viską atsimenu. Ir ji, žinote, neblogai išsilaikiusi. Visai nesiruošia subyrėti.

Staiga jis netikėtu akrobatiniu judesiu užšoko ant Matildos. Arklys ėmė šuoliuoti.

– Gerai joja, ar ne?

– Taip, iš tikrųjų, – patvirtino Tapensė.

– Žinote, vaikams jis labai patiko. Mis Džeinė jodinėdavo juo kiekvieną dieną.

– Kas buvo mis Džeinė?

– Na, ji buvo vyriausioji. Būtent jai krikštatėvis ir atsiuntė šį arklį. Ir Meilutį taip pat atsiuntė, – pridūrė Izaokas.

Tapensė klausiamai pažvelgė į jį. Toks vardas, regis, netiko nė vienam iš likusių „Kai Kai" inventoriaus daiktų.

– Žinote, jie taip jį vadino. Mažas arklys ir vežimas, stovintys štai ten, kampe. Mis Pamela važiuodavo juo nuo kalvos. Labai rimta buvo – mis Pamela. Ji užlipdavo ant kalvos viršaus ir užsikeldavo čia kojas: suprantate, čia turėjo būti pedalai, bet jie neveikė, tai ji užvežsaid arklį ant kalvos viršūnės ir pradėdavo leistis su juo žemyn, spausdama kojomis stabdžius. Tiesą sakant, dažnai jos nusileidimas pasibaigdavo araukarijose.

– Tai skamba labai nesmagiai, – tarė Tapensė. – Turiu galvoje nusileidimą araukarijose.

– Na, ji galėjo sustabdyti arklį ir šiek tiek anksčiau.

Labai rimta buvo. Galėdavo tai daryti ištisomis valandomis – esu stebėjęs ją tris ar keturias valandas važinėjant. Aš dažnai tvarkydavau rožių lysves ar pampų žolę, taigi matydavau šią merginą. Aš su ja nekalbėdavau, nes ji nemėgo būti kalbinama. Jai patikdavo daryti tai, ką ji darė ar įsivaizdavo daranti.

– Įsivaizdavo daranti? – paklausė Tapensė, staiga pajutusi didesnį susidomėjimą mis Pamela nei mis Džeine.

– Na, aš gerai nežinau. Žinote, ji kartais sakydavo esanti princesė ar karalienė Merė, kieno tik – Airijos ar Škotijos?

– Škotų karalienė Merė, – padėjo Tapensė.

– Taip, teisingai. Toji karalienė pabėgo ar kažkur dingo. Po to ją uždarė pilyje. Neužrakino, tiesiog įrengė vandens užtvarą.

– Taip, taip, suprantu. Ir Pamela manė esanti škotų karalienė Merė, pabėgusi nuo savo priešų?

– Teisingai. Pabėgusi į Angliją ir prašanti karalienės Elžbietos malonės, taip ji sakė. Tik aš nemanau, kad karalienė Elžbieta buvo labai maloninga.

– Na, – guviai ištarė Tapensė, slėpdama savo kylantį nusivylimą, – tai, be jokios abejonės, labai įdomu. Kas buvo tie žmonės, apie kuriuos jūs pasakojote?

– Tai buvo Listeriai.

– Ar jūs pažinojote Merę Džordan?

– Ak, žinau, apie ką jūs kalbate. Bet, manau, manęs dar čia nebuvo. Jūs turite galvoje jaunąją vokiečių žvalgybininkę?

– Atrodo, visi čia apie ją žino, – pasakė Tapensė.

– Taip, ją vadino *fraulina* ar kažkaip panašiai. Kažkokie linai, – nusijuokė jis. Tuomet pridūrė: – Galbūt pats

laikas pagalvoti apie daržovių sodinimą? Jei norite laiku turėti pupų, reikia jau ruoštis. O kaip dėl ankstyvųjų salotų? Žinau naują veislę. Nuostabios salotos, mažos, bet tokios traškios.

– Tikriausiai jūs čia nemažai pasidarbavote kaip sodininkas. Turiu omenyje ne tik šitą namą, bet ir aplinkinius.

– Na taip, dažnai tekdavo imtis atsitiktinių darbų. Aš daug kam padėdavau. Kai kurie nebuvo patenkinti savo sodininkais, ir man tekdavo padėti, kai atsirasdavo daug darbo. Žinote, pas jus čia kartą įvyko nelaimingas atsitikimas. Dar iki manęs – bet aš girdėjau apie tai.

– Kažkas dėl rusmenės lapų, ar ne? – nekaltai paklausė Tapensė.

– Ak, tik pamanykit, jūs jau girdėjote šią istoriją. Tai buvo labai seniai. Taip, keletas žmonių apsinuodijo. Vienas iš jų mirė. Bent jau aš taip girdėjau. Taip buvo kalbama. Man apie tai papasakojo senas bičiulis.

– Jei neklystu, tai buvo fraulina, – atitarė Tapensė.

– Ką, vadinasi, fraulina numirė? Na, apie tai aš nesu girdėjęs.

– Galbūt aš ir klystu, – tarė Tapensė. – O ką, jei jūs paimtumėte Meilutį, – pasakė ji, – ir nuvilktumėte jį ant kalvos, nuo kurios ta mergaitė Pamela leisdavosi žemyn, – jei ta kalva dar yra.

– Be abejo, kalva vis dar savo vietoje. Ką jūs sumanėte? Aplink dar auga žolė, bet reikia būti atsargiam. Aš nežinau, kaip stipriai Meilutis surūdijęs. Aš pradžioje jį truputį apvalysiu, gerai?

– Gerai, – atsakė Tapensė. – Ir dar pagalvokite apie sodinimą, nuo ko mums reikėtų pradėti.

– Ak, aš pasirūpinsiu, kad jūs rusmenės ir špinatų ne-

pasodintumėte kartu. Nesinorėtų išgirsti, jog jums kažkas nutiko, vos tik įsikėlus į naująjį namą. Gražus sklypas, jei tik galite jam skirti šiek tiek pinigų.

– Ačiū jums, – pasakė Tapensė.

– Aš tik pažiūrėsiu, kad Meilutis nesulūžtų, jums įsėdus. Jis labai senas, bet jūs nustebsite, kaip funkcionuoja kai kurie seni daiktai. Mano pusseserė taip pat vieną dieną išvažiavo senu dviračiu. Jūs nė nepagalvotumėte, kad jis dar važiuos: niekas juo nebuvo važiavęs keturiasdešimt metų. Bet jis kuo puikiausiai riedėjo, prieš tai truputėlį sutepus. Ak, nuostabu, ką gali padaryti truputis tepalo.

Trečiasis skyrius
Šeši neįmanomi dalykai prieš pusryčius

– Ką, po galais... – pasakė Tomis.

Jis buvo pratęs sugrįžęs namo Tapensę aptikti neįtikėtinose vietose, bet šį kartą išsigando labiau nei paprastai.

Name nebuvo matyti jokių jos pėdsakų, nors lauke nesmarkiai lijo. Tomiui toptelėjo mintis, kad Tapensė galėjo pasinerti į darbą sode, tad jis išėjo laukan apsižvalgyti, ar iš tiesų taip. Būtent tuo metu jis ir ištarė: „Ką, po galais..."

– Labas, Tomi, – pasakė Tapensė, – tu grįžai šiek tiek anksčiau, nei tikėjausi.

– Koks čia daiktas?

– Turi galvoje Meilutį?

– Tu ketini su šiuo daiktu važiuoti? Jis juk tau per mažas!

– Žinoma, tai vaikams skirtas žaislas, pagamintas, mano manymu, dar prieš atsirandant vaikiškiems dviratukams.

– Ir jis iš tikrųjų važiuoja? – paklausė Tomis.

– Na, nevisiškai, – atsakė Tapensė. – Jį reikia užtempti ant kalvos viršūnės – tuomet jo ratai patys ims suktis, supranti: nes tu važiuoji žemyn nuo kalvos.

– Ir apačioje nusirideni kūliais. Tu tai ir ketini daryti?

– Visai ne, – tarė Tapensė. – Čia yra kojiniai stabdžiai. Nori, kad pademonstruočiau?

– Nemanau, – pasakė Tomis. – Pradeda stipriau lyti. Aš tik noriu žinoti, kodėl tu... na, kam tau viso šito reikia. Juk tai gali baigtis ir nelabai maloniai, tiesa?

– Tiesą sakant, – atsakė Tapensė, – aš ir pati bijau. Bet, supranti, aš tik norėjau sužinoti ir...

– Ir nusprendei pasikalbėti su tais medžiais apačioje? Kokie tai medžiai, tarp kitko? Araukarijos?

– Teisingai, – tarė Tapensė. – Kaip keista, kad tu žinai.

– Žinoma, žinau, – pasakė Tomis. – Ir dar žinau, kad tai Pietų Amerikos medis.

– Neblogai, – ištarė Tapensė. – Nemaniau, kad tavo tokios žinios.

– Ir koks tavo planas?

– Na, įlipti vidun ir paspausti stabdžius, turiu galvoje, leidžiantis nuo kalvos – priešingu atveju galima atsidurti tose dygliuotose araukarijose.

– Taip... – nutęsė Tomis, – kiekvienas savaip linksminasi.

– Aš tik atlieku nedidelį tyrimą – mūsų problemos.

– Tavo problemos? Mano problemos? Kieno problemos?

– Nežinau, – tarė Tapensė. – Tikiuosi, mūsų abiejų.

– Bet bent jau ne Beatričės problemos?

– Ak, ne. Man tik pasidarė įdomu, kas dar gali būti paslėpta šiuose namuose, taigi aš nuėjau ir apžiūrėjau krūvą žaislų, kurie prieš daugybę metų buvo sukišti į seną šiltnamį. Ten radau šį daiktą, taip pat Matildą – supamąjį arklį, kurio pilve žioji ertmė.

– Ertmė pilve?

– Na taip. Ten vaikai žaisdami prikišdavo visokių daiktų: krūvas senų popieriaus lapų, taip pat šluosčių bei

skudurų.

– Gerai, dabar eime vidun, – pasakė Tomis.

II

– Na, Tomi, – tarė Tapensė, ištiesdama kojas židinio link, kurį buvo iš anksto užkūrusi, laukdama, kol Tomis sugrįš, – papasakok, ką naujo nuveikei. Ar tu buvai „Ritco“ galerijoje, kur vyko renginys?

– Ne. Tiesą sakant, neturėjau laiko.

– Ką tu turi galvoje? Aš maniau, kad tu būtent ten ir važiavai.

– Na, ne visuomet atsiduri ten, kur važiuoji.

– Bet tu turėjai kažkur važiuoti ir *kažką* veikti, – pasakė Tapensė.

– Aš radau naują vietą, kur galima pastatyti automobilį.

– Bent jau šis tas naudingo, – ištarė Tapensė. – Ir kurgi?

– Prie Haunslovo.

– Ko gi tau prireikė Haunslove?

– Na, iš tikrųjų aš vykau ne į Haunslovą. Tiesiog ten yra automobilių stovėjimo aikštelė, o nuo jos aš važiavau metro.

– Ką, metro į Londoną?

– Taip atrodė būsiant paprasčiausia.

– Tu atrodai kažkaip prasikaltęs, – tarė Tapensė. – Tik nesakyk, kad aš turiu konkurentę, kuri gyvena Haunslove.

– Ne, – pasakė Tomis. – Tu turėtum nudžiugti sužinojusi, ką aš veikiau.

– Taip? Tu nupirkai man dovaną?

– Ne, ne, – atsakė Tomis, – ne tai. Tiesą sakant, aš

niekuomet nežinau, ką tau padovanoti.

– Na, kartais tu labai neblogai pataikai, – viltingai ištarė Tapensė. – Bet ką tu iš tikro veikei, Tomi, ir kodėl aš turėčiau būti patenkinta?

– Kadangi, – atsakė Tomis, – aš taip pat atlikau tyrimą.

– Visi šiais laikais kažką tyrinėja, – pasakė Tapensė. – Žinai, visi paaugliai, visi sūnėnai ir pusbroliai, sūnūs ir dukterys – visi jie kažką tiria. Aš nežinau, ką jie tyrinėja šiais laikais, bet dažniausiai po kurio laiko jie liaujasi tai darę. Galbūt įnikti į tyrimus jiems tiesiog reiškia gerai, maloniai praleisti laiką.

– Betė, mūsų įvaikinta duktė, taip pat išvažiavo į Rytų Afriką, – tarė Tomis. – Ar ji tau ką nors parašo?

– Taip, ji sako, kad jai ten patinka – patinka kišti nosį į afrikiečių šeimas ir rašyti straipsnius apie jų gyvenimą.

– Manai, kad ir toms šeimoms tai patinka? – paklausė Tomis.

– Aš taip nemanau, – atsakė Tapensė. – Mano tėvo parapijoje niekas nemėgo bažnyčios savanorių slaugių – vadindavo jas landūnėmis.

– Gal tu ne veltui tai pasakei, – ištarė Tomis. – Tikriausiai man tai įspėjimas, su kokiais sunkumais aš galiu susidurti, atlikdamas savo tyrimą.

– Koks tai tyrimas? Tikiuosi, ne žolės pjovimo mašinų.

– Nežinau, kuo čia dėtos žoliapjovės.

– Nes tu nuolatos vartai jų katalogus, – pasakė Tapensė. – Esi pasiryžęs žūtbūt ją įsigyti.

– Priminsiu, jog šiuose namuose mes atliekame istorinį tyrimą – nusikaltimų ir panašių dalykų, vykusių mažiausiai prieš šešiasdešimt ar septyniasdešimt metų.

– Gerai, liaukis slapukavęs, Tomi. Papasakok man šiek tiek daugiau apie savo tyrimų projektą.

– Aš nuvažiavau į Londoną, – tarė Tomis, – ir kai ko ėmiausi.

– Ak, – atsiliepė Tapensė. – Tyrimų? Ėmeisi tyrimų? Tam tikra prasme aš darau tą patį, ką ir tu, tik mūsų metodai skiriasi. Be to, mano tyrimo periodas siekia labai tolimą praeitį.

– Nori pasakyti, kad tave iš tiesų sudomino Merės Džordan problema? – paklausė Tomis. – Visa tai įgauna tam tikrus kontūrus, tiesa? Merės Džordan paslaptis, arba problema.

– Toks paprastas vardas. Vargu ar tai tikrasis jos vardas, jei ji buvo vokietė, – ištarė Tapensė. – Sako, kad ji buvo vokiečių žvalgybininkė ar agentė, bet ji, manau, galėjo būti ir anglė.

– Mano manymu, istorija apie vokietę tėra kažkokia legenda.

– Tęsk toliau, Tomi. Tu man vis dar nepasakei nieko konkretaus.

– Na, aš pradėjau tam tikrą... tam tikrą... tam tikrą...

– Nesakyk daugiau „tam tikrą“, – pertraukė Tapensė. – Aš nieko nesuprantu.

– Kartais būna labai sunku kažką paaiškinti, – pasakė Tomis. – Na, yra tam tikrų informacijos gavimo būdų.

– Turi galvoje informaciją apie praeitį?

– Taip. Tam tikra prasme. Turiu galvoje įvykius, kuriuos galima sužinoti. Įvykius, kurie gali suteikti tam tikros informacijos. Ne vien tik jojant ant senų žaislų ir prašant senų ledi prisiminti įvairius nutikimus, ne vien organizuojant senojo sodininko apklausą, kurio pasakojimas gali gerokai nukrypti nuo tiesos, ar apsilankant

pašto skyriuje, trukdant darbuotojoms dirbti, prašant jų prisiminti, ką joms pasakojusios proproprosenelės.

– Šios pastangos taip pat davė šiokių tokių rezultatų, – pasakė Tapensė.

– Duos ir mano, – ištarė Tomis.

– Ir į ką tu kreipeisi su savo klausimais?

– Tai vėlgi ne taip paprasta. Pameni, Tapense, retkarčiais man tekdavo susidurti su žmonėmis, žinančiais, kaip tvarkomi panašūs reikalai. Yra žmonių, kuriems sumoki tam tikrą sumą, ir jie iš atitinkamų šaltinių gauna informaciją, kuri yra visiškai patikima.

– Kokia tai informacija? Ir kokie tie „atitinkami" šaltiniai?

– Ak, yra daug galimybių. Pradžioje galima kažko paprašyti, kad peržiūrėtų mirčių, gimimų, santuokų ir panašius įrašus.

– Tikriausiai apsilankei Somerseto* registro rūmuose. Ten pasiteiravai apie mirtis ir santuokas?

– Ir apie gimimus. Bet nebūtina eiti pačiam – tai gali padaryti ir kažkas kitas. Ir panagrinėti mirčių registrą, peržiūrėti testamentus, santuokas bažnyčioje bei išstudijuoti gimimo liudijimus. Visa tai galima sužinoti.

– Ir tam išleidai daug pinigų? – paklausė Tapensė. – Mes juk ketinome taupyti, nes ir taip jau brangiai kainavo persikraustymas.

– Na, atsižvelgiant į tavo susidomėjimą šiuo reikalu, šiuos pinigus galima būtų priskirti prie gerai panaudotų išlaidų.

– Gerai, ir ką nors sužinojai?

– Viskas ne taip greitai. Reikia palaukti, kol informacija bus surinkta. Tuomet, jei kažkas paaiškės...

* Anglijos grafystė

– ...tarkim, kad Merė Džordan gimė kokiame nors užkampyje. Tuomet tu važiuoji ten ir bandai sužinoti daugiau informacijos? Kažkas tokio?

– Nevisiškai. Be to, dar yra gyventojų surašymo duomenys ir mirties liudijimų bei mirties priežasčių registras, ir taip toliau.

– Šiaip ar taip, – tarė Tapensė, – tai skamba gana įdomiai. O tai jau šis tas.

– Be to, yra laikraščių archyvai redakcijose, kur juos galima skaityti ir studijuoti.

– Turi galvoje pranešimus apie žmogžudystes ir teismo procesus?

– Nebūtinai, bet retkarčiais reikia palaikyti ryšį su tam tikrais žmonėmis, kurie kažką žino. Juos susirasti, paklausti, kaip jiems sekasi, – atnaujinti seną draugystę. Panašiai kaip ir tada, kai mes dirbome privačiais sekliais Londone. Tikiuosi, yra keletas žmonių, kurie mums galėtų suteikti informacijos ar patarti, ką toliau daryti. Sėkmė kartais priklauso nuo to, ką tu pažįsti.

– Taip, – atsakė Tapensė, – tai gryna teisybė. Aš tai žinau iš savo patirties.

– Mūsų metodai šiek tiek skiriasi, – tarė Tomis. – Nemanau, jog tavo blogesni už manuosius. Aš niekuomet nepamiršiu tos dienos, kai atvykau į tą pensioną „Sans Souci“. Pirmasis žmogus, kurį pamačiau, buvai tu – su virbalais rankose, vadinanti save misis Blenkinsop.

– Todėl, kad aš neturėjau galimybės pasinaudoti kito žmogaus paslaugomis.

– Tu iš gretimo kambario klauseisi labai įdomaus pokalbio, iš kurio sužinojai, kur mane norėjo siųsti ir ką aš turėjau išsiaiškinti. Todėl tau pavyko pirma manęs ten nuvykti. Pokalbio pasiklausymas, nei daugiau, nei ma-

žiau. Tai nebuvo labai jau garbinga.

– Tačiau rezultatai buvo labai neblogi, – pasakė Tapensė.

– Taip, – tarė Tomis. – Tu turi neblogą nuojautą, kuri tau atneša sėkmę.

– Na, vieną dieną mes sužinosime, kas čia vyko, tik kad tai buvo labai seniai. Man vis atrodo, jog čia paslėpta kažkas svarbaus, kas susiję su kažkada šiame name gyvenusiais žmonėmis, – nors, kita vertus, kažkodėl nesitiki. Na gerai, aš žinau, ką mums toliau daryti.

– Ir ką gi? – paklausė Tomis.

– Iki pusryčių patikėti šešiais neįmanomais dalykais*,– pasakė Tapensė. – Jau be penkiolikos vienuolikta, ir aš noriu į lovą. Esu pavargusi ir purvina nuo visų tų dulkių, senovinių žaislų bei panašių dalykų. Tikriausiai yra dar visokiausių siurprizų tame šiltnamyje. Beje, kodėl jis vadinamas *Ka Ka*?

– Neturiu supratimo.

– Skamba japoniškai, – abejojamai tarė Tapensė.

– Man visai nepanašu. Labiau primena kažką valgomo. Galbūt kokią nors ryžių rūšį.

– Aš einu miegoti, tik prieš tai pabandysiu nusiplauti nuo savęs visus voratinklius, – pasakė Tapensė.

– Nepamiršk: šeši neįmanomi dalykai prieš pusryčius.

– Tikiuosi šioje vietoje tave pralenkti, – ištarė Tapensė.

– Kartais tu pateiki netikėtumų, – pasakė Tomis.

– Dažniau *tu* nei *aš*. Kartais tai labai sunku pakelti. Na, šie dalykai skirti mums išbandyti. Kas taip yra pasakęs?

* citata iš „Alisos stebuklų šalyje“ – *vert. past.*

– Tai neturi reikšmės, – atsakė Tomis. – Eik ir nusiplauk dešimtmečių dulkes. Ar Izaokas išmano apie sodininkystę?

– Jis tuo neabejoja, – tarė Tapensė. – Žinoma, mes galėtume jį išbandyti.

– Deja, apie sodininkystę mes patys ne ką išmanome. Tai dar viena problema.

Ketvirtasis skyrius
Ekspedicija su Meilučiu; Oksfordas ir Kembridžas

– Šeši neįmanomi dalykai prieš pusryčius, – tarė Tapensė, išgėrusi puodelį kavos ir vertinančiu žvilgsniu apžiūrinėdama ant bufeto gulinčią lėkštę su kiaušiniene, įrėminta tarp dviejų apetitą žadinančių inkstų. – Na, pusryčiai yra svarbiau nei pamąstymai apie neįmanomus dalykus. Tegu Tomis galvoja apie juos. Tyrimas... taip, taip. Įdomu, ar iš viso to apskritai kas nors išeis.

Ji ėmėsi kiaušinienės su inkstais.

– Kaip malonu, – pasakė ji sau, – nors kartą kaip reikiant pavalgyti!

Jau ilgą laiką ji laikėsi dietos, savo pusryčius apribodama puodeliu kavos ir apelsinų arba greipfrutų sultimis. Nors tai ir padėjo išspręsti viršsvorio problemą, bet didelio malonumo tokie pusryčiai neteikė. Karšti patiekalai ant bufeto paskatino skrandžio sultis išsiskirti.

– Tikriausiai, – tarė Tapensė, – Parkinsonai taip pat valgydavo tokius pusryčius. Kiaušinienė arba virti kiaušiniai su rūkytos kiaulienos šonine, ir dar galbūt... – ji mintimis grįžo į skaitytus senų laikų romanus, – taip, galbūt šalta škotų kurapka, nepaprastai skani! Žinoma, vaikai anais laikais buvo tokie nereikšmingi, jog jiems veikiausiai likdavo tik kojos. Bet sumedžiotų paukščių kojos turi pranašumą: jas gali ilgai kramsnoti. – Ji nutilo su paskutiniu inksto kąsniu burnoje.

Už durų pasigirdo labai keistas triukšmas.

– Įdomu, – tarė Tapensė. – Lyg būtų koks nevykęs koncertas.

Ji vėl nutilo, rankoje laikydama skrudintos duonos gabalėlį, ir pažvelgė į Albertą, šiam įėjus į kambarį.

– Kas ten vyksta, Albertai? – paklausė Tapensė. – Tik nesakyk, kad mūsų darbininkas ėmė groti armonika ar dar kokiu nors instrumentu?

– Tai džentelmenas, kuris atėjo patvarkyti fortepijono, – atsakė Albertas.

– O ką ten tvarkyti?

– Reikia suderinti. Jūs prašėte manęs surasti pianinų derintoją.

– O Viešpatie, – tarė Tapensė, – jūs jau radote jį? Koks jūs šaunuolis, Albertai.

Albertas atrodė patenkintas, nors tuo pat metu suvokė ir tai, kad šis nusistebėjimas reiškia, jog toks greitumas jam ne visuomet būdingas.

– Tas džentelmenas tvirtina, kad fortepijonas labai išsiderinęs.

– Nesistebiu, – pasakė Tapensė.

Ji išgėrė pusę puodelio kavos, išėjo iš kambario ir nužingsniavo į svetainę. Čia, atsidaręs fortepijono vidų, darbavosi jaunas vyras.

– Labas rytas, madam, – tarė jis.

– Labas rytas, – atsakė Tapensė. – Aš labai džiaugiuosi, kad jūs atvykote.

– Ak, jį būtinai reikia suderinti.

– Taip, – pritarė Tapensė, – žinau. Matote, mes ką tik atsikraustėme, o fortepijonai tokių pervežimų nemėgsta. Be to, jis jau ilgą laiką nebuvo derintas.

– Taip, aš iškart tą pastebėjau, – pasakė jaunuolis.

Jis nuspaudė tris skirtingus akordus, du linksmus mažorus ir vieną melancholišką A minorą.

– Galiu pasakyti, nuostabus instrumentas, madam.

– Taip, – atitarė Tapensė. – Tai „Erardo“.

– Taip, tokio fortepijono šiais laikais lengvai negausi.

– Jis yra išgyvenęs ir sunkius laikus, – pasakė Tapensė. – Buvo Londone bombarduojant. Mūsų namui taip pat kliuvo. Laimei, mūsų tuo metu nebuvo. Be to, jis nukentėjo tik iš išorės.

– Taip. Taip, išties geri gaminiai. Jie nereikalauja ypatingos priežiūros.

Jie toliau maloniai šnekučiavosi. Jaunuolis sugrojo Šopeno preliudą ir ėmėsi atlikti „Žydrąjį Dunojų“. Netrukus jis paskelbė, kad jo misija baigta.

– Aš negaliu jo ilgam išleisti iš akių, – įspėjo pianinų derintojas. – Gerai būtų ateiti dar kartą ir jį vėl išbandyti, kol dar nebus praėję daug laiko, nes niekada nežinai, kada jis gali vėl... na, kaip čia pasakius, – šiek tiek „atkristi“. Mat aš galėjau ko nors nepastebėti.

Jie išsiskyrė, pasidaliję bendro pobūdžio pastabomis apie muziką apskritai ir konkretesnėmis apie fortepijono muziką, – kaip du žmonės, kurių požiūriai į muzikos teikiamą džiaugsmą gyvenime daugeliu atžvilgių sutampa.

– Šį namą, manau, dar daug kur reikia patvarkyti, – pasakė jis, žvalgydamasis aplinkui.

– Taip, šis namas kurį laiką iki mums atsikeliant stovėjo tuščias.

– Ak, taip. Jis perėjo per daugybės žmonių rankas.

– Turi savo istoriją, – tarė Tapensė. – Turiu galvoje žmones, gyvenusius čia praeityje, ir tam tikrus keistus įvykius.

– Jūs turbūt kalbate apie tuos senus laikus. Tik nežinau, ar tai buvo pastarasis karas, ar prieš tai buvęs.

– Kažkas susiję su karinėmis laivyno paslaptimis, – viltingai pasakė Tapensė.

– Taip, galbūt. Buvo daug kalbų, bet aš pats, aišku, apie tai nieko tikro nežinau.

– Tie įvykiai siekia gerokai toliau nei jūsų amžius, – ištarė Tapensė, vertinančiai nužvelgdama jo jaunatvišką veidą.

Jaunuoliui išėjus, ji atsisėdo prie fortepijono.

– Pagrosiu „Lietų ant stogo“, – pasakė Tapensė. Jai šis Šopeno kūrinys iškilo atmintyje, fortepijono derintojui grojant vieną iš preliudų. Po to ji ėmė akomponuoti dainai – pradžioje ją tik niūniavo, o vėliau ėmė ir dainuoti.

Kur nuklydo mano meilutis?
Kodėl pasitraukė nuo manęs meilutis?
Aukštai medžiuose čiulba paukščiai.
Kada meilutis sugrįš pas mane?

– Regis, pasirinkau ne tą tonaciją, – pasakė Tapensė, – tačiau su fortepijonu viskas gerai. O, kaip smagu, kai gali vėl juo groti. „Kur nuklydo mano meilutis?“ – sumurmėjo ji. – „Kada meilutis“... – mąsliai pratarė Tapensė. – Meilutis? Taip, tai galbūt ženklas. Verčiau eisiu laukan pas Meilutį.

Ji apsiavė tvirtus batus, apsivilko megztinį ir nuėjo į sodą. Meilutis buvo nuvežtas ne į savo ankstesnę vietą „KK“, bet į tuščią arklidę. Tapensė jį išsitraukė, atsivežė ant žolėtos kalvos viršūnės, atsineštu skuduru energingai nuvalė nuo jo užsilikusius voratinklius, įsėdo į Meilutį ir, užsikėlusi kojas ant pedalų, paragino jį judėti pirmyn tokiu greičiu, kokiu leido bendroji jo būklė ir nusidėvėjimas.

– Nagi, mano Meiluti, mano meile, – pasakė ji, – o dabar nuokalne žemyn, tik ne per greitai.

Ji perkėlė kojas nuo pedalų ant stabdžių, kad esant reikalui galėtų nedelsdama sustabdyti.

Meilutis nebuvo linkęs judėti labai greitai, nors žemyn leidosi jau vien nuo savo svorio. Tačiau kalva staiga tapo statesnė. Meilutis padidino greitį, o Tapensė kiek per staigiai nuspaudė stabdį, ir ji drauge su Trulovu atsidūrė tarp kalvos papėdėje augančių araukarijų, jų dygliuotų šakų glėbyje.

– Gana skausmingas malonumas, – kapanodamasi ištarė Tapensė.

Išsilaisvinusi iš dygliosios araukarijos glėbio, Tapensė nusibraukė drabužius ir apsidairė aplink. Ji buvo atsidūrusi tankiuose krūmuose, besidriekiančiuose aukštyn į priešais stūksančią kalvą. Tai buvo rododendrų krūmai ir hortenzijos. Tapensė pagalvojo, kad vėlesniu metų laiku jie turėtų labai gražiai atrodyti. Tačiau dabar jie ypatingu grožiu nepasižymėjo, tai buvo tiesiog krūmų tankmė. Vis dėlto ji pastebėjo tarp įvairių gėlių krūmynų besiraizgantį takelį. Dabar jis buvo stipriai užžėlęs, bet dar galėjai įžiūrėti jo kryptį. Tapensė nulaužė keletą šakų ir ėmė brautis takeliu tolyn. Jis vingiuodamas kilo į kalvą. Buvo aišku, kad ilgus metus jo niekas neprižiūrėjo bei juo nevaikščiojo.

– Įdomu, kur jis veda, – pasakė Tapensė. – Turi būti kažkoks tikslas.

Keliukas kelis kartus staigiai pasisuko priešinga kryptimi, sudarydamas zigzagus, ir Tapensė pasijuto tarsi Alisa stebuklų šalyje. Čia buvo mažiau krūmų, augo daugiau laurų, kurie derėjo su ankstesniu namo pavadinimu, o tarp jų vingiuojantis keliukas buvo akmenuotas bei

siauras. Jis staiga atvedė prie keturių samanotų laiptelių. Jais užlipęs, galėjai pamatyti pjedestalą, ant kurio stovėjo labai aptrupėjusi akmeninė figūra. Tai buvo berniuko su krepšiu ant galvos figūra. Tapensės atmintyje iškilo migloti prisiminimai.

– Pagal šią statulą galima maždaug nustatyti, kiek sodui metų, – tarė ji sau. – Teta Sara taip pat tokią turėjo savo sode. O aplink augo daug laurų.

Tapensė mintimis grįžo prie tetos Saros, kurią vaikystėje kartkartėmis lankydavo. Ji prisiminė, kaip žaisdavo „Upių arklius“. Žaidžiant šį žaidimą, reikėdavo atsinešti savo lanką. Tapensei tuo metu buvo maždaug šešeri metai. Jos lankas atstojo arklius. Baltus arklius su karčiais ir besiplaikstančiomis uodegomis. Taip įsivaizduodavo Tapensė. Ji apeidavo upės vagą, apaugusią pampų žole, mojuojančia savo pūkuotomis galvomis, ir toliau žingsniuodavo takeliu tarp buko medžių iki panašios pavėsinės, kurioje buvo toji akmeninė figūra su krepšiu. Tapensė, atjodavusi su savo žavingais arkliais, visuomet atsinešdavo dovaną, kurią įdėdavo į krepšį ant berniuko galvos. Reikėdavo pasakyti, kad tai yra paaukojimas, ir sugalvoti norą. Norai, prisiminė Tapensė, beveik visuomet išsipildydavo.

– Bet tik todėl, – tarė Tapensė, palypėjusi ir atsisėdusi ant viršutinio laiptelio, – kad aš, be abejo, apgaudinėjau pati save. Tai yra aš sugalvodavau tokį dalyką, kurį žinodavau tikrai įvyksiant, ir tuomet galėdavau jaustis, tarsi mano noras iš tikrųjų būtų išsipildęs. Tai buvo lyg koks stebuklas. Tarsi tikra auka praeities dievui. Nors iš tikrųjų tai nebuvo joks dievas – tai buvo tik kresnas mažas berniukas. Ak taip... kiek buvo džiaugsmo – išsigalvoti visokių dalykų ir jais tikėti.

Ji atsiduso, sugrįžo takeliu atgal ir nuėjo į šiltnamį, paslaptingai vadinamą „KK".

„KK" viduje iš pažiūros buvo ta pati netvarka. Matilda vis dar atrodė nelaiminga ir vieniša, tačiau Tapensės dėmesį nuo jos atitraukė kiti du daiktai. Tai buvo porcelianinės kėdės su aplink apsivijusiomis baltomis gulbėmis. Viena kėdė buvo tamsiai mėlyna, kita šviesiai mėlyna.

– Žinoma, – pasakė Tapensė, – aš mačiau panašių dalykų jaunystėje. Taip, jie stovėdavo verandose. Jei neklystu, viena iš mano tetų turėjo tokias kėdes. Mes jas vadindavome Oksfordu ir Kembridžu. Buvo labai panašios. Kiek pamenu, aplink jas buvo antys, nors ne, gulbės. Ir sėdimojoje dalyje buvo tam tikra niša, panaši į raidę *S*. Įduba, į kurią galėjai ką nors įkišti. Taip, aš paprašysiu Izaoko jas iš čia išnešti ir gerai nuplauti, ir mes šias kėdutes pastatysime lodžijoje, arba terasoje, kaip jis vadina, nors verandos pavadinimas man atrodo natūralesnis. Jos ten džiugins mūsų akį, kai bus geras oras.

Ji apsisuko ir žengė durų link, tačiau jos koja užkliuvo už išsikišusio Matildos švaistiklio...

– O Viešpatie! – sušuko Tapensė. – Ką aš padariau?

Ką ji padarė? Suklupo ant tamsiai mėlynos porcelianinės kėdės, kuri nuvirto ir suskilo į dvi dalis.

– O Viešpatie, – ištarė Tapensė, – aš pribaigiau Oksfordą. Dabar beliko Kembridžas. Nemanau, kad Oksfordą būtų galima vėl sulipdyti. Greičiausiai nieko nebus.

Ji atsiduso ir pagalvojo, ką dabar veikia Tomis.

II

Tomis sėdėjo, dalydamasis prisiminimais su vienu iš savo senų draugų.

– Juokingas pasaulis šiais laikais, – pasakė pulkininkas Atkinsonas. – Aš girdėjau, kad jūs su žmona – koks jos vardas, Prudensė? Ne, jūs ją kitaip vadinote... Tapensė, taip, tikrai – taigi aš girdėjau, kad jūs persikėlėte gyventi į kaimą. Kažkur netoli Holokvėjaus. Įdomu, kas jus ten priviliojo. Ar yra kažkokių ypatingų priežasčių?

– Na, tas namas mums pasirodė labai pigus, – tarė Tomis.

– Ak, visuomet sekasi, ar ne? Kaip jis vadinasi? Palikite man adresą.

– Mes galvojome jį pavadinti „Kedrų namu", nes ten yra labai gražių kedrų. Prieš tai jis vadinosi „Laurais", bet tai buvo dar Viktorijos laikais.

– „Laurai"! „Laurai" Holokvėjus! Garbės žodis, čia kažkas yra! Juk ne šiaip sutapimas?

Tomis nustebęs pažvelgė į raukšlėtą veidą, apaugusį baltais vešliais ūsais.

– Kažką sumanėte? – neatlyžo pulkininkas Atkinsonas. – Jus vėl pasamdė tarnybos?

– Tam aš jau per senas, – atsakė Tomis. – Aš jau seniai išėjęs į pensiją.

– Įdomu. Galbūt yra taip, kaip sakote. O gal jūsų paprašė taip kalbėti. Žinote, ta istorija taip ir liko iki galo neatskleista.

– Kokia istorija? – paklausė Tomis.

– Tikiuosi, jūs skaitėte ar girdėjote apie tai. Kerdingtono skandalas. Iškilo į šviesą po kitų įvykių – garsiųjų laiškų – ir Emlin Džonson povandeninio laivo istorijos.

– Hm... – tarė Tomis, – tik miglotai kažką pamenu.

– Skandalas nebuvo tiesiogiai susijęs su povandeniniu laivu, bet nuo to viskas prasidėjo. Matote, ir dar buvo tie laiškai. Jie įgavo didelį politinį atgarsį. Taip, laiškai. Jei

juos būtų pavykę surasti, būtų visai kas kita. Būtų buvę demaskuota keletas žmonių, kuriais vyriausybė labai pasitikėjo. Pribloškiantys dalykai, ar ne? Išdavikai viduje, jie visuomet kelia didžiulį pasitikėjimą, tai visuomet iškilios asmenybės, visuomet paskutiniai įtariamųjų sąraše... ir kaip visuomet... na, daug kas taip ir neiškilo aikštėn. – Jis blykstelėjo akimis. – Galbūt jus nusiuntė ten apsižvalgyti, ką, bičiuli?

– Apsižvalgyti kur? – paklausė Tomis.

– Na, tame jūsų name – jūs sakot, „Lauruose“? Buvo su „Laurais“ keistų pokštų. Slaptosios tarnybos jį visą gerai iššniukštinėjo. Jų manymu, kažkur tame name buvo svarbių įrodymų apie tam tikrus dalykus. Arba juos galėjo laiku išsiųsti užsienin – buvo minima Italija – prieš tai, kai pajuto pavojų. Vis dėlto kai kurie žmonės manė, jog tie įrodymai vis dar gali būti paslėpti kažkur name. Jūs gi žinote, tame name yra rūsys, namo grindinys išklotas plokštėmis ir panašiais dalykais. Nagi, užteks slapukauti, Tomi, aš jaučiu, kad jūs vėl kažką medžiojate.

– Galiu jus užtikrinti, kad šiuo metu panašiais dalykais neužsiimu.

– Na, taip pat atrodė ir anksčiau, kai jūs gyvenote tame pensione karo pradžioje. Ten jūs pričiupote vokiečių agentą. Ir dar tą moterį su vaikiškų eilėraščių knyga. Taip, puikus darbas! O dabar jūs gavote kitą užduotį!

– Nesąmonė, – pasakė Tomis. – Išmeskite šias mintis iš galvos. Aš jau senas žmogus.

– Jūs senas suktas šuo. Kertu lažybų, kad nušluostytumėte nosį ne vienam iš tų jaunuolių. Taip. Sėdite čia nekaltomis akimis, bet aš manau... na, geriau nieko neklausinėsiu. Juk negaliu prašyti išduoti valstybės paslaptis, ar ne? Kad ir kaip ten būtų, saugokite savo žmoną.

Žinote, ji per daug energinga. Tik per plauką išsigelbėjo „N ar M“ istorijoje.

– Tapensę namo istorija domina tik bendrais bruožais. Kas ten gyveno ir kada. Žmonių, gyvenusių tame name, paveikslai ir panašūs dalykai. Taip pat jai rūpi sodas. Tai ir viskas, kas mus dabar domina. Sodai. Sodai, svogūnėlių katalogai ir panašūs dalykai.

– Na, gal aš tuo ir patikėsiu, kai praeis keletas metų ir nieko įdomaus nebus nutikę. Bet aš jus pažįstu, Berisfedai, ir aš taip pat pažįstu misis Berisfed. Jūs esate nuostabi pora. Aš esu tikras, kad jūs kažką atrasite. Galiu tik pasakyti, kad jei tie dokumentai kada nors išvystų dienos šviesą, jie turėtų didžiulį poveikį mūsų iškiliausiems politikams, ir kai kurie žmonės nelabai apsidžiaugtų. Iš tiesų nelabai. O tie žmonės, kurie nenudžiugtų, dabar atrodo kaip teisingumo ramstis! Bet susiklosčius tam tikroms aplinkybėms, jie gali tapti pavojingi. Atminkite tai. Jie yra pavojingi, o tie, kurie nėra pavojingi, yra susiję su tais, kurie pavojingi. Taigi būkite atsargus, taip pat prižiūrėkite savo misis.

– Žinote, – pasakė Tomis, – jūsų žodžiai mane kažkaip sujaudino.

– Na, galite jaudintis ir toliau, tik prižiūrėkite Tapensę. Man ji labai patinka. Miela mergina – visuomet tokia buvo.

– Dabar jau vargu ar mergina, – tarė Tomis.

– Nekalbėkite taip apie savo žmoną. Neįpraskite. Ji yra viena iš tūkstančio. Bet aš nepavydžiu tam, kuris atsidūrė jos taikinyje. Galbūt ir šiandien ji kažką medžioja.

– Aš taip nemanau. Labiau tikėtina, kad išėjo gerti arbatos pas seną ledi.

– Na taip. Senos ledi kartais gali suteikti vertingos

informacijos. Senos ledi ir penkiamečiai vaikai. Kartais visai netikėtai atsiranda žmonių, kurie pasako tokių dalykų, apie kuriuos net nesapnuoji. Aš galėčiau jums daug papasakoti...

– Neabejoju, pulkininke.

– Tik, deja, negaliu atskleisti valstybės paslapčių.

Pulkininkas Atkinsonas papurtė galvą.

III

Važiuodamas namo Tomis spoksojo pro traukinio vagono langą į greitai besikeičiančius vaizdus. „Įdomu, – pamanė jis, – iš tiesų įdomu. Tas bičiulis šiaip liežuviu nemala. Jis daug žino. Bet kokią reikšmę tai galėtų turėti *dabar*? Visa tai yra praeitis – nebeliko jokių paslapčių, susijusių su *pirmuoju* karu. Tai neįmanoma!" Vis dėlto jis susimąstė. Šalį užvaldė naujos idėjos – bendros ekonominės rinkos idėjos. Užaugo naujoji karta, vaikaičiai ir sūnėnai, jaunesniosios atžalos šeimų, kurios visuomet kažką reiškė, turėjo tam tikrą valdžią ir įtaką šalies gyvenimui, nes tai buvo jiems įgimta. Kas būtų, jei šie jauni žmonės taptų neištikimi? Tuomet juos galima būtų paveikti, jie galėtų politiką pakreipti nauja linkme – arba atgijusia sena – priklauso nuo to, kaip pažvelgsime. Šiandien Anglija jau kitokia. O gal ji visuomet buvo tokia pati? Po švaria staltiese visada slypi kažkoks purvas. Vanduo nebuvo toks skaidrus, kad įžiūrėtum jūros dugną. Vis kažkokios drumzlės, kažkokios povandeninės srovės, neaiškūs dalykai, kurie turėtų būti iškelti į paviršių. Tačiau visa tai, be abejo, vyko ne Holokvėjuje. Holokvėjus seniai prarado savo svarbą, jei apskritai ją kada nors turėjo. Įprastas žvejų kaimelis, iš kurio norėta padaryti anglišką Rivjerą. Bet dabar tai tėra paprasta vasaros poil-

siavietė, užpildyta tik rugpjūčio mėnesį. Dauguma žmonių šiais laikais renkasi turizmo kompanijų siūlomas keliones į užsienį.

IV

– Na, – tarė Tapensė, kai tą vakarą jie pakilo nuo valgomojo stalo ir nuėjo į svetainę gerti kavos, – buvo smagu? Kaip laikosi seni bičiuliai?

– Na, viskas, kaip ir turi būti, – atsakė Tomis. – O kaip tavo senoji ledi?

– Iš pradžių buvo atėjęs fortepijonų derintojas, – pasakė Tapensė, – o po pietų ėmė lyti, taigi aš nenuėjau pas ją. Gaila, ji galėjo papasakoti ką nors įdomaus.

– Tą padarė mano senas bičiulis, – ištarė Tomis. – Mane tai pribloškė. Ką tu iš tikrųjų manai apie šią vietą, Tapense?

– Turi galvoje namą?

– Ne, kalbu ne apie namą. Turiu galvoje Holokvėjų.

– Tai, mano manymu, malonus miestelis.

– Ką reiškia „malonus“?

– Na, tai geras žodis, nors dažnai vartojamas ir priešinga reikšme. Mano manymu, malonus yra toks miestelis, kuriame nevyksta jokie dalykai ir tu nenori, kad jie vyktų. Kuriame gali džiaugtis, kad jie nevyksta.

– Ak, tikriausiai tai dėl mūsų amžiaus.

– Ne, nemanau, kad dėl to. Tiesiog malonu žinoti, jog yra tokių vietų, kur nieko nevyksta. Vis dėlto turiu pasakyti, kad šiandien kai kas beveik įvyko.

– Ką tu turi galvoje, sakydama „beveik įvyko“? Tu iškrėtei kokią kvailystę, Tapense?

– Ne, žinoma, ne.

– Tuomet ką tu turėjai galvoje?

– Tą didelį stiklą šiltnamio viršuje. Žinai, jis vieną dieną šiek tiek drebėjo. O šiandien vos nenukrito man ant galvos. Galėjo perpjauti mane pusiau.

Tomis tiriamai pažvelgė į ją.

– Tačiau, ačiū Dievui, tu sveika.

– Taip. Man pasisekė. Bet tik per plauką.

– Mes turim pasikviesti savo nagingąjį bičiulį. Koks jo vardas? Izaokas, ar ne? Ir reikia, kad kitus stiklus taip pat apžiūrėtų – baisu net pagalvoti, kas tau galėjo atsitikti, Tapense.

– Įsigijus seną namą visko būna.

– Turi galvoje, jog kažkas negerai su mūsų namu?

– Ne, kodėl turėtų būti kažkas negerai su mūsų namu?

– Na, šiandien aš išgirdau apie jį gana keistų dalykų.

– Kažką keisto apie šį namą? Aš tuo netikiu.

– Kodėl? Dėl to, kad jis atrodo toks mielas ir nekaltas? Gražiai nudažytas ir sutvarkytas?

– Ne. Tai, kad jis gražiai nudažytas bei sutvarkytas ir nekaltai atrodo, yra mūsų nuopelnas. Jis atrodė nykus bei apgriuvęs, kai mes jį pirkome.

– Be abejo, todėl jis ir buvo pigus.

– Tu kažkoks keistas, Tomi, – pasakė Tapensė. – Kas atsitiko?

– Tai senojo ūsočiaus Monti kaltė.

– Ak, mielas žmogus. Ar jis perdavė man linkėjimus?

– Žinoma, perdavė. Jis prašė tau perduoti, kad būtum atsargi, ir liepė man tave prižiūrėti.

– Jis visuomet taip sako. Nors nežinau, kodėl turėčiau būti atargi.

– Atrodo, jog mūsų namas yra tokia vieta, kur reikia

būti atsargiems.

– Ką tu turi galvoje, Tomi?

– Tapense, ką tu galvoji apie tai, kad jis pamanė, jog mes čionai atsikėlėme ne kaip poilsio ieškantys pensininkai, bet kaip užduotį atliekantys agentai? Kad mes ir vėl, panašiai kaip „N ar M“ laikais, čia atliekam tarnybinę užduotį? Esam pasiųsti slaptųjų tarnybų kažką ištirti ar sužinoti, kas čia negerai?

– Na, nežinau, Tomi, ar čia tau prisisapnavo, ar mūsų senajam ūsočiui.

– Jis buvo įsitikinęs, kad mes čia atliekame tam tikrą misiją, kažko ieškome.

– Ko būtent?

– To, kas gali būti paslėpta šiuose namuose!

– Tomi, ar čia tu pakvaišai, ar jis pakvaišo?

– Aš greičiau linkęs manyti, jog jis pakvaišo, nors nesu tuo visiškai tikras.

– Ką galima rasti šiame name?

– Kažką, kas čia buvo anksčiau paslėpta.

– Tu kalbi apie užkastą lobį? Rusijos karūnos briliantai, paslėpti rūsyje?

– Ne, ne lobis. Kažkokie įkalčiai, galintys kažkam sukelti pavojų.

– Na, tai labai keista, – pasakė Tapensė.

– Kodėl? Gal tu ką nors radai?

– Ne, aš nieko neradau. Tačiau atrodo, kad prieš daugelį metų čia buvo kažkoks skandalas. Aš nesakau, jog kažkas atsimena ką nors konkretaus. Čia tas atvejis, kai tavo senelė kažką tau pasako ar kai tarnai apie kažką liežuvauja. Beatričė turi draugę, kuri teigia kažką apie tai girdėjusi. Ir Merė Džordan taip pat ten įsipainiojusi. Bet viską, matyt, norėta kažkaip užgniaužti.

– Gal tai tavo vaizduotė, Tapense? Gal tu mintimis grįžai į savo šlovingas jaunystės dienas, į Džeinės Fin ir „Luzitanijos" laikus? Laikus, kai mes patyrėme tiek daug nuotykių ir susekėme paslaptingąjį misterį Brauną?

– Viešpatie, tai buvo taip seniai, Tomi. Mes save vadinome jaunaisiais nuotykių ieškotojais. Bet dabar tai atrodo nerealu, ar ne?

– Taip, tu teisi. Tačiau tai buvo realūs įvykiai, taip, netgi labai realūs. Yra tiek daug dalykų, kurie yra realūs, tačiau kurių realumu dažnai būna sunku patikėti. Šie įvykiai nutiko mažiausiai prieš šešiasdešimt ar septyniasdešimt metų. Galbūt net dar seniau.

– Ką tiksliai pasakė Montis?

– Minėjo apie tam tikrus laiškus ar dokumentus, – atsakė Tomis, – kurie galėjo sukelti ar sukėlė didžiulį politinį skandalą. Kažkas užėmė aukštą postą, kurio neturėjo užimti, ir jei tie laiškai ar dokumentai iškiltų į dienos šviesą, jam būtų galas. Visokios intrigos bei įvykai, suplanuoti prieš daugelį metų.

– Merės Džordan laikais? Skamba taip neįtikinamai, Tomi! – ištarė Tapensė. – Galbūt tu užmigai traukinyje pakeliui namo ir visa tai susapnavai.

– Galbūt ir taip, – atsakė Tomis. – Tuo iš tiesų sunku patikėti.

– Vis dėlto mes galėtume šiek tiek apsižvalgyti, – pasakė Tapensė, – jei jau čia gyvename.

Ji akimis perbėgo kambarį.

– Čia vargiai galėtų būti kas nors paslėpta, ar ne, Tomi?

– Mano nuomone, šis namas tokiems dalykams netinka. Bet to, nuo to laiko čia gyveno daugybė žmonių.

– Taip, viena šeima po kitos.

– Galbūt galėjo tai paslėpti viršuje, mansardoje, arba apačioje, rūsyje. Ar galbūt užkasė po vasarnamio grindimis.

– Bet kuriuo atveju, bus visai smagu, – ištarė Tapensė. – Žinai, kai mes neturėsime ką veikti ar mūsų nugaros paskaus nuo tulpių svogūnėlių sodinimo, mes galėsime truputėlį apsižvalgyti aplink. Žinai, reikia tik pagalvoti. Pradėti nuo klausimo sau: „Jei man reikėtų paslėpti kokį nors daiktą, kur aš jį padėčiau? Kur mažiausiai tikėtina, kad jį aptiks?"

– Nemanau, jog čia dar liko kas nors neaptikta, – pasakė Tomis. – Turint galvoje visus tuos sodininkus bei remontininkus, kurie viską apverčia aukštyn kojom, taip pat dar įvairias šeimas, namų agentus ir taip toliau.

– Na, ką gali žinoti. Galbūt tai paslėpta arbatinuke.

Tapensė atsistojo, priėjo prie židinio, užsilipo ant kėdės ir nuo židinio atbrailos nuėmė porcelianinį arbatinuką. Ji pakėlė dangtelį ir žvilgtelėjo vidun.

– Čia nieko nėra, – tarė ji.

– Mažiausiai tikėtina vieta, – pasakė Tomis.

– Ar galėjo būti, – paklausė Tapensė labiau su viltimi nei su rūpesčiu, – jog kažkas, bandydamas mane nugalabyti, atlaisvino šiltnamio stoglangį, kad stiklas nukristų ant manęs?

– Labai abejoju, – atsakė Tomis. – Galbūt jis buvo skirtas senajam Izaokui.

– Kokia nuvilianti mintis, – tarė Tapensė. – Man labiau patiktų jaustis per plauką išsigelbėjusiai.

– Vis vien būk atsargesnė. Aš taip pat stengsiuosi tave labiau prižiūrėti.

– Tu visuomet apie mane šokinėji, – pasakė Tapensė.

– Man tai patinka, – ištarė Tomis. – Tu turėtum be

galo džiaugtis, turėdama vyrą, kuris apie tave šokinėja.

– Niekas tavęs nebandė nušauti traukinyje ar nuleisti traukinį nuo bėgių? – paklausė Tapensė.

– Ne, – atsakė Tomis. – Bet mes turėtume atidžiau apžiūrėti stabdžius, kai kitą kartą važiuosime automobiliu. Žinoma, visa tai labai juokinga, – pridūrė jis.

– Be abejo, – tarė Tapensė. – Labai juokinga. Bet vis dėlto...

– Kas vis dėlto?

– Na, tiesiog smagu galvoti apie tokius dalykus.

– Tu manai, jog Aleksandras buvo nužudytas, nes kažką žinojo? – paklausė Tomis.

– Jis kažką žinojo apie Merės Džordan nužudymą. *Tai buvo vienas iš mūsų*... – Tapensės veidas nušvito. – MŪSŲ, – pabrėžtinai ištarė ji, – mums tiesiog reikia viską sužinoti apie MUS. MUS, gyvenusius šiame name anomis dienomis. Šį nusikaltimą mes turime atskleisti. Tam reikia sugrįžti į praeitį, sužinoti, kur ir kodėl tai atsitiko. Nieko panašaus iki šiol mes dar nesame darę.

Penktasis skyrius
Tyrinėjimo būdai

– Kur tu buvai, Tapense? – pasiteiravo jos vyras, kitą dieną grįžęs namo.

– Paskutinė aplankyta vieta buvo rūsys, – atsakė Tapensė.

– Matyti, – ištarė Tomis. – Ar tu žinai, kad tavo plaukai pilni voratinklių?

– Nieko nuostabaus. Rūsyje pilna voratinklių, – pasakė Tapensė. – Tačiau ten nieko neradau. Išskyrus kelis butelius laurų romo.

– Laurų romo? – paklausė Tomis. – Tai įdomu.

– Įdomu, ar jį kas nors gėrė? Man visiškai nepanašu.

– Ne, – atsakė Tomis, – aš manau, kad žmonės juo trindavo galvą. Turiu omenyje vyrus, ne moteris.

– Manau, tu teisus, – tarė Tapensė. – Aš atsimenu savo dėdę – taip, aš turėjau dėdę, kuris naudodavo laurų romą. Jam draugas atveždavo šio romo iš Amerikos.

– Iš tiesų? Skamba įdomiai, – pasakė Tomis.

– Nemanau, kad tai būtų labai įdomu, – ištarė Tapensė. – Šiaip ar taip, mums iš to jokios naudos. Vis tiek nieko negalima paslėpti laurų romo buteliuose.

– Ak, štai kas tau rūpi.

– Na, nuo kažko juk reikia pradėti, – pasakė Tapensė. – Visai įmanoma – jei tiesa tai, ką sakė tavo bičiulis, – kad šiame name yra kažkas paslėpta. Nors tai gana sunku įsivaizduoti, kadangi pardavus namą ar numirus jo savininkui, namas yra ištuštinamas, ar ne? Turiu galvoje, jog

paveldėtojas išveža baldus ir parduoda namą. Arba, jei baldai ir lieka, naujasis savininkas juos parduoda. Taigi viskas, kas čia yra likę, priklausė paskutiniam namo savininkui, bet ne ankstesniems.

– Tuomet kodėl kažkam turėtų rūpėti tave ar mane sužeisti arba pabandyti mus išguiti iš šio namo – jei čia nėra nieko, ką mes galėtume rasti?

– Tai tik *tavo* spėlionės, – ištarė Tapensė. – Jos gali būti visiškai klaidingos. Šiaip ar taip, negali sakyti, kad diena nuėjo šuniui ant uodegos. Aš *kai ką* radau.

– Kas nors susiję su Mere Džordan?

– Nevisiškai. Iš rūsio, kaip jau sakiau, buvo nedaug naudos. Pasitaikė keletas dalykų, kurie, jei neklystu, skirti fotografijai. Senų laikų ryškinimo lempa ar kažkas panašaus, turinti raudoną stiklą. Tačiau nebuvo matyti jokių grindinio akmenų, kuriuos pakėlus, apačioje būtų galima surasti ką nors įdomaus. Mėtėsi keli suirę lagaminai, keletas metalinių dėžių ir pora senų portfelių, nebetinkamų naudoti. Paspyrus jie sutrupėtų į gabalus.

– Ką gi, labai gaila, – pasakė Tomis. – Nieko džiuginančio.

– Na, *buvo* keletas įdomių daiktų. Aš paklausiau savęs... Bet gal geriau pakilsiu į viršų ir nusiplausiu visus tuos voratinklius, prieš pasakodama toliau.

– Nebloga mintis, – tarė Tomis. – Be jų tu man labiau patinki.

– Geriau jau pasakytum, kad aš tau visuomet patinku, visuomet graži, kad ir kokia sena būčiau.

– Tapense, brangioji, – atsakė Tomis, – tu man atrodai nepaprastai graži. Virš tavo kairės ausies kabo toks dručkis voratinklis, kuris taip pat yra labai patrauklus. Primena imperatorės Eugenijos garbaną, kaip ją tapyda-

vo paveiksluose. Žinai, nusvirusią palei kaklą. Atrodo, kad jame taip pat yra ir voras.

– O, – tarė Tapensė, – man tai visai nepatinka.

Ji ranka nubraukė voratinklį. Tuomet užlipo laiptais ir po kiek laiko sugrįžo pas Tomį. Jos laukė taurė, į kurią ji pažvelgė abejojančiu žvilgsniu.

– Tu neketini manęs nugirdyti laurų romu?

– Ne. Aš nemanau, kad ir pats itin norėčiau laurų romo.

– Gerai, – pasakė Tapensė, – jei aš galiu toliau tęsti savo pasakojimą...

– Taip, prašom, – atsakė Tomis. – Žinoma, tu jį tęstum bet kuriuo atveju, tačiau man patinka mintis, jog tu pasakoji vien todėl, kad aš paraginau.

– Taigi aš paklausiau savęs: „Jei man reikėtų ką nors paslėpti šiame name ir nenorėčiau, kad kiti tai surastų, kokią vietą pasirinkčiau?"

– Taip, – ištarė Tomis, – labai logiška.

– Tad aš ėmiau svarstyti, kokiose vietose geriausia slėpti daiktus. Viena geriausių vietų, be abejo, yra Matildos pilvas.

– Prašau?

– Matildos pilvas. Supamasis arklys. Aš kalbu apie supamąjį arklį. Tai amerikietiškas supamasis arklys.

– Atrodo, daug daiktų atkeliavo iš Amerikos, – pasakė Tomis. – Taip pat ir laurų romas, kaip tu sakai.

– Taip. Supamojo arklio pilve yra ertmė. Izaokas man apie ją pasakė. Ten buvo krūva senų popierių, nieko įdomaus. Tačiau tai tokia vieta, kur galėjo būti kažkas paslėpta, tiesa?

– Visiškai įmanoma.

– Ir dar, žinoma, Meilutis. Aš nuodugniai jį apžiūrė-

jau. Žinai, jis turi tokią seną sutrūnijusią sėdynę iš neperšlampamos medžiagos. Bet joje nieko nebuvo. Taigi aš vėl ėmiau svarstyti. Na, galų gale, dar yra knygų spintos ir knygos. Žmonės knygose slepia įvairius dalykus. Ir mes dar ne visas peržiūrėjome viršutiniame kambaryje, tiesa?

– Aš maniau, kad peržiūrėjome, – viltingai tarė Tomis.

– Nevisiškai. Dar liko apatinė lentyna.

– Ten nėra ką veikti. Turiu galvoje tai, kad nereikia lipti ant kopėčių ir nukeldinėti žemyn knygų.

– Ne, nereikia. Taigi aš nuėjau į viršų ir, atsisėdusi ant grindų, ėmiau peržiūrinėti apatinę lentyną. Ten buvo daugiausia senų laikų pamokslai, kuriuos surašė, jei neklystu, kažkoks metodistų tarnautojas. Šiaip ar taip, tos knygos nekėlė didelio susidomėjimo, jose nieko nebuvo. Aš ištraukiau visas tas knygas ant grindų. Ir tuomet kai ką suradau. Lentynos gilumoje kažkas buvo padaręs nemažą angą, kuri buvo užkimšta daugiausia suplėšytomis knygomis. Tarp jų buvo gana didelė knyga rudu viršeliu. Aš ją ištraukiau, norėdama tiesiog apžiūrėti. Juk niekada nežinai, ką gali atrasti, ar ne? Ir kas gi, tavo manymu, tai buvo?

– Neturiu supratimo. Pirmasis “Robinsono Kruzo” leidimas ar dar kažkas vertingo?

– Ne, tai buvo gimtadienio knyga.

– Gimtadienio knyga? Kas tai yra?

– Anksčiau tokios būdavo. Senais laikais. Manau, Parkinsonų laikais. Galbūt dar anksčiau. Šiaip ar taip, ji buvo sulamdyta ir suplyšusi. Neverta būti saugoma. Nemanau, kad ji būtų kam nors rūpėjusi. Tačiau ji buvo gana sena, ir joje būtų galima surasti ką nors vertingo,

pamaniau aš.

– Suprantu. Turi galvoje, kad žmonės galėjo į ją ką nors įkišti.

– Taip. Tačiau niekas to nepadarė. Ak, kad būtų taip paprasta. Bet aš vis tiek ją kruopščiai ištirsiu. Dar nespėjau to padaryti. Supranti, joje gali būti įdomių vardų.

– Taip, galbūt, – pasakė Tomis, bet jo balsas buvo gana skeptiškas.

– Šiaip daugiau, deja, nieko neradau. Bet dar, žinoma, reikėtų apžiūrėti indaują.

– O kaip dėl baldų? – paklausė Tomis. – Juk juose būna slaptų stalčių ir kitų panašių dalykų?

– Tomi, nepamiršk vieno dalyko. Visi baldai, esantys šiame name, yra *mūsų*. Mes įsikėlėme į tuščią namą ir atsivežėme savo baldus. Vienintelis čia rastas palikimas yra visa ta netvarka vadinamojo „KK“ viduje: seni nutriušę žaislai ir sodo kėdės. Šiuose namuose neliko jokių antikvarinių baldų. Visi, kurie čia gyveno, juos išsivežė arba pardavė. Po Parkinsonų čia gyveno daugybė žmonių, todėl iš jų daiktų čia nieko nebeliko. Bet aš kai ką suradau. Nežinau, gal tai bus kažkas naudingo.

– Kas tai?

– Porcelianinės meniu kortelės.

– Porcelianinės meniu kortelės?

– Taip. Toje senoje indaujoje, kurios mes negalėjome atidaryti. Toje iš sandėliuko. Žinai, jie buvo pametę raktą. Bet aš jį radau senoje dėžėje, stovėjusioje „KK“ viduje. Aš jį šiek tiek sutepiau alyva ir sugebėjau atrakinti indaują. Joje nieko nebuvo. Tai buvo paprasčiausia purvina indauja, kurios viduje buvo tik keli sudužę porcelianiniai indai. Tikriausiai paskutinių žmonių, kurie čia gyveno. Bet ant viršutinės lentynos buvo sukrauta ne-

didelė krūvelė Viktorijos epochos porcelianinių meniu kortelių, kurios būdavo naudojamos pobūviuose. Belieka tik žavėtis, ką jie valgė – iš tikrųjų nepaprastai skanūs valgiai. Aš tau perskaitysiu, kai mes papietausime. Tai nepaprasta. Žinai, dvi sriubos, riebi ir liesa, po to dvi žuvų rūšys, tuomet du užkandžiai prieš kepsnį, po jų salotos ar kažkas panašaus. Tuomet būdavo skerdiena ir po to – nesu visiškai tikra, kas būdavo po to. Aš manau, kad šerbetas – tai ledai, ar ne? Ir po viso to – dar omarų mišrainė! Gali tuo patikėti?

– Liaukis, Tapense, – pasakė Tomis, – aš daugiau nebeištversiu.

– Na, aš pamaniau, kad tai gali būti įdomu. Tai seni laikai. Gali būti iš tų laikų, kurie mus domina.

– Ir kokios naudos tu tikiesi iš visų šių atradimų?

– Vienintelis dalykas, teikiantis vilčių, yra gimtadienio knyga. Joje pamačiau Vinifredos Morison vardą.

– Ir?

– Vinifreda Morison, jei neklystu, yra senosios misis Grifin mergautinė pavardė. Tai ta pati moteris, pas kurią aš kartą ėjau gerti arbatos. Ji – viena iš seniausių čionykščių gyventojų. Ji atsimena ar žino daugybę dalykų, nutikusių dar prieš ją. Aš manau, kad ji gali prisiminti ar būti girdėjusi apie kitus žmones, paminėtus gimtadienio knygoje. Galbūt galima ką nors iš to išpešti.

– Galima, – pasakė Tomis vis dar abejodamas. – Aš vis dar galvoju...

– Ką tu galvoji?

– Aš nežinau, ką galvoti, – pasakė Tomis. – Verčiau eime miegoti. Ar tu nemanai, kad mums geriau apskritai atsisakyti šio reikalo? Kam mums žinoti, kas nužudė Merę Džordan?

– Tu to *nenori*?

– Ne, nenoriu, – atsakė Tomis. – Bent jau... na, aš nusileidžiu. Reikia prisipažinti, tu mane jau įtraukei.

– O tu nieko nesužinojai? – paklausė Tapensė.

– Aš šiandien neturėjau laiko. Tačiau suradau dar keletą papildomų informacijos šaltinių. Aš paprašiau tos moters, apie kurią pasakojau, – kuri labai gabi visokiems tyrimams, – aš jos paprašiau šį tą sužinoti.

– Gerai, – tarė Tapensė, – mes vis dar tikimės geriausio. Visa tai niekai, bet gal nors bus smagu.

– Na, aš nesu tikras, kad ir toliau bus taip smagu, kaip tu galvoji, – pasakė Tomis.

– Tiek to. Tai nesvarbu, – atitarė Tapensė. – Mes padarysime viską, ką galime.

– Na, tik nebandyk visko padaryti pati, – pasakė Tomis. – Būtent tai mane ir neramina – ypač kai aš kur nors išvykstu.

Šeštasis skyrius
Misteris Robinsonas

– Įdomu, ką dabar veikia Tapensė, – atsidusdamas tarė Tomis.

– Atleiskite, aš gerai neišgirdau, ką jūs sakėte.

Tomis pasuko galvą į mis Kolouden, norėdamas geriau į ją įsižiūrėti. Tai buvo liesa, išsekusi moteris su žilais plaukais, kurie pamažu atsigavo po balinimo peroksidu procedūros, turėjusios atjauninti jos išvaizdą (to nepavyko pasiekti). Dabar ji eksperimentavo su įvairiais atspalviais: cigarečių dūmų, melsvai geležinės, pelenų ir kitokių spalvų, tinkamų ledi tarp šešiasdešimties ir šešiasdešimt penkerių, atsidavusi ieškojimams, kaip tobulinti išvaizdą. Jos veide atsispindėjo tam tikras asketiškas pranašumas ir begalinis pasitikėjimas savo pasiekimais.

– Ak, tikrai nieko, mis Kolouden, – pasakė Tomis. – Žinote, tiesiog apie kai ką pagalvojau. Paprasčiausiai išsprūdo.

„Išties įdomu, – pamanė Tomis, šįkart budėdamas, kad neištartų garsiai, – ką ji gali šiandien sugalvoti. Ką nors kvailo, ne kitaip. Galbūt važinėjosi su tuo priešistoriniu žaislu, jis subyrėjo į gabalus, gabendamas Tapensę žemyn nuo kalvos, ir dabar ji guli leisgyvė, ką nors susilaužiusi. Galbūt klubus, nors nemanau, kad jie labiau pažeidžiami nei, tarkim, rankos ar kojos.“ Tapensė, pamanė jis, dabar daro ką nors kvailo ar beprasmiško, o jei

tai, ką ji daro, nėra kvaila ar beprasmiška, tuomet tai gali būti labai pavojinga. Taip, pavojinga. Visuomet sunku Tapensę sulaikyti nuo pavojų. Jo mintys klajojo praeities prisiminimuose. Galvoje iškilo citatos žodžiai, ir jis juos garsiai ištarė:

Lemties vartai...
Nepraeik pro šalį, karavane – nepraeik dainuodamas.
Ar tu girdi tą tylą, kai mirę paukščiai tyli,
Nors įsiklausius vis dar kažkas čiulba?

Mis Kolouden nedelsdama atsiliepė, priversdama Tomį krūptelėti iš nuostabos.

– Flekeris, – pasakė ji. – Tai Flekeris. Toliau eina:

„Mirties karavanas... Sunaikinimo vartai, baimės fortas“.

Tomis spoksojo į ją, tuomet suvokė, kad mis Kolouden pamanė gavusi iš jo klausimą, iš kur yra ši citata ir kokiam poetui ji priklauso. Mis Kolouden problema buvo tai, kad jos tyrinėjimų laukas buvo pernelyg platus.

– Aš tiesiog galvojau apie savo žmoną, – apgailestaujančiu balsu ištarė Tomis.

– Ak, – atsakė mis Kolouden.

Ji pažvelgė į Tomį su nauja akių išraiška. Šeimyninės problemos namuose, tikriausiai nusprendė ji. Tuoj ji pasiūlys biuro, kur sprendžiamos šeimyninės problemos, adresą – ten jis galėtų gauti kvalifikuotą patarimą ir sutvarkyti savo santuokinius reikalus.

Tomis skubiai ištarė:

– Ar jums pavyko ką nors sužinoti apie tai, ką aptarėme prieš dvi dienas?

– Taip, žinoma. Tai nebuvo labai sudėtinga. Somerse-

to rūmai labai praverčia tokiais atvejais. Nemanau, kad ši informacija jums būtų labai naudinga, bet aš gavau duomenų apie tam tikras mirtis, santuokas ir gimimus.

– Ką, viskas apie Merę Džordan?

– Taip, Džordan. Merė, Marija ir Polė Džordan. Taip pat Moli Džordan. Aš nežinau, ar šiame sąraše yra tai, kas jus domina. Galiu jums jį įteikti?

Ji padavė mašinraščio lapą.

– O, ačiū. Labai ačiū.

– Čia yra ir keletas adresų, kurių jūs prašėte. Majoro Delrimplo adreso aš negalėjau surasti. Šiais laikais žmonės nuolatos keičia gyvenamąją vietą. Vis dėlto tikiuosi, kad per artimiausias dvi dienas šią informaciją pavyks sužinoti. Čia daktaro Hiseltaino adresas. Šiuo metu jis gyvena Sartibone.

– Labai ačiū, – pasakė Tomis. – Nuo jo galiu ir pradėti.

– Ar dar yra kokių klausimų?

– Taip. Aš čia turiu dar šešių punktų sąrašą. Kai kas gali būti ir ne iš jūsų srities.

– Na, – ištarė mis Kolouden visiškai užtikrintai, – tuomet tai gali tapti mano sritimi. Iš pradžių nesunkiai galima nustatyti, kur būtų galima sužinoti šią informaciją – jei tai neskamba kvailai. Aš pamenu – ak, tai buvo gana seniai, kai, gavusi pirmąją savo užduotį, aš įsitikinau, koks naudingas Selfridžo patarimų biuras. Jūs galėjote jų klausti visiškai neįprastų klausimų apie visiškai neįprastus dalykus, ir jie visuomet turėdavo ką atsakyti ar patarti, kur galima greitai gauti informacijos tuo klausimu. Bet šiandien, žinoma, tokių biurų jau nebėra. Šiais laikais, žinote, daugiausia tyrimų yra... na, žinote, savižudybių ir panašiais klausimais. Samariečių draugijos. Dar

teisiniai testamentų aspektai. Be to, darbas užsienyje bei imigracijos klausimai. Ak taip, mano tyrimų laukas labai platus.

– Aš tuo neabejoju, – tarė Tomis.

– Dar pagalba priklausomiems nuo alkoholio žmonėms. Yra daug draugijų, kurios tuo užsiima. Vienos išties geros, iš kitų jokios naudos. Aš turiu ilgą sąrašą – iš jų kelios labai patikimos...

– Aš tai atminsiu, – pasakė Tomis, – jei pastebėsiu, kad per daug susidraugavau su taurele.

– Ak, misteri Berisfedai, aš nematau jokių ženklų, kad jūs galėtumėt turėti bėdų dėl alkoholio.

– Nosis neraudona? – paklausė Tomis.

– Daugiau bėdų su moterimis, – tęsė mis Kolouden. – Žinote, jas sunkiau ištraukti iš to liūno. Vyrai krenta, bet ne taip pastebimai. Tačiau kai kurios moterys, žinote, gali atrodyti nepriekaištingai, būti labai patenkintos ir gerti tiktai limonadą, bet staiga vieną vakarą, pobūvio viduryje, vėl viskas prasideda iš naujo.

Ji pažvelgė į savo laikrodį.

– O Viešpatie, turiu pasiskubinti į kitą susitikimą. Netrukus turiu atsidurti Grosguvernoro gatvėje.

– Labai jums ačiū, – pasakė Tomis, – už viską, ką padarėte.

Jis mandagiai atidarė duris, padėjo mis Kolouden apsivilkti lietpaltį ir grįžo į kambarį.

– Reikia nepamiršti pranešti Tapensei, – ištarė Tomis, – kokį įspūdį tyrimų agentei paliko mūsų tiriamasis darbas: kad mano žmona geria ir dėl to griūva mūsų santuoka. O Viešpatie, kas gi toliau!

II

Kiek vėliau įvyko susitikimas nebrangiame restorane, esančiame šalia Totnamo Rūmų kelio.

– O Viešpatie! – sušuko pagyvenęs vyras, pašokdamas iš savo vietos. – Rudaplaukis Tomas, garbės žodis! Vos jus pažinau.

– Įsivaizduoju, – atsakė Tomis. – Iš rudų plaukų ne kažin kas belikę. Dabar aš žilaplaukis Tomas.

– Ak, taip, mes visi tokie. Kaip jūsų sveikata?

– Beveik tokia pat, kaip ir visuomet. Byranti, žinote. Laipsniškas irimas.

– Kaip ilgai mes nesimatėme? Dvejus metus? Aštuonerius metus? Vienuolika metų?

– Jūs užgriebėte per toli, – pasakė Tomis. – Mes pietavome „Maltese Cats“ restorane praėjusį rudenį, pamenate?

– Ak taip, tikrai. Gaila, kad jį uždarė. Nors to ir reikėjo tikėtis. Graži aplinka, bet maistas niekam tikęs. Na, ką jūs veikiate, bičiuli? Vis dar šnipinėjate?

– Ne, – tarė Tomis, – su slaptosiomis tarnybomis aš nebeturiu nieko bendro.

– O Viešpatie. Koks resursų eikvojimas.

– O kaip jūs, *Mutton-Chop**?

– Ak, aš jau per senas, kad tarnaučiau šaliai šiuo būdu.

– Šiais laikais jau niekas nebešnipinėja, tiesa?

– Manau, dar ir kaip šnipinėja. Bet dabar jie įdarbina protingus jaunus vaikinus, kurie, kunkuliuodami energija, plūsta iš universitetų ir kuriems skubiai reikia darbo. Kur jūs dabar gyvenate? Šiais metais aš nusiunčiau

* Avino Snuki – vert. past.

jums kalėdinį atviruką. Tiesą sakant, aš jį išsiunčiau jau po Kalėdų, tačiau, šiaip ar taip, jis grįžo atgal su užrašu: „Šiuo adresu nebegyvena“.

– Taip. Mes dabar persikėlėme gyventi į kaimą. Prie jūros. Į Holokvėjų.

– Holokvėjus. Holokvėjus? Regis, kažką prisimenu. Anksčiau ten dėjosi kažkokie įvykiai, susiję su jūsų sritimi, ar ne?

– Ne mano laikais, – pasakė Tomis. – Aš išgirdau apie tai tik tuomet, kai atsikėlėme ten gyventi. Praeities legendos. Mažiausiai septyniasdešimties metų senumo įvykiai.

– Jei neklystu, kažkokia istorija su povandeniniu laivu, ar ne? Povandeninio laivo brėžiniai, kurie buvo kažkam parduoti? Nepamenu, kam anuomet mes pardavinėjome laivus. Galbūt japonams, galbūt rusams – ak, daugeliui šalių. Atrodo, jog kažkas nuolatos susitikinėjo su priešų agentais Regento parke ar panašiose vietose. Žinote, susitikinėjo su vienos ambasados trečiuoju sekretoriumi. Deja, nuostabių šnipinėjančių ledi, apie kokias rašo romanuose, ne taip daug buvo.

– Norėčiau paklausti jūsų keleto dalykų, *Mutton-Chop*.

– Taip? Klauskite, žinoma. Mano gyvenimas buvo labai nuobodus. Margerė – jūs pamenate Margerę?

– Be abejo, aš ją atsimenu. Aš vos nepakliuvau į jūsų vestuves.

– Žinau. Bet, kiek pamenu, jūs negalėjote ar įsėdote ne į tą traukinį. Pasitaikė traukinys, kuris važiavo į Škotiją, o ne į Sauthalį. Šiaip ar taip, jums nepavyko. Bet iš to nieko neišėjo.

– Jūs nesusituokėte?

– Mes susituokėme. Bet kažkodėl viskas nekaip klostėsi. Nekaip. Metai ar pusantrų, ir buvo viskas baigta. Ji vėl ištekėjo. Aš – ne, bet aš ir vienas puikiai jaučiuosi. Gyvenu mažajame Polone. Ten yra gana padori golfo aikštelė. Su manimi gyvena mano sesuo. Ji yra našlė, turinti storą piniginę, ir mes puikiai sutariame. Ji šiek tiek kurčia, tad negirdi, ką aš kalbu, bet tai netrukdo, tik reikia truputėlį garsiau šaukti.

– Jūs minėjote girdėjęs apie Holokvėjų. Ar iš tiesų tai buvo susiję su kažkokiu šnipinėjimu?

– Na, tiesą sakant, bičiuli, tai buvo taip seniai, kad aš nelabai ką ir prisimenu. Tuo metu buvo kilusios didelės bangos. Žinote, nuostabus jaunas laivyno karininkas, nekeliantis absoliučiai jokių įtarimų, devyniasdešimčia procentų britas, kurio patikimumas įvertintas šimtu penkiais procentais... nors iš tiesų nebuvo nieko panašaus. Kas papirko... na, dabar jau nebepamenu, kas papirko. Aš manau, vokiečiai. Prieš 1914 metų karą. Taip, manau, kad būtent tuo metu.

– Ir dar, jei neklystu, buvo moteris, įsipaniojusi į tą reikalą, – pasakė Tomis.

– Kažką, berods, pamenu girdėjęs apie Merę Džordan. Aš gerai nežinau, kaip ten viskas vyko. Apie tai rašė laikraščiai. Manau, tai buvo jo žmona – turiu galvoje, įtarimų nekeliančio laivyno karininko. Jo žmona užmezgė kontaktą su rusais ir... ne, palauk, tai buvo vėliau. Viskas taip painiojasi: visi tie dalykai panašūs. Žmona manė, kad jis uždirbo per mažai pinigų, o tai savo ruožtu reiškė, jog *ji* gaudavo per mažai pinigų. Todėl... Pasakykit, kam jums prireikė raustis po tą seną istoriją? Kodėl ji jums dabar parūpo? Aš pamenu, kad jūs turėjote reikalų su kažkokiu *Luzitanijos* keleiviu, kuris nuskendo kartu

su laivu. Jūs ten buvote įpainiotas į kažkokius reikalus, o gal tai buvo jūsų žmona?

– Mes abu buvome įpainioti, – tarė Tomis, – bet tai buvo taip seniai, kad aš ne kažin ką ir atsimenu.

– Ten buvo įsivėlusi kažkokia moteris, ar ne? Berods, Džeinė Fiš, o gal Džeinė Veil?

– Džeinė Fin, – patikslino Tomis.

– Kur ji dabar?

– Ištekėjo už amerikiečio.

– Ak, suprantu. Ką gi, šaunu. Visuomet norisi pakalbėti apie senus bičiulius bei sužinoti, kas su jais nutiko. Jei sužinai, kad jie yra mirę, tai be galo nustembi, nes manei juos esant vis dar gyvus, o jei pasirodo, kad jie nėra mirę, tai dar labiau nustembi. Sudėtingas šis pasaulis.

Tomis pritarė, kad šis pasaulis iš tiesų labai sudėtingas. Tuomet priėjo padavėjas. Ko jie norėtų valgyti? Pokalbis pakrypo apie kulinarinius dalykus.

III

Po pietų Tomio laukė dar vienas susitikimas. Šį kartą su liūdnu žilu vyru, sėdinčiu biure, kuriam aiškiai buvo gaila laiko, skiriamo Tomiui.

– Na, tikrai negaliu atsakyti. Žinoma, aš maždaug žinau, apie ką jūs kalbate, – apie tai buvo daug kalbėta savo metu, tai sukėlė didelę politinę audrą, – bet aš tikrai negaliu jums suteikti informacijos apie tai. Ne. Suprantate, tokie dalykai ilgainiui užsimiršta, tiesa? Jie greitai tampa nebeįdomūs, kai tik žiniasklaidoje pasirodo naujas pikantiškas skandalas.

Jis šiek tiek atsivėrė, papasakodamas apie kelis įdomius epizodus iš savo gyvenimo, kai netikėtai buvo de-

maskuotas kažkas, ko jis niekuomet nebūtų įtaręs, ar kai jo įtarimus sukeldavo koks nors labai neįprastas įvykis. Jis pasakė:

– Na, šiek tiek aš jums galiu padėti. Štai jums adresas. Aš jau sutariau dėl jūsų apsilankymo. Šaunus vaikinas. Viską žino. Žinote, jis aukštai sėdi. Labai aukštai. Jis – vienos iš mano dukterų krikštatėvis. Todėl jis man labai malonus ir visuomet padeda, kai tik gali. Taigi aš jo paklausiau, ar jis susitiktų su jumis. Pasakiau, jog yra keletas dalykų, apie kuriuos jūs norėtumėte gauti pačią patikimiausią informaciją, dar pridūriau, koks jūs geras vaikinas ir taip toliau, ir jis pasakė girdėjęs apie jus. Žinoma, tarė jis, tegu užsuka. Trys keturiasdešimt penkios. Štai jo adresas, biuras Londone. Esate jį matęs?

– Nemanau, – atsakė Tomis, žiūrėdamas į vizitinę kortelę. – Ne.

– Niekada nepagalvotumėt, kad jis kažką žino, – iš pažiūros, turiu omenyje. Didelis, žinote, ir geltonas.

– O, – tarė Tomis. – Didelis ir geltonas.

Šis apibūdinimas jam neatrodė labai informatyvus.

– Jis pačiame viršuje, – pasakė žilaplaukis Tomio draugas, – labai aukštai. Užsukite pas jį. Šiaip ar taip, jis jums galės *kažką* pasakyti. Sėkmės, bičiuli.

IV

Tomį, sėkmingai nusigavusį iki minėto biuro, pasitiko trisdešimt penkerių – keturiasdešimties metų amžiaus vyras, kuris jį varstė nieko gero nežadančiomis akimis. Tomį apėmė jausmas, kad jis buvo įtariamas daugybe dalykų: bombos nešimu apgaulingoje pakuotėje, ketinimu ką nors pagrobti arba siekiu, pasitelkiant revolverį, pa-

imti įkaitais darbuotojus. Tai Tomį labai erzino.

– Jūs turite susitikimą su misteriu Robinsonu? Kokiu metu, sakote? Ak, trys keturiasdešimt penkios. – Jis pažvelgė į registracijos knygą. – Misteris Berisfedas?

– Taip, – atsakė Tomis.

– Prašau pasirašyti čia.

Tomis parašė pavardę, kur jam buvo nurodyta.

– Džonsonai!

Raumeningas kokių dvidešimt trejų metų jaunuolis lyg šmėkla pakilo nuo registracijos stalo, atskirto stiklu.

– Taip, sere?

– Palydėkite misterį Berisfedą į ketvirtą aukštą, į misterio Robinsono biurą.

– Gerai, sere.

Jis palydėjo Tomį iki lifto. Šis liftas buvo vienas iš tų, kurie visuomet atrodo turintys savo nuomonę, kaip elgtis su keleiviais. Durys atsidarė. Tomiui įėjus vidun, jos vos nesužnybė jo, užsidarydamos per colį už vyro nugaros.

– Šalta popietė, – pasakė Džonsonas, rodydamas draugiškumą lankytojui, kuriam iš karto buvo atvertas kelias pas jo viršininką.

– Taip, – atsakė Tomis, – atrodo, kad popietės dabar visuomet šaltos.

– Vieni sako, jog dėl to kalta oro tarša, kiti – kad gamtinės dujos, išgaunamos Šiaurės jūroje, – tarė Džonsonas.

– Ak, apie tai aš nieko negirdėjau.

– Aš ir pats nelabai tuo tikiu, – pasakė Džonsonas.

Jie pakilo į ketvirtą aukštą. Džonsonas nulydėjo Tomį, kuris vėl tik per plauką išvengė užsidarančių durų, koridoriumi prie viršininko durų ir pabeldė į jas. Gavęs

kvietimą užeiti, praleido Tomį vidun tardamas:

– Misteris Berisfedas, sere. Sutartas vizitas.

Tuomet Džonsonas pradingo. Atrodė, jog visas kambarys buvo užpildytas milžinišku rašomuoju stalu. Už jo sėdėjo milžiniškas vyras, didelio svorio ir didelio ūgio. Jo veidas, kaip jau Tomį buvo įspėjęs jo draugas, buvo masyvus ir geltonas. Tomis neturėjo nė menkiausio supratimo, kokia jo tautybė. Jis galėjo būti kas tik nori. Tomis pamanė, kad jis greičiausiai užsienietis. Vokietis, austras? Galbūt japonas? Kita vertus, jis laisvai galėjo būti ir anglas.

– Aha. Misteris Berisfedas.

Misteris Robinsonas atsistojo, paspaudė ranką.

– Aš jums labai dėkingas, kad man skyrėte laiko, – pasakė Tomis.

Jam pasirodė, jog jis anksčiau jau buvo sutikęs ar tiesiog matęs misterį Robinsoną. Kad ir kaip ten būtų, anuomet Tomis buvo pajutęs jam pagarbią baimę, nes misteris Robinsonas buvo labai svarbi asmenybė. Toks jis iki šiol ir liko. Tą buvo galima pajusti iškart.

– Jūs, girdėjau, turite keletą klausimų. Jūsų draugas – dabar užkrito jo vardas – man nusakė tik keliais žodžiais.

– Aš nemanau... turiu galvoje, gal tai nėra taip svarbu, kad jus vertėtų trukdyti. Aš nemanau, jog tai apskritai kažkas reikšmingo. Tai buvo tik... tik...

– Tik idėja?

– Iš dalies mano žmonos idėja.

– Esu girdėjęs apie jūsų žmoną. Ir apie jus taip pat. Leiskite prisiminti – paskutinį kartą tai buvo „M ar N“, tiesa? „N ar M“. Taip, prisimenu. Atmenu visus faktus ir įvykius. Jūs pričiupote agentą, kuris dėjosi tarnaująs an-

glų laivyne, bet iš tiesų buvo labai svarbus hansas. Žinote, aš kartais juos vis dar vadinu hansais. Žinoma, suprantu, kad dabar visi mes labai pasikeitę, visi priklausom Europos Bendrijai. Galima sakyti, visi tam pačiam vaikų darželyje. Taip, pamenu. Jūs atlikote nemažą darbą. Tikrai nemažą. Ir jūsų misis taip pat. Mano pagarba. Ta vaikiška sena knyga. Atsimenu. Tai buvo „Kvailas, kvailas žąsinas“, ar ne? Iš čia viskas ir paaiškėjo, tiesa?

– Keista, kad tai prisimenate, – pagarbiai bei su nuostaba pasakė Tomis.

– Taip, žinau, visuomet stebina, kai atsimeni kažką panašaus. Tiesiog dabar tai iškilo atmintyje. Taip kvaila: iš pirmo žvilgsnio, tikrai niekuomet neįtartum, kad už to slypi kažkas daugiau, ar ne?

– Taip, iš tikrųjų.

– Gerai, o kas dabar atsitiko? Kokių klausimų iškilo?

– Na, tiesą sakant, kaip ir nieko, – tarė Tomis. – Tai tik...

– Nagi, papąsakokite savo žodžiais. Nesivaržykite. Tiesiog papasakokite. Sėskitės, nuimkite nuo kojų svorį. Žinote – ar sužinosite, kai pasensite, – kaip svarbu leisti pailsėti savo kojoms.

– Manyčiau, aš jau dabar senas, – pasakė Tomis. – Priešakyje ne kažin kas šviečiasi, išskyrus karstą ir gėlių vainiką.

– Ak, aš taip nesakyčiau. Patikėkite, peržengus tam tikrą amžiaus ribą, galima praktiškai amžinai gyventi. Na, tai kas gi atsitiko?

– Trumpai sakant, – tarė Tomis, – mes su žmona persikėlėme į naują namą, ir visa ta persikraustymo sumaištis...

– Žinau, – pasakė misteris Robinsonas, – taip, man

pažįstami tie dalykai. Visur knibžda elektrikai. Jie pridaro grindyse skylių, į kurias įkrenti...

– Ten buvo keletas knygų, kurias išvažiuojantys žmonės norėjo parduoti. Tarp jų ir daug vaikiškų. Žinote, Henčio bei panašių autorių.

– Atsimenu. Pamenu Hentį iš savo jaunystės.

– Vienoje knygoje, kurią vartė mano žmona, mes radome pabraukimų. Buvo pabrauktos raidės, kurios, jas kartu sudėjus, sudarė sakinį. Ir... tai, ką aš dabar jums pasakysiu, skamba baisiai kvailai...

– Atrodo daug žadančiai, – tarė misteris Robinsonas. – Jei skamba kvailai, aš visuomet noriu tai išgirsti.

– Ten buvo parašyta: *Merė Džordan nemirė savo mirtimi. Tai buvo vienas iš mūsų.*

– Labai įdomu, – pasakė misteris Robinsonas. – Iki šiol dar nieko panašaus nesu girdėjęs. Taip buvo parašyta? Merės Džordan mirtis nebuvo natūrali. Ir kas tai parašė? Yra kokių užuominų?

– Greičiausiai mokyklinio amžiaus berniukas. Tame name gyveno Parkinsonų šeima, ir jis, mūsų manymu, buvo vienas iš jų. Aleksandras Parkinsonas. Jis palaidotas bažnyčios kapinėse.

– Parkinsonas, – tarė misteris Robinsonas. – Palaukite minutėlę. Leiskite pagalvoti. Parkinsonas... Taip, taip, prisimenu tokią pavardę, susijusią su kažkokiu įvykiu, tik ne visada lengva suvesti, kada, kas ir kaip.

– Mes taip pat labai norėjome sužinoti, kas buvo Merė Džordan.

– Nes ji nemirė savo mirtimi. Taip, tai jūsų sritis. Bet skamba labai keistai. Ką jūs sužinojote?

– Visiškai nieko, – pasakė Tomis. – Atrodo, kad niekas aiškiai jos neprisimena ir negali nieko apie ją papasa-

koti. Tik kažkas sakė, jog ji dirbo ruošos pagalbininke ar guvernante. Niekas nepamena. Sako, buvo madmuazelė ar fraulina. Viskas labai painu.

– Ir ji mirė... nuo ko ji mirė?

– Kažkas netyčiomis iš sodo kartu su špinatais atnešė rusmenės lapų, ir ji juos suvalgė. Bet tai neturėtų būti mirties priežastis.

– Ne, – ištarė misteris Robinsonas. – To nepakaktų. Bet jei į kavą įmaišytumėt stiprią digitalino alkaloido dozę ir tiesiog pasirūpintumėt, kad Merė Džordan išgertų tokios kavos ar kokteilio, tuomet – na, kaip jūs sakote, būtų apkaltinti rusmenės lapai, ir tai būtų traktuojama kaip nelaimingas atsitikimas. Bet Aleksandras Parkinsonas buvo per daug įžvalgus, kad to nesuprastų. Jis turėjo kitą nuomonę, tiesa? Dar kas nors, Berisfedai? Kada tai įvyko? Pirmojo ar Antrojo pasaulinio karo metu, o gal dar anksčiau?

– Prieš pirmąjį karą. Seniausieji gyventojai kalba, kad ji buvo vokiečių žvalgybininkė.

– Aš prisimenu tą atvejį – tai sukėlė didelę sensaciją. Bet kuris vokietis ar vokietė, dirbę Anglijoje prieš 1914 metus, buvo laikomi šnipais. Anglų karininkas, įsipainiojęs į tą reikalą, buvo traktuojamas kaip nepriekaištingos reputacijos asmuo. Aš visuomet labai atidžiai stebiu tuos žmones, kurie yra „už įtariamųjų sąrašo ribų“. Visa tai įvyko labai seniai, aš nemanau, kad pastaruoju metu apie tai buvo kas nors rašoma. Turiu galvoje retkarčiais spaudoje paskelbiamą archyvinę medžiagą.

– Deja, viskas labai miglota.

– Žinoma, praėjus šitiek laiko! Ta istorija buvo susijusi su povandeninių laivų brėžiniais, kurie buvo pavogti maždaug tuo metu. Taip pat buvo kalbama ir apie lėktu-

vų brėžinius. Kažkas tokio, kas visada prikausto visuomenės dėmesį. Bet yra ir kitų dalykų. Yra ir politinė pusė. Tai susiję ir su mūsų žinomais politikais. Tokiais, apie kuriuos sakoma: „Na, tai buvo tikrai dorovingas žmogus". Tikras dorovingumas yra taip pat pavojingas, kaip ir buvimas „už įtariamųjų sąrašo". Tikras dorovingumas yra nesąmonė, – pasakė misteris Robinsonas. – Pamenu, kaip buvo per antrąjį karą. Kai kurie žmonės nepasižymėjo tuo dorovingumu, kuris jiems buvo priskiriamas. Žinote, pakrantės kaimelyje gyveno vienas žmogus. Jei neklystu, jis turėjo namą paplūdimyje. Tas žmogus buvo Hitlerio pasekėjas ir subūrė aplink save nemažą būrį mokinių. Jis skelbė, kad mums nieko kito neliko, kaip tik eiti išvien su šiuo politiniu lyderiu. Tas žmogus atrodė esąs kilnus. Turėjo nuostabių idėjų. Baisiai troško išnaikinti skurdą ir įtvirtinti teisingumą – žinote, ir kiti panašūs dalykai. Pūtė fašizmo trimitą, niekuomet nevadindamas to fašizmu. Ir ispanai taip pat, kaip jūs žinote. Jis žengė koja kojon su Franku bei visais kitais. Ir brangusis Musolinis pražydo. Prieš karus visuomet atsirasdavo daugybė panašių judėjimų. Daug dalykų niekuomet neiškildavo į dienos šviesą, likdavo tiktai spėlionės.

– Jūs atrodote žinąs viską, – ištarė Tomis. – Prašau atleisti, galbūt aš kiek netaktiškas, bet išties malonu sutikti žmogų, kuris turi tiek daug informacijos.

– Na, aš visuomet, taip sakant, laikiau ranką ant pulso. Daug gali sužinoti aplinkiniais būdais ar likdamas antrame plane. Daug gali išgirsti. Taip pat nemažai sužinai iš senų bičiulių, kurie buvo susidūrę su įvairiais dalykais ir žino tų istorijų detales. Tikriausiai ir jūs esate šį tą sužinojęs tokiu būdu?

– Taip, žinoma, – atsakė Tomis. – Susitinki su senais

draugais, kurie savo ruožtu susitinka su savo draugais, tuomet išgirsti daugybę dalykų, kuriuos žino draugai ir kuriuos pats žinai. Iš pradžių tų dalykų nesusieji tarpusavyje, bet po kurio laiko sugretini ir staiga padarai įdomių atradimų.

– Taip, – tarė misteris Robinsonas. – Aš suprantu, ko jūs norite. Įdomu, kad jūs susidūrėte su šia istorija.

– Visa bėda ta, – pasakė Tomis, – kad aš iš tikro nežinau... galbūt visa tai tik vėjo vaikymasis. Mes nusipirkome tą namą tik tam, kad jame įsikurtume, nes mes tokio norėjome. Mes jį pertvarkėme, kaip mums reikėjo, ir dabar bandome atgaivinti sodą. Kitaip tariant, mes visai neketinome kažkur įsivelti. Mus vedė grynas smalsumas. Paaiškėjo seni praeities įvykiai – ir nejučia ėmėme apie juos galvoti, svarstyti, kas ir kaip ten vyko. Nors tai neturi jokios prasmės.

– Žinau. Jūs paprasčiausiai norite *žinoti*. Na, taip jau sutvertas žmogus. Būtent tai mus skatina tyrinėti, skristi į mėnulį, domėtis povandeniniu pasauliu, atrasti gamtines dujas Šiaurės jūroje, išgauti deguonį iš jūros, o ne iš miškų. Daugybė atradimų. Aš manau, kad be smalsumo žmogus būtų panašus į vėžlį. Vėžlio labai malonus gyvenimas. Jis visą žiemą miega, o vasarą valgo tiktai žolę. Galbūt ne toks įdomus gyvenimas, bet užtat labai ramus. Kita vertus...

– Kita vertus, galima būtų pasakyti, kad žmogus labiau panašus į mangustą.

– Ak, jūs skaitote Kiplingą! Mane tai džiugina. Kiplingas, deja, šiais laikais nepakankamai vertinamas. Jis buvo puikus rašytojas. Galėtų būti daugiau skaitomas. Jo trumpos istorijos kelia susižavėjimą.

– Aš nenoriu apsijuokti, – tarė Tomis. – Nenoriu vel-

tis į visokius dalykus, kurie su manimi visiškai nesusiję. Dabar, sakyčiau, jau apskritai su niekuo nesusiję.

– Niekada negali žinoti, – pasakė misteris Robinsonas.

– Turiu galvoje, – patikslino Tomis, kurį visiškai užvaldė kaltės jausmas dėl to, kad sutrukdė svarbų asmenį, – jog aš paprastai nebandau kažką sužinoti vien tik tam, kad žinočiau.

– Bet galbūt jūs siekiate patenkinti žmonos smalsumą? Taip, esu apie ją girdėjęs. Neturėjau malonumo su ja susipažinti. Nuostabi asmenybė, ar ne?

– Manau, kad taip, – pritarė Tomis.

– Džiugu girdėti. Man patinka žmonės, kurie laikosi kartu ir džiaugiasi savo santuoka.

– Tiesą sakant, aš jaučiuosi kaip tas vėžlys. Turiu galvoje, kad mes esame seni bei pavargę, ir nors mūsų sveikata, atsižvelgiant į amžių, dar labai gera, mes nebenorime veltis į jokias neaiškias istorijas. Mes tik...

– Žinau. Žinau, – pasakė misteris Robinsonas. – Nereikia daugiau teisintis. Jūs norite žinoti. Kaip mangustas – norite žinoti. Ir misis Berisfed, ji taip pat nori žinoti. Be to, aš visiškai tikras – atsižvelgiant į tai, ką esu apie ją girdėjęs, – kad ji vis tiek kaip nors apie tai sužinos.

– Manote, kad ji turi daugiau šansų nei aš?

– Na, aš nemanau, kad jūs taip trokštate visa tai sužinoti, kaip ji, tačiau vertinčiau jūsų galimybes po lygiai, nes jums geriau sekasi surasti informacijos šaltinių. O tai nėra paprasta, kai kalbama apie tokio senumo įvykius.

– Todėl mane graužia sąžinė, kad aš jus trukdau. Aš pats to nebūčiau sumanęs. Tai buvo *Mutton-Chop* idėja. Turiu galvoje...

– Žinau, ką turite galvoje. Jis vienu metu buvo užsi-

auginęs žandenas ir labai jomis džiaugėsi. Dėl to ir gavo tą pravardę. Šaunus vaikinas. Daug ką nuveikė. Taip. Jis atsiuntė jus čionai, nes žino, jog aš domiuosi panašiais dalykais. Žinote, aš jau seniai pradėjau tai daryti. Turiu galvoje, rinkti informaciją ir domėtis įtartinomis istorijomis.

– O dabar, – pasakė Tomis, – jūs iškilote į pačią viršūnę.

– Kas jums tai pasakė? – paklausė misteris Robinsonas. – Visiški niekai.

– Aš taip nemanau, – ištarė Tomis.

– Na, – pasakė misteris Robinsonas, kai kurie priklauso viršūnėms, o kai kuriuos jai tiesiog priskiria. Sakyčiau, man labiau tinka pastarasis variantas. Buvo keletas nuopelnų, kuriuos man priskyrė.

– Pavyzdžiui, tas reikalas, susijęs su Frankfurtu?

– Ak, jūs girdėjote tas kalbas? Na, geriau išmeskite jas iš galvos. Kuo mažiau apie tai bus kalbama, tuo geriau. Sakau ne tam, kad atgrasyčiau jus nuo klausimų. Galbūt aš galiu atsakyti į keletą jums rūpimų klausimų. Ko gero, per daug nesuklysčiau tvirtindamas, kad tie įvykiai, kurie nutiko prieš daugelį metų, dabar galėtų sukelti susidomėjimą ir suteiktų šiek tiek informacijos apie šiuo metu vykstančius įvykius. Tai jums būtų lyg stimulas. Nors aš nežinau, ką galėčiau jums patarti. Jūs paprasčiausiai domėkitės, kalbėkitės su žmonėmis, pabandykite atkurti praeities įvykių detales. Jei aptiksite kažką tokio, kas, jūsų manymu, galėtų būti įdomu ir man, tiesiog paskambinkite. Žinote, mes tuoj sugalvosime kokį slaptažodį. Tiesiog tam, kad vėl galėtume pajusti praeities jaudulį, pasijausti taip, tarsi išties vaidintume svarbų vaidmenį. „Obuolių džemas“ – ką manote? Pasakysite, kad jūsų

žmona padarė obuolių džemo, ir paklausite, ar aš nenorėčiau kelių stiklainių. Aš žinosiu, ką jūs turite galvoje.

– Turite galvoje, jei aš kažką sužinočiau apie Merę Džordan? Bet aš nematau jokios prasmės tai aiškintis. Galų gale, ji jau seniai mirusi.

– Taip. Ji yra mirusi. Bet... na, suprantate, kartais apie žmones susidaro klaidinga nuomonė dėl to, kas apie juos kalbama. Arba rašoma.

– Jūs manote, kad mes susidarėme klaidingą nuomonę apie Merę Džordan? Manote, jog ji apskritai nebuvo svarbus asmuo?

– Ne ne, ji galėjo būti labai svarbus asmuo. – Misteris Robinsonas pažvelgė į savo laikrodį. – Turiu jūsų atsiprašyti. Po dešimties minučių čia ateis vienas žmogus. Siaubingas nuoboda, bet svarbus asmuo valdžios sluoksniuose. Žinote, koks dabar gyvenimas: vyriausybė, vyriausybė, kad ir kur būtum. Biure, namuose, prekybos centruose, per televiziją. Privatus gyvenimas – štai ko mums trūksta šiais laikais. Jūs su žmona turite šį nedidelį smagų užsiėmimą, bet tai nėra tarnybinė užduotis, tad jūs galite į ją pažvelgti iš privataus gyvenimo pozicijos. Kas žino, galbūt jūs kažką atrasite. Kažką įdomaus. Daugiau aš jums nieko negaliu pasakyti. Žinau keletą faktų, kurių tikriausiai jums niekas negalėtų pasakyti. Galbūt aš greit galėsiu jus apie tai informuoti. Bet kadangi visi yra mirę ir reikalas seniai užbaigtas, tai nežinau, ar iš to būtų kokios nors praktinės naudos.

– Aš pasakysiu jums vieną dalyką, – tęsė jis, – kuris gali praversti jūsų tyrinėjimuose. Jūs skaitėte apie vieno laivyno karininko teismą – dabar pamiršau jo pavardę. Jis buvo teisiamas už šnipinėjimą ir gavo mirties bausmę, kurios nusipelnė. Jis buvo savo šalies išdavikas, to nepa-

neigsi. Bet Merė Džordan...

– Taip?

– Jums reikia kai ką žinoti apie Merę Džordan. Kad susidarytumėte nuomonę apie ją. Na, mes ją galime vadinti žvalgybininke, bet ji nebuvo vokiečių žvalgybininkė, ji nedirbo priešų stovyklai. Paklausykite, bičiuli.

Misteris Robinsonas palinko virš stalo ir prislopintu balsu ištarė:

– *Ji buvo viena iš mūsų.*

Trečioji knyga

Pirmasis skyrius
Merė Džordan

– Bet tai viską keičia, – pasakė Tapensė.

– Taip, – tarė Tomis. – Taip. Tai buvo tarsi šokas.

– Kodėl jis tau tai pasakė?

– Aš nežinau, – atitarė Tomis. – Aš pamaniau... na, apie kelias galimybes.

– Ar jis... kaip jis atrodo, Tomi? Tu man nieko apie jį nepasakojai.

– Visų pirma, jis yra geltonas, – pasakė Tomis. – Geltonas, didelis, storas ir be galo paprastas, bet tuo pat metu jis visiškai nepaprastas. Jis yra, kaip pasakė *Mutton-Chop*, viršūnėje.

– Skamba taip, tarsi kalbėtum apie roko muzikantus.

– Na, žmonės taip apibūdina.

– Tačiau kodėl? Jis akivaizdžiai atskleidė kažką, ko, manau, nenorėjo atskleisti.

– Tai nutiko labai seniai, – pasakė Tomis. – Supranti, visa tai jau praeitis. Aš manau, kad dabar tai jau nebeturi reikšmės. Pažiūrėk, kas skelbiama spaudoje. Joje pilna įvairios slaptos medžiagos. Šiais laikais jau nebėra viskas taip užgniaužiama. Leidžiama įvykiams iškilti į dienos šviesą – ką vienas parašė bei kitas pasakė, koks kilo triukšmas ir kaip viskas buvo nutildyta.

– Tu mane išmušei iš vėžių, – tarė Tapensė. – Dabar viskas apvirsta aukštyn kojom, ar ne?

– Kas apvirsta aukštyn kojom?

– Na, aš turiu galvoje mūsų požiūrį. Kokiu kampu mes į tai žiūrime. Aš manau... ką aš manau?

– Nagi, – atsakė Tomis. – Tu turi žinoti, ką tu manai.

– Na, kai mes aptikome tuos žodžius „Juodojoje strėlėje“, viskas buvo dar aišku. Kažkas buvo juos pabraukęs, galbūt berniukas Aleksandras, ir tai reiškė, jog kažkieno iš šeimos ar namiškių pastangomis Merė Džordan numirė. Mes tik nežinojome, kas tokia buvo toji Merė Džordan, o tai labai glumino.

– Dievaži, kaip glumino! – ištarė Tomis.

– Mes nieko tikro apie ją nesužinojome. Tik tiek...

– Sužinojome tik tiek, kad ji greičiausiai buvo vokiečių žvalgybininkė, – tu tai turėjai galvoje?

– Taip, apie ją buvo susidariusi tokia nuomonė, ir aš pamaniau, jog tai tiesa. Tik dabar...

– Taip, – pasakė Tomis, – tik dabar mes sužinome, kad tai netiesa. Ji anaiptol nebuvo vokiečių žvalgybininkė.

– Ji buvo anglų žvalgybininkė.

– Taip, ji dirbo anglų žvalgyboje ar saugume. Ji čionai atvyko, siekdama kažką išsiaiškinti. Kai ką sužinoti apie... apie... koks jo vardas? Reikėtų geriau įsiminti vardus. Turiu galvoje laivyno ar armijos karininką, kuris pardavė povandeninio laivo brėžinius ar kažką panašaus. Taip, aš manau, kad čia darbavosi nedidelė vokiečių agentų grupė, panašiai kaip „N ar M“ atveju.

– Taip, panašu į tai.

– Tokiu atveju ji greičiausiai buvo pasiųsta čionai, kad viską apie tai išsiaiškintų.

– Tikriausiai.

– Taigi „vienas iš mūsų“ nereiškia to, ką mes iš pradžių manėme. „Vienas iš mūsų“ reiškia... na, tai galėjo būti kažkas iš šio miestelio. Kažkas, kas čia dirbo ar lankėsi šiuose namuose kokia nors proga. Ji mirė ne savo mirtimi, nes kažkas išsiaiškino, kas ji iš tiesų buvo. Ir Aleksandras apie tai sužinojo.

– Galbūt ji dėjosi šnipinėjanti Vokietijai, – pasakė Tapensė. – Susidraugavo su tuo kapitonu...

– Pavadinkime jį kapitonu X, – pasiūlė Tomis.

– Gerai, tinka. Kapitonas X. Ji susidraugavo su juo.

– Čia taip pat gyveno priešų agentas, – pridūrė Tomis, – didelės organizacijos vadovas. Jis gyveno čia mažame namelyje netoli krantinės ir skleidė propagandą tvirtindamas, kad geriausias mūsų planas būtų prisijungti prie Vokietijos, eiti išvien su jais, ir panašius dalykus.

– Viskas taip painu, – ištarė Tapensė. – Visi šie dalykai: brėžiniai, slapti dokumentai, sąmokslai, šnipinėjimas, – viskas taip sudėtinga. Na, šiaip ar taip, mes tikriausiai ieškome visai ne ten, kur reikia.

– Aš taip nemanau, – pasakė Tomis.

– Kodėl?

– Kadangi ji, toji Merė Džordan, atvyko čionai, ketindama kažką sužinoti, ir jei ji sužinojo, tuomet jie – turiu galvoje kapitoną X bei kitus žmones: šiame reikale turėjo dalyvauti ir daugiau žmonių, – kai jie išsiaiškino, kad ji sužinojo kažką...

– Tu vėl mane supainiosi, – atsakė Tapensė. – Pasistenk kalbėti aiškiau.

– Gerai. Kai jie išsiaiškino, kad ji kažką sužinojo, tuomet jie turėjo...

– Ją nutildyti, – užbaigė Tapensė. – Nutildyti Merę, jai dar nespėjus pranešti, ką sužinojo.

– Galėjo būti ir kažkas daugiau nei tai, – tarė Tomis. – Galbūt ji surado kokius nors svarbius dokumentus. Arba laiškus, kurie turėjo būti kažkam išsiųsti ar perduoti.

– Taip. Suprantu, ką tu turi galvoje. Kaltininko mums reikia ieškoti tarp daugybės asmenų. Bet jei ji – vienas iš tų žmonių, kurie miršta per klaidą apsinuodiję daržovėmis, tuomet nesuprantu, kodėl Aleksandras pavadino žudiką „vienu iš mūsų". Greičiausiai tai nebuvo kažkas iš *jo* šeimos.

– Tikriausiai, – pasakė Tomis. – Tai net nebūtinai turėjo būti kažkas iš namiškių. Visai nesunku priskinti į salotas panašių nuodingų lapų, surišti juos kartu su geraisiais ir nunešti į virtuvę, taip nesukeliant tikro – turiu galvoje *realaus* – pavojaus gyvybei. Tiesiog žmonės po pietų pasijuto blogai, ir buvo iškviestas gydytojas. Šis, ištyręs maistą, nustatė, kad kažkas per klaidą priskynė nuodingų lapų. Žinoma, jis nė nepagalvojo, kad tai galėjo būti padaryta tyčiomis.

– Bet po tokių pietų visi turėtų numirti! – pasakė Tapensė. – Arba bent jau pasijusti blogai, bet *nemirti.*

– Nebūtinai, – atsakė Tomis. – Įsivaizduokime, kad norėta nužudyti tam tikrą asmenį – Merę Džordan, ir jai įmaišyta nuodų, pavyzdžiui, į kokteilį prieš pietus arba į kavą po pietų – gryno digitalino ar akonito, kokios ten medžiagos yra rusmenėse...

– Akonito, jei neklystu, yra kurpelėje, – tarė Tapensė.

– Nebūk tokia visa žinanti, – pasakė Tomis. – Taigi visi gauna nedidelę nuodų dozę, kas neabejotinai traktuojama kaip neapsižiūrėjimas gaminant maistą, ir visi švelniai sunegaluoja – bet vienas asmuo miršta. Supranti? Jei dauguma žmonių pasijuto blogai po pietų ar vaka-

rienės, ir vėliau jie sužino viso to priežastį, tuomet niekam nekyla jokių įtarimų. Būna, kad žmonės per klaidą suvalgo nuodingų grybų ar vaikai nusiskina kiauliauogės uogų, nes jos atrodo tinkamos valgyti. Įvyksta klaida, ir žmonės apsinuodija, bet paprastai jie nemiršta. Kai miršta vienas iš jų, jis laikomas ypač alergišku tam, ką suvalgė. Taigi ji mirė, o kiti atsipirko tik sunegalavimu. Supranti, tai atrodė kaip nelemta klaida, ir niekas netgi neįtarė, jog mirtis galėjo ištikti dėl kitos priežasties.

– Ji galbūt taip pat, kaip ir visi kiti, pasijuto blogai, bet tikroji nuodų dozė galėjo būti įmaišyta į jos arbatą kitą rytą, – pasakė Tapensė.

– Neabejoju, Tapense, kad tu turi daugybę idėjų, kaip tai būtų galima padaryti.

– Bet kaip dėl kitų dalykų? Turiu galvoje, kas ir kodėl? Kas buvo tas „vienas iš mūsų“ – geriau sakykime „vienas iš jų“? Kas turėjo tokią galimybę? Kažkoks apsistojęs svečias, draugai ar kokie kiti žmonės? Žmogus, atnešęs laišką iš draugo, galbūt suklastotą, kuriame parašyta: „Būk malonus mūsų draugui ar draugei X, praleidžiančiai čia atostogas. Ji labai nori pamatyti jūsų nuostabų sodą“? Tai visai nesudėtinga.

– Taip, sutinku.

– Tokiu ateju, – pasakė Tapensė, – galbūt šiame name vis dar yra kažkokių įrodymų, kurie paaiškintų keistą nuotykį, kurį patyriau vakar.

– Kas tau vakar nutiko, Tapense?

– Atitrūko ratai nuo to nelemto vežimo su arkliu, kai aš važiavau nuókalne žemyn, ir aš stačia galva nulėkiau į araukarijas. Aš vos per plauką... na, galėjo liūdnai baigtis. Tas kvailas Izaokas turėjo pasirūpinti, kad vežimas būtų saugus. Ir jis pats sakė, kad *patikrino*. Prieš man va-

žiuojant patvirtino, jog vežimas techniškai tvarkingas.

– Bet taip nebuvo?

– Be abejo! Vėliau jis sakė manąs, kad kažkas turėjo prikišti nagus prie ratų, antraip jie nebūtų atsipalaidavę.

– Tapense, – pasakė Tomis, – tu suvoki, kad tai jau antras ar trečias kartas, kai mums čia atsitinka panašūs dalykai? Pameni, kaip man neseniai bibliotekoje vos ant galvos neužkrito ta sunki liustra?

– Nori pasakyti, kad kažkas nori mumis atsikratyti? Bet tai reikštų...

– Tai reikštų, – pasakė Tomis, – kad čia turi būti kažkokie įkalčiai. Kažkas yra *čia* – šiame name.

Jie mąsliai pažvelgė vienas į kitą. Tapensė tris kartus buvo besižiojanti kažką sakyti, bet kaskart susilaikydavo. Galiausiai Tomis prabilo.

– Ką jis mano? Ką jis mano apie Meilutį? Izaokas, turiu galvoje.

– Kad to buvo galima tikėtis, nes, kad ir kaip ten būtų, įrengimas toli gražu nėra naujas.

– Bet jis tvirtino, jog kažkas prie jo prikišo nagus?

– Taip, – tarė Tapensė, – jis buvo tuo tikras. „Ak, – sakė jis, – turbūt tie kaimo vaikėzai bandė juo važinėtis: Galbūt norėjo be vieno ar kito rato pavažiuot, išdykėliai“. Nors aš nieko nemačiau. Bet tikriausiai jie pasirūpino, kad jų niekas neužkluptų. Galėjo patykoti, kol aš išeisiu iš namų.

– Aš jo paklausiau, ar, jo nuomone, tai buvo tik... paišdykavimas, ar kažkas panašaus, – pridūrė Tapensė.

– Ir ką jis atsakė? – pasiteiravo Tomis.

– Tiesą sakant, jis nežinojo, ką pasakyti.

– Galėjo būti ir piktavališkumas, – tarė Tomis.

– Nori pasakyti, jog kažkas iš anksto numatė, kad aš

kvailiosiu, važiuodama tuo vežimu, ir atpalaidavo ratus? Ak, bet tai nesąmonė, Tomi.

– Taip, skamba kvailai, – atsakė Tomis, – bet kartais taip nėra. Priklauso nuo to, kur ir kaip tokie dalykai atsitinka, ir kodėl.

– Ką reiškia „kodėl“?

– Galima spėlioti – pradedant nuo labiausiai tikėtinų dalykų, – ištarė Tomis.

– Ką tu vadini labiausiai tikėtinais dalykais?

– Galbūt kažkas nori, kad mes iš čia išvažiuotume.

– Kodėl turėtų norėti? Jei kažkam prireiktų šio namo, galėtų mums pateikti pasiūlymą dėl pirkimo.

– Taip, galėtų.

– Įdomu... Niekam šio namo nereikėjo, kiek mums žinoma. Turiu galvoje, kad niekas juo nesidomėjo tuo metu, kai mes jį apžiūrinėjome. Žinoma, palyginti su kitais namais, jis atrodė gana pigus, bet vien tik dėl to, kad buvo apleistas ir jį reikėjo gerokai modernizuoti, o ne dėl kokių nors kitų priežasčių.

– Sunku patikėti, jog mus norėtų nugalabyti. Galbūt kažkam tiesiog nepatiko tavo smalsumas. Tai, kad tu per daug klausinėji.

– Turi galvoje, kad aš kažką sujudinau, kas neturėjo būti judinama?

– Kažkas panašaus, – pasakė Tomis. – Manau, jei mes staiga pajustume, jog nebenorime čia gyventi, ir išvažiuotume, paskelbę apie namo pardavimą, tuomet viskas taip ir baigtųsi. Jie būtų tuo patenkinti. Aš nemanau, kad jie...

– Ką tu turi galvoje, sakydamas „jie“?

– Neturiu supratimo, – tarė Tomis. – Mes sugrįšime prie to vėliau. Dabar tebūnie tiesiog *jie*. Esame *mes*, ir yra

jie. Dabar mes tiesiog turėkime *juos* galvoje.

– O kaip dėl Izaoko?

– Kuria prasme?

– Aš nežinau. Aš tik pamaniau, jog jis čia gali būti taip pat įsipainiojęs.

– Jis labai senas žmogus. Jis čia seniai gyvena ir šį bei tą žino. Manai, jei kažkas pakištų jam penkių svarų banknotą, jis galėtų atsukti Meilučio ratus?

– Ne, nemanau, – atsakė Tapensė. – Tokios intrigos jam būtų per daug sudėtingos.

– Tam ir nereikia proto, – ištarė Tomis. – Jam tik reikėtų paimti penkių svarų bankotą ir išsukti keletą varžtų arba šen bei ten įskelti medieną, kad tas vežimas tiesiog subyrėtų, tau kitą kartą važiuojant žemyn nuo kalvos.

– Ak, tai, ką tu įsivaizduoji, yra niekai, – suabejojo Tapensė.

– Na, tu ir pati įsivaizdavai šį bei tą, kas pasirodė esą niekai.

– Taip, bet tie dalykai atitiko, – pasakė Tapensė. – Jie derėjo su mūsų girdėta informacija.

– Turėdamas galvoje savo tyrimą ar tyrinėjimus – vadink tai kaip nori – galiu pasakyti, kad mes girdėjome nevisiškai teisingą informaciją.

– Taip, kaip aš ir sakiau, dabar viskas apsivertė aukštyn kojom. Tai yra Merę Džordan mes laikėme priešų agente, o ji, pasirodo, buvo *britų* žvalgybininkė. Ji čia turėjo užduotį, ir galbūt tą užduotį įvykdė.

– Tuomet, – tarė Tomis, – įvardykime tai aiškiai, įvertindami ir mūsų surinktą naujausią informaciją: Merės tikslas buvo čia kažką išsiaiškinti.

– Galbūt kažką išsiaiškinti apie kapitoną X, – pasakė Tapensė. – Tu turi sužinoti jo vardą, nes labai skurdžiai

skamba, kai visuomet jį vadiname kapitonu X.

– Gerai, tik nepamiršk, kad viskas nėra taip paprasta.

– Toliau: galbūt ji kažką sužinojo ir apie tai pranešė. Be to, kažkas galėjo perskaityti laišką, – ištarė Tapensė.

– Kokį laišką? – paklausė Tomis.

– Laišką, kurį ji parašė savo „kontaktiniam asmeniui“.

– Taip, galbūt.

– Galbūt jis buvo jos giminaitis, tėvas ar senelis?

– Aš taip nemanau, – atsakė Tomis. – Tokie dalykai ne taip tvarkomi. Džordan pavardę ji galėjo pasirinkti, tam neturėdama jokios ypatingos priežasties, arba jie pamanė, kad tokia pavardė yra neutrali ir nieko nesako apie jos kilmę, jei ji buvo pusiau vokietė.

– Ji atvyko čionai – kaip kas? Mes to nežinom. Šiaip ar taip, ji atvyko čionai ir kažką sužinojo, ir ji galėjo apie tai kažkam pranešti. Merė nebūtinai turėjo rašyti laišką. Ji, tarkime, galėjo nuvažiuoti į Londoną ir susitikti su kuo nors Regento parke.

– Paprastai daroma atvirkščiai, – pasakė Tomis. – Turiu galvoje, įprastai susitinkama su darbuotoju iš tos šalies ambasados, kuriai dirbama. Ir...

– Paslepiama kažkas medžio drevėje. Manai, kad jie iš tiesų taip darė? Skamba neįtikėtinai. Tai labiau tiktų įsimylėjėlių porelėms, drevėse slepiančioms meilės laiškus.

– Visai neblogai! Visiškai įmanoma, kad jos pranešimai atrodė kaip meilės laiškai ir buvo užkoduoti.

– Puiki mintis, – tarė Tapensė, – tik aš manau... O Viešpatie, tai buvo taip seniai. Kaip sudėtinga ką nors suprasti. Turiu galvoje, kuo daugiau žinai, tuo mažiau iš

to naudos. Bet mes neketiname sustoti, tiesa, Tomi?

– Bent jau šiuo metu aš to neįsivaizduoju, – pasakė Tomis. Jis atsiduso.

– O tu norėtum sustoti? – paklausė Tapensė.

– Beveik. Greičiau taip. Nes, kaip suprantu...

– Na, – nutraukė jį Tapensė, – aš neįsivaizduoju, kad tu staiga mestum pėdsakus. Mane taip pat būtų sunku priversti tai padaryti. Turiu galvoje, jog aš vis tiek apie tai svarstyčiau ir tos mintys neišeitų man iš galvos. Kol galų gale visai pradingtų apetitas.

– Reikalas tas, – pasakė Tomis, – kad mes maždaug žinome, nuo ko viskas prasidėjo: nuo šnipinėjimo. Tai buvo šnipinėjimas, nukreiptas į tam tikras sritis. Kai kurios užduotys buvo įvykdytos, kitų galbūt nepavyko įgyvendinti. Bet mes nežinome... na, mes nežinome, kokie žmonės ten dalyvavo. Žiūrint iš priešininko pozicijų. Turiu galvoje, kad ten, reikia manyt, buvo žmonių ir iš mūsų saugumo struktūrų. Išdavikai, kurie dėjosi ištikimais valstybės tarnautojais.

– Taip, – linktelėjo Tapensė. – Turėjo būti.

– Ir Merės Džordan užduotis buvo užmegzti su jais ryšį.

– Užmegzti ryšį su kapitonu X?

– Manau, kad taip. Arba su kapitono X draugais ir tokiu būdu gauti informacijos. Todėl ji ir turėjo atvykti čionai.

– Kaip tu manai, ar Parkinsonai buvo į tai įsivėlę? Ar jie buvo priešų pusėje?

– Man visai nepanašu į tai.

– Na, tuomet aš nesuprantu, ką visa tai reiškia.

– Aš manau, jog mūsų namas su tuo kažkaip susijęs, – pasakė Tomis.

– Mūsų namas? Nuo to laiko jame gyveno daugybė žmonių.

– Taip, gyveno. Bet nemanau, kad tai buvo tokie žmonės... na, tokie kaip tu, Tapense.

– Ką tu turi galvoje?

– Na, kurie domisi senomis knygomis ir jas vartydami atranda keistų dalykų. Jie nebuvo smalsūs mangustai. Jie paprasčiausiai čia atsikeldavo ir gyvendavo. Manau, kad viršutiniai kambariai su knygomis greičiausiai būdavo skiriami tarnams, ir niekas tenai nesilankydavo. Šiuose namuose gali būti paslėpti kažkokie dokumentai – juos paslėpė Merė Džordan. Paslėpė tokioje vietoje, kad juos nesunkiai galėtų surasti žmogus, kuriam jie buvo skirti. Arba tie dokumentai galėjo būti padėti taip, kad ji pati galėtų nugabenti juos į Londoną ar kažkur kitur, sugalvojusi kokią nors dingstį. Pavyzdžiui, vizitas pas dantų gydytoją. Susitikimas su sena drauge. Tai visai paprasta. Ji kažką paslėpė šiame name.

– Ir tai lig šiolei čia guli?

– Ne, – pasakė Tomis, – būtų sunku tuo patikėti. Nors ką gali žinoti. Vis dėlto kažkas baiminasi, kad mes aptikom radinį, ir tas *kažkas* nori mus išguiti iš šio namo arba gauti tą daiktą, kurį mes galėjom rasti, nors jam pačiam ir nepavyko to padaryti. Galbūt jis ieškojo daug metų ir nusprendė, jog tai bus paslėpta kažkur lauke.

– O, Tomi, – tarė Tapensė, – jau darosi visai įdomu, ar ne?

– Tai tik mūsų *prielaidos*, – atsakė Tomis.

– Nebūk toks skeptikas, – ištarė Tapensė. – Aš ketinu toliau ieškoti – tiek viduje, tiek lauke...

– Ką tu ruošiesi daryti – išrausti visą daržą?

– Ne, – pasakė Tapensė. – Pradžioje bus indaujos, po

to rūsio eilė, ir taip toliau. Ką gali žinoti? Ak, Tomi!

– Ak, Tapense! – tarė Tomis. – Kaip tik tuo metu, kai mes ketinome pasidžiaugti žavia ramia senatve.

– Jokios ramybės pensininkams! – džiugiai sušuko Tapensė. – Žinai, man kilo viena idėja.

– Kokia?

– Turiu apsilankyti pensininkų klube ir ten pasikalbėti su žmonėmis. Iki šiol aš apie juos nebuvau pagalvojusi.

– Dėl Dievo meilės, būk atsargi, – pasakė Tomis. – Aš manau, kad man būtų geriau sėdėti namuose ir tave prižiūrėti. Bet rytoj aš vėl turiu vykti į Londoną ir pasirūpinti savo tyrimais.

– O aš tuo tarpu šį tą nuveiksiu čia, – ištarė Tapensė.

Antrasis skyrius
Tapensės tyrimas

– Tikiuosi, – tarė Tapensė, – kad jūsų pernelyg nesutrukdžiau, taip netikėtai užgriuvusi? Norėjau paskambinti, jei kartais jūsų nebūtų ar būtumėt užsiėmusi. Kita vertus, čia nieko reikšmingo, tad aš galiu iškart išeiti, jeigu norite. Turiu galvoje, kad dėl to nė kiek neužsigausiu ir panašiai.

– Ak, aš džiaugiuosi jus matydama, misis Berisfed, – pasakė misis Grifin.

Ji atsisėdo kiek giliau į savo krėslą, patogiau įsitaisydama jame, ir itin maloniai pažvelgė į susirūpinusį Tapensės veidą.

– Žinote, labai džiugu, jog atvyksta naujų žmonių ir apsigyvena mūsų miestelyje. Mes jau taip pripratę prie visų savo kaimynų, kad išvysti naują veidą, arba, tiksliau sakant, porą naujų veidų, yra tikras malonumas. Didelis *malonumas*! Tikiuosi, jog kurią dieną jūs ateisite pas mane pietų. Nežinau, kelintą valandą sugrįžta jūsų vyras. Paprastai jis važiuoja į Londoną, ar ne?

– Taip, – atsakė Tapensė. – Jūs labai miela. Aš taip pat tikiuosi, kad jūs apsilankysite pas mus, kai mes pabaigsime remontą. Man visuomet atrodo, kad jis jau tuoj bus baigtas, bet kažkodėl vis nesibaigia.

– Tokie tie namai, – tarė misis Grifin.

Misis Grifin, kaip Tapensė žinojo iš savo informacijos šaltinių – ateinančios tvarkytojos, senojo Izaoko, paštininkės Gvendos ir kitų žmonių, – buvo devyniasdešimt

ketveri. Dėl tiesios nugaros, kuria rūpintis misis vertė reumatiniai skausmai, ir kartu bendros jos pasitempusios laikysenos atrodė, kad tai kur kas jaunesnė moteris. Nepaisant raukšlėto veido, jos balti, į viršų sušukuoti plaukai su aplink galvą aprišta skarele Tapensei neaiškiai priminė keletą jos protečių. Misis Grifin nešiojo akinius dvigubais stiklais ir buvo įsidėjusi klausos aparatą, kuriuo, kaip pastebėjo Tapensė, ji labai retai naudodavosi. Ši moteris atrodė labai žvali, galinti sulaukti šimto metų, o gal net šimto dešimties.

– Ką jūs veikiate pastaruoju metu? – pasiteiravo misis Grifin. – Rūpesčiai su elektrikais baigėsi? Taip man sakė Dorotė. Misis Rogers, žinote. Ji anksčiau dirbo mano kambarine, o dabar ateina patvarkyti dukart per savaitę.

– Taip, ačiū Dievui, – atsakė Tapensė. – Aš vis įkrisdavau į jų duobes. Dabar turiu įdomų užsiėmimą, nors manau, kad tai skamba gana kvailai. Aš dabar viską peržiūriu, žinote, senas knygų lentynas ir panašiai. Kartu su namu mes nusipirkome ir knygas. Tai daugiausia labai senos vaikiškos knygos, bet aš tarp jų radau ir keletą savo mėgstamų.

– O, suprantu, – tarė misis Grifin, – esu tikra, kad labai nudžiugote, galėdama jas dar kartą perskaityti. Galbūt *Kalinys Zenda*? Mano senelė ją skaitydavo. Kartą ir pati perskaičiau. Tikrai labai šauni knyga. Romantiška. Pirmoji romantiška knyga, kurią man leido skaityti. Žinote, romanus skaityti nebuvo labai skatinama. Mano mama ir senelė niekuomet nepritarė, kad tokios knygos būtų skaitomos rytais. Galima buvo skaityti istorines ar kokias kitas rimtas knygas, bet romanai buvo skirti *malonumui*, taigi turėjo būti skaitomi tik po pietų.

– Žinau, – pasakė Tapensė. – Taigi aš radau nema-

žai knygų, kurias norėčiau dar kartą perskaityti. Misis Meulsvort.

– *Gobeleno kambarys*? – nuovokiai paklausė misis Grifin.

– Taip. *Gobeleno kambarys* buvo viena mėgstamiausių mano knygų.

– O man labiausiai patiko *Keturių vėjų sodyba*, – tarė misis Grifin.

– Taip, ši knyga taip pat yra. Ir dar keletas kitų. Įvairių autorių. Taigi aš peržiūrinėjau apatinę lentyną, ir grindyse aptikau skylę. Manau, ją išmušė perstatinėdami baldus. O ten buvo tokia ertmė. Aš iš jos ištraukiau visokių senų dalykų, daugiausia suplėšytų knygų. Tarp jų buvo ir štai ši.

Ji padavė į popierių įvyniotą knygą.

– Tai gimtadienio knyga, – pasakė Tapensė. – Senų laikų gimtadienio knyga. Joje įrašyta ir jūsų pavardė. Anksčiau jūs buvote – pamenu, kai man sakėte, – Vinifreda Morison, ar ne?

– Taip, brangioji. Visiškai teisingai.

– Šis jūsų vardas įrašytas gimtadienio knygoje. Aš pamaniau, kad jūs apsidžiaugsite, galėdama ją pavartyti. Joje taip pat gali būti įrašyta daug jūsų draugių bei pažįstamų.

– Jūs labai miela, brangioji. Su malonumu ją peržiūrėsiu. Žinote, visi tie dalykai iš praeities... labai smagu juos peržiūrėti senatvėje. Tikrai šauni jūsų mintis.

– Ši knyga išblukusi ir gerokai nukentėjusi, – tarė Tapensė, paduodama savo radinį.

– Nagi, nagi, – pasakė misis Grifin, – taip. Žinote, anksčiau visi turėjo gimtadienio knygas. Ne taip, kaip vėliau, man užaugus. Manau, kad tai galėjo būti viena iš

paskutiniųjų knygų. Visos mergaitės mokykloje, kurią aš lankiau, turėjo gimtadienio knygas. Žinote, parašai savo vardą draugės knygoje, ji parašo savo vardą tavo knygoje, ir taip toliau.

Misis Grifin paėmė iš Tapensės knygą, atvertė ją ir pradėjo vartyti puslapius.

– O Viešpatie, o Viešpatie, – murmėjo ji, – kokie prisiminimai. Taip. Iš tikrųjų. Elena Gilbert – taip, taip, žinoma. Ir Deisė Šerfild. Šerfild, prisimenu ją. Ji nešiojo vieną iš tų geležinių dalykų dantims. Ortodontinė kabė – jei neklystu, taip vadinasi. Nuolatos ją išsiimdavo, sakė negalinti jos pakęsti. Ir Edė Kroun, Margerita Dikson. Ak taip. Dauguma jų pasižymėjo gražia rašysena. Gražesne nei mergaičių šiais laikais. Tarkim, mano vaikaičių laiškai – aš tikrai negaliu jų perskaityti. Jų rašysena primena hieroglifus. Reikia spėlioti, ką reiškia dauguma žodžių. Molė Šort. Ak taip, ji truputį mikčiojo – viską prisimenu.

– Manau, kad jų nebedaug... turiu galvoje... – Tapensė nutilo, pajutusi, jog gali pasakyti ką nors netaktiška.

– Norite pasakyti, kad dauguma jų jau mirusios, brangioji. Taip, jūs visiškai teisi. Dauguma jų mirusios. Bet ne visos. Ne. Vis dar yra nemažai gyvų mano draugių iš vaikystės. Tik jos ne čia gyvena, nes dauguma mergaičių, kurias pažinojau, ištekėjo ir išvažiavo gyventi kitur. Kitų vyrai tarnavo kariuomenėje, ir jie išvyko į užsienį arba tiesiog persikėlė į kitą miestą. Dvi iš mano seniausių draugių gyvena Nortumberlendo grafystėje. Taip, taip, labai įdomu prisiminti.

– Bet Parkinsonų, aš manau, nebeliko? – paklausė Tapensė. – Aš niekur nemačiau jų pavardės.

– O ne. Tai buvo po Parkinsonų. Jūs kažką norėjote

sužinoti apie Parkinsonus, ar ne?

– Taip, norėjau, – tarė Tapensė. – Grynai iš smalsumo, žinote, nieko daugiau. Vartydama knygas, išvydau berniuko Aleksandro Parkinsono vardą. Tuomet, kartą eidama pro bažnyčios kapines, pastebėjau jo kapą ir pamačiau, kad jis mirė labai jaunas. Tai sukėlė dar didesnį mano susidomėjimą.

– Jis mirė jaunas, – pasakė misis Grifin. – Taip. Visi labai liūdėjo. Jis buvo labai protingas berniukas, tad visi tikėjosi... na, kad jo ateitis bus labai šviesi. Tai nebuvo kokia nors liga. Apsinuodijo maistu per pobūvį. Taip man sakė misis Henderson. Ji daug ką atsimena apie Parkinsonus.

– Misis Henderson? – susidomėjo Tapensė.

– O, jūs apie ją nebūsite girdėjusi. Ji gyvena senelių namuose „Medovsaid“. Tai maždaug dvylika ar penkiolika mylių nuo čia. Jums reikia ten nuvykti ir su ja pasikalbėti. Ji papasakotų daugybę dalykų apie namą, kuriame gyvenate. Jis tuomet vadinosi „Kregždžių lizdu“, bet po to, jei neklystu, kažkaip kitaip?

– „Laurai“.

– Misis Henderson yra senesnė už mane, nors ji yra jauniausia iš savo gausios šeimos. Ji vienu metu dirbo guvernante. Regis, ji dirbo aukle pas misis Bedingfild, kuriai priklausė „Kregždžių lizdas“, tai yra „Laurai“. Ji labai mėgsta prisiminti senus laikus. Manau, jūs turite nuvažiuoti ir su ja pasikalbėti.

– Bet galbūt ji nenorės...

– O, brangioji, esu tikra, kad norės. Važiuokite jos aplankyti. Pasakykite, kad aš jums tai pasiūliau. Ji prisimena mane ir mano seserį Rosmerę. Aš ją retkarčiais aplankau, tik pastaraisiais metais nebuvau nuvykusi,

nes negaliu toli nueiti. Ir dar galite nuvažiuoti pas misis Hendli, kuri gyvena – palaukite – jei neklystu, „Obelies paunksnėje“. Ten daugiausia senos pensininkės. Žinote, ne tokios aukštos klasės, bet ten gerai vadovauja. O jau gandų! Esu tikra, kad jos visos labai džiaugiasi, kai jas kas aplanko. Žinote, vis šioks toks paįvairinimas.

Trečiasis skyrius
Tomis ir Tapensė palygina užrašus

– Tu atrodai pavargusi, Tapense, – pasakė Tomis, kai jie pavakarieniavę nuėjo į svetainę, kur Tapensė sudribo krėsle ir kelis kartus nusižiovavo giliai atsidusdama.

– Pavargusi? Aš vos gyva, – atsakė Tapensė.

– Ką tu veikei? Spėju, kad ne darže dirbai?

– Aš nepervargau fiziškai, – šaltai ištarė Tapensė. – Aš dirbau panašų darbą, kaip ir tu. Atlikau protinį tyrinėjimą.

– Sutinku, tai taip pat labai išsekina, – pasakė Tomis. – Ir kur tu buvai? Iš misis Grifin užvakar ne itin daug sužinojai, tiesa?

– Na, manau, kad nemažai sužinojau. Pirmoji jos rekomendacija labai daug naudos nedavė, vis dėlto šį tą sužinojau.

Atidariusi rankinuką, ji išsitraukė gana storą užrašų knygutę.

– Aš visuomet pasižymiu ką nors įdomaus. Pavyzdžiui, persirašiau valgiaraštį iš porcelianinių meniu.

– Tikrai? Ir kokia buvo iš to nauda?

– Aš sužinojau nemažai kulinarinių subtilybių. Pavyzdžiui, kalbėjausi su dviem senukais, kurių pavardžių neįsiminiau...

– Vardus bei pavardes tu turėtum geriau įsiminti.

– Mane domina ne tų žmonių, su kuriais kalbuosi, vardai, o tai, ką jie pasakoja. Jie nepaprastai susijaudino, pasakodami apie vienus kviestinius pietus, kuriuose ir jie

dalyvavo, ir apie nepaprastai skanius patiekalus. Omarų salotas jie valgė pirmą kartą. Ji girdėjo, kad pačiuose prašmatniausiuose namuose po karšto mėsos kepsnio patiekiama būtent tokia mišrainė, tačiau patiems neteko jos paragauti.

– Na, – tarė Tomis, – mums tai vargiai kuo padės.

– Klysti, yra šiokios tokios naudos, nes ta diena jų atmintyje išliko visam gyvenimui. Aš paklausiau, kodėl jie taip įsiminė tą dieną. Pasirodo, todėl, kad tą dieną buvo visuotinis gyventojų surašymas.

– Surašymas?

– Taip. Tu juk žinai, Tomi, kas yra surašymas, tiesa? Pas mus jis neseniai buvo, prieš dvejus ar trejus metus. Pameni: visi turėjo pateikti tam tikros informacijos ir pasirašyti. Visi, kurie miegojo tavo namuose tam tikrą naktį – lapkričio penkioliktosios naktį. Reikėjo juos įrašyti, o gal jie patys turėjo užsirašyti, dabar nepamenu. Kad ir kaip ten būtų, tą dieną pas juos vyko surašymas, tad visi, kurie tuo metu buvo jų namuose, turėjo pateikti informacijos apie save. Tame pobūvyje, be abejo, buvo daug žmonių, ir jie aptarinėjo šį įvykį. Kalbėjo, kad toks surašymas netaktiškas ir kvailas, be to, žeminantis, nes reikėjo pasakyti, ar tu susituokęs ir turi vaikų, ar nesusituokęs ir turi vaikų, ir taip toliau. Reikėjo atsakyti į daugybę gana sudėtingų klausimų. Tai nebuvo labai malonu. Todėl jie gerai įsiminė tą vakarą.

– Surašymas gali praversti, jei žinai tikslią jo datą, – pasakė Tomis.

– Turi galvoje, kad galėtum peržiūrėti surašymo įrašus?

– Taip. Jei pažįsti tam tikrus žmones, manau, tai visai nesudėtinga.

– Jie taip pat prisimena, kad buvo kalbama apie Merę Džordan. Visi šnekėjo, kokia miela mergaitė ji *atrodė* ir kaip ją visi mėgo. Ir jie niekad nebūtų patikėję... na, žinai, kas apie ją kalbama. Dar sakė, kad ji buvo pusiau vokietė, todėl reikėjo būti kiek atsargesniems, ją priimant į darbą.

II

Tapensė padėjo tuščią kavos puodelį ir atsilošė krėsle.

– Ar yra kokių vilčių? – paklausė Tomis.

– Tiesą sakant, nelabai, – tarė Tapensė, – nors galbūt ir yra. Šiaip ar taip, seni žmonės žino bei kalba apie tuos įvykius. Dauguma yra girdėję pasakojimų iš savo vyresnių giminaičių ir kitų žmonių. Visokių istorijų apie paslėptus ir vėl surastus daiktus. Išklausiau pasakojimo apie testamentą, paslėptą porceliano vazoje. Buvo paminėti ir Oksfordas su Kembridžu, nors nesuprantu, kaip kas nors gali žinoti apie Oksforde ir Kembridže paslėptus dalykus. Tai nelabai panašu į tiesą.

– Galbūt kažkieno vaikaitis mokėsi universitete, – pasakė Tomis, – ir jis kažką nusivežė į Oksfordą ar Kembridžą.

– Galbūt ir taip, nors nepanašu.

– Ar kas kalbėjo apie Merę Džordan?

– Tiktai gandų lygiu: niekas negali patvirtinti, kad ji tikrai buvo vokiečių žvalgybininkė, tik tiek, kiek girdėjo iš savo senelių, protėčių, seserų, brolių, pusbrolių bei pusseserių arba „iš laivyne tarnavusio dėdės Džono draugo, kuris viską apie tai žinojo“.

– Ar kas nors minėjo, kaip mirė Merė Džordan?

– Anot jų, ji mirė, apsinuodijusi rusmenės ir špinatų

lapais. Pasak jų, visi pasveiko, išskyrus Merę.

– Įdomu, – tarė Tomis. – Ta pati istorija, bet skirtingos versijos.

– Galbūt per daug nuomonių, – pasakė Tapensė. – Viena moteris, vardu Besi, sakė: „Man apie tai porino mano senelė. Tačiau tai, be abejo, vyko dar gerokai prieš ją, todėl tam tikrus dalykus ji galėjo ir supainioti. Ji dažnai ką nors supainiodavo.“ Žinai, Tomi, kai visi kalba vienu metu, sunku ką nors suprasti. Visi tauškė apie šnipus, apsinuodijimus iškylose ir panašius dalykus. Aš nesužinojau jokių konkrečių datų. Žinoma, kokios čia datos, jei ji girdėjo šią istoriją iš savo senelės. Jei senelė sako: „Man tuo metu buvo šešiolika, ir šis įvykis mane labai sukrėtė“, iš kur tu gali žinoti, kiek jai tada iš tiesų buvo metų. Žmonės, vyresni nei aštuoniasdešimties, linkę pridėti sau metų, bet jei jai netoli septyniasdešimt, tai ji būtinai pasakys, kad penkiasdešimt dveji.

– Merė Džordan, – mąsliai ištarė Tomis, cituodamas žodžius, – „mirė ne savo mirtimi“. Jis tai įtarė. Įdomu, ar jis bandė apie tai pranešti policijai.

– Turi galvoje Aleksandrą?

– Taip... Galbūt jis per daug apie tai kalbėjo, todėl ir *turėjo* numirti. Nuo jo daug kas priklausė, ar ne?

– Mes žinome, kada mirė Aleksandras, nes čia yra jo kapas. Bet Merė Džordan... mes vis dar nežinome, kada ar kodėl.

– Mes tai galiausiai sužinosime, – pasakė Tomis. – Surašyk vardus, kuriuos tu išgirdai, ir pridėk dar keletą datų bei faktų. Tu nustebsi. Nustebsi, kiek daug galima sužinoti iš kelių atsitiktinių nuogirdų.

– Ypač jei turi daug naudingų draugų! – pavydžiai ištarė Tapensė.

– Tu taip pat turi, – atsakė Tomis.

– Ak, iš tiesų taip nėra.

– Yra. Tu išjudini žmones, – pasakė Tomis. – Su gimtadienio knyga apsilankai pas senąją ledi. Toliau apklausi daugybę žmonių senelių namuose, ar kur tu ten buvai, ir sužinai visus įvykius, kurie nutiko jų protečių, prosenelių, krikštatėvių bei dėdžių Džonų dienomis, galbūt dar paklausinėji kokio seno laivyno admirolo, išklausai jo istorijas apie šnipinėjimą ir panašius dalykus. Kai mes sužinome keletą datų ir pateikiame užklausas, mes galime – kas žino? – *kažką* sužinoti.

– Įdomu, kokie ten studentai buvo paminėti – iš Oksfordo ar Kembridžo, kurie lyg buvo kažką paslėpę.

– Neatrodo, kad studentai galėtų šnipinėti, – pasakė Tomis.

– Taip, tu teisus, – tarė Tapensė.

– Taip pat dar yra gydytojai ir senas dvasininkas, – pasakė Tomis. – Galima būtų juos patikrinti, bet abejoju, jog tai kur nors nuvestų. Per daug toli. Mums reikia kažko artimesnio. Mes nežinome... Beje, Tapense, ar daugiau niekas tavęs nebandė pralinksminti?

– Turi galvoje, ar niekas nebandė manęs nugalabyti per pastarąsias porą dienų? Ne, nebandė. Niekas manęs nekvietė į pobūvį, su mašinos stabdžiais viskas tvarkoj, pašiūrėje yra stiklainis su herbicidais, bet atrodo, kad jo niekas nė nemėgino atidaryti.

– Izaokas laiko jį tam atvejui, jei tu kurią dieną susiruoštum kur nors išeiti, pasiėmusi sumuštinių.

– Ak, vargšas Izaokas, – pasakė Tapensė. – Nekalbėk taip apie mano Izaoką. Jis tapo vienu geriausių mano draugų. Ak, taip... man dingtelėjo...

– Kas tau dingtelėjo?

– Jei galėčiau prisiminti! – pasakė žybčiodama akimis Tapensė. – Kažkas sukirbždėjo atmintyje, kai tu paminėjai Izaoką.

– O Viešpatie, – ištarė Tomis ir atsiduso.

– Pasakojo apie vieną seną ledi, – tęsė Tapensė, – kuri kas vakarą kišdavo savo brangenybes į kumštines pirštines. Pavyzdžiui, auskarus. Ta, kuriai atrodė, jog ją visi nori nunuodyti. Kita atsimena, kaip viena moteris pinigus slėpdavo misionieriaus dėžutėje. Žinai, tai porcelianinė dėžutė našlaičių ir benamių aukoms, kaip ant jos buvo rašoma. Bet šiuo atveju ji buvo skirta visai ne benamiams. Toji ledi dėdavo į ją penkių svarų banknotus, kaip atsargą juodai dienai, ir kai dėžutė prisipildydavo, ji ją sudaužydavo ir išimdavo pinigus, tada nusipirkdavo kitą.

– Ir išleisdavo penkis svarus, – pasakė Tomis.

– Aš manau, tai nebloga idėja. Mano pusseserė Elmina sakydavo, jog niekas neplėšia benamių arba misionierių. Jei kas sudaužytų tokį indą, tai iškart visi pastebėtų, ar ne?

– Ar tu, peržiūrinėdama knygas tame kambary viršuje, nematei kokių nuobodžių pamokslų rinkinių?

– Ne. O kas?

– Na, tiesiog dingtelėjo, kad tai būtų gera slėptuvė. Žinai, kokia išties neįdomi teologijos knyga. Sena nuobodi knyga, kurioje gvildenamos išsemtos temos.

– Nieko panašaus nebuvo, – ištarė Tapensė. – Būčiau pastebėjusi, jei būtų buvę kas nors panašaus.

– Ir ką, tu ją skaitytum?

– Ne, žinoma, ne, – atsakė Tapensė.

– Na, matai! – tarė Tomis. – Tu jos neskaitytum, paprasčiausiai ją išmestum.

– *Sėkmės karūna.* Štai kokią knygą įsidėmėjau, – pasakė Tapensė. – Buvo netgi dvi. Na, tikėkimės, kad mūsų pastangas apvainikuos sėkmė.

– Per daug nedėkime vilčių. „Kas nužudė Merę Džordan"? Vieną dieną mes parašysime tokią knygą, ką manai?

– Jei mes tai kada nors išsiaiškinsime, – niūriai pratarė Tapensė.

Ketvirtasis skyrius
Chirurginės operacijos vaisiai

– Ką tu ketini veikti šią popietę, Tapense? Gal sudarysi vardų ir datų sąrašą?

– Nemanau, – atsakė Tapensė. – Aš jau soti nuo rašymo. Jis mane labiausiai vargina. Be to, aš dažnai pridarau klaidų, tiesa?

– Na, aš taip nesakyčiau. Nors kartais pasitaiko.

– O, kad tu nebūtum toks kruopštus, Tomi! Kartais tai mane erzina.

– Tuomet ką tu ruošiesi veikti?

– Neatsisakyčiau šiek tiek nusnūsti. Nors ne, nenoriu ilsėtis, – pasakė Tapensė. – Geriau eisiu išskrosti Matildos.

– Prašau atleisti?

– Sakau, kad ketinu išskrosti Matildą.

– Kas tau atsitiko? Regis, tu linksti į smurtą.

– Aš kalbu apie Matildą. Ji yra „KK“.

– Ką tai reiškia: „ji yra KK“?

– Tai ta vieta, kur sukrautas visoks šlamštas. Matilda – tai supamasis arklys. Jos pilve yra ertmė.

– Aha. Ir tu ketini ištyrinėti jos pilvą?

– Turiu tokių minčių, – tarė Tapensė. – Norėtum man padėti?

– Tiesą sakant, ne, – pasakė Tomis.

– Galbūt būtum toks *malonus* ir nueitum kartu man padėti?

– Na, jei taip sakai, – ištarė Tomis giliai atsiduses, –

esu priverstas sutikti. Šiaip ar taip, tai nėra taip nuobodu, kaip sudarinėti sąrašą. Ar Izaokas yra kur nors šalimais?

– Ne. Jei neklystu, šiandien jis neturi ateiti. Šiaip ar taip, Izaokas mums nebereikalingas. Aš jau gavau iš jo visą informaciją, kokią tik įmanoma išgauti.

– Jis nemažai žino, – mąsliai nutęsė Tomis. – Aš tai supratau vieną dieną, kai jis man papasakojo daugybę įvykių iš praeities. Įvykių, kurių jis pats asmeniškai neišgyveno.

– Na, jam turėtų būti mažiausiai aštuoniasdešimt. Esu tuo tikra.

– Taip, aš tai žinau, bet jo istorijos siekia dar gerokai toliau.

– Žmonės prisiklauso įvairiausių istorijų, – pasakė Tapensė. – Bet niekuomet nežinai, ar tai tiesa, ar ne, ką jie yra girdėję. Na, eime, išskrosime Matildą. Tik aš greitai persirengsiu, nes „KK" yra baisiai daug dulkių ir voratinklių, be to, mes rausimės Matildos pilve.

– Tu galėtum pakviesti Izaoką, jei jis kur nors netoliese. Jeigu jis apverstų Matildą aukštyn kojom, mums būtų žymiai lengviau patekti į jos pilvą.

– Tu kalbi taip, tarsi savo ankstesniame gyvenime būtum buvęs chirurgas. Tai kažkas panašaus į tikrą operaciją. Mes turime pašalinti svetimkūnius, kurie gali kelti grėsmę Matildos gyvybei. Po to galime ją nudažyti – Deboros dvynukai galėtų ant jos jodinėti, atvykę pas mus pasisvečiuoti.

– Ak, mūsų anūkai turi jau ir taip per daug žaislų!

– Tai nesvarbu, – tarė Tapensė. – Vaikams nebūtinai patinka brangūs žaislai. Jie taip pat mielai žaidžia su senos virvės gabalu, apdriskusia lėle ar kokiu nors daiktu, kurį jie vadina lokiu, bet iš tikrųjų tai tėra susuktas ži-

dinio kilimėlio gabalas, ant kurio prilipinta pora sagų. Vaikai savaip supranta žaislus.

– Na, eime, – pasakė Tomis. – Pirmyn pas Matildą. Darysim operaciją!

Matildą paguldyti į tinkamą operacijai padėtį nebuvo lengvas darbas. Ji nemažai svėrė. Be to, buvo apkalta ilgais vinimis, kai kurie iš jų buvo išlindę. Tapensė nusišluostė nuo rankos kraują, o Tomis nusikeikė, užsikabinus ir nebepataisomai suplyšus jo megztiniui.

– Velniop tą sumautą arklį, – ištarė Tomis.

– Jis jau seniai turėjo būti įmestas į laužą, – pritarė Tapensė.

Jai dar nespėjus užbaigti sakinio, staiga išdygo senasis Izaokas.

– Kas čia vyksta? – paklausė jis nustebęs. – Ko jūs norite iš to medžio gabalo? Gal galiu kuo nors padėti? Jūs norite jį iš čia išvilkti?

– Nebūtinai, – pasakė Tapensė. – Mes norime jį apversti, kad galėtume prieiti prie ertmės ir ją ištuštinti.

– Ištuštinti jos vidų? Jums tikrai kilo tokia mintis?

– Taip, – tarė Tapensė, – būtent tai mes ir ketiname padaryti.

– Ką jūs tikitės ten rasti?

– Reikia manyt, nieko, išskyrus šiukšles, – pasakė Tomis. – Bet žinote, būtų visai neblogai, – pridūrė jis kiek abejojančiu balsu, – šiek tiek apsitvarkyti. Mes čia galėtume laikyti sodo žaislus, kroketo lazdas ir panašiai.

– Čia kažkada buvo kroketo aikštelė. Labai seniai. Misis Folkner laikais. Apačioje, kur dabar rožių sodas. Bet netikro dydžio.

– Kada tai buvo? – paklausė Tomis.

– Turite galvoje kroketo aikštelę? Ak, dar gerokai

prieš mane. Yra daug žmonių, kurie pasakoja įvairius dalykus iš praeities – kad čia kažkas buvo paslėpta, postringauja, kodėl bei kas tai padarė. Pripasakota tiek neįtikėtinų istorijų, dauguma iš jų išgalvotos. Bet kai kas gali būti ir tiesa.

– Jūs esate labai protingas, Izaokai, – tarė Tapensė, – atrodo, kad jūs čia viską žinote. Iš kur sužinojote apie kroketo aikštelę?

– Štai čia kroketo reikmenų dėžė. Ji amžius čia gulėjo. Tik nemanau, kad iš jos dar būtų kažkas likę.

Tapensė pasitraukė nuo Matildos ir priėjo prie kampe gulinčios ilgos medinės dėžės. Įdėjus tam tikrų pastangų, pavyko atitraukti dangtį, kuris buvo nejudintas begalę metų. Viduje jie aptiko išblukusį raudoną kamuolį, mėlyną kamuolį ir medinę išlenktą lazdą. Visa kita buvo vien voratinkliai.

– Turėtų būti iš misis Folkner laikų. Kalbama, kad ji žaidė turnyruose, – pasakė Izaokas.

– Vimbledone? – nepatikliai pasiteiravo Tapensė.

– Ne, ne Vimbledone. Žinote, vietiniuose turnyruose. Anksčiau jų čia buvo rengiama. Mačiau pas fotografą nuotraukų.

– Pas fotografą?

– Taip, kaime, pas Diuransą. Jūs žinote Diuransą, ar ne?

– Diuransą? – mąsliai pratarė Tapensė. – Ak, taip! Jis pardavinėja filmus ir fotografijos prekes, tiesa?

– Teisingai. Žinoma, tai ne senasis Diuransas. Tai jo anūkas, o gal ir proanūkis. Žinote, daugiausia jis parduoda atvirukų. Kalėdinių, gimtadienio atvirukų. Anksčiau jis fotografuodavo žmones. Turi sukaupęs daugybę nuotraukų. Neseniai pas jį atėjo viena moteris. Teiravosi savo

proprosenelės nuotraukos. Turėjo jos nuotrauką, bet kažkaip prarado, tad pamanė: galbūt bus likę negatyvai. Nežinau, ar fotografas juos surado. Bet jis turi daugybę senų albumų su fotografijomis.

– Albumų, – mąsliai pakartojo Tapensė.

– Ar dar galiu kuo nors padėti? – paklausė Izaokas.

– Taip, čiupkite Matildą! – pasakė Tomis. Jie apvertė arklį.

– Puiki slpatavietė, ką pasakysite? – tarė Tapensė ir įkišo ranką į Matildos pilvą. Ji ištraukė aptrupėjusį kaučiukinį kamuolį, kuris kažkada buvo nudažytas raudona bei geltona spalvomis.

– Vaikų darbas, – pasakė Tapensė. – Jie mėgsta įkišti panašių dalykų.

– Kur tik randa kokią sklylę, – pritarė Izaokas. – Bet čia kažkada buvo jaunas džentelmenas, kuris šioje vietoje palikdavo laiškus. Bent jau aš taip girdėjau. Tai buvo tarsi pašto dėžutė.

– Laiškus? Ir kam jie buvo skirti?

– Manau, vienai jaunai ledi. Bet tai buvo dar prieš mane, – kaip visuomet, pridūrė Izaokas.

– Viskas įvyko prieš Izaoką, – pasakė Tapensė, kai vyras, tvirtai paguldęs Matildą, pasišalino sumurmėdamas, jog turi uždaryti inspektų langus.

Tomis nusiėmė švarką.

– Tai neįtikėtina, – kiek dusdama pasakė Tapensė, ištraukusi subraižytą ir purviną ranką iš Matildos pilvo, – tiek visko prikišta, ir niekam nerūpėjo šios landos ištuštinti.

– O kodėl kažkam turėjo rūpėti?

– Tu teisus, – pasakė Tapensė. – Nors mes tai dabar darome, ar ne?

– Tik todėl, kad negalime sugalvoti nieko geresnio. Aš nemanau, kad iš to kas nors išeis. Oi!

– Kas atsitiko? – pasiteiravo Tapensė.

– Į kažką įsibrėžiau.

Jis lėtai ištraukė ranką, apžiūrėjo ją ir vėl įkišo vidun. Jo pastangos buvo apvainikuotos megztu šaliku. Kurį laiką jis aiškiai buvo kandžių pragyvenimo šaltinis, po to nusirito į dar žemesnį socialinį sluoksnį.

– Bjauru, – pasakė Tomis.

Tapensė kiek pastūmė jį į šalį ir pasilenkė virš Matildos pilvo.

– Saugokis vinių, – ištarė Tomis.

– Kas tai? – paklausė Tapensė.

Ji ištraukė savo radinį į dienos šviesą. Tai, pasirodo, buvo ratas nuo žaislinio autobuso ar automobilio.

– Man regis, – tarė ji, – kad mes veltui gaištame laiką.

– Aš esu tuo tikras, – pasakė Tomis.

– Vis tiek reikia užbaigti darbą. O Viešpatie, ant mano rankos trys vorai. Tuoj pasirodys dar ir kirminų, kurių aš nekenčiu!

– Nemanau, kad Matildos viduje būtų kirminų. Kirminams labiau patinka žemė. Juk jie neturėtų Matilda naudotis kaip viešbučiu, ar ne?

– Mes jau beveik ją ištuštinom, – ištarė Tapensė. – Ne, palauk, kas gi čia? Viešpatie, atrodo, kad tai adatinė. To mažiausiai tikėjausi. Joje dar yra keletas adatų, bet visos surūdijusios.

– Tikriausiai kokios nors mergaitės, kuri nemėgo siūti, – pasakė Tomis.

– Taip, galbūt tu teisus.

– Aš paliečiau kažkokį daiktą, panašų į knygą, – tarė

Tomis.

– Ak, tai jau kur kas geriau. Kokioje Matildos daly-je?

– Prie apendikso ar kepenų, – profesionaliu tonu at-sakė Tomis. – Dešinėje. Tęsiu operaciją, – pridūrė jis.

– Gerai, daktare. Kad ir kas ten būtų, reikia greičiau pašalinti antikūnį.

Vadinamoji knyga, nors ir sunkiai identifikuojama, aiškiai buvo labai sena. Jos lapai buvo palaidi ir sutepti, o įrišimas vos laikėsi.

– Atrodo, kad tai prancūzų kalbos vadovėlis, – pasa-kė Tomis. – *Pour les enfants. Le Petit Precepteur.*

– Hm... Aš manau tą patį, ką ir tu prieš tai. Vaikas, nenorėjęs mokytis prancūzų kalbos, atėjo pas Matildą ir įkišo vadovėlį į jos pilvą. Gera senoji Matilda.

– Kai Matilda stovi ant kojų, labai sunku ką nors pra-kišti į jos pilvą.

– Tik ne vaikui, – tarė Tapensė. – Čia svarbu ūgis. Vaikai gali atsiklaupti ir palįsti po pilvu. Ak, apčiuopiau kažką slidaus. Panašu į žvėries odą.

– Kaip bjauru, – pasakė Tomis. – Negyvas triušis?

– Ne, oda neplaukuota. Nėra labai malonu. O Vieš-patie, ir vėl vinis. Atrodo, kad ant vinies kažkas pakabin-ta. Jaučiu virvės gabalą. Keista, kad nesupuvo, ar ne?

Ji atsargiai ištraukė savo radinį.

– Tai rankinė, – tarė ji. – Taip, geros odos rankinė. Labai geros odos.

– Pažiūrėkime, kas jos viduje, jei ten apskritai kas nors yra, – pasakė Tomis.

– Galbūt penkių svarų banknotai, – viltingai ištarė ji.

– Na, nemanau, kad juos dar būtų galima panaudoti.

Popierius būtų sutrūnijęs.

– Nesu tuo tikra, – paprieštaravo Tapensė. – Anksčiau banknotai buvo spausdinami ant labai patvaraus popieriaus. Plono, bet labai patvaraus.

– O gal ten dvidešimties svarų banknotas. Būtų neblogai papildyti namų kasą.

– Ak, pinigai turėtų būti padėti dar prieš Izaoką, priešingu atveju, manau, jis būtų juos suradęs. Įsivaizduok, jei čia būtų šimto svarų banknotas. O dar geriau – jei būtų auksiniai soverenai. Soverenų visuomet būdavo laikoma piniginėse. Mano protetė Marija turėjo didelę piniginę, pilną soverenų. Kartais mums parodydavo, kai buvome vaikai. Žinai, aš galvodavau: kaip būtų šaunu užaugus turėti pilną piniginę soverenų...

– Ir kas tau duotų piniginę, pilną soverenų?

– Aš ir nemaniau, kad ją turėtų kažkas duoti, – pasakė Tapensė. – Aš galvojau, kad tai vienas iš tų dalykų, kurie tau tiesiog priklauso, kai užaugi. Žinai, užaugi ir nešioji paltą su kailine apykakle ir skrybėlaitę. Taip pat turi didžiulę piniginę, prikimštą soverenų, ir jei turi mylimą anūką, kuris eina į mokyklą, tai duodi jam sovereną arbatpinigių.

– O kaip dėl mergaičių, anūkių?

– Aš nemanau, kad jos gaudavo soverenų, – pasakė Tapensė. – Nors kartais man teta atsiųsdavo pusę penkių svarų banknoto.

– *Pusę* penkių svarų banknoto?

– Taip, ji perplėšdavo penkių svarų banknotą per pusę, atsiųsdavo iš pradžių vieną pusę, o vėliau, kitu laišku, antrą. Tokiu būdu ji saugodavosi vagystės.

– O Viešpatie, kokių atsargumo priemonių žmonės prisigalvoja.

– Taip, kaip kas išmano, – tarė Tapensė. – Ak, kas gi čia?

Ji įkišo ranką į rankinę.

– Išeikime minutėlei iš „KK“ įkvėpti gryno oro, – pasiūlė Tomis.

Jie išėjo laukan. Čia buvo galima geriau apžiūrėti trofėjų. Tai buvo kokybiška storos odos rankinė. Ji buvo labai sena, bet dar visai gera.

– Tikriausiai Matildos viduje buvo gana sausa, – pasakė Tapensė. – Ak, Tomi, žinai, ką aš čia radau?

– Ne. Kas tai?

– Tai ne pinigai, – tarė Tapensė, – manau, kad tai laiškai. Tik nežinau, ar mes sugebėsime juos perskaityti. Jie labai seni ir išblukę.

Tomis atsargiai paėmė ir ištiesino raukšlėtą pageltusį laišką. Raštas buvo gana stambus. Laiškas buvo parašytas kadaise tamsiu mėlynu rašalu.

– Susitikimo vieta keičiasi, – perskaitė Tomis. – Keno sodas prie Peterio Peno. Trečiadienį, 25-ąją, 15.30. Joana.

– Atrodo, kad mes galiausiai šį tą radome, Tomi!

– Manai, jog kažkam buvo nurodyta važiuoti tam tikrą dieną į Londoną ir su kažkuo susitikti Kensingtono soduose? Taip pat galbūt perduoti kažkokius dokumentus ar brėžinius? Kas, tavo manymu, paimdavo šiuos laiškus iš Matildos arba juos ten įdėdavo?

– Tai buvo, be abejo, ne vaikas, – pasakė Tapensė. – Kažkas, kas galėjo laisvai vaikštinėti po namą, neatkreipdamas į save dėmesio. Galbūt gaudavo medžiagą iš šnipo laivyne ir perduodavo ją į Londoną.

Tapensė apsuko seną odinę rankinę šaliku, kuriuo buvo apsivyniojusi savo kaklą, ir jiedu su Tomiu grįžo į

namą.

– Čia turi būti ir daugiau popierių, – ištarė Tapensė, – tik aš manau, kad dauguma jų bus sutrūniję ir palietus gali subyrėti į gabaliukus. – Ei, o kas gi čia?

Ant stalo prieškambaryje gulėjo gana griozdiškas paketas. Iš valgomojo išėjo Albertas.

– Jį atnešė kurjeris, madam, – pasakė jis. – Asmeniškai jums.

– Įdomu, kas čia yra, – tarė Tapensė, imdama ryšulį.

Jiedu su Tomiu nuėjo į svetainę. Tapensė atrišo virvelės mazgą ir išlankstė vyniojamąjį popierių.

– Regis, kažkoks albumas, – pasakė ji. – Ak, yra ir raštelis. Nuo misis Grifin.

Brangi misis Berisfed, jūs buvote labai miela, aną dieną atnešdama gimtadienio knygą. Aš patyriau didžiulį malonumą ją peržiūrėdama ir prisimindama įvairius žmones iš praeities. Taip greit viskas užsimiršta. Dažnai prisimeni tik kažkieno vardą, bet nepameni pavardės, arba atvirkščiai. Neseniai aš aptikau šį seną albumą. Iš tiesų jis yra ne mano. Jis priklausė mano senelei, bet jame yra tiek daug nuotraukų. Tarp jų, manau, yra ir viena kita Parkinsonų fotografija, nes mano senelė pažinojo Parkinsonus. Aš pamaniau, kad jums bus įdomu jas pamatyti, nes jūs atrodėte labai besidominti savo namo istorija ir tuo, kas jame anksčiau gyveno. Prašau nesivarginti grąžinant šį albumą, nes man asmeniškai jis nieko nereiškia, galiu jus užtikrinti. Namuose yra tiek daug dalykų, priklausiusių mano tetoms ir senelėms. Vieną dieną aš, žvilgtelėjusi į seną komodą mansardoje, aptikau šešias adatines. Labai labai senas. Aš manau, kad jos buvo ne mano senelės, bet jos senelės, kuri vienu metu tarnaitėms visada dovanodavo adatines Kalėdų proga, tikriausiai jas nupirkusi išpar-

davimo metu ateinantiems metams. Dabar iš jų nebėra jokios naudos. Kartais liūdna pagalvojus, kiek visko nueina niekais.

– Fotoalbumas, – tarė Tapensė. – Visai smagu. Nagi, pažiūrėkime.

Jie atsisėdo ant sofos. Tai buvo tipiškas senų laikų albumas. Dauguma nuotraukų buvo jau išblukusios, bet retkarčiais Tapensei pavykdavo atpažinti savo namo aplinką.

– Pažvelk, štai čia araukarijos. Taip... pažiūrėk, už jų stovi Meilutis. Ši nuotrauka turi būti labai sena. Joje taip pat matyti juokingas mažas berniukas, įsikibęs į Meilutį. Štai čia kininė visterija, o ten pampų žolė. Jie kažką šventė sode. Taip, daug žmonių, sėdinčių sode prie stalo. Apačioje pažymėti jų vardai. Mebelė. Na, nieko žavingo. O kas gi čia?

– Čarlis, – perskaitė Tomis. – Čarlis ir Edmundas. Atrodo, jog Čarlis su Edmundu žaidžia tenisą. Kokios keistos jų raketės. O čia yra Viljamas ir majoras Kotsas.

– O čia... ak, Tomi, čia yra Merė.

– Taip. Merė Džordan. Aiškiai užrašyta.

– Ji buvo graži. Netgi, sakyčiau, labai graži. Nuotrauka sena ir išblukusi, bet... o, Tomi, kaip nuostabu pamatyti Merę Džordan visu ūgiu.

– Įdomu, kas padarė šią nuotrauką?

– Gal fotografas, kurį minėjo Izaokas. Tas iš kaimo. Galbūt jo krautuvėlėje yra likę ir kitų senų nuotraukų. Manau, jog kurią dieną mes ten nueisime.

Tomis atidėjo albumą į šalį ir atplėšė laišką, kuris atėjo vidudienio paštu.

– Kas nors įdomaus? – paklausė Tapensė. – Trys laiškai atėjo? Dviejuose yra sąskaitos, iškart matau. O štai

trečiasis nuo jų skiriasi. Sakyk, ar ten yra kas nors įdomaus.

– Galbūt, – pasakė Tomis. – Rytoj aš vėl turiu vykti į Londoną.

– Eilinis posėdis?

– Nevisiškai, – tarė Tomis. – Man reikia kai ką aplankyti. Tiesą sakant, tai ne Londonas, bet toliau už Londono. Manau, kažkur netoli Herovo.

– Tu man nieko apie tai neminėjai.

– Aš ketinu apsilankyti pas tokį pulkininką Paikvėjų.

– Ar aš esu apie jį girdėjusi?

– Galbūt ir buvau apie jį užsiminęs. Jis gyvena savotiškoje dūmų aplinkoje. Ar tu turi tablečių nuo kosulio, Tapense?

– Tablečių nuo kosulio? Na, nežinau. Taip, jei neklystu, turiu. Turiu dar pakelį nuo praeitos žiemos. Bet tu juk nekosti – bent jau aš nepastebėjau.

– Ne, bet pradėsiu kosėti, kai apsilankysiu pas Paikvėjų. Kiek pamenu, porą kartų įkvepi tų dūmų, ir pradedi dusti. Gali su viltimi žvelgti į sandariai uždarytus langus, bet Paikvėjui tokios užuominos nė motais.

– Kodėl, tavo manymu, jis nori su tavimi susitikti?

– Neįsivaizduoju, – atsakė Tomis. – Jis užsiminė apie Robinsoną.

– Kurį? Tą stambų paslaptingą vyrą geltonu veidu?

– Taip, būtent, – pasakė Tomis.

– Hm... Turbūt mūsų istorija taip pat šiek tiek paslaptinga.

– Vargiai įmanoma, turint omenyje, kad visi tie įvykiai – kad ir kas ten būtų buvę, jei apskritai kas nors buvo, – nutiko labai labai seniai. Netgi Izaokas apie juos

nežino.

– Naujos nuodėmės turi senus šešėlius, – tarė Tapensė, – taip, rodos, sakoma. O gal senos nuodėmės turi ilgus šešėlius?

– Aš nežinau, – pasakė Tomis. – Man nė vienas posakis neatrodo teisingas.

– Po pietų turbūt eisiu aplankyti to fotografo. Eisi kartu?

– Ne, – atsakė Tomis. – Aš verčiau trauksiu į paplūdimį išsimaudyti.

– Išsimaudyti? Bet vanduo siaubingai šaltas.

– Nesvarbu. Aš jaučiu, jog man reikia kažko šalto, kad atsigaivinčiau ir apsivalyčiau nuo visų tų voratinklių, kurie, atrodo, dar kabo man ant ausų, ant kaklo, kurių netgi prilindo tarp kojų pirštų.

– Taip, mes susiradome ne patį švariausią darbą, – ištarė Tapensė. – Ką gi, aš eisiu aplankyti misterio Diurelio ar Diuranso, gerai nepamenu. Yra dar vienas laiškas, kurio tu neatplėšei, Tomi.

– Aš jo nepastebėjau. Ak, čia kažkas gali būti.

– Nuo ko jis?

– Nuo mano tyrėjos, – pakiliai pasakė Tomis. – Ji laksto po Angliją ir Somerseto rūmus, tikrindama mirčių, santuokų bei gimimo registrus, taip pat peržiūrinėdama laikraščių archyvinę medžiagą bei gyventojų surašymo duomenis. Stropi moteris.

– Stropi ir graži?

– Ne, bent jau ne tokia graži, kad kristų į akis, – pasakė Tomis.

– Na, aš džiaugiuosi, – tarė Tapensė. – Žinai, Tomi, dabar, kai jau nebesi jaunuolis, tau gali... gali kilti tam tikrų pavojingų minčių apie gražias padėjėjas.

– Tu neįvertini savo ištikimo vyro, – pasakė Tomis.

– Visos mano draugės tvirtina, jog niekada nežinai, kas gali šauti vyrui į galvą.

– Tavo draugės niekam tikusios, – atšovė Tomis.

Penktasis skyrius
Pokalbis su pulkininku Paikvėjumi

Tomis pravažiavo Regento parką ir nuvingiavo toliau įvairiomis gatvėmis, kuriomis nebuvo važiavęs jau daug metų. Jis prisiminė, kaip jiedu su Tapense gyveno bute šalia Belsaizo parko ir kaip eidavo pasivaikščioti po Hemstedo Hitą su savo šunimi. Tai buvo be galo savavališkas šuo. Vos tik išėjus, jis visuomet norėdavo sukti kairėn, į Hemstedo Hitą. Tapensės ir Tomio bandymai pasukti dešinėn, į parduotuvių kvartalus, paprastai baigdavosi nesėkme. Džeimsas, iš prigimties atkaklus Silihemo terjeras, išsitiesdavo savo dešros formos kūnu ant šaligatvio, iškišdavo liežuvį ir vaidindavo vargšą šunelį, kurį šeimininkai visai nukamavo. Pro šalį einantys žmonės paprastai negalėdavo susilaikyti nuo komentarų.

– Ak, pažvelk į šitą mielą baltą šunelį. Guli kaip blynas, tiesa? Visiškai uždusęs, vargšelis. Šeimininkai neleidžia eiti, kur nori. Atrodo labai išvargęs, tikrai baisiai nusikamavęs.

Tomis anąkart paėmė iš Tapensės pavadėlį ir ryžtingai patraukė Džeimsą į priešingą pusę, nei tas norėjo eiti.

– O Viešpatie! – sušuko Tapensė. – Gal galėtum jį panešti?

– Panešti Džeimsą? Ne, jis per daug sunkus.

Džeimsas tuo tarpu vėl mikliai pasisuko taip, kad nosis žiūrėtų norima kryptimi.

– Pažvelk, vargšas mažas šunelis. Jis nori tiktai namo.

Džeimsas tvirtai timptelėjo pavadėlį.

– Na, gerai, – pasakė Tapensė, – mes apsipirksime kitą kartą. Eime, leiskime Džeimsui eiti, kur jis nori. Jis toks sunkus. Juk nevilksi jo iš paskos...

Džeimsas žiūrėjo į ją, vizgindamas uodegą. „Aš visiškai su tavim sutinku, – rodės, kalbėjo jis. – Pagaliau supratai, ką reikia daryti. Eime. Į Hemstedo Hitą!" Paprastai taip ir baigdavosi.

Tomis mintimis grįžo į dabartį. Jis atvyko turėtu adresu. Paskutinį kartą su pulkininku Paikvėjumi Tomis buvo susitikęs Blamsberyje, ankštame kambarėlyje, pilname dūmų. Šį kartą jis atvažiavo prie nedidelio namo šalia viržynės. Šis namas neatrodė labai meniškas ar įdomus.

Tomis paskambino į duris. Sena moteris, kuri, vyro supratimu, puikiai atitiko raganos išvaizdą – turėjo aštrią nosį ir atsikišusį smakrą, kurie beveik lietė vienas kitą, – pasirodė tarpduryje, priešiškai žvelgdama į jį.

– Ar galėčiau pamatyti pulkininką Paikvėjų?

– Nesu tuo tikra, – pasakė ragana. – O kas jūs būsite?

– Aš esu Berisfedas.

– Aha! Taip, jis minėjo apie jus.

– Ar galiu čia palikti automobilį?

– Galite, tik nelabai ilgam. Šioje gatvėje eismo inspektoriai retai lankosi. Be to, čia nėra geltonų linijų. Tik užrakinkite, sere. Niekada negali žinoti, kas gali nutikti.

Tomis klusniai įvykdė instrukcijas ir nusekė paskui moterį į namą.

– Pakilkime viršun, – tarė ji.

Jau ant laiptų buvo jaučiamas stiprus tabako dūmų kvapas. Raganiškos išvaizdos moteris pabeldė į duris, įkišo galvą vidun ir pasakė: „Atvyko džentelmenas, su

kuriuo jūs norėjote susitikti. Sako, kad jūs jo laukiate." Ji pasitraukė į šalį, ir Tomis įžengė į dūmų debesį, kurio kvapą jis atsiminė dar iš seniau: nuo šio kvapo jis beveik iš karto ėmė dusti ir žiopčioti. Tomis suabejojo, ar prisimintų pulkininką Paikvėjų, jei ne visi šie dūmai ir nikotino kvapas. Nušiurusiame krėsle su skylėtais porankiais drybsojo labai senas vyras. Jis mąsliai pažvelgė į Tomį, kai šis įėjo.

– Uždarykite duris, misis Kops, – pasakė pulkininkas Paikvėjus. – Neleiskite tiek šalto oro vidun!

Tomis pagalvojo, jog būtų gerai įleisti šiek tiek šalto oro, tačiau buvo akivaizdu, kad jo samprotavimai čia niekam neįdomūs.

– Tomas Berisfedas, – mąsliai nutęsė pulkininkas. – Kiek jau metų prabėgo nuo to laiko, kai paskutinį kartą jus mačiau?

Tomis nespėjo atlikti tikslių skaičiavimų.

– Daugel metų, – tarė pulkininkas Paikvėjus, – jūs atėjote su... Ak, nesvarbu, vardai dabar neturi reikšmės. „Rožės saldžiai kvepėtų ir kitaip vadinamos". Džiuljeta taip pasakė, ar ne? Šekspyras kvailų dalykų kartais prirašydavo. Žinoma, kas jam beliko daryti: jis juk buvo poetas. Manęs asmeniškai Romeo ir Džiuljeta niekada nežavėjo. Tik pamanykite: kiek tų savižudybių dėl meilės. Netgi ir šiais laikais. Sėskitės, mano berniuk, sėskitės.

Tomis šiek tiek krūptelėjo, pavadintas „mano berniuku", bet pasinaudojo pasiūlymu.

– Jūs neprieštarausite, sere? – pasakė jis, nukraudamas nuo vienintelio krėslo didelę knygų krūvą.

– Ne, ne, padėkite jas ant grindų. Tiesiog bandžiau kai ką surasti. Taip, džiaugiuosi jus matydamas. Jūs atro-

dote truputį senesnis, nei esate iš tikrųjų, bet paliekate gana sveiko žmogaus įspūdį. Esate sirgęs arterijų tromboze?

– Ne, – atsakė Tomis.

– Ak! Gerai. Per daug žmonių kenčia nuo širdies ar kraujo spaudimo – visų tų dalykų. Pernelyg daug dirba. Štai kur priežastis. Laksto aplink ir pasakoja, kokie jie užsiėmę, kokie jie svarbūs ir taip toliau: pasaulis be jų neišsiverstų. Jūs jaučiate tą patį? Tikriausiai taip.

– Ne, – ištarė Tomis, – aš nesijaučiu esąs labai svarbus. Aš jaučiu... na, kad šiuo metu labiausiai džiaugčiausi poilsiu.

– Tai nuostabi mintis, – pasakė pulkininkas Paikvėjus. – Bėda ta, kad yra tiek daug žmonių, kurie nenori leisti jums ilsėtis. Kodėl jūs persikėlėte į tą vietą, kur dabar gyvenate? Pamiršau, kaip ji vadinasi. Priminkite man dar kartą.

Tomis pakartojo adresą.

– Teisingai! Tuomet aš gerai užrašiau adresą ant voko.

– Taip, aš gavau jūsų laišką.

– Girdėjau, kad lankėtės pas Robinsoną. Jis vis dar tvarko reikalus. Vis toks pat storas kaip anksčiau, toks pat geltonas ir toks pat turtingas, o gal ir dar turtingesnis. Jis išmano apie tai. Turiu galvoje, apie pinigus. Kodėl jūs su juo susitikote, berniuk?

– Na, mes nusipirkome naują namą, ir mano draugas pasakė, jog misteris Robinsonas gali paaiškinti su mūsų namu susijusią paslaptį, kuri mus su žmona suintrigavo ir kuri siekia gana senus laikus.

– Dabar prisiminiau. Nemanau, kad būčiau kada nors sutikęs jūsų žmoną, bet ji yra labai protinga mote-

ris, tiesa? Nuveikė didžiulį darbą – kaip vadinosi tas reikalas? Berods, „N ar M“?

– Taip, – pasakė Tomis.

– O dabar jūs vėl minate tuos pačius kelius? Yra kažkokių įtarimų?

– Ne, – tarė Tomis, – taip nėra. Mes ten persikėlėme vien todėl, kad pavargome gyventi bute ir šeimininkas nuolatos kėlė nuomos kainą.

– Nemalonus dalykas, – pasakė pulkininkas Paikvėjus. – Šiais laikais dauguma savininkų taip elgiasi. Niekada nepasisotina. Gerai, jūs persikraustėte ten gyventi. *Il faut cultiver son jardin**, – pasakė pulkininkas Paikvėjus, netikėtai prasiveržus jo prancūzų kalbos žinioms. – Bandau vėl prisiminti prancūzų, – paaiškino jis. – Dabar mes kartu su jais priklausom bendrajai rinkai, ar ne? Tarp kitko, įdomūs dalykai čia darosi. Užkulisiuose. Visai ne tai, kas matyti paviršiuje. Taigi jūs persikėlėte į „Kregždės lizdą“. Kas jus tenai nuginė?

– Kai mes jį nupirkome, – pradėjo Tomis, – namas vadinosi „Laurais“.

– Kvailas pavadinimas, – pasakė pulkininkas Paikvėjus. – Nors vienu metu jis buvo labai populiarus. Pamenu, kai aš dar buvau vaikas, visi kaimynai turėjo tas šaunias Viktorijos laikų įvažiavimo alėjas, vedančias iki namų. Išgrįsdavo jas žvyru ir iš abiejų pusių apsodindavo laurais. Kartais jie būdavo žali ir blizgūs, kartais dėmėti. Laurai buvo laikomi labai puošniais augalais. Tikriausiai senesni šeimininkai taip pavadino namą, ir šis pavadinimas išliko. Tiesa?

– Manau, kad taip, – pritarė Tomis. – Tik ne paskutiniai šeimininkai. Pastarieji, jei neklystu, pavadino jį

* reikia prižiūrėti savo sodą (pranc.)

„Katmandu" ar kažkaip panašiai, pagal kraštą, kuriame jie anksčiau gyveno.

– Taip, taip. „Kregždės lizdas" siekia senesnius laikus. Bet kartais reikia grįžti į praeitį. Tiesą sakant, aš apie tai ir norėčiau su jumis pasikalbėti. Apie grįžimą į praeitį.

– Ar jūs žinote tą namą, sere?

– Kurį? „Kregždės lizdą", arba „Laurus"? Ne, niekuomet ten nesu buvęs. Bet tas namas figūruoja minint tam tikrus įvykius. Jis susijęs su tam tikru praeities laikotarpiu, su to meto žmonėmis. Tai buvo neramus laikotarpis mūsų šaliai.

– Kaip suprantu, jūs šį tą žinote apie moterį, vardu Merė Džordan. Bent jau taip sakė misteris Robinsonas.

– Norite pamatyti, kaip ji atrodė? Prieikite prie židinio. Ant atbrailos iš kairės yra jos nuotrauka.

Tomis atsistojo, priėjo prie židinio ir paėmė nuotrauką. Tai buvo senojo pasaulio fotografijos stilius. Iš nuotraukos žvelgė mergina su puošnia skrybėle, prie veido laikanti rožių puoštę.

– Dabar kvailai atrodo, ar ne? – pasakė pulkininkas Paikvėjus. – Ji buvo labai graži mergaitė. Deja, jai nepasisekė. Jauna mirė. Tikra tragedija.

– Aš apie ją nieko nežinau, – tarė Tomis.

– Nesistebiu, – atsakė pulkininkas Paikvėjus. – Šiais laikais apie ją niekas nežino.

– Tarp vietinių egzistuoja nuomonė, kad ji buvo vokiečių žvalgybininkė, – ištarė Tomis. – Misteris Robinsonas man pasakė, kad tai netiesa.

– Taip, netiesa. Ji priklausė mums. Ji mums dirbo. Bet kažkas tai sužinojo.

– Tai vyko tuo metu, kai mūsų name gyveno Parkinsonai, – pasakė Tomis.

– Galbūt. Aš nežinau visų smulkmenų. Niekas šiais laikais nežino. Aš asmeniškai su šia byla neturiu nieko bendro. Bet pastaruoju metu vėl viskas atsinaujino. Visuomet kyla neramumų, visame pasaulyje, ir tai nieko naujo. Galite grįžti šimtą metų į praeitį, po to dar šimtą metų, ir visur pamatysite neramumų. Grįšite į kryžiaus žygių laikus, ir išvysite, kad visi veržiasi iš šalies, norėdami išlaisvinti Jeruzalę, arba kad visoje šalyje sukilimai. Votas Taileris ir visi likusieji. Visur, kur tik pažvelgsi, pilna neramumų.

– Jūs manote, kad čia kažkoks ypatingas reikalas?

– Žinoma. Sakau jums, visuomet yra rūpesčių.

– Kokie tai rūpesčiai?

– Ak, mes nežinome, – tarė pulkininkas Paikvėjus. – Kartais klausia tokių senų žmonių kaip aš, ką aš atsimenu ir galiu papasakoti apie tam tikrus žmones iš praeities. Na, aš kažin ko negaliu papasakoti, bet keletą žmonių prisimenu. Kartais reikia pažvelgti į praeitį. Reikia žinoti, kas tuo metu vyko, kokias paslaptis žmonės nešiojosi, ką jie slėpė, ką vaizdavo vykstant ir kas iš tikrųjų vyko. Jūs savo laiku padarėte nemažą darbą, jūs ir jūsų misis. Dabar jūs norite vėl imtis naujos užduoties?

– Aš nežinau, – pasakė Tomis. – Jeigu... na, jūs manote, kad aš galiu čia ką nors padaryti? Aš jau senas žmogus.

– Na, jūs man atrodote esąs geresnės sveikatos nei dauguma jūsų amžiaus žmonių, taip pat ir nemažai jaunesnių. O kalbant apie jūsų žmoną, na, ji visuomet turėjo gerą uoslę, tiesa? Tarytum geras medžioklinis šuo.

Tomis negalėjo nuslėpti šypsenos.

– Bet koks čia apskritai reikalas? – paklausė Tomis. – Aš... žinoma, aš visada pasiruošęs padaryti ką nors

naudinga – jei jūs manote, kad iš manęs gali būti kokios naudos, kuo aš abejoju. Tačiau ką? Man niekas nieko *nesako*.

– Manau, kad jums daug ir nepasakys, – tarė pulkininkas Paikvėjus. – Tikriausiai ir iš manęs to nesitikima. Abejoju, ar Robinsonas būtų jums daug papasakojęs. Jis laiko liežuvį už dantų, tas mūsų storulis. Bet aš jums pasakysiu keletą nuogų faktų. Jūs žinote, koks tas pasaulis, – na, visuomet tos pačios bėdos: smurtas, apgavystės, materializmas, jaunimo maištavimai, polinkis į prievartą ir netgi sadizmą. Beveik kaip Hitlerio jaunystės dienomis, viskas kartojasi. Nėra lengva suvokti, kokios bėdos yra mūsų šalyje bei visame pasaulyje. Bendroji rinka yra geras dalykas. Mums ji buvo būtina, visuomet jos norėjome. Bet tai tikra bendroji rinka. Būtina tai labai aiškiai suprasti. Mums reikia vieningos Europos. Tai bus civilizuotų šalių sąjunga, turinti civilizuotų idėjų ir civilizuotų tikėjimų bei principų. O jei kažkas ne taip, pirmiausia reikia nustatyti, kur to blogio šaknys, – būtent čia tas geltonasis banginis yra nepralenkiamas.

– Turite galvoje misterį Robinsoną?

– Taip, turiu galvoje misterį Robinsoną. Jam netgi norėjo suteikti pero titulą, bet jis atsisakė. Jūs turbūt žinote, kokie jo prioritetai.

– Manau, kad taip, – tarė Tomis, – jo prioritetas yra... pinigai.

– Visiškai teisingai. Tai ne pinigų troškimas, vis dėlto misteris Robinsonas kuo puikiausiai žino, kas yra pinigai. Jis žino, iš kur jie ateina ir kur jie nukreipiami, taip pat žino, kodėl jie ten nukreipiami ir kas už jų slypi. Už bankų, už stambiojo pramoninio kapitalo. Jis taip pat turi žinoti, kas atsakingas už tam tikrus dalykus, kieno

rankose yra didžiuliai turtai, susikrauti iš narkotikų, kas juos platina po visą pasaulį. Už šių dalykų slypi ne tik pinigai, bet ir kai kas daugiau. Tai ne tie pinigai, už kuriuos gali nusipirkti namą ir porą rolsroisų, – tai pinigai, kurie kuria kitus pinigus ir kurie pamina po kojom tikėjimą senomis vertybėmis: sąžiningumu, garbinga konkurencija. Nebereikia lygybės pasaulyje, reikia tik stipriųjų ir silpnųjų – tegu stiprieji padeda silpniesiems. Reikia būti turtingam, kad padėtum vargšams. Dorybė ir gerumas reikalingi tik tam, kad žmonės jais žavėtųsi ir jiems lenktųsi. Finansai! Šiandien viskas priklauso nuo finansų. Ką finansai veikia, kaip jie juda, ką jie remia. Yra jums žinomų žmonių, žmonių iš praeities, kurie turėjo valdžią ir protą, dėl kurių jie įgijo didžiulius turtus bei įtaką. Kai kurie jų darbai buvo labai slapti, bet mes turime apie juos sužinoti. Išsiaiškinti, kam jie patikėjo savo paslaptis, kieno žinioje atsidūrė slaptoji medžiaga, kas šiandien trauko virveles. „Kregždės lizdas“ buvo tam tikra būstinė. Aš jį pavadinčiau blogio būstine. Vėliau Holokvėjuje dar kai kas nutiko. Ar jūs ką nors pamenate apie Džonataną Kainą?

– Kažkur girdėta, – ištarė Tomis. – Nors man šis vardas nieko nesako.

– Jis buvo vienas iš tų žmonių, kurie vienu metu kėlė žavesį, bet vėliau buvo pavadinti fašistais. Tai įvyko anksčiau, nei mes sužinojome, kas iš tiesų yra Hitleris ir visa jo aplinka. Tai buvo laikai, kai manėme, jog kažkas panašaus į fašizmą gali būti tinkama priemonė reformuoti pasaulį. Tas Džonatanas Kainas turėjo pasekėjų. Daugybę pasekėjų, jaunų ir senų. Jis turėjo tikslų, galios šaltinių, žinojo daugelio svarbių žmonių paslaptis. Tos žinios suteikė jam galimybę paveikti įvairius žmones. Visur tas

pats šantažas – įprastas reikalas. Mes turime sužinoti tai, ką žinojo jis, turime išsiaiškinti, ką jis veikė. Aš manau, kad jo idėjos bei siekiai ir toliau gyvuoja, lygiai kaip jo pasekėjai bei gerbėjai. Jauni žmonės, kurie yra užsikrėtę jo idėjomis ir vis dar jomis žavisi. Yra paslapčių – jūs puikiai žinote, kad yra paslapčių, susijusių su dideliais pinigais. Aš jums nepasakysiu nieko tikro, nes nieko tikro ir nežinau. Bėda ta, kad niekas nieko nežino. Mes manome, jog žinome viską, nes turime sukaupę didžiulę patirtį: patyrėme karą, suirutę, taiką, naujas valdymo formas. Mes manome, kad viską žinome, bet ar iš tiesų taip yra? Pavyzdžiui, ką mes žinome apie bakteriologinį karą? Ką žinome apie dujas, sukeliančias visuotinę oro taršą? Chemikai turi savo paslapčių, medicina savo, taip pat karo laivynas, oro pajėgos – visi. Ir ne visos šios paslaptys atsirado dabar – kai kurios kyla iš praeities. Dalis šių paslapčių bei idėjų buvo pradėtos plėtoti, bet nebuvo užbaigtos. Galbūt dar buvo ne laikas. Bet jos buvo užfiksuotos, surašytos arba patikėtos tam tikriems žmonėms. Tie žmonės turėjo vaikų, o jų vaikai – savo vaikų, taigi kai kas pasiekė ir mūsų laikus. Išliko testamentuose, dokumentuose, teisininkų globoje – kad tam tikru metu kažkam būtų perduotos.

Pulkininkas Paikvėjus prisidegė eilinį cigarą ir tęsė toliau:

– Kai kurie žmonės nė nenutuokia, kad jų rankose atsidūrė kažkas svarbaus, kai kurie slaptus dokumentus sunaikino, išmetė tarsi šiukšles. Bet mes turime sužinoti šiek tiek daugiau, nei žinome dabar, nes nuolatos pasaulyje kažkas įvyksta. Skirtingose šalyse. Skirtingose vietose: Vietname, Jordanijoje ir Izraelyje, netgi neutraliose šalyse. Švedijoje ir Šveicarijoje – visur. Mes turime žino-

ti, kokios šių įvykių užuomazgos. Egzistuoja nuomonė, kad šios užuomazgos glūdi praeityje. Žinoma, taip lengvai į praeitį nesugrįši. Negali nueiti pas gydytoją ir paprašyti: „Užhipnotizuokite mane, kad galėčiau pamatyti, kas įvyko 1914 metais". Arba 1918, o galbūt dar anksčiau. Pavyzdžiui, 1890-aisiais. Tuo metu buvo kuriami planai, kurie nebuvo įvykdyti. Sklandė įvairios idėjos. Leiskite šiek tiek žvilgtelėti į praeitį. Žinote, viduramžiais buvo mąstoma apie skraidymą. Jie turėjo tam tikrų minčių apie tai. Taip pat senovės egiptiečiai turėjo idėjų, kurios niekuomet nebuvo įgyvendintos. Bet kai ateina laikas ir jos pakliūna į rankas tiems, kurie turi galimybių jas realizuoti ir proto joms išplėtoti, tuomet gali visko nutikti – tiek bloga, tiek gera. Pastaruoju metu susidaro įspūdis, kad kai kurių dalykų – pavyzdžiui, bakteriologinio ginklo – atsiradimą sunku paaiškinti kitaip nei kaip kažkokių slaptų tyrimų rezultatą, klaidingai manant juos buvus nereikšmingus. Kažkas, kieno rankose atsidūrė šie išradimai, juos „patobulino" taip, kad jie galėtų sukelti baisių padarinių. Rezultatas gali būti išties siaubingas – doras žmogus gali tapti siaubūnu, ir vis dėl tos pačios priežasties: pinigų. Pinigų ir to, ką galima už juos įsigyti. Valdžios, kuri reiškia pinigus. Na, mano jaunasis drauge, ką jūs apie tai pasakysite?

– Perspektyva išties gąsdinanti, – pasakė Tomis.

– Taip, tiesa. Bet galbūt jūs manote, kad aš kalbu niekus? Kad tai tik nukvakusio senio fantazijos?

– Ne, sere, – pasakė Tomis. – Man regis, jūs esate žmogus, kuris žino, kas ir kaip vyksta. Visada toks buvote.

– Hm... Už tai mane ir vertina, ar ne? Atvyksta pas

mane, skundžiasi dėl dūmų, sako, kad dūsta nuo jų, ir vis dėlto... pamenate tą istoriją su Frankfurto žiedu? Taigi mums pavyko sustabdyti tą reikalą. O pavyko todėl, kad išsiaiškinome, kokie žmonės už to slypėjo. Ir šiame reikale yra kažkas, galbūt ne vienas, o keletas žmonių, kurie už to slepiasi. Galbūt mums pavyks sužinoti, kas jie tokie, arba bent jau išsiaiškinti, kas čia vyksta.

– Taip, – tarė Tomis. – Pamažu pradedu suprasti.

– Tikrai? Jūs nemanote, kad visa tai niekai? Iš fantastikos srities?

– Nemanau, jog yra kažkas labiau fantastiška nei pati tiesa, – pasakė Tomis. – Tai sakau iš ilgos savo gyvenimo patirties. Labiausiai stulbinantys dalykai gali pasirodyti esą tiesa. Tie dalykai, kuriais negalėjai patikėti. Bet aš noriu jus įspėti, kad neturiu atitinkamos kvalifikacijos bei akademinių žinių. Aš visuomet turėjau reikalų tik su saugumo tarnybomis.

– Bet būtent jums, – paprieštaravo pulkininkas Paikvėjus, – visuomet sekdavosi surasti ir išaiškinti tai, kas reikalinga. Jums. Jums ir jūsų žmonai! Reikia pasakyti, jog ji turi gerą uoslę. Jai patinka išaiškinti paslaptis. Jums tereikia ją pasiimti kartu. Tokios yra tos moterys. Jos išaiškina visas paslaptis. Kol jos jaunos ir gražios, tol elgiasi kaip Delila. O jei nebejaunos? Galiu jums pasakyti, kad turėjau protetę, nuo kurios negalėjai nuslėpti jokių paslapčių. Ji viską iššniukštinėdavo ir sužinodavo. Kalbant apie pinigus, tai čia nepakeičiamas yra Robinsonas. Pinigai yra jo sritis. Jis žino, kur keliauja pinigai, kodėl jie ten keliauja, kam jie skirti, *iš kur* jie ateina bei kam yra *naudojami*. Ir panašiai. Jis žino viską apie pinigus. Jis panašus į gydytoją, laikantį ranką ant pulso. Jis jaučia, kaip pulsuoja finansai. Kur yra pinigų centrai. Kas juos

naudoja, kam ir kodėl. Aš jums visa tai sakau, nes jūs atsidūrėte reikiamoje vietoje. Jūs ten atsidūrėte atsitiktinai, ir niekas nė neįtars, kad gali būti ir kitų priežasčių. Jūs – paprasta pora, pagyvenusi, išėjusi į pensiją, susiradusi gražų namą, kad galėtumėte jame praleisti likusias savo gyvenimo dienas. Jūs įsigyvenate, susipažįstate su kaimynais. Vieną dieną galbūt atsitiktinai išgirsite kažką tokio, kas pasirodys svarbu. Tai ir viskas, ko aš iš jūsų noriu. Apsižvalgykite aplink. Pasiklausykite legendų ar istorijų apie senus gerus laikus arba senus blogus laikus.

– Skandalas kariniame laivyne, povandeninio laivo brėžiniai – ten apie tai vis dar kalbama, – pasakė Tomis. – Ne vienas žmogus prisimena anuomet sklidusias kalbas. Tik atrodo, kad niekas apie tai nežino nieko tikro.

– Ką gi, pradžia nebloga. Žinote, maždaug tuo metu tame krašte gyveno Džonatanas Kainas. Jis gyveno namelyje prie jūros ir iš ten vykdė savo propagandinę kampaniją. Jis turėjo pasekėjų, kurie jį laikė nepaprastu žmogumi. Džonatanas Kainas. Tikras Kainas*, ne veltui tokia pavardė. Jam rūpėjo naikinti, jis domėjosi naikinimo metodais. Iš Anglijos jis išvyko. Gyveno Italijoje, po to dingo iš akiračio. Nežinau, kiek čia tiesos. Sako, kad jis atsidūrė Rusijoje, po to nuvyko į Islandiją, paskui nukeliavo į Amerikos žemyną. Vėliau jo pėdsakai išnyko. Jis galėjo kažką žinoti, o galbūt ir nieko svarbaus. Aplinkiniai žmonės jį labai mėgo. Mes žinome, kad jis išmanė paprastas tiesas: buvo paslaugus ir visuomet linkęs padėti, todėl kaimynai jį ir mėgo. Jie nuolatos svečiuodavosi jo namuose ir kviesdavosi jį pietauti pas save... Žinote, aš jums pasakysiu vieną dalyką: žvalgykitės aplink, ieškokite, bet, dėl Dievo meilės, būkite atsargūs. Saugokite savo

* biblinis veikėjas, nužudęs savo brolį – *vert. past.*

žmoną... koks jos vardas – Prudensė?

– Prudense jos niekas nevadino. Tik Tapense, – patikslino Tomis.

– Teisingai. Saugokite Tapensę ir pasakykite jai, kad ji saugotų jus! Žiūrėkite, ką valgote bei geriate, kur einate ir kas jums rodo dėmesį bei draugiškumą. Pagalvokite, kodėl jie taip elgiasi! Kažkas turi paaiškėti. Kas nors keisto ar neįprasto. Kokia nors istorija iš praeities, kuri gali būti labai reikšminga!

– Padarysiu viską, ką galiu, – pasakė Tomis. – Aš ir mano žmona. Bet nemanau, kad mums galėtų kas nors pavykti. Mes per seni. Be to, per mažai žinome.

– Bet jums gali kilti idėjų.

– Taip. Tapensė jų jau turi. Jos manymu, mūsų namuose gali būti kažkas paslėpta.

– Visiškai įmanoma. Kiti lygiai taip pat manė. Iki šiol nebuvo nieko rasta, nors gal nepakankamai gerai ieškojo. Keitėsi namai, keitėsi šeimos – viskas keitėsi. Namas būdavo parduodamas – jame apsigyvendavo vis nauja šeima. Listredžai, Mortimerai, Parkinsonai. Tie Parkinsonai niekuo nepasižymėjo, išskyrus vieną vaiką.

– Aleksandrą Parkinsoną?

– Tai jūs žinote apie jį? Kaip jums tai pavyko?

– Jis vienoje iš Roberto Stivensono knygų paliko žinutę: *„Merė Džordan nemirė savo mirtimi“*. Mes ją radome.

– „Visų žmonių likimus mes pakabinome jam ant kaklo“ – taip, regis, kažkur pasakyta? Ką gi, tęskite toliau, jūs abu! Praeikite pro Lemties vartus.

Šeštasis skyrius
Lemties vartai

Misterio Diuranso parduotuvė buvo pusiaukelėje kaimo link. Tai buvo nedidelė krautuvėlė, ant jos langų kabėjo keletas fotografijų: pora vestuvinių nuotraukų, nuogo kūdikio ant kilimo, vieno ar dviejų jaunuolių su savo merginomis fotografijos. Nė viena iš nuotraukų nebuvo geros kokybės, kai kuriose jau ryškėjo laiko ženklai. Čia taip pat buvo daugybė atvirukų: nemažai gimtadienio atvirukų ir kelios lentynos atvirukų įvairiomis progomis: „Mano vyrui", „Mano žmonai" ir pan. Taip pat buvo keletas užrašų knygelių ir gana prastos kokybės piniginių bei vokų su gėlių piešiniais. Dar buvo dėžučių su lapeliais pastaboms, papuoštų gėlėmis ir užrašu: „Pastaboms".

Tapensė kurį laiką vaikštinėjo aplink, imdama ir apžiūrinėdama prekes bei laukdama, kol šeimininkas baigs diskutuoti su savo klientu apie fotografavimo tam tikra fotokamera subtilybes, kol suteiks jam atitinkamų patarimų.

Kitiems pirkėjams, neturintiems tokių sudėtingų bei atsakingų klausimų, patarnavo pagyvenusi moteris žilais plaukais ir gana blankiomis akimis. Pagrindinis pardavėjas, šeimininkas, buvo aukštas jaunuolis ilgais tiesiais plaukais, kuriam tik pradėjo augti barzda. Baigęs pokalbį, jis apėjo prekystalį ir priėjo prie Tapensės, klausiamai į ją žvelgdamas.

– Ar galiu kuo nors padėti?

– Taip, – pasakė Tapensė, – mane domina albumai. Albumai nuotraukoms.

– Ak, jūs norite tvarkingai sudėti nuotraukas? Na, mes turime tokių vieną ar du, bet didelio pasirinkimo nėra. Šiais laikais jie nebėra tokie paklausūs. Žmonės dabar dažniausiai renkasi skaidres.

– Taip, suprantu, – tarė Tapensė, – bet, žinote, aš juos renku. Renku senus albumus. Tokius, kaip šis.

Ji parodė albumą, kurį jai atnešė kurjeris.

– Taip, tai labai senas albumas, – įvertino misteris Diuransas. – Sakyčiau, jam daugiau nei penkiasdešimt metų. Anuo metu albumai buvo populiarūs. Visi turėjo albumų.

– Taip pat gimtadienio knygų, – pasakė Tapensė.

– Gimtadienio knygų... taip, kažką atsimenu. Pamenu, mano senelė turėjo gimtadienio knygą. Visi pažįstami turėjo joje įrašyti savo vardus. Mes iki šiol prekiaujame gimtadienio atvirukais, nors šiais laikais žmonės nedaug jų nuperka. Daugiau perka Valentino dienos ir, be abejo, kalėdinius atvirukus.

– Nežinau, ar pas jus liko panašių albumų. Tokių, kurių niekam nebereikia. Mane jie domina kaip kolekcionierę. Noriu turėti kuo daugiau skirtingų albumų.

– Taip, visi šiais laikais ką nors kolekcionuoja, – tarė Diuransas. – Sunku patikėti, ko tik žmonės nerenka. Tiesą sakant, aš nemanau, kad turėčiau tokį seną albumą, kaip jūsų. Bet pažiūrėti galima.

Jis užlindo už prekystalio ir ištraukė vieną iš stalčių.

– Čia daug visokio gero, – pasakė jis. – Vis ruošiuosi pabandyti kažką parduoti, bet abejoju, ar būtų paklausa. Be abejo, daug vestuvinių nuotraukų. Tačiau jos jau se-

nos. Žmonės vestuvines nuotraukas nori gauti iškart po vestuvių, o kažkada seniai vykusios vestuvės nieko nedomina.

– Norite pasakyti, kad niekas į jus nesikreipia su tokiais prašymais: „Mano senelė ištekėjo čia, jūsų kaime. Galbūt pas jus užsiliko jos vestuvinių nuotraukų?“

– Nepamenu, kad kas nors apskritai būtų manęs to prašęs, – ištarė Diuransas. – Bet ką gali žinoti. Kartais klausinėja keistų dalykų. Pavyzdžiui, ar aš neturiu kūdikio nuotraukos negatyvo. Žinote, kokios yra mamos. Jos nori savo vaikų nuotraukų, kai jie buvo maži. Bet tokių nuotraukų kokybė dažniausiai būna labai prasta. Kartais pas mus apsilanko policija. Nori ką nors identifikuoti. Pavyzdžiui, kas čia yra užaugęs, tada jie žiūri, kaip jis atrodo, tiksliau sakant, kaip anuomet atrodė, tyrinėja, ar jis panašus į tą, kurio jie ieško už žmogžudystę ar sukčiavimus. Turiu pripažinti, kad tam tikra prasme tai praskaidrina mūsų nuobodų gyvenimą, – pasakė Diuransas, džiaugsmingai šypsodamasis.

– Kaip matau, jus domina nusikaltimai, – pasakė Tapensė.

– O kaipgi, vos ne kasdien skaitai apie panašius dalykus – tarkim, kodėl vyras įtariamas prieš pusmetį nužudęs savo žmoną, ir taip toliau. Juk tai įdomu, ar ne? Ypač jei kai kurie tvirtina, jog ji dar gyva. Kiti sako, kad jis kažkur ją palaidojo, tik niekas negali jos rasti. Ir panašūs dalykai. Na, tokiu atveju jo nuotrauka gali praversti.

– Taip, – tarė Tapensė.

Ji pamanė, kad geri santykiai su misteriu Diuransu, kuriuos jai pavyko užmegzti, gali neduoti jokios naudos.

– Jūs greičiausiai neturite vienos moters nuotraukos

– jos vardas, jei neklystu, buvo Merė Džordan. Nesu tikra, kad gerai įsiminiau. Bet tai buvo labai seniai. Maždaug... ak, manau, prieš kokius šešiasdešimt metų. Ji mirė būtent čia.

– Tai buvo, be abejo, gerokai prieš mane, – pasakė misteris Diuransas. – Mano tėvas buvo prikaupęs daug nuotraukų. Žinote, jis buvo tikras kaupikas. Niekuomet nenorėjo nieko išmesti. Nuotraukų su žmonėmis, kuriuos jis pažinojo ar apie kuriuos buvo girdėjęs, ypač jei žinojo jų istorijas. Merė Džordan. Regis, kažką prisimenu. Kažkokia istorija su kariniu laivynu, o gal su povandeniniu laivu, taip? Sako, kad ji buvo žvalgybininkė, tiesa? Ji buvo pusiau užsienietė. Jos motina buvo rusė ar vokietė – nors galėjo būti ir japonė.

– Taip. Aš tik pagalvojau, galbūt jūs turite jos nuotraukų.

– Tiesą sakant, nemanau. Bet pabandysiu paieškoti, kai tik turėsiu šiek tiek laiko. Pranešiu, jei bus kokių rezultatų. Galbūt jūs esate rašytoja? – viltingai paklausė jis.

– Ne, – tarė Tapensė, – aš nesu profesionali rašytoja, bet galvoju parašyti nedidelę knygą. Žinote, pradėti nuo maždaug šimto metų senumo įvykių ir tęsti iki šių dienų. Aprašyti įvairius nutikimus, taip pat ir nusikaltimus. O senos nuotraukos, be abejo, žmonėms labai patinka, be to, jos pagyvintų knygą.

– Na, galiu jus užtikrinti: aš padarysiu viską, ką galiu. Tai, ką jūs darote, turėtų būti labai įdomu. Turiu galvoje, labai įdomus darbas.

– Dar kažkada čia buvo Parkinsonai, – pasakė Tapensė. – Jie, jei neklystu, gyveno mūsų name.

– Ak, jūs esate iš namo ant kalvos, ar ne? „Laurai“ ar

„Katmandu“? Dabar nepamenu paskutinio pavadinimo. Kažkada tas namas buvo vadinamas „Kregždės lizdu“, tiesa? Tik nežinau, kodėl.

– Galbūt po stogu kregždės buvo susisukusios lizdą, – tarė Tapensė. – Jų ir dabar ten yra.

– Galbūt. Bet toks namo pavadinimas skamba gana juokingai.

Tapensė pagalvojo, kad užmezgė gana neblogus santykius, tad, nors ir nesitikėjo iš to apčiuopiamos naudos, nupirko keletą atvirukų bei raštinės reikmenų, palinkėjo misteriui Diuransui viso labo ir nuėjo namo. Įžengusi pro vartelius, ji nėjo tiesiai į namą, bet pasuko šalia esančiu keliuku aplink, norėdama dar kartą žvilgtelėti į „KK“. Paėjėjusi durų link, ji staiga stabtelėjo. Atrodė, jog prie durų guli kažkoks drabužių ryšulys. Turbūt kažkas, ką jie ištraukė iš Matildos ir neapžiūrėjo, pamanė ji.

Tapensė paspartino žingsnį, beveik pasileido bėgte. Priartėjusi ji suakmenėjo. Tai nebuvo senų drabužių ryšulys. Tiesa, drabužiai buvo gana seni, bet po jais buvo kūnas. Tapensė pasilenkė virš jo ir vėl atsitiesė, laikydamasi už durų rankenos.

– Izaokas! – pralemeno ji. – Izaokas. Vargšas senas Izaokas. Atrodo... man atrodo, kad jis negyvas.

Kažkas artinosi jos link keliuku nuo namo. Ji sušuko, žengusi kelis žingsnius:

– Albertai, Albertai! Įvyko kažkas baisaus. Izaokas, senasis Izaokas. Jis guli čia negyvas. Aš manau... aš manau, kad jį kažkas užmušė.

Septintasis skyrius
Tyrimas

Buvo pateiktos medicininės išvados. Liudijo du praeiviai. Šeimos nariai buvo apklausti apie jo sveikatos būklę. Taip pat į apklausą buvo iškviesti visi asmenys, kurie galėjo jausti kokį nors priešiškumą Izaokui, – tai buvo du ar trys paaugliai, kuriuos jis buvo sudraudęs. Juos policija pakvietė paliudyti, ir jie tvirtino nieko bloga nepadarę. Kalbėjo keli darbdaviai, įskaitant ir paskutinius – misis Tapensę Berisfed ir jos vyrą, misterį Tomį Berisfedą. Visų išklausius, buvo paskelbta išvada: tyčinis nužudymas, įvykdytas nežinomo asmens ar asmenų grupės.

Tapensė išėjo iš apklausos su Tomiu, kuris ją prilaikė, apkabinęs per juosmenį. Jie praėjo pro nedidelę grupelę žmonių, besibūriuojančių lauke.

– Tu puikiai laikeisi, Tapense, – pasakė jis, kai jie įėjo pro savo namo vartus. – Iš tiesų puikiai. Daug geriau nei kiti. Tu kalbėjai aiškiai ir pakankamai garsiai, kad visi girdėtų. Koroneris, regis, liko tavimi labai patenkintas.

– Man visai nereikia, kad manimi kas nors būtų patenkintas, – ištarė Tapensė. – Be to, man visai nepatinka, kad senajam Izaokui kažkas užvožė per galvą, ir jis numirė.

– Kažkas galėjo griežti ant jo dantį, – pasakė Tomis.

– Kokį dantį? Kodėl? – paklausė Tapensė.

– Aš nežinau, – atsakė Tomis.

– Ir aš nežinau, – tarė Tapensė. Aš tik svarstau, ar tai nėra kaip nors susiję su mumis.

– Tu turi galvoje... ką tu turi galvoje, Tapense?

– Tu puikiai žinai, ką aš turiu galvoje, – pasakė Tapensė. – Tai... tai susiję su mūsų namu. Ak, mūsų mielasis naujasis namas. Mūsų nuostabusis sodas! Tarsi tai būtų sukurta mums. Bent jau mes taip manėme, – pasakė Tapensė.

– Na, aš iki šiol taip manau, – tarė Tomis.

– Taip, – pasakė Tapensė, – tu turi daugiau optimizmo nei aš. Mane apėmęs nemalonus jausmas, kad čia yra kažkas... kažkas negero, kažkoks praeities šleifas.

– Tik nekartok to dar kartą, – pasakė Tomis.

– Ko nekartoti?

– Na, tų dviejų žodžių.

Tapensė pritildė balsą ir priėjusi beveik sužnabždėjo Tomiui į ausį:

– Merė Džordan?

– Būtent. *Ją* aš ir turėjau galvoje.

– Aš taip pat. Vis dėlto kokią reikšmę tie įvykiai gali turėti šiais laikais? Kuo čia dėta praeitis? – tarė Tapensė. – Ji neturėtų veikti mūsų dabartinio gyvenimo.

– Praeitis neturi veikti dabarties, tu tai norėjai pasakyti? Bet kartais veikia, – ištarė Tomis. – Yra tokių keistų sąsajų, apie kurias nė nepagalvotum. Nepagalvotum, kad tokių sąsajų apskritai yra.

– Nori pasakyti, kad praeitis gali turėti įvairių pasekmių dabarčiai?

– Taip. Tai ilga įvykių grandinė. Panaši į tavo grandinėlę su karoliais.

– Panašiai kaip su Džeine Fin. Kai mes buvome jauni ir ištroškę nuotykių.

– Ir mes jų patyrėme, – pasakė Tomis. – Kartais aš, pažvelgęs atgal, stebiuosi, kaip mes ištrūkome gyvi.

– Taip... Ir kitos istorijos. Pameni, kaip mes tapome partneriais ir vaidinome privačius detektyvus?

– Buvo labai smagu, – tarė Tomis. – Ar tu prisimeni...

– Ne, – pertraukė Tapensė, – aš nenoriu to prisiminti. Nenoriu grįžti į praeitį, išskyrus... na, nebent tai padėtų mūsų dabartiniams ieškojimams. Tačiau, šiaip ar taip, mes įgijome šiek tiek patirties, tiesa? O po to mūsų laukė nauji nuotykiai.

– Ak, štai tu apie ką, – tarė Tomis. – Misis Blenkinsop?

Tapensė nusijuokė.

– Žinoma. Misis Blenkinsop. Aš niekuomet nepamiršiu, kaip įėjau į tą kambarį ir pamačiau tave ten sėdint. Iki šiol nesuprantu, kaip tau užteko drąsos, Tapense, atitraukti drabužių spintą ir pasiklausyti, ką mes kalbėjomės su tuo misteriu... kuo jis vardu? Ir paskui...

– Paskui atsirado misis Blenkinsop, – pasakė Tapensė. Ji vėl nusijuokė. – „N ar M“ ir „Žąsiukas“.

– Bet tu... – Tomis dvejojo, – tu juk nemanai, kad visi tie nuotykiai buvo dabartinių įvykių preliudija?

– Tam tikra prasme taip, – ištarė Tapensė. – Aš nemanau, jog misteris Robinsonas būtų tau tiek papasakojęs, jei nebūtų atsižvelgęs į šiuos dalykus. Ir į mane taip pat.

– Būtent, į tave pirmiausia.

– Bet dabar, – pasakė Tapensė, – viskas keičiasi. Turiu galvoje Izaoką. Jį nužudė. Smūgiu per galvą. Mūsų sode.

– Tu manai, kad *tai* gali būti susiję...

– Tokia mintis savaime peršasi, – tarė Tapensė. – Štai ką aš manau: nuo šiol mes tiriame ne tik kažkokią pa-

slaptingą istoriją. Bandome sužinoti, kodėl kažkas mirė tolimoje praeityje, ir panašius dalykus. Dabar tai jau liečia mus asmeniškai. Mes patys tapome tampriai susiję su tais įvykiais. Juk vargšas Izaokas yra nebegyvas, tiesa?

– Jis buvo labai senas žmogus. Galbūt dėl to ir numirė.

– Na, išklausius šį rytą paskelbtas medicinines išvadas, taip neatrodo. Kažkas norėjo jį nužudyti. Tiktai už ką?

– Tuomet kodėl jie neužmušė ko nors iš mūsų, jei šis reikalas susijęs su mumis? – paklausė Tomis.

– Na, galbūt dar pabandys tą padaryti. Galbūt jis mums kažką pasakė arba ketino pasakyti. Galbūt jis netgi kažkam pagrasino, kad mums papasakos, ką žinojo apie merginą ar apie Parkinsonus. Arba... arba apie tą šnipinėjimo istoriją per 1914-ųjų karą. Karines paslaptis, kurios buvo parduotos. Tokiu ateju jį reikėjo nutildyti. Bet jei *mes* nebūtume atsikėlę čia gyventi ir nebūtume klausinėję bei šniukštinėję, to nebūtų nutikę.

– Nereikia dėl to jaudintis, Tapense.

– Bet aš iš tiesų jaudinuosi. Aš daugiau nieko nedarysiu dėl pramogos. Tai nėra pramoga. Mes dabar darysime visai ką kita, Tomi. Mes ieškosime žudiko. Bet kas jis? Be abejo, dabar mes to nežinome, bet galime sužinoti. Tai nėra praeitis, tai vyksta *dabar*. Tai nutiko vos prieš šešias dienas. Tai dabartis. Tai vyksta čia ir yra susiję su mumis bei mūsų namu. Mes turime tai išsiaiškinti, ir mes tai padarysime. Aš nežinau, kaip, bet mes privalome ieškoti visų sprendimo raktų ir tikrinti visas nuorodas. Aš jaučiuosi lyg pėdsekys šuo, užuodęs pėdsakus ir jais sekantis. Aš seksiu *čia*, o tu būsi medžioklinis šuo. Važinėk po įvairias vietas, kaip kad dabar darai. Sužinok

kuo daugiau informacijos, atlik savo vadinamuosius tyrimus. Turi būti žmonių, kurie kažką žino, – ne iš savo pačių patirties, bet yra girdėję iš kitų. Istorijos, gandai, paskalos.

– Tapense, negi tu iš tiesų tiki, kad mes galime...

– Taip, tikiu, – atsakė Tapensė. – Aš nežinau, kaip ar kokiu būdu, bet manau, jei tu esi tvirtai įsitikinęs, kad čia yra blogis, pikti darbai, nusikaltimai, o Izaoko nužudymas – ne kas kita, kaip nusikaltimas... – Ji nutilo.

– Mes galėtume dar kartą pakeisti namo pavadinimą, – pasiūlė Tomis.

– Ką tu turi galvoje? Pavadinti jį „Kregždės lizdu", užuot palikus „Laurų" pavadinimą? – Pro jų galvas praskrido paukščių būrelis. Tapensė pasuko galvą ir pažvelgė į sodo vartų pusę. – „Kregždės lizdas" – taip kažkada vadinosi šis namas. Kokia tos citatos pabaiga? Tos, kurią citavo tavo tyrėja? Mirties vartai, ar ne?

– Ne, Lemties vartai.

– Lemtis. Nejučia prisimeni Izaoko mirtį. Lemties vartai – *mūsų* sodo vartai...

– Nesijaudink šitaip, Tapense.

– Pati nežinau, kodėl ši mintis man šovė į galvą, – tarė Tapensė.

Tomis mąsliai pažvelgė į ją ir papurtė galvą.

– „Kregždžių lizdas" yra išties gražus pavadinimas, – pasakė Tapensė. – Arba galėtų būti... Galbūt vėl bus...

– Kokios keistos tavo mintys, Tapense.

– „Nors vis dar kažkas čirškia." Taip baigiasi eilėraštis. Galbūt ir čia viskas taip pasibaigs.

Priėję namus, Tomis su Tapense pamatė prie durų stoviniuojančią moterį.

– Įdomu, kas ji tokia, – susidomėjo Tomis.

– Kažkur matyta, – tarė Tapensė. – Tik dabar nepamenu, kur. Greičiausiai ji iš senojo Izaoko šeimynos. Jie kartu gyveno viename namelyje. Trys ar keturi berniukai, ši moteris ir dar viena mergaitė. Nors aš, žinoma, galiu ir klysti.

Moteris atsisuko ir žengė jų link.

– Misis Berisfed? – paklausė ji, žvelgdama į Tapensę.

– Taip, – patvirtino Tapensė.

– Aš... tikriausiai jūs manęs nepažįstate. Aš esu Izaoko marti. Buvau ištekėjusi už Stiveno, jo sūnaus. Stivenas... jis žuvo per nelaimingą atsitikimą. Susidūrė su kažkokiu sunkvežimiu. Didelis sunkvežimis, važiavo pro šalį. Viename iš M kelių, jei neklystu, M1. M1 arba M5. Ne, ne M5, turbūt M4. Šiaip ar taip, jis žuvo. Prieš penkerius ar šešerius metus. Aš norėjau... aš norėjau su jumis pasikalbėti. Su jumis ir... jūsų vyru. – Ji pažvelgė į Tomį. – Tai jūs atsiuntėte gėlių laidotuvėms, tiesa? Izaokas dirbo pas jus sode, tiesa?

– Taip, – tarė Tapensė. – Jis dirbo pas mus. Koks baisus dalykas nutiko.

– Aš atėjau jums padėkoti. Labai gražios gėlės. Ir tokia didelė puokštė.

– Mes mielai ją nusiuntėme, – pasakė Tapensė. – Izaokas mums labai padėjo kraustantis į namą. Paaiškino daug dalykų, kur kas buvo laikoma ir panašiai, nes mums viskas čia buvo nauja. Be to, sode labai padėjo, pamokė mane, kaip ir kada sodinti.

– Taip, jis išmanė savo darbą. Kasti jis daug negalėjo, nes, žinote, buvo jau senas ir nemėgo lankstytis. Jam gėlė strėnas, dėl to jis negalėjo padaryti tiek, kiek norėtų.

– Jis buvo labai malonus, visuomet pasiruošęs padėti, – ryžtingai ištarė Tapensė. – Be to, jis daug žinojo apie

visus čionykščius įvykius bei žmones, tad mums papasakodavo.

– Kas tiesa, tai tiesa. Jis daug žinojo. Žinote, čia nuo seno dirbo jo šeima. Jie gyveno šiose apylinkėse ir žinojo viską, kas vyko senais laikais. Ne vien iš savo patirties, taip sakant, bet ir iš pasakojimų. Nenoriu jūsų užlaikyti, madam. Tiesiog norėjau trumpai su jumis pasikalbėti ir išreikšti savo dėkingumą.

– Jūs labai miela, – pasakė Tapensė. – Ačiū, kad atėjote.

– Dabar jums teks pasiieškoti naujo pagalbininko sode.

– Ir aš taip manau, – tarė Tapensė. – Mes patys nekokie sodininkai. Ar jūs... galbūt jūs... – ji dvejojo, jausdama galinti pasakyti netinkamą dalyką netinkamu metu, – galbūt jūs ką nors žinote, kas galėtų mums padėti?

– Iš karto turbūt negalėčiau atsakyti, bet turėsiu tai omenyje. Ką gali žinoti. Jei ką nors išgirsiu, atsiųsiu Henrį – tai mano antrasis berniukas. Na, tam kartui viso labo.

– Kokia Izaoko pavardė? Negaliu prisiminti, – pasakė Tomis, kai jie įėjo vidun.

– Jei neklystu, Izaokas Badlikatas.

– Tai čia buvo misis Badlikat, tiesa?

– Taip. Berods, ji turi kelis sūnus ir mergaitę, ir jie visi gyvena kartu. Žinai, tame namelyje pusiaukelėje į Marstoną. Kaip tu manai, ar ji žino, kas nužudė Izaoką? – paklausė Tapensė.

– Abejoju, – atsakė Tomis. – Sprendžiant iš jos elgsenos, taip neatrodo.

– Aš nežinau, kaip tokiais atvejais atrodo žmonės, – tarė Tapensė. – Sunku nuspręsti, ar ne?

– Mano manymu, ji tiesiog atėjo padėkoti už gėles. Aš nemanau, kad ji būtų panaši... na, kad būtų kerštinga. Manau, jog tokiu atveju tai būtų kažkaip atsispindėję jos žodžiuose ar žvilgsnyje.

– Galbūt taip. Bet gal ir ne, – pasakė Tapensė.

Ji susimąsčiusi įžengė pro duris.

Aštuntasis skyrius
Prisiminimai apie dėdę

Kitą rytą Tapensė turėjo pertraukti pokalbį su elektriku, atėjusiu ištaisyti savo darbo trūkumų.

– Pas jus atėjo berniukas, – pasakė Albertas. – Nori su jumis pasikalbėti, madam.

– Koks jo vardas?

– Aš nepaklausiau. Jis stovi lauke prie durų.

Tapensė čiupo skrybėlę, užsimaukšlino ją ant galvos ir nulipo laiptais žemyn.

Lauke stovėjo dvylikos ar trylikos metų berniukas. Jis buvo gerokai susijaudinęs, mindžiukavo nuo kojos ant kojos.

– Tikiuosi, labai nesutrukdžiau jūsų, – pasakė jis.

– Palauk, palauk, – ištarė Tapensė, – tu esi Henris Badlikatas, ar ne?

– Teisingai. Tai buvo mano... na, galima sakyti, mano dėdė, – dėl jo vakar įvyko tyrimas. Niekada anksčiau nebuvau dalyvavęs tyrime, man tai buvo pirmas kartas.

Tapensė vos susilaikė nepaklaususi: „Ar tau jis patiko?“ Henris atrodė taip, tarsi būtų pasiruošęs smulkiai papasakoti apie šį įdomų įvykį...

– Tai buvo tragedija, ar ne? – pasiteiravo Tapensė. – Labai liūdna.

– Na taip, bet jis jau buvo senas, – pasakė Henris. – Vis tiek jau nebūtų ilgai gyvenęs. Rudenį jam kartais užeidavo baisus kosulys. Visus namuose pažadindavo. Aš tik atėjau paklausti, galbūt jums reikėtų kažką padėti. Kiek žinau – mama man pasakė, – pas jus yra salotų

lysvė, kurią reikia praretinti, tad aš pagalvojau, galbūt galėčiau tai padaryti. Aš žinau, kur ji yra, nes kartais ateidavau pakalbėti su Izu, kai jis dirbdavo. Aš galiu tai padaryti iškart dabar, jei norite.

– Ak, tu labai mielas, – tarė Tapensė. – Eime, tu man parodysi.

Jie kartu nuėjo į sodą.

– Štai čia, matote. Salotos buvo pasodintos šiek tiek per tankiai, tad dabar jas reikia praretinti. Kai kurias reikia išrauti, kad tarp jų būtų pakankami tarpai.

– Tiesą sakant, aš nieko neišmanau apie salotas, – prisipažino Tapensė. – Aš tik šį tą žinau apie gėles. Žirniai, briuseliniai kopūstai, salotos ir kitos daržovės man vis dar nauja sritis. Ar tu nenorėtum padirbėti mano sode?

– O ne, aš vis dar lankau mokyklą. Paskui išnešioju laikraščius, o vasarą padedu skinti vaisius.

– Suprantu, – tarė Tapensė. – Na, jei ką nors išgirstum ieškant darbo sode, būčiau labai dėkinga, jei man praneštum.

– Gerai, būtinai pranešiu. Tuomet iki pasimatymo, madam.

– Aš tik pažiūrėsiu, ką tu darysi su salotomis. Norėčiau ir pati išmokti.

Ji stovėjo šalia, stebėdama Henrio Badlikato darbą.

– Dabar bus gerai. Gražios salotos, tiesa? „Vebo nuostabiosios“, ar ne? Jos ilgai laikosi.

– O šios, kurias praretinai, vadinosi „Tomo Tabs“, – pasakė Tapensė.

– Teisingai. Ankstyvoji rūšis. Labai traškios ir skanios.

– Ką gi, labai tau ačiū, – pasakė Tapensė.

Ji pasuko namų link. Eidama pastebėjo pametusi šali-

ką ir sugrįžo atgal. Henris Badlikatas, kuris jau buvo beeinąs namo, sustojo ir priėjo prie jos.

– Aš tik grįžau savo šaliko, – tarė Tapensė. – Ak, štai jis ant krūmo.

Henris padavė šaliką. Jis žiūrėjo į ją, mindžiukuodamas nuo kojos ant kojos. Berniukas atrodė toks susijaudinęs ir sumišęs, kad Tapensė nesuprato, kas jam nutiko.

– Ar dar kas nors? – paklausė ji.

Henris toliau mindžiukuodamas pažvelgė į ją, perbraukė nosį, patrynė kairę ausį.

– Aš tik... aš pagalvojau... turiu galvoje... jūs neprieštarautumėte, jei jūsų kai ko paklausčiau?

– Apie ką? – tarė Tapensė. Ji sustojo ir klausiamai pažvelgė į jį.

Henris labai išraudo ir toliau mindžiukavo.

– Na, aš nenorėjau klausti, nemėgstu klausinėti, bet pamaniau – tai yra žmonės sakė: jie daug ką pasakoja... Na, girdėjau juos kalbant, kad jūs...

– Na, sakyk, – paskatino Tapensė, stebėdamasi, kas galėjo taip sujaudinti Henrį, ką jis galėjo išgirsti apie misterį ir misis Berisfedus, naujuosius „Laurų“ gyventojus. – Ką tu girdėjai?

– O, tiesiog... kad jūs esate ta pati ledi, kuri gaudė šnipus per paskutinį karą. Jūs ir jūsų vyras. Jūs pagavote kažkokį vokiečių šnipą, kuris bandė apsimesti kitu žmogumi. Jūs supratote, kas jis toks, ir patyrėte daugybę nuotykių, kol galiausiai viskas paaiškėjo. Jūs... aš nežinau, kaip tai vadinasi, – tikriausiai jūs buvote slaptųjų tarnybų agentė, jūs sugavote šnipą ir apskritai šauniai susitvarkėte. Žinoma, tai buvo seniau, bet vis vien viskas buvo taip painu ir susiję... su kažkokiais vaikiškais eilė-

raštukais.

– Teisingai, – patvirtino Tapensė. – Buvo toks eilėraštis „Mano žąsiukas“.

– „Mano žąsiukas“! Atsimenu šį eilėraštuką. Taip, skaičiau jį prieš daugelį metų. *„Mulki, paikši, kur eini?“*

– Teisingai, – tarė Tapensė. – *„Aukštyn, žemyn – vietos nerandi?“* Regis, taip skamba, nors dabar nesu tuo tikra.

– Tik pamanyk, – pasakė Henris. – Turiu galvoje, neįtikėtina, kad jūs čia gyvenate, kaip ir kiti paprasti žmonės. Tik aš nesuprantu, kuo čia dėtas tas eilėraštukas.

– Tai buvo tam tikras kodas, kitaip tariant, šifras, – paaiškino Tapensė.

– Turite omenyje, kad jį reikėjo iššifruoti? – paklausė Henris.

– Kažkas panašaus, – atsakė Tapensė. – Viskas buvo išsiaiškinta.

– Kaip šaunu! – sušuko Henris. – Jūs neprieštarausite, jei aš papasakosiu tai savo draugui? Tai geras mano bičiulis, vardu Klarensas. Kvailas vardas, tiesa? Visi šaiposi iš jo vardo. Bet jis geras vaikinas, tikrai sakau. Tai nustebs sužinojęs, kad jūs gyvenate čia, tarp mūsų.

Jis pažvelgė į Tapensę susižavėjusiu meilaus spanielio žvilgsniu.

– Nuostabu! – vėl pakartojo jis.

– Tai nutiko labai seniai, – pasakė Tapensė. – 1940-aisiais.

– Bet vis tiek buvo labai įdomu? O gal baisu?

– Ir viena, ir kita, – atsakė Tapensė. – Žinoma, daugiau buvo baimės.

– Aš taip ir maniau. Vis dėlto keista, kad jūs čia atvykote ir užsiimate tuo pačiu. Tas džentelmenas buvo

iš karinio laivyno, tiesa? Tai yra jis dėjosi anglų laivyno kapitonu, bet iš tiesų buvo vokietis, ar ne? Bent jau taip sakė Klarensas.

– Kažkas panašaus, – linktelėjo Tapensė.

– Galbūt todėl jūs čia ir atvykote? Pas mus irgi nutiko panašus įvykis. Tiesa, labai seniai. Jis buvo povandeninio laivo karininkas. Jis pardavė to laivo brėžinius. Žinoma, negaliu tvirtinti, tik girdėjau taip kalbant.

– Suprantu, – tarė Tapensė. – Bet mes ne dėl to čionai atvykome. Mums paprasčiausiai patiko šis namas. Aš taip pat girdėjau šiuos gandus, tik nežinau, kaip iš tiesų viskas buvo.

– Na, kada nors aš jums papasakosiu. Be abejo, sunku suprasti, kas yra tiesa, o kas ne, bet tokių dalykų niekas tiksliai ir nežino.

– Iš kur tavo draugas Klarensas šitiek apie tai sužinojo?

– Jam papasakojo Maikas. Jis čia gyveno kurį laiką, prie buvusios kalvės. Maikas jau seniai miręs, bet jis buvo girdėjęs daug istorijų iš įvairių žmonių. Ir mūsų dėdė, senasis Izaokas, taip pat daug apie tai žinojo. Kartais jis mums papasakodavo.

– Tai jis daug žinojo apie šį įvykį? – paklausė Tapensė.

– Žinoma. Šit aš ir pamaniau, ar tik ne todėl jam užvožė per galvą. Kad jis galėjo šiek tiek per daug žinoti ir... ir papasakoti jums. Todėl jį ir nudėjo. Žinote, šiais laikais taip daroma. Jei kas nors žino kažką tokio, kas galėtų sudominti policiją ar panašiai, tai jį paprasčiausiai nudeda.

– Tu manai, kad tavo dėdė Izaokas... manai, kad jam daug kas buvo žinoma?

– Na, aš manau, kad jis buvo nemažai prisiklausęs. Tai šen ką nors nugirsdavo, tai ten. Apie tuos įvykius jis daug nekalbėdavo, bet kartais kai ką papasakodavo. Žinote, vakarais, rūkydamas pypkę ar kalbėdamasis su manim bei Klariu, kartais ateidavo ir dar vienas draugas, Tomas Gilingemas. Jam taip pat buvo įdomu, ir dėdė Izas mums šį tą papasakodavo. Mes, žinoma, nežinojome, ar jis kalba tiesą, ar išsigalvoja. Bet man atrodo, kad jis buvo kažką radęs ir žinojo, kur tai yra. Be to, dar sakė, kad jei apie šį radinį sužinotų tam tikri žmonės, juos tai labai sudomintų.

– Jis taip sakė? – pasiteiravo Tapensė. – Na, aš manau, jog ir mums tai būtų labai įdomu. Tu turi prisiminti, ką jis kažkada kalbėjo, kadangi... na, tai gali padėti išaiškinti, kas jį nužudė. Jį juk nužudė, tiesa? Tai juk nebuvo nelaimingas atsitikimas?

– Pradžioje mes manėme, kad jis paprasčiausiai numirė. Žinote, kartais jo širdis streikuodavo, tuomet jis nukrisdavo arba apsvaigęs siūbuodavo. Tačiau pasirodė – juk aš dalyvavau tyrime, – jog jį sąmoningai nusiuntė anapilin.

– Taip, – tarė Tapensė, – aš taip pat manau, kad jį nužudė sąmoningai.

– Jūs nežinote kodėl? – paklausė Henris.

Tapensė pažvelgė į berniuką. Jai tuo metu pasirodė, kad jie su Henriu buvo du policijos pėdsekiai šunys, sekantys tais pačiais pėdsakais.

– Aš manau, jog tai buvo padaryta sąmoningai, taip pat manau, kad tu, kaip jo giminaitis, taip pat ir aš, norėtume sužinoti, kas atliko šį žiaurų ir piktą darbą. Bet galbūt tu jau žinai ar numanai, Henri?

– Ne, deja, nežinau, – pasakė Henris. – Bet žmogus

turi ausis ir girdi – aš žinau, apie kuriuos žmones dėdė Izis kartais pasakoja... pasakodavo, kad jie griežė ant jo dantį. Dėl to, kad jis šiek tiek per daug žinojo apie juos ir apie tai, ką jie patys žinojo, taip pat apie kažkada vykusius įvykius. Bet visuomet būdavo kalbama apie žmones, kurie jau seniausiai mirę, todėl sunku viską suprasti ar prisiminti.

– Vis vien, – tarė Tapensė, – aš manau, jog tu turėsi mums padėti, Henri.

– Norite pasakyti, kad leisite kartu su jumis kažką daryti? Turiu galvoje, kažką iššniukštinėti?

– Taip, – tarė Tapensė, – jei tik laikysi liežuvį už dantų ir niekam neprasitarsi, ką sužinosi. Ką sužinosi, turi papasakoti tik man, bet nieko nesakyk jokiems savo draugams, kad nepasklistų gandas.

– Suprantu. Kitaip galėtų sužinoti žudikai, ir jie imtų medžioti jus bei misterį Berisfedą, ar ne?

– Taip, galėtų, – pasakė Tapensė, – o aš to visai nenorėčiau.

– Taip, savaime suprantama, – tarė Henris. – Žinote ką, jei aš kažką sužinosiu ar išgirsiu, aš ateisiu čionai ir pasiūlysiu ką nors nudirbti. Ką jūs manote? Tuomet aš galėsiu pasakyti, ką žinau, ir niekas mūsų negirdės. Tik šiuo metu aš nieko nežinau. Bet aš turiu draugų! – Jis staiga išsitiesė ir įgavo išraišką, aiškiai nukopijuotą iš kokio nors matyto per televiziją herojaus. – Aš žinau, kas ir kaip. Žmonės nežino, kad aš žinau. Jie nenutuokia, kad aš klausau ir ką nors atsimenu, bet kartais aš... Žinote, jie ką nors pasakoja ir pasako, kas dar apie tai žino, ir taip toliau. Jei tyliai laikaisi, gali daug išgirsti. Tikriausiai tai yra labai svarbu, ar ne?

– Taip, – atsakė Tapensė, – aš manau, kad svarbu. Bet

mes turime būti labai atsargūs, Henri. Tu supranti tai?

– Taip, be abejo, aš būsiu atsargus. Žinote, jis daug žinojo apie šią vietą, – tęsė Henris. – Mano dėdė Izaokas.

– Tu kalbi apie mūsų namą ir sodą?

– Būtent. Suprantate, jis žinojo, kas čia vyko. Žmonės matė, kur kas vaikščiojo ir ką jie darė, kas kur susitikinėjo. Kur buvo jų slaptavietės. Jis kartais apie tai kalbėdavo. Žinote, mama pernelyg nesiklausė. Jai tai atrodė kvailystės. Džonis – mano vyresnysis brolis – taip pat manė, kad visa tai niekai, todėl irgi nesiklausė. Bet aš klausiausi, Klarensui taip pat buvo įdomu. Žinote, jam patinka tokie filmai. Jis man sakė: „Čekai, tai panašu į filmą". Mes tai tarpusavy aptardavome.

– Ar tau teko ką nors girdėti apie Merę Džordan?

– Žinoma, girdėjau. Ji buvo vokiečių šnipė, ar ne? Iš laivyno karininkų išgaudavo karines paslaptis, taip?

– Taip, regis, kažkas tokio, – pasakė Tapensė, jausdama, kad kol kas geriau laikytis šios versijos, nors mintyse ir atsiprašė velionės Merės Džordan.

– Ji buvo labai graži, tiesa?

– Aš nežinau, – tarė Tapensė. – Kai ji mirė, man buvo maždaug treji metai.

– Turėjo būti graži. Daug kas taip sako.

II

– Tu labai susijaudinusi, vos kvėpuoji, Tapense, – pasakė Tomis, kai jo žmona kiek uždususi įėjo pro šonines duris.

– Na taip, tam tikra prasme, – tarė Tapense.

– Tu nepersidirbai sode?

– Ne. Tiesą sakant, aš apskritai nieko nedariau. Tiesiog stovėjau prie salotų lysvės ir kalbėjausi, tiksliau,

klausiausi – kaip į tai pažiūrėsime.

– Su kuo tu kalbėjaisi?

– Su berniuku, – tarė Tapensė.

– Siūlėsi padirbėti sode?

– Nevisiškai taip, – atsakė Tapensė. – Nors tai, žinoma, būtų taip pat ne pro šalį. Bet ne. Tiesą sakant, jis išreiškė susižavėjimą.

– Sodu?

– Ne, – tarė Tapensė. – Manimi.

– Tavimi?

– Nesistebėk taip, Tomi! – tarė Tapensė. – Reikia pripažinti, kad tuos *bonnes bouches* kartais išgirsti tuomet, kai mažiausiai to tikiesi.

– Ir kas gi sukėlė jo susižavėjimą – tavo grožis ar tavo sodas?

– Mano praeitis.

– Tavo praeitis!

– Taip. Jį labai sujaudino žinia, kad aš esu toji ledi, kuri, anot jo, demaskavo vokiečių šnipą antrajame kare. Šnipą, kuris dėjosi išėjusiu į atsargą laivyno kapitonu, nors niekada toks nebuvo.

– Dieve mano, – pasakė Tomis. – Ir vėl „N ar M“! Brangioji, ar mes niekada nuo to neišsilaisvinsime, kad galėtume ramiai pagyventi?

– Na, aš nesu visiškai tikra, jog norėčiau nuo to išsilaisvinti, – atsakė Tapensė. – Kodėl turėtume? Jei tu ar aš būtume kažkada buvę garsūs aktoriai, mums visai patiktų, kad mums tai primintų.

– Geras argumentas, – tarė Tomis.

– Be to, aš manau, mums tai gali pasitarnauti, turint galvoje tai, ką mes ketiname daryti.

– Sakai, berniukas? Kiek jam metų?

– Na, manyčiau, kad dešimt ar dvylika. Atrodo dešimties, bet iš tiesų, jei neklystu, jam dvylika. Jis turi draugą, vardu Klarensas.

– Ką tai turi bendro su šiuo reikalu?

– Šiuo metu lyg ir nieko, – pasakė Tapensė, – bet jie su Klarensu yra išvien, jie norėtų mums padėti. Ką nors sužinoti ir mums pranešti.

– Jei jiems dešimt ar dvylika metų, kaip jie gali mums pranešti ar prisiminti mus dominančius dalykus? – paklausė Tomis. – Ką jis tau pasakojo?

– Jis daug nepasakė. Kalbėjo trumpais sakiniais, kurie daugiausia buvo sudaryti iš „jūs žinote" ar „jūs suprantate".

– Vadinasi, tai buvo dalykai, kurių tu nežinojai ar nesupratai?

– Jis paprasčiausiai stengėsi paaiškinti tai, ką girdėjo.

– Girdėjo iš ko?

– Na, tai nėra informacija iš pirmų lūpų, kaip tu sakai, ir ne iš antrų, sakyčiau. Greičiau tai informacija iš trečių, ketvirtų, penktų ar šeštų lūpų. Į ją įeina taip pat tai, ką girdėjo Klarensas ar šio draugas Eldžeronas. Eldžeronas girdėjęs iš Džimio...

– Stop! – tarė Tomis, – pakaks. Ir ką jie girdėjo?

– Tai jau sunkiau apibūdinti, – pasakė Tapensė, – bet aš manau, kad pavyks sužinoti kažką konkretesnio. Jie girdėjo minint tam tikras vietas ar istorijas, ir jie labai trokšta pasidalyti su mumis tuo džiaugsmu, kurio patirti mes čionai atvažiavome.

– Pavyzdžiui?

– Atrasti kažką svarbaus. Tai, kas, kaip visiems žinoma, čia yra paslėpta.

– Ak, – tarė Tomis. – Paslėpta. Paslėpta kas, kur ir

kada?

– Į šiuos tris klausimus yra įvairiausių atsakymų, – pasakė Tapensė, – bet, Tomi, sutik, kad visa tai labai įdomu.

Tomis mąsliai ištarė, kad galbūt ir taip.

– Reikalas susijęs su senuoju Izaoku, – pasakė Tapensė. – Mano manymu, jis žinojo daugybę dalykų, kuriuos galėjo mums papasakoti.

– Tu manai, kad Klarensas ir... koks jo vardas?

– Minutėlę, tuoj prisiminsiu, – tarė Tapensė. – Man taip susimaišė visi tie žmonės, kurie jam kažką pasakojo. Pradedant nuo didingų vardų, tokių kaip, pavyzdžiui, Eldžeronas, ir baigiant paprastais vardais: Džimis, Džonis ir Maikas.

– Čekas, – kiek patylėjusi staiga pasakė Tapensė.

– Koks čekas?

– Toks, regis, jo vardas. Turiu galvoje, berniuko. Čekas.

– Labai keistas vardas.

– Jo tikrasis vardas yra Henris, bet draugai jį vadina Čeku. Tomi, mes juk turime tęsti paieškas, ir ypač dabar. Ar tu jauti tą patį?

– Taip, – atsakė Tomis.

– Aš taip ir maniau. Mes privalome tęsti paieškas, ir aš pasakysiu, kodėl. Daugiausia dėl Izaoko. Jį kažkas nužudė. Nužudė, nes jis kažką žinojo. Žinojo kažką, kas gali sukelti pavojų tam tikriems žmonėms ar žmogui. Mes turime jį surasti.

– Ar tu nemanai, – paklausė Tomis, – kad tai tik paprastas chuliganizmas? Yra tokių bastūnų, kuriems būtinai reikia ką nors nudėti, geriausia pagyvenusį žmogų, kuris negali deramai pasipriešinti.

– Taip, – atsakė Tapensė, – aš apie tai taip pat pagalvojau. Bet... aš nemanau, kad šis atvejis būtent toks. Man regis, čia kažkas *yra*. Nežinau, ar „paslėpta" yra tinkamas žodis, bet čia kažkas yra. Kažkokie įkalčiai, nušviečiantys praeities įvykius, kažkas, kas buvo čia palikta, padėta ar perduota saugoti žmogui, kuris vėliau numirė ar perkėlė tai į kitą vietą. Įkalčiai, kurie, kažkas labai nenori, kad būtų atrasti. Izaokas tai žinojo, tad jie baiminosi, jog jis galėjo papasakoti mums, nes apie mus jau buvo pasklidusios kalbos – kad mes esame garsūs kontržvalgybininkai ar kažkas panašaus. Mes turime tokią reputaciją. Šis reikalas kažkaip susijęs su Mere Džordan ir kitais dalykais.

– Merė Džordan, – ištarė Tomis, – nemirė savo mirtimi.

– Taip, – pritarė Tapensė. – O dabar nužudytas senasis Izaokas. Mums reikia išsiaiškinti, kas jį nužudė ir kodėl. Priešingu atveju...

– Tu turi būti atsargi, – perspėjo Tomis. – Jei kažkas nužudė Izaoką dėl to, kad manė jį galėsiant papasakoti apie praeities įvykius, apie kuriuos jis buvo girdėjęs, tai jie lygiai taip pat vieną vakarą gali tavęs patykoti tamsiame užkampyje ir padaryti tą patį! Nemanau, kad jie bijotų didelio šurmulio, – greičiau tikėtųsi, jog žmonės dar kartą pamanys: „Ir vėl tie chuliganai"...

– Kurie tykoja senų ledi ir trenkia joms per galvą? Taip, tai žilų plaukų ir šlubčiojančios eisenos pasekmė. Žinoma, aš bet kam būčiau lengvas grobis. Reikia pasisaugoti. Gal man vertėtų nešiotis nedidelį pistoletą?

– Ne, – pasakė Tomis, – jokiu būdu!

– Kodėl? Tikriausiai manai, kad aš nemoku su juo elgtis?

– Aš bijau, jog tu, pavyzdžiui, gali užkliūti už medžio šaknų, – tu juk nuolatos kritinėji – ir tuomet, užuot gindamasi, gali pati nusišauti.

– Ak, negi iš tiesų manai, kad aš galiu padaryti tokią nesąmonę? – paklausė Tapensė.

– Taip, manau, – atsakė Tomis. – Esu tikras, kad tu turi tam sugebėjimų.

– Tuomet galėčiau nešiotis iššokantį peilį, – tarė Tapensė.

– Tavimi dėtas, aš nieko nesinešiočiau, – pasakė Tomis. – Tiesiog vaikštinėk, nutaisiusi nekaltą veido išraišką, ir šnekėk apie sodą bei gėlytes. Gali dar pridurti, kad mes nevisiškai patenkinti savo namu ir svarstome galimybę išsikelti kažkur kitur. Štai ką aš patarčiau.

– Kam aš šitai turėčiau pasakoti?

– Ogi bet kam, – tarė Tomis. – Kalbos savaime pasklis.

– O, neabejoju, – atsakė Tapensė. – Ypač tokiose vietose, kaip ši. Ar tu ketini kalbėti tą patį, Tomi?

– Na, panašiai. Pavyzdžiui, pasakysiu, kad iš pradžių namas mums patiko kur kas labiau nei dabar.

– Bet tu juk neketini sėdėti sudėjęs rankų, ar ne? – paklausė Tapensė.

– Ne, neketinu, – atsakė Tomis. – Mane jau apėmė tikras įsiūtis.

– Ką tu manai toliau daryti?

– Tęsiu tai, ką dabar darau. O kaip tu, Tapense? Turi veiksmų planą?

– Kol kas dar ne, – tarė Tapensė. – Tačiau turiu keletą idėjų. Galėčiau šiek tiek daugiau pabendrauti su... koks, sakiau, jo vardas?

– Henris, o jo draugas – Klarensas.

Devintasis skyrius
Jaunoji brigada

Palydėjusi akimis išvažiuojantį į Londoną Tomį, Tapensė be tikslo ėmė slampinėti po namą, bandydama sugalvoti kokį nors rezultatyvų planą. Tačiau kažkodėl šį rytą jai nekilo jokių gerų idėjų.

Jausdama, kad geriausia grįžti į tai, nuo ko pradėjo, ji užlipo į "knygų kambarį" ir ėmė po jį vaikštinėti, žiūrinėdama įvairių knygų pavadinimus. Vaikiškos knygos – ištisos lentynos vaikiškų knygų, bet kas toliau? Čia jau padaryta viskas, kas įmanoma. Dabar ji buvo beveik tikra, kad pervertė visas čia esančias knygas. Aleksandras Parkinsonas daugiau negalėjo atskleisti jai jokių paslapčių.

Ji stovėjo prie knygų, taršydama plaukus, suraukusi antakius, ir koja baksnojo į apatinėje lentynoje sukrautas teologines knygas, kurių daugumos įrišimas vos laikėsi. Staiga įėjo Albertas.

– Kažkas apačioje norėtų su jumis pasikalbėti, madam.

– Ką reiškia „kažkas"? – paklausė Tapensė. – Kažkas, ką aš pažįstu?

– Aš nežinau. Kažkokie vaikai. Daugiausia berniukai, bet yra ir viena ar dvi mergaitės. Visas būrys vaikų. Galbūt kokia labdaros rinkliava ar dar kas nors.

– Jie neprisistatė ir nieko nepasakė?

– Vienas jų prisistatė. Minėjo esąs Klarensas. Dar sakė, kad jūs viską žinote.

– Ak, – tarė Tapensė. – Klarensas.

Ji kurį laiką svarstė. „Negi jau pasireiškė vakarykščio pokalbio rezultatai? Kad ir kaip ten būtų, nieko bloga nenutiks, jei nueisiu."

– Ar kitas berniukas taip pat yra? Tas, su kuriuo vakar kalbėjausi sode?

– Nežinau. Jie man visi vienodi. Žinote, purvini ir taip toliau.

– Gerai, – pasakė Tapensė. – Eime žemyn.

Laiptų apačioje Tapensė klausiamai pasisuko į savo liokajų.

Albertas paaiškino:

– Na, aš jiems neleidau įeiti į namus. Tai, mano manymu, nesaugu. Niekada nežinai, ko gali pasigesti, kai tokie laikai. Jie laukia sode. Prašė pasakyti, kad jie bus prie aukso kasyklos.

– Kur jie bus? – paklausė Tapensė.

– Prie aukso kasyklos.

– Hm... – mąsliai nutęsė Tapensė.

– Kur tai gali būti, madam?

– Manau, jog žinau, kur, – pasakė Tapensė. – Praėjus rožyną, reikia toliau paėjėti jurginų keliu. Ten yra kažkoks vandens telkinys. Aš nežinau, ar ten upokšnis, ar kanalas, ar kažkada buvęs tvenkinys, kuriame plaukiojo auksinės žuvelės, – galbūt iš čia ir toks pavadinimas. Šiaip ar taip, paduokite man guminius batus. Aš taip pat pasiimsiu savo neperšlampamą apsiaustą, jei mane kas sugalvotų įstumti į vandenį.

– Jumis dėtas, aš jį iškart užsivilkčiau, madam, nes netrukus turėtų prasidėti lietus.

– O Viešpatie, – ištarė Tapensė. – Lyja ir lyja. Visuomet lyja.

Ji išėjo ir greitai atkulniavo į nurodytą vietą, kur jos laukė gana didelė delegacija. Čia buvo, pamanė ji, maždaug dešimt ar dvylika įvairaus amžiaus vaikų, daugiausia berniukai, bet tarp jų buvo ir dvi ilgaplaukės mergaitės. Visi atrodė pakiliai susijaudinę. Pasirodžius Tapensei, vienas iš jų džiugiu balsu pranešė:

– Štai ji ateina! Tai ji. Kuris iš mūsų kalbės? Tu, Džordžai, tu gerai kalbi.

– Pala, neskubėkit. Aš noriu kalbėti, – pasakė Klarensas.

– Tu užsičiaupk, Klari. Tavo silpnas balsas. Tu kosėji kalbėdamas.

– Paklausykite, tai aš sugalvojau...

– Labas rytas visiems, – tarė Tapensė, įsiterpdama į pokalbį. – Jūs norėjote pasikalbėti, ar ne? Kas atsitiko?

– Mes jums šį tą turime, – pasakė Klarensas. – Informacijos. Jums reikia jos, tiesa?

– Priklauso nuo to, kokia tai informacija, – atsakė Tapensė.

– Na, tai ne šių dienų informacija. Greičiau apie tolimą praeitį.

– Istorinė informacija, – patikslino viena iš mergaičių, kuri atrodė būsianti intelektuali grupės vadovė. – Labai įdomi, jei jūs tyrinėjate praeitį.

– Suprantu, – tarė Tapensė, neišsiduodama, kad iš tiesų ji nieko nesuprato. – Iš kur šis vanduo?

– Tai aukso kasykla.

– Tikrai? – paklausė Tapensė. – Ar čia yra aukso?

Ji apsidairė aplink.

– Na, iš tiesų čia buvo auksinių karosų tvenkinys, – paaiškino vienas iš berniukų. – Žinote, plaukiojo auksinės žuvelės. Ypatingos, su didelėmis uodegomis. Iš Japo-

nijos ar iš kažkur kitur. Buvo labai gražu. Senosios Forester laikais. Tai buvo... gal prieš dešimt metų.

– Prieš dvidešimt ketverius metus, – pasakė viena iš mergaičių.

– Prieš šešiasdešimt metų, – pasigirdo laibas balselis, – tai buvo prieš šešiasdešimt metų. Kai plaukiojo auksinės žuvelės. Jų buvo labai daug. Sako, jog tos žuvelės buvo itin brangios. Po to jos išnyko. Prarijo viena kitą arba tiesiog numirė ir negyvos plūduriavo vandens paviršiuje.

– Tai ką jūs man norite apie jas papasakoti? – pasiteiravo Tapensė. – Dabar čia nematyti jokių žuvų.

Pasigirdo balsų šurmulys. Tapensė mostelėjo ranka.

– Ne visi iš karto, – pasakė ji. – Kalbėkite vienas ar du pakaitomis. Taigi kas atsitiko?

– Mes žinome, kad yra kažkas paslėpta, kas jus turėtų dominti. Kažkada seniai paslėpta, kažkas labai svarbaus.

– Ir iš kur jūs apie tai sužinojote? – paklausė Tapensė.

Pasigirdo atsakymų choras. Nėra lengva ką nors suprasti, kai visi kalba vienu metu.

– Iš Džeinės.

– Iš Džeinės dėdės Beno, – tvirtino kitas balsas.

– Ne, netiesa. Tai buvo Haris. Taip, tai Haris! Hario pusbrolis Tomas... Ne, jis per jaunas. Jam pasakė jo senelė, o jo senelei pasakė Džošas. Taip. Aš nežinau, kas buvo Džošas. Jis tikriausiai buvo jos vyras... Ne, Džošas nebuvo jos vyras, jis buvo jos dėdė.

– O Viešpatie, – pratarė Tapensė.

Ji permetė akimis gestikuliuojančią minią ir išsirinko vieną iš jų.

– Klarensai, – kreipėsi ji. – Tu esi Klarensas, ar ne?

Tavo draugas man minėjo apie tave. Pasakyk, ką tu žinai ir koks čia reikalas.

– Na, jei jums reikia informacijos, jūs turite nueiti į PRK.

– Nueiti kur? – paklausė Tapensė.

– Į PRK.

– Kas tas PRK?

– Jūs nežinote? Niekas jums nesakė? PRK yra Pensininkų rezidencijos klubas.

– O Viešpatie, – pasakė Tapensė, – skamba labai įspūdingai.

– Ten nieko įspūdingo, – ištarė maždaug devynerių metų berniukas. – Visiškai nieko įspūdingo. Ten tik susirenka seni žmonės ir pasakoja visokias istorijas. Kai kurie sako, kad tai vien prasimanymai, tie jų pasakojimai. Pasakojimai apie antrąjį karą ir kas buvo po to. Jie šneka visokiausius dalykus.

– Kur yra tas PRK?

– Kaimo gale. Pusiaukelėje į Mortono Krosą. Jei jūs pensininkė, tai nusiperkate bilietą ir einate vidun. Ten yra bingo ir visi kiti dalykai. Sako, visai smagu. Kai kurie iš jų jau labai seni. Kai kurie kurti ar akli. Bet žinote, jiems vis vien patinka rinktis draugėn.

– Norėčiau ten apsilankyti, – pasakė Tapensė. – Labai norėčiau. Kada ten geriausia nueiti?

– Kada tik norite, tik geriau po pietų. Tada jie gali pasakyti, kad laukia svečių. Žinote, kai ateina svečių, jie gauna papildomų skanėstų prie arbatos. Kartais bandelių su cukrumi, kartais traškučių. Ką tu nori pasakyti, Fredai?

Fredas žengė į priekį. Jis ceremoningai nusilenkė Tapensei.

– Būčiau labai laimingas, galėdamas jus palydėti, – pasakė jis. – Ar tiktų šiandien pusę keturių?

– Baik maivytis, Fredai, – tarė Klarensas. – Kalbėk normaliai.

– Su malonumu priimu pasiūlymą, – tarė Tapensė. Ji pažvelgė į vandenį. – Labai gaila, kad čia nebėra auksinių žuvelių.

– Jums reikėtų pamatyti žuvis su penkiomis uodegomis! Nuostabios žuvys. Kartą čia buvo įkritęs šuo. Berods, misis Feget.

Jam paprieštaravo kiti balsai.

– Ne, ne jos. Mis Folio, ne Feget.

– Tai buvo Foliat.

– Ak, ką tu kalbi. Tai buvo mis Frenč.

– Ar šuo paskendo? – paklausė Tapensė.

– Ne, nepaskendo. Matote, tai buvo mažas šuniukas, jo kalė mama išsigando ir nubėgusi ėmė traukti mis Frenč už drabužių. Ji buvo sode, skynė obuolius, ir kalė ėmė traukti jai už drabužių. Tada mis Frenč nuskubėjo paskui ją ir pamatė skęstantį šuniuką. Ji šoko tiesiai į vandenį ir jį ištraukė. Visa sušlapo, o drabužiai, kuriais ji vilkėjo, daugiau nebebuvo tinkami nešioti.

– O Viešpatie, – pasakė Tapensė, – kiek daug įvykių čia nutinka. Gerai, – tarė ji, – aš būsiu pasiruošusi šią popietę. Galbūt du ar trys iš jūsų ateikite ir palydėkite mane į Pensininkų rezidencijos klubą.

– Kas trys? Kas eis?

– Aš eisiu... Ne, ne aš... Betės eilė... Ne, Betė negali eiti. Ji buvo aną dieną. Ji aną dieną buvo kine. Dabar ji turi praleisti eilę.

– Na, nuspręskite tarpusavyje, – pasakė Tapensė, – ir ateikite čionai pusę keturių.

– Tikiuosi, jums bus įdomu, – tarė Klarensas.

– Įdomu istoriniu aspektu, – tvirtai pasakė intelektualioji mergaitė.

– O, užsičiaupk, Džeine! – sudraudė Klarensas. Jis pasisuko į Tapensę. – Ji visuomet tokia, – ištarė jis. – Džeinė lanko gimnaziją, štai kodėl. Ji riečia nosį, matote? Vidurinė mokykla jai buvo per prasta, tad jos tėvai sukėlė triukšmą, ir dabar ji gimnazijoje. Todėl taip ir elgiasi.

II

Baigusi pietauti, Tapensė svarstė, ar šio ryto įvykiai turės kokį nors tęsinį. Ar tikrai kas nors ateis jos palydėti į PRK? Ar iš tiesų buvo toks PRK, ar šį pavadinimą susigalvojo patys vaikai? Šiaip ar taip, pamanė Tapensė, bus smagu sėdėti ir laukti ko nors ateinant.

Delegacija prisistatė minutės tikslumu. Pusę keturių suskambo durų skambutis. Tapensė pakilo iš savo vietos prie židinio ir užsidėjo ant galvos skrybėlę – indiško kaučiuko skrybėlę, nes pamanė, jog gali lyti. – Tuo metu atėjo Albertas jos palydėti iki laukujų durų.

– Nenoriu jūsų leisti su bet kuo, – pasakė Albertas jai į ausį.

– Paklausykite, Albertai, – sušnabždėjo Tapensė, – ar čia tikrai yra tokia įstaiga, vadinama PRK?

– Aš manau, čia kažkas susiję su personalinėmis kortelėmis, – atsakė Albertas, kuris visuomet mėgdavo pademonstruoti savo išprusimą bendrais klausimais. – Žinote, vizitinės kortelės, kurios paliekamos išeinant ar įteikiamos ateinant, tiksliai negaliu pasakyti kada.

– Kiek žinau, tai kažkas susiję su pensininkais.

– Ak, taip, yra tokia įstaiga. Taip, žinoma, yra toks

pastatas, pastatytas, jei neklystu, prieš dvejus ar trejus metus. Praėjus kleboniją, reikia pasukti į dešinę, ir štai jis iškart matyti. Gana nevykęs pastatas, bet tai puiki vieta senyviems žmonėms, jie gali ten pasikviesti, ką tik nori. Ten yra visokių žaidimų, o vietinės ledi ateina patarnauti. Jos organizuoja koncertus, na, ir panašius dalykus. Tai lyg moterų draugija, tiktai pagyvenusiems žmonėms. Dauguma jų labai seni, be to, nemažai kurčiųjų.

– Taip, – tarė Tapensė. – Panašu, kad tai ir bus.

Atsidarė laukujės durys. Džaneta, atsižvelgiant į jos intelektinį pranašumą, stovėjo priekyje. Už jos buvo Klarensas, o trečiasis iš trijulės buvo aukštas kiek žvairas berniukas, kurį vadino Bertu.

– Laba diena, misis Berisfed, – pasisveikino Džaneta. – Visi džiaugiasi, kad jūs ateisite. Manau, jums vertėtų pasiimti skėtį, nes šiandien prognozuojamas nekoks oras.

– Man taip pat reikia į tą pusę, – pasakė Albertas, – gabaliuką galiu palydėti.

Žinoma, pamanė Tapensė, Albertas visuomet rūpinasi mano saugumu. Galbūt ir gerai, nors ji nemanė, kad Džeinė, Bertas ar Klarensas keltų kokią nors grėsmę. Kelionė truko apie dvidešimt minučių. Priėję raudoną pastatą, jie įėjo pro vartus ir nužingsniavo durų link, kur juos pasitiko tvirta maždaug septyniasdešimties metų amžiaus moteris.

– Ak, tai mes turime svečių! Aš taip džiaugiuosi, kad jūs atėjote, brangioji, taip džiaugiuosi. – Ji paplekšnojo Tapensei per petį. – Taip, Džaneta, labai ačiū tau. Čionai, prašau. Žinote, jums nebūtina laukti, nebent norite, – kreipėsi ji į vaikus.

– Matote, berniukai tikriausiai labai nusivils, jei neiš-

girs, apie ką buvo kalbama, – pasakė Džaneta.

– Na, šiandien mūsų čia ne tiek jau daug, galite ir pabūti. Gal tu galėtum, Džeine, nueiti į virtuvę ir pasakyti Molei, kad mes jau pasiruošusios gerti arbatą?

Iš tikrųjų Tapensė čionai atvyko ne arbatos gerti, bet nepatogu buvo tai sakyti. Arbatą atnešė iškart. Ji buvo perdėm silpna, prie jos dar atnešė bandelių ir sumuštinių su neskaniu, žuvimi dvokiančiu paštetu. Pavalgę visi įsitaisė prie stalo ir, atrodė, nelabai žinojo, ką toliau daryti.

Senukas su barzda, kurio amžių Tapensė įvertino maždaug šimtu metų, priėjo ir ryžtingai atsisėdo šalia Tapensės.

– Pasinaudosiu proga ir pirmasis jus užkalbinsiu, mano ledi, – pasakė jis, pakeldamas Tapensę iki perų luomo atstovės. – Juo labiau kad aš esu čia seniausias ir galiu papasakoti praeities įvykių daugiau nei bet kuris kitas. Daugybė įvykių nutiko šiose apylinkėse, bet juk visko iškart nepapasakosi, tiesa? Tačiau mes visi... na, mes visi šį tą girdėjome apie tai, kas čia vyko.

– Aš manau, – paskubomis įsiterpė Tapensė, kol dar nebuvo pradėta tema, kuri jos visiškai nedomino, – kad šioje vietoje įvyko daugybė įdomių dalykų, ne tiek per paskutinį karą, kiek per ankstesnįjį, o gal netgi dar anksčiau. Žinoma, jūsų atmintis taip toli nesiekia. Bet galbūt jūs girdėjote pasakojimų iš savo vyresnių giminaičių?

– Taip, tai tiesa, – pasakė senukas. – Daugybę istorijų girdėjau iš savo dėdės Leno. Taip, jis buvo šaunus žmogus, tas mano dėdė Lenas. Jis daug žinojo apie tai, kas vyko aplink. Žinojo, kas dėjosi tame name pakrantėje prieš paskutinį karą. Negeri dalykai. Vienas iš tų vadinamųjų fakistų...

– Fašistų, – pataisė viena pagyvenusi ledi, skrupulinga moteris žilais plaukais, persimetusi megztą šaliką aplink kaklą.

– Tegu būna fašistai, koks skirtumas? Taigi jis buvo vienas iš jų. Tokio pat plauko, kaip ir tas vyrukas iš Italijos. Musolinis ar kaip jis ten vadinosi? Kažkoks keistas vardas. Kažkas susiję su musėmis. Taip, taip, jis daug žalos čia pridarė. Žinote, organizuodavo susirinkimus ir visa kita. Kai kas sako, kad nuo Musolinio viskas ir prasidėjo.

– Per pirmąjį karą čia gyveno mergina, vardu Merė Džordan, tiesa? – paklausė Tapensė ir iškart pagalvojo, ar ji protingai pasielgė.

– Taip, iš tikrųjų. Sako, buvo tikra gražuolė. Taip. Išgaudavo paslaptis iš kareivių bei jūreivių.

Labai sena ledi uždainavo laibu balsu.

Jis ne iš laivyno, jis ir ne iš armijos –
Jis tiesiog mano širdyje.
Jis ne iš laivyno, jis ir ne iš armijos,
O Karališkosios artilerijos priešakyje.

Senis perėmė estafetę ir užtraukė savo dainą:

Ilgas kelias iki Taiperio,
Ilgas kelias eit toliau.
Ilgas kelias iki Taiperio,
O kas bus toliau, aš nežinau.

– Na, užteks, Beni, pakaks, – pasakė drūtai atrodanti

moteris, kuri iš pažiūros galėjo būti jo žmona arba duktė.

Kita sena ledi drebančiu balsu užtraukė:

Visos gražios merginos myli jūreivius,
Jiems abejingų nebeliko.
Visos gražios merginos myli jūreivius,
Bet mes žinome, kokie jie iš tikro.

– O, liaukis, Modi, mums jau įgriso ši daina. Duok ledi galimybę kažką išgirsti ir sužinoti, – pasakė dėdė Benas. – Ledi čia atėjo ne dainų klausyti. Ji nori sužinoti, kur paslėpti tie dalykai, dėl kurių čia kilo tiek daug triukšmo.

– Skamba labai intriguojančiai, – nušvito Tapensė. – Vadinasi, kažkas iš tikro buvo paslėpta?

– Na taip, labai seniai, dar gerokai prieš mane, bet aš viską apie tai girdėjau. Taip. Prieš 1914-uosius. Žinote, sklido kalbos iš lūpų į lūpas. Niekas tiksliai nežinojo, kas tai yra ir kodėl kilo tas šurmulys.

– Tai buvo kažkas susiję su valčių lenktynėmis, – pasakė senoji ledi. – Oksfordas ir Kembridžas, suprantate? Kartą mane pakvietė jų pažiūrėti. Lenktynės vyko Londone, po tiltais. Ak, tai buvo nuostabi diena. Oksfordas laimėjo per valties ilgį.

– Kokius niekus čia tauškiate? – pertraukė ją rūsčiai atrodanti moteris žilais metalo spalvos plaukais. – Jūs nieko apie tai nežinote. Aš žinau daugiau už jus visus, nors tai ir vyko žymiai anksčiau, nei aš gimiau. Man tai papasakojo protetė Matilda, o jai papasakojo tetulė Lou. Buvo daug kalbų apie tai, ir žmonės pasinėrė į ieškojimus. Žinote, kai kurie manė, jog buvo paslėptas aukso

lobis. Taip, aukso luitas, atvežtas iš Australijos. Kažkas panašaus.

– Kokia kvailystė, – ištarė kitas senis, rūkantis pypkę su tokia veido išraiška, tarsi apskritai nemėgtų savo mielų bičiulių. – Jie sumaišė auksą su auksinėmis žuvelėmis. Tokie neišmanėliai buvo.

– Kad ir kas ten buvo, tas daiktas buvo vertas krūvos pinigų, kitaip jo niekas nebūtų slėpęs, – įsiterpė dar kažkas. – Taip, atvyko daugybė valdžios atstovų, ir policija taip pat. Jie viską čia apieškojo, bet nieko nerado.

– Būtent! Jie neturėjo reikiamų nuorodų. Žinote, yra tam tikros nuorodos, tik reikia žinoti, kur jų ieškoti. – Senyva ledi išmintingai palingavo galvą. – Visuomet galima surasti kažkokį sprendimo raktą.

– Kaip įdomu, – pasakė Tapensė. – Bet kur? Turiu galvoje, kur yra tie sprendimo raktai? Kaime ar kažkur už jo ribų, o gal...

Tai buvo gana nevykęs klausimas, sąlygojęs mažiausiai šešis atsakymus, ištartus vienu metu.

– Durpyne, už Vakarų bokšto, – kažkas tarė.

– Na ne, tai už Mažojo Kenio. Taip, visai šalia Mažojo Kenio.

– Klystate, tai buvo urvas. Urvas ant jūros kranto. Prie Baldžio iškyšulio. Žinote, kur yra raudoni kalnai. Štai taip. Ten yra senas kontrabandininkų tunelis. Šauni vietelė. Kai kurie žmonės sako, kad ten viskas ir yra paslėpta.

– Aš girdėjau istoriją apie ispanus. Tai buvo dar armandų* laikais. Ispanų laivas čia nuskendo. Jis buvo pilnas dublonų**.

* ispanų karinis laivynas, 16-ajame amžiuje puolęs Angliją

** Ispanijos auksinė moneta

Dešimtasis skyrius
Tapensės užpuolimas

– Dieve mano! – pasakė Tomis, grįžęs namo tą vakarą. – Tu atrodai baisiai išvargusi, Tapense. Ką tu veikei? Atrodai visai nusivariusi nuo kojų.

– Aš tikrai nusibaigusi, – atsakė Tapensė. – Nežinau, ar apskritai sugebėsiu atsistatyti. O Viešpatie.

– Ką tu veikei? Gal vėl lipai ant kopėčių, ieškodama knygų?

– Ne, ne, – tarė Tapensė, – neturiu noro dar kartą peržiūrinėti knygų. Man jų jau pakanka.

– Na, tuomet kas? Kur tu buvai?

– Ar tu žinai, kas yra PRK?

– Ne, – atsakė Tomis, – nors gal ir žinau. Tai kažkas... – jis nutilo.

– Na, Albertas tai irgi žino, – pasakė Tapensė, – bet čia visai kas kita. Aš tuoj tau viską papasakosiu, bet iš pradžių geriau įsipilk kokteilio ar viskio. Man taip pat įpilk.

Ji Tomiui apytiksliai nušvietė šios popietės įvykius. Vyras keletą kartų ištarė „Dieve mano“ ir pridūrė:

– Kur tu įsipainiojai, Tapense? Ar bent jau buvo kas nors įdomaus?

– Aš nežinau, – atsakė Tapensė. – Kai pustuzinis žmonių kalba vienu metu ir dauguma iš jų negali nieko aiškiai pasakyti, be to, kai visi kalba skirtingus dalykus, – na, tuomet nė nežinai, ką jie apskritai kalba. Nors aš manau, jog gavau keletą idėjų, ką daryti toliau.

– Ką tu turi galvoje?

– Čia sklando daugybė legendų apie tai, kad buvo paslėpta kažkas, kas susiję su 1914 metų karo paslaptimis ar netgi dar ankstesniais laikais.

– Bet mes apie tai jau žinome, ar ne? – pasakė Tomis. – Turiu galvoje oficialią informaciją, kurią gavome.

– Taip, žinoma. Bet čia, kaime, vis dar sklando įvairūs gandai. Visi turi savo supratimą apie tuos įvykius, kaip jiems į galvas prikišo jų tetos marijos ar dėdės benai, o šiems savo ruožtu jų dėdės stivenai ar tetos rūtos ir panašiai. Tai ilgus metus buvo perduodama iš lūpų į lūpas. Bet vienas iš šių gandų gali pasirodyti esąs teisingas.

– Ir tas teisingasis pasimetė tarp daugybės kitų?

– Taip, – pasakė Tapensė, – panašiai kaip adata šieno kupetoje.

– Kaip tu ketini surasti tą adatą? Ir dar šieno kupetoje?

– Iš pradžių aš ketinu atrinkti keletą istorijų, kurias pavadinčiau labiausiai tikėtinomis. Dar turi būti likę žmonių, kurie patys yra kažką girdėję. Tokius reikia izoliuoti nuo kitų ir kiekvieno jų paprašyti tiksliai papasakoti, ką jam sakė teta Agata, teta Beta ar dėdė Džeimsas. Tuomet išklausinėti kitą, visus paeiliui, ir galbūt kas nors paaiškės. Žinai, čia kažkas yra.

– Taip, – patvirtino Tomis, – manau, kad turi būti, tik mes nežinome, kas tai.

– Bet būtent tai mes ir ketiname sužinoti, ar ne?

– Taip, tik aš noriu pasakyti, jog pirmiausia reikia turėti bent kažkokį supratimą apie tai, ko ieškome, o po to jau ieškoti.

– Aš nemanau, kad tai yra aukso lydiniai iš ispanų armados laivo, – pasakė Tapensė, – aš taip pat nemanau,

jog gali būti kas nors paslėpta kontrabandininkų uoloje.

– Ten galėtų būti aukščiausios kokybės brendžio iš Prancūzijos, – viltingai pareiškė Tomis.

– Galbūt, – pritarė Tapensė, – bet juk tai nėra tai, ko mes ieškome, ar ne?

– Aš nežinau, – sudvejojo Tomis. – Tik jaučiu, kad anksčiau ar vėliau man jo prireiks. Šiaip ar taip, aš džiaugčiausi, jei rasčiau tokio brendžio. Kalbant rimtai, tai gali būti laiškas ar kažkas panašaus. Pavyzdžiui, susijęs su seksu, dėl kurio būtum galėjęs kažką šantažuoti prieš kokius šešiasdešimt metų. Nors nemanau, kad šiais laikais tai būtų kažkokia ypatinga sensacija, tiesa?

– Sutinku. Bet anksčiau ar vėliau mums turi kilti kažkokių idėjų. Tu tiki, kad mes ką nors išsiaiškinsime, Tomi?

– Aš nežinau, – atsakė Tomis. – Tačiau šiandien sulaukiau šiokios tokios pagalbos.

– Tikrai? Kas tai buvo?

– Na, tai susiję su surašymu.

– Su kuo?

– Surašymu. Regis, anuo metu vyko surašymas – aš turiu pasižymėjęs datą. – Tą dieną šiame Parkinsonų name buvo daugybė žmonių.

– Kaip tu visa tai sužinojai?

– Ak, vadovaudamasis įvairiais mis Kolouden tyrimų metodais.

– Aš pradedu tavęs pavydėti mis Kolouden.

– Visai be reikalo. Ji baisiai energinga ir dažnai mane išbara. Be to, toli gražu ne gražuolė.

– Tai jau šiek tiek geriau, – pasakė Tapensė. – Bet kuo čia dėtas surašymas?

– Na, kai Aleksandras pasakė, kad *tai buvo vienas iš*

mūsų, tai galėjo reikšti vieną iš tų, kurie tuo metu čia gyveno ar svečiavosi, todėl jo vardas turi būti įrašytas surašymo registre. Visi, kurie praleido naktį po šio namo stogu, turėjo būti surašyti registracijos blankuose. Jei tu gali prieiti prie tų duomenų – aš pats neturiu tokios galimybės, tačiau pažįstu žmonių, kurie ją turi, – tuomet visiškai įmanoma, jog pavyks gauti tų žmonių sąrašą.

– Turiu pripažinti, – tarė Tapensė, – jog tau kartais kyla neblogų idėjų. Dėl Dievo meilės, užvalgykime ko nors, nes aš visai neturiu jėgų. Galbūt atsigausiu nuo klausymosi šešiolikos ne įtin malonių balsų vienu metu.

II

Albertas paruošė gana padorią vakarienę. Jis ne visuomet pasižymėjo kulinariniais gabumais, tačiau šiandien buvo jo diena. Ypač Alberto pastangas apvainikavo patiekalas, kurį jis vadino sūrio pudingu, o Tapensė su Tomiu laikėsi nuomonės, kad tai sūrio suflė. Albertas juos pamokančiai pabarė dėl neteisingos terminologijos.

– Sūrio suflė yra visai kas kita, – pasakė jis. – Jame daugiau plaktų kiaušinių baltymų.

– Nesvarbu, – tarė Tapensė, – svarbiausia, kad jis labai skanus, ar tai būtų sūrio pudingas, ar sūrio suflė.

Ir Tomis, ir Tapensė buvo per daug pasinėrę į valgymą, kad galėtų toliau gilintis bei aptarinėti tolimesnį veiksmų planą. Tačiau kai abu išgėrė po porą puodelių stiprios kavos, Tapensė atsilošė savo krėsle, giliai atsiduso ir tarė:

– Dabar aš vėl pasijutau žmogumi. Nagi, Tomi, pažiūrėkime, ką mes turime.

– Ką mes turime ar ką tu turi?

– Na, aš daugiau save turėjau omeny, – tarė Tapensė. – Galų gale, man žinomi tik mano reikalai. Tu žinai savo reikalus, o aš savo. Tai yra galbūt žinau.

– Tegu kol kas būna *galbūt*, – pasakė Tomis.

– Paduok man rankinę. Ar aš ją palikau valgomajame?

– Paprastai palieki, bet šį kartą nepalikai. Ji ant grindų prie tavo krėslo. Ne – kitoje pusėje.

Tapensė paėmė savo rankinuką.

– Buvo puiki dovana, – pasakė ji. – Tikra krokodilo oda. Tik kartais sunkoka sugrūsti į ją viską, ką nori.

– Arba išimti iš jos, – pridūrė Tomis, Tapensei raustiantis rankinėje.

– Brangūs rankinukai tuo ir pasižymi, kad iš jų visuomet sunku ką nors išimti, – uždususi pasakė ji. – Patogiausios pintos rankinės. Jas galima išpūsti į visas šalis, kaip pudingą. Ak! Manau, kad radau.

– Kas čia? Panašu į sąskaitą už skalbimą.

– Ne, tai mano užrašų knygelė. Anksčiau aš čia žymėdavausi pastabas skalbyklai, jei turėdavau nusiskundimų dėl suplėšytų pagalvių užvalkalų ir panašiai. Bet paskui pamaniau, kad galiu ją naudoti ir kitiems reikalams, nes joje buvo išrašyti viso labo tik trys ar keturi lapai. Matai, aš čia užsirašiau tai, ką mes girdėjome. Didžioji dalis šių užrašų, be abejo, niekai, neturintys jokios reikšmės. Bet štai surašymą, be kita ko, aš čia taip pat pasižymėjau, kai tu pirmą kartą apie tai užsiminei. Tuo metu aš nežinojau, ką tai reiškia, nesupratau, ką tu turi galvoje. Vis dėlto aš tai pasižymėjau.

– Šaunu, – ištarė Tomis.

– Taip pat pasižymėjau misis Henderson ir dar vieną asmenį, vadinamą Drontu.

– Kas toji misis Henderson?

– Tu tikriausiai neprisimeni, ir nėra reikalo dabar prie to sugrįžti. Tiesiog tuos vardus man buvo paminėjusi misis... koks gi jos vardas? Ak, senoji misis Grifin. Dar turiu užsirašiusi pastabą apie Oksfordą ir Kembridžą. Be to, dar šį tą aptikau senose knygose.

– Kas ten su Oksfordu ir Kembridžu? Turi galvoje kažkokį studentą?

– Nežinau, ar ten buvo koks studentas, ar ne, bet šiuo atveju greičiausiai buvo kalbama apie lažybas irklavimo varžybose.

– Tai jau panašiau, – pasakė Tomis. – Nors abejoju, ar mes rasim kur pritaikyti šią informaciją.

– Na, ką gali žinoti. Taigi yra misis Henderson ir dar kažkas, gyvenanti pensione „Obelies paunksnė". Be to, aš dar radau purviną popieriaus skiautę, įkištą į vieną iš tų knygų viršuje. Neprisimenu, ar šis lapelis buvo „Kartionoje", ar kitoje knygoje – „Sosto šešėlis".

– Apie prancūzų revoliuciją. Skaičiau šią knygą, būdamas vaikas, – pasakė Tomis.

– Nesuprantu, kaip tas lapelis joje atsirado. Bet aš vis tiek pasižymėjau.

– Ir kas ten yra?

– Trys pieštuku užrašyti žodeliai. „Grin", paskui „hen", ir dar „Lo". Atkreipk dėmesį: pastarasis iš didžiosios raidės.

– Pabandom atspėti, – pasakė Tomis. – „Grin" – tai apie amžiais besivaipantį Česiro katiną*, „hen" – vištelė iš kitos populiarios pasakos: pameni, buvo tokia Heni-Peni. O „Lo"...

– Na, – tarė Tapensė, – dėl „Lo" pasiduodi?

* personažas iš knygos „Alisa stebuklų šalyje"

– Taip, su „Lo“ užstrigome. Aš čia neįžvelgiu jokios prasmės.

Tapensė išpyškino:

– Taigi ką mes turime? Misis Grifin, Oksfordas ir Kembridžas, lažybos irklavimo varžybose, surašymas, besišypsantis katinas, Heni-Peni – taip pat iš pasakos, kai Heni keliavo į Dourefelį, regis, Hanso Anderseno, ir galiausiai „Lo“. Nepanašu, kad būtų daug naudos, – pridūrė ji. – Galbūt kažkas labiau apčiuopiamo yra Oksfordo ir Kembridžo irklavimo varžybose, arba lažybose.

– Mes turbūt jau visai apsikvailinom. Bet jei dar kurį laiką būsime tokie kvaili, tai po šių šiukšlių krūva gali pasirodyti koks nors brangakmenis. Panašiai, kaip mes radome viršuje tą reikšmingą knygą.

– Oksfordas ir Kembridžas, – mąsliai nutęsė Tapensė. – Man tai kažką primena. Kas tai galėtų būti?

– Matilda?

– Ne, ne Matilda, bet...

– Meilutis? – pasiūlė Tomis ir plačiai išsišiepė. – Kur tu, mano meiluti?

– Liaukis vaipytis, – pasakė Tapensė. – Reikia išspręsti mūsų galvosūkį. „Grin-hen-Lo“. Skamba beprasmiškai. Ir vis dėlto... kažkas sukirbždėjo galvoje... ak, štai kas!

– Ką reiškia tas „štai kas“?

– O! Tomi, man šovė gera mintis. Žinoma!

– Kas žinoma?

– „Lo“, – ištarė Tapensė, – „Lo“. Man kilo gera mintis, kai pamačiau tave besivaipantį lyg Češiro katinas. „Grin“. Tuomet „hen“ ir „Lo“. Žinoma. Čia tas ir bus.

– Apie ką, po galais, tu kalbi?

– Apie Oksfordo ir Kembridžo irklavimo varžybas.

– Koks ryšys tarp „grin-hen-Lo“ ir Oksfordo bei Kembridžo irklavimo varžybų?

– Spėk iš trijų kartų, – pasakė Tapensė.

– Na, aš iškart pasiduodu, nes nematau čia jokios prasmės.

– Ji tikrai yra.

– Kur – irklavimo varžybose?

– Ne, irklavimo varžybos čia niekuo dėtos. Tai spalvos. Turiu galvoje, komandų spalvos.

– Apie ką tu kalbi, Tapense?

– „Grin-hen-Lo“. Mes ne taip skaitome. Reikia skaityti iš kitos pusės.

– Kaip iš kitos? „Ol“, tuomet „neh“? Jokios prasmės. „Nirg“ taip pat nieko nereiškia.

– Ne taip. Tiesiog imk tris žodelius. Žinai, panašiai, kaip ir Aleksandras toje pirmoje knygoje, kurią suradome. Perskaityk juos atvirkščia tvarka. „Lo-hen-grin“.

Tomis suraukė kaktą.

– Dar nesupratai? – paklausė Tapensė. – „Lohengrin“, žinoma! Gulbė! Vagnerio opera, tu juk žinai.

– Na, su gulbėm tai neturi nieko bendro.

– Turi. Tie du porceliano dirbiniai, kuriuos mes radome. Taburetės sodui su gulbėmis, pameni? Viena buvo tamsiai mėlyna, kita – šviesiai mėlyna. Senasis Izaokas – regis, tai buvo Izaokas – pasakė: „Štai čia Oksfordas ir Kembridžas“.

– Vieną mes sukūlėme. Jei neklystu, Oksfordą?

– Teisingai. Bet Kembridžas vis dar yra ten. Šviesiai mėlynas. Dar nesupranti? Lohengrinas. Kažkas buvo paslėpta vienoje iš tų gulbių. Tomi, pirmasis darbas, kurį mes turime padaryti, – tai eiti ir apžiūrėti Kembridžą. Šviesiai mėlyną, jis vis dar yra „KK“. Eime dabar?

– Kada – vienuoliktą valandą vakaro? Ne.

– Tuomet nueisime rytoj. Tau nereikia rytoj į Londoną?

– Ne.

– Gerai, tuomet mes rytoj nueisime ir apžiūrėsime.

III

– Nežinau, ką daryti su tuo sodu, – pasakė Albertas. – Kažkada esu šiek tiek dirbęs sode, bet apie daržovių auginimą aš visai nieko neišmanau. Beje, madam, ten yra berniukas, kuris nori su jumis pasikalbėti.

– Ak, berniukas, – ištarė Tapensė. – Tas rudaplaukis?

– Ne, kitas, šviesus, su garbanomis iki pečių. Kažkoks kvailas vardas. Kaip viešbučio: „Karališkasis Klarensas“. Taip, toks jo vardas. Klarensas.

– Betgi tik Klarensas, ne Karališkasis Klarensas.

– Ne, į karališkąjį jis tikrai nepanašus, – pritarė Albertas. – Jis laukia prie paradinių durų. Sako, kad gali jums padėti, madam.

– Suprantu. Atrodo, jis retkarčiais padėdavo senajam Izaokui.

Ji rado Klarensą sėdintį ant aptrūnijusios pintos kėdės verandoje ar lodžijoje – kaip pavadinsi, taip nepagadinsi. Jis buvo įnikęs į vėlyvus pusryčius: bulvių traškučius bei šokolado plytelę.

– Labas rytas, misis, – pasisveikino Klarensas. – Atėjau paklausti, galbūt galėčiau padėti.

– Puiku, – pasakė Tapensė. – Be abejo, mums reikia pagalbos sode. Jei neklystu, tu esi dirbęs anksčiau su Izaoku?

– Taip, retkarčiais padėdavau. Nesakau, jog labai ką

išmanau. Bet nesakyčiau, kad ir Izaokas daug išmanė. Jis tiesiog daug kalbėdavo, daug pasakodavo apie tai, kokiais nuostabiais laikais gyveno. Porino, kokie puikūs laikai buvo žmonėms, pas kuriuos jis dirbo. Gyrėsi buvęs vyriausiuoju sodininku pas misterį Bolingo. Žinote, jis gyveno toliau paupyje. Tai didelis gražus namas. Dabar jis paverstas mokykla. Izaokas sakė, kad ten dirbo vyriausiuoju sodininku. Bet mano senelė tvirtino, jog tai netiesa.

– Na, nesvarbu, – tarė Tapensė. – Tiesą sakant, aš norėjau iškraustyti keletą daiktų iš to šiltnamio.

– Turite galvoje tą pašiūrę stiklinėmis sienomis? „KK", ar ne?

– Visiškai teisingai, – pasakė Tapensė. – Tik pamanyk: tu žinai, kaip jis vadinasi.

– Jį visuomet taip vadino. Visi tai žinojo. Girdėjau, kad šis pavadinimas kilęs iš japonų kalbos. Tik nežinau, ar tai tiesa.

– Gerai, – tarė Tapensė. – Tuomet eime.

Susiformavo ištisa procesija: Tomis, Tapensė, šuo Hanibalas ir eisenos pabaigoje Albertas, kuris metė plauti pusryčių indus dėl kažko įdomesnio. Hanibalas pasidomėjo visais dėmesio vertais aplink sklindančiais kvapais. Šuo vėl prie jų prisijungė jau greta „KK", kur sustojo ir susidomėjęs šnirpštė.

– Labas, Hanibalai, – pasisveikino Tapensė, – tu ketini mums padėti? Papasakok mums ką nors.

– Kokios jis veislės? – pasiteiravo Klarensas. – Kažkas sakė, kad tokius šunis žmonės anksčiau laikydavo dėl žiurkių. Ar tai tiesa?

– Taip, tiesa, – patvirtino Tomis. – Tai Mančesterio terjeras, sena anglų terjerų veislė.

Hanibalas, supratęs, jog kalbama apie jį, atsisukęs kraipė kūną ir energingai judino savo trumpą uodegą. Tuomet jis išdidžiai atsisėdo. Atrodė patenkintas savimi.

– Jis tikriausiai kandžiojasi? – paklausė Klarensas. – Visi taip sako.

– Jis – tikras sarginis šuo, – atsakė Tapensė. – Jis mane saugo.

– Taip ir turi būti. Jei nėra manęs, tavimi rūpinasi jis, – pasakė Tomis.

– Paštininkas sakė, kad jo vos nesukandžiojo prieš keturias dienas, – įsiterpė Albertas.

– Šunys laiškanešius dažnai puola, – tarė Tapensė. – Ar tu žinai, Klarensai, kur yra raktas nuo „KK“?

– Žinau, – atsakė Klarensas. – Kabo pašiūrėje. Ten, kur sudėti gėlių vazonai.

Ji nuėjo ir netrukus sugrįžo su aprūdijusiu, bet dabar jau suteptu raktu.

– Raktas suteptas, turbūt Izaokas tuo pasirūpino, – pastebėjo berniukas.

– Taip, antraip būtų sunku jį pasukti spynoje, – pasakė Tapensė.

Durys atsirakino.

Kembridžo porcelianinė kėdė su apsivijusia aplink gulbe atrodė labai gražiai. Be jokių abejonių, Izaokas ją buvo išplovęs ir nublizginęs, ketindamas atšilus orams nugabenti į verandą.

– Turėjo dar būti ir tamsiai mėlyna, – tarė Klarensas. – Izaokas jas vadindavo Oksfordu ir Kembridžu.

– Tikrai?

– Taip. Tamsiai mėlynas Oksfordas ir šviesiai mėlynas Kembridžas. Ak, kaip matau, Oksfordas sudužo?

– Taip. Pralaimėjo lenktynes su Kembridžu.

– Ir supamajam arkliui kažkas atsitiko, ar ne? Aplink mėtosi visokie daiktai.

– Taip.

– Matilda. Juokingas vardas, tiesa?

– Taip. Neseniai jai teko išgyventi operaciją, – pasakė Tapensė.

Klarensui tai pasirodė labai juokinga. Jis širdingai nusijuokė.

– Mano protetei Editai buvo atlikta operacija, – tarė jis. – Pašalino dalį vidaus, bet ji vis tiek pasveiko.

Jo balsas skambėjo šiek tiek nusivylusiai.

– Tikriausiai į šios kėdės vidų taip paprastai nepateksi, – pasakė Tapensė.

– Nebent sudaužytum ją, panašiai kaip ir mėlyną.

– Negi nėra kito būdo? Pažiūrėkite, kokios įpjovos kėdės viršuje. Išlenktos, „S“ formos. Galima ten įmesti laiškus, panašiai kaip į pašto dėžutę.

– Taip, – pasakė Tomis, – galima. Tai įdomi mintis. Labai įdomi, Klarensai.

Klarenso veidas nušvito, išgirdus tokį pagyrimą.

– Kėdę juk galima atsukti, – prisiminė jis.

– Atsukti? Tikrai? – paklausė Tapensė. – Iš kur tu tai žinai?

– Iš Izaoko. Aš dažnai jį matydavau taip darant. Reikia paguldyti ant šono ir sukti viršų. Kartais stringa. Tuomet į plyšius įpili truputį alyvos, ir, kai tarpai sudrėksta, galima sukti toliau.

– Šit kaip!

– Lengviausia, kai apverti ją aukštyn kojom.

– Atrodo, kad čia viską reikia apversti aukštyn kojom, – pasakė Tapensė. – Su Matilda mes padarėme tą

patį, prieš ją operuodami.

Kurį laiką Kembridžas buvo visiškai nesukalbamas, bet po to netikėtai viena porcelianinės kėdės pusė pradėjo suktis, ir netrukus jiems pavyko nuimti viršų.

– Čia, kaip matau, tik vienos šiukšlės, – tarė Klarensas.

Į pagalbą atskubėjo Hanibalas. Tai buvo šuo, kuris turėjo visur dalyvauti. Niekas, jo manymu, nebuvo užbaigta, jei jis nepridėjo prie to savo rankos, šiuo atveju letenos. Tik tyrimams jis paprastai pasitelkdavo nosį. Ją prikišęs, jis švelniai suurzgė ir kiek atsitraukęs atsisėdo.

– Tau tai nepatinka? – paklausė Tapensė ir pažvelgė į kėdės vidaus turinį, kuris atrodė atstumiančiai.

– Oi! – šūktelėjo Klarensas.

– Kas atsitiko?

– Įsibrėžiau ranką. Kažkas čia kabo ant vinies viduje. Aš nežinau, ar tai vinis, ar dar kas. Kažkas yra.

– Vuf! Vuf! – prisijungė Hanibalas.

– Kažkas kabo ant vinies. Aha, nukabinau. Ne, slysta iš rankos. Gerai, dabar laikau.

Klarensas ištraukė tamsų brezentinį ryšulį.

Hanibalas priėjęs atsisėdo Tapensei prie kojų. Jis urzgė.

– Kas atsitiko, Hanibalai? – paklausė Tapensė.

Šuo vėl suurzgė. Tapensė pasilenkė ir paglostė jam viršugalvį.

– Kas atsitiko, Hanibalai? – tarė Tapensė. – Tu norėjai, kad laimėtų Oksfordas, o dabar, kaip matai, laimėjo Kembridžas? Ar tu pameni, – Tapensė kreipėsi į Tomį, – kaip mes vienąkart jam leidome stebėti valčių lenktynes per televizorių?

– Taip, – atsakė Tomis, – pabaigoje jis pasidarė labai

piktas ir ėmė taip loti, kad mes nieko nebegirdėjome.

– Na, bet mes vis dar galėjome matyti, – pasakė Tapensė, – o tai jau šis tas. Bet jei prisimeni, jam nepatiko, kad laimėjo Kembridžas.

– Jis turbūt studijavo Oksfordo šunų universitete, – ištarė Tomis.

Hanibalas pasitraukė nuo Tapensės ir priėjo prie Tomio, patenkintai vizgindamas uodegą.

– Jam patinka tavo kalbos, – pasakė Tapensė. – Jis tikrai studijavo šunų universitete.

– Kokią specialybę? – juokdamasis pasiteiravo Tomis.

– Kaulų mokslą.

– Ak, tai jis išmano.

– Netgi labai, – pritarė Tapensė. – Žinai, kartą Albertas labai neprotingai pasielgė, duodamas jam visą avies kojos kaulą. Pradžioje aš jį radau svetainėje po pagalve, tuomet išgujau šunį su visu kaulu pro sodo duris ir jas užtrenkiau. Tada mačiau pro langą, kaip Hanibalas nuėjo prie gėlių lysvės, kur aš auginau kardelius, ir rūpestingai jį ten užkasė. Hanibalas labai protingai tvarkosi su kaulais. Nebando jų iš karto sugraužti, visuomet pasideda juodai dienai.

– Ar vėliau nors juos išsikasa? – paklausė Klarensas.

– Kartais, – atsakė Tapensė. – Dažniausiai kai jie būna tokie seni, kad verčiau jau būtų juos užkastus ir palikti.

– Mūsų šuo nemėgsta šunų sausainių, – tarė Klarensas.

– Tikriausiai palieka juos lėkštėje, – pasakė Tapensė, – ir iš pradžių suvalgo mėsą.

– Bet mėgsta biskvitinį tortą, – ištarė Klarensas.

Hanibalas šnirpštė, uostinėdamas Kembridžo viduje surastą trofėjų. Staiga jis apsisuko ir ėmė garsiai loti.

– Pažiūrėk, turbūt kažkas yra lauke, – pasakė Tapensė. – Tikriausiai naujasis sodininkas. Misis Hering, jei neklystu, man neseniai sakė pažįstanti pagyvenusį vyrą, buvusį sodininką, ir labai gerą, kuris sutiktų padirbėti.

Tomis atidarė duris ir išėjo laukan. Hanibalas išbėgo paskui.

– Čia nieko nėra, – tarė Tomis.

Hanibalas sulojo. Tuomet suurzgė ir ėmė dar garsiau loti.

– Jam atrodo, kad kažkas slepiasi toje aukštoje pampų žolėje, – pasakė Tomis. – Galbūt kažkas atkasinėja jo kaulą, kurį ten užkasė. O gal ten triušis. Hanibalas turi sentimentų triušiams. Jį reikia labai smarkiai raginti, kad imtų juos vytis. Turbūt jaučia jiems šiltus jausmus. Užtat vaikosi balandžius ir didelius paukščius. Laimei, niekuomet jų nepagauna.

Tuo tarpu Hanibalas šnirpšdamas uostinėjo pampų žolę. Iš pradžių urzgė, vėliau pradėjo ir loti. Jis vis atsigręždavo ir pažvelgdavo į Tomį.

– Tikriausiai ten katė, – pasakė Tomis. – Žinai, koks jis patampa, kai jam atrodo, jog šalia katė. Čia kartais slampinėja toks didelis juodas katinas, ir dar mažesnis yra. Mes jį praminėm Kisiuku.

– Tas pats, kuris nuolat lenda į namus, – patikslino Tapensė. – Atrodo, kad jis sugeba pralįsti net pro mažiausius plyšelius. Nagi, Hanibalai, liaukis. Eikš čionai.

Hanibalas išgirdo ir atsuko galvą. Visa savo esybe jis išreiškė didžiulį įniršį. Pažvelgęs į Tapensę, šuo kiek atsitraukė atgal, tuomet vėl nusisuko į pampų žolę, pašėlusiai lodamas.

– Kažkas jam nepatinka, – pasakė Tomis. – Griebk, Hanibalai.

Hanibalas nusipurtė, pažvelgė į Tomį, tuomet į Tapensę, ir strimgalviais puolė į ataką, garsiai lodamas.

Staiga pasigirdo kažkoks garsas. Du šaižūs sprogimai.

– O Viešpatie, – turbūt kažkas šaudo į triušius! – sušuko Tapensė.

– Grįžkit! Atgal į „KK", Tapense! – šūktelėjo Tomis.

Kažkas prašvilpė pro jo ausį. Hanibalas, dabar galutinai įsitikinęs, koks čia reikalas, lėkė per žolę. Tomis kiek pabėgėjo paskui jį.

– Jis kažką vejasi! – sušuko Tomis. – Bėga žemyn nuo kalvos. Lekia kaip pasiutęs.

– Kas tai buvo? – paklausė Tapensė.

– Tau viskas gerai, Tapense?

– Ne, ne visai, – atsakė Tapensė. – Kažkas... kažkas, regis, mane užkliudė, kažkur žemiau peties. Kas čia darosi?

– Kažkas į mus šaudė. Jis slėpėsi pampų žolėje.

– Ir mus stebėjo, matė, ką mes darėme, – pasakė Tapensė. – Galbūt dėl to ir šaudė, kaip manai?

– Aš manau, kad čia buvo airiai, – viltingai pratarė Klarensas. – IRA, sukilėliai. Žinote apie juos? Jie bandė susprogdinti namą.

– Nemanau, jog mūsų namas turi kokią nors politinę reikšmę, – pasakė Tapensė.

– Eime namo, – pasiūlė Tomis. – Pasiskubinkime. Ir tu, Klarensai, – tau geriau eiti kartu.

– O jūsų šuo man neįkąs? – neryžtingai pasiteiravo Klarensas.

– Ne, – tarė Tomis. – Aš manau, kad jis dabar užsiėmęs.

Vos tik jiems pasukus už namo kampo, netikėtai pasirodė Hanibalas. Jis atbėgo įkalne visas uždusęs. Šuo bandė kažką pranešti Tomiui. Pripuolęs prie jo, pasipurtė, padėjo leteną šeimininkui ant kojos ir pabandė jį už kelnių patraukti ta kryptimi, iš kur pats buvo ką tik atbėgęs.

– Jis nori, kad aš kartu vyčiausi tą žmogų, – pasakė Tomis.

– Ne, jokiu būdu! – sušuko Tapensė. – Gal ten kas tyko su šautuvu, pistoletu ar dar kokiu nors šaunamuoju ginklu. Aš visai nenoriu, kad tave nudėtų. Tokiame amžiuje! Kas manimi rūpinsis, jei tau kas atsitiks? Verčiau eime vidun.

Jie nuskubėjo namo. Tomis iškart nužingsniavo prie prieškambaryje esančio telefono.

– Ką tu darai? – paklausė Tapensė.

– Skambinu policijai, – tarė Tomis. – Negaliu leisti, kad dėtųsi tokie dalykai. Galbūt jiems pavyks ką nors sučiupti, jei laiku pranešime.

– Atrodo, – pasakė Tapensė, – reikia aprišti man petį. Kraujas sugadins geriausią mano megztinį.

– Nieko neatsitiks tavo megztiniui, – ištarė Tomis.

Tuo metu pasirodė Albertas, nešinas pirmosios pagalbos komplektu.

– Tik pamanykite, – pasakė jis. – Sakote, kažkoks niekšas šovė į misis? Ko dar galima tikėtis šioje šalyje?

– Gal jums geriau važiuoti į ligoninę? – paklausė Klarensas.

– Ne, nemanau, – atsakė Tapensė. – Aš jaučiuosi visai gerai, tereikia uždėti didelį pleistrą ar tvarstį. Tik pra-

džioje patepkite jį kurpelių balzamu.

– Aš turiu šiek tiek jodo.

– Nenoriu jodo. Jis gelia. Girdėjau, kad ligoninėse jo nebenaudoja.

– Aš maniau, jog kurpelių balzamą jūs naudojate inhaliacijoms, – tarė Albertas.

– Ten jis taip pat naudojamas, – pasakė Tapensė, – bet šis balzamas puikiai tinka ir mažiems įbrėžimams ar randams gydyti. Arba, pavyzdžiui, kai vaikai įsipjauna. Ar tu turi tą daiktą, Tomi?

– Apie kokį daiktą tu kalbi, Tapense?

– Tą, kurį mes ką tik ištraukėme iš Kembridžo Lohengrino. Ryšulį, kuris kabėjo ant vinies. Žinai, ten gali būti kažkas svarbaus. Jie mus matė. Ir jei jie bandė mus nužudyti – kad gautų tą ryšulį, – tai ten tikrai turėtų būti kažkas svarbaus!

Vienuoliktasis skyrius
Hanibalas imasi veiksmų

Tomis sėdėjo policijos inspektoriaus kabinete. Inspektorius Noris švelniai lingavo galvą.

– Tikiuosi, kad mums pavyks ką nors sužinoti, misteri Berisfedai, – pasakė jis. – Jūsų žmoną, sakote, prižiūri daktaras Krosfildas?

– Taip, – tarė Tomis, – tikiuosi, nieko rimto. Kulka tik palietė ją. Žaizda labai kraujavo, bet žmona jaučiasi gerai. Nieko pavojingo, anot daktaro.

– Nors ji, manau, nėra labai jauna, – pasakė inspektorius Noris.

– Jai daugiau nei septyniasdešimt, – atsakė Tomis. – Mes jau abu nebe jaunuoliai.

– Taip, taip, žinoma, – tarė inspektorius Noris. – Man teko nemažai išgirsti apie ją, kai atsikėlėte čionai gyventi. Žmonės labai geros nuomonės apie jūsų žmoną. Mes žinome apie jos žygius. Ir apie jūsų taip pat.

– O Viešpatie, – pratarė Tomis.

– Negali gyventi be praeities šleifo, kad ir koks jis būtų. Geras ar blogas, – pasakė inspektorius Noris maloniu balsu. – Negali atsikratyti praeities, jei esi nusikaltėlis, lygiai taip pat negali nuo jos atsiriboti, jei esi didvyris. Vieną dalyką aš jums galiu užtikrinti. Mes padarysime viską, ką galėsime, siekdami išaiškinti šį reikalą. Jūs, kaip suprantu, negalite mums apibūdinti nusikaltėlio?

– Ne, – pasakė Tomis. – Kai jį pamačiau, jis bėgo tolyn, o mano šuo jam iš paskos. Sakyčiau, jis nebuvo labai

senas. Turiu galvoje, bėgo lengvai.

– Sudėtinga nustatyti amžių – pradedant nuo keturiolikos ar penkiolikos.

– Ne, jis buvo vyresnis, – pasakė Tomis.

– Jums niekas neskambino, nesiuntė laiškų – nereikalavo pinigų ar ko nors panašaus? – paklausė inspektorius. – O gal prašė išsikelti iš namo?

– Ne, – atsakė Tomis, – nieko panašaus nebuvo.

– Kaip ilgai jūs čia gyvenate?

Tomis jam pasakė.

– Hm... Nelabai ilgai. Darbo dienomis, jei neklystu, jūs dažniausiai būnate Londone?

– Taip, – tarė Tomis. – Jei norite tiksliau...

– Ne, – atsakė inspektorius Noris, – man to nereikia. Tik noriu patarti vieną dalyką – na, pernelyg dažnai neišeikite iš namų. Jei jūs galėtumėte pabūti namuose ir prižiūrėti misis Berisfed...

– Šiaip ar taip, aš tai ir ketinau daryti, – pasakė Tomis. – Manau, kad tai puikus pasiteisinimas, dėl ko kartais praleisiu kai kuriuos susitikimus Londone.

– Mes atidžiai stebėsime situaciją, ir jei kas nors paaiškėtų...

– Kaip jums atrodo – galbūt man nederėtų to klausti... – pasakė Tomis, – bet gal jūs jaučiate, kas ten galėjo būti? Galbūt žinote jo vardą ar motyvus?

– Na, mes turime nemažai informacijos apie kai kuriuos vietinius vaikinus. Dažnai netgi daugiau, nei jie įsivaizduoja. Tik mes neparodome to, ką žinome, nes tai geriausias būdas juos galiausiai pričiupti. Stebi, su kuo jie palaiko ryšius, kas jiems moka už kai kuriuos darbus ar ką jie patys susigalvoja. Bat aš manau... na, aš manau, kad čia buvo, taip sakant, ne mūsiškis.

– Kodėl jūs taip manote? – paklausė Tomis.

– Ak, žinote, tenka girdėti įvairių dalykų. Gauni informacijos iš įvairių vietų.

Tomis ir inspektorius pažvelgė vienas į kitą. Jie abu ilgai tylėjo.

– Gerai, – tarė Tomis, – aš... aš suprantu. Taip. Tikriausiai suprantu.

– Dar norėčiau kai ką pridurti... – tarė inspektorius Noris.

– Taip? – pasakė Tomis su abejojančia veido išraiška.

– Tai dėl jūsų sodo. Jums, kaip suprantu, reikia pagalbininko?

– Mūsų sodininkas buvo nužudytas. Jūs tikriausiai tai žinote.

– Taip, aš viską apie tai žinau. Senasis Izaokas Badlikatas, ar ne? Mielas senukas. Pasakodavo retsykiais nuostabias istorijas iš savo praeities. Jį čia visi pažinojo. Juo buvo galima pasikliauti.

– Neįsivaizduoju, kodėl ir kas jį nužudė, – tarė Tomis. – Regis, niekas apie tai nieko nenutuokia, ir vargu ar bus kas nors atskleista.

– Jūs turite galvoje *policiją*? Na, tokiems dalykams reikia šiek tiek laiko. Reikalas nepaaiškėja, vykstant mirties aplinkybių tyrimui ir koroneriui paskelbiant išvadą: „Nužudytas nežinomo asmens ar asmenų grupės“. Kartais tai būna tik pradžia. Bet aš jums noriu pasakyti štai ką: pas jus gali ateiti žmogus ir paklausti, ar jums nereikia pagalbininko sodui prižiūrėti. Pasisiūlys ateiti du ar tris kartus per savaitę, galbūt dažniau. Be to, jis užsimins, kad daug metų yra dirbęs pas misterį Saliamoną. Jūs atsiminsite šį vardą?

– Misteris Saliamonas, – pakartojo Tomis.

Akimirkai inspektoriaus Noriso akyse pasirodė kibirkštėlės.

– Jis, žinoma, yra miręs. Misteris Saliamonas, turiu galvoje. Bet jis *gyveno* čia ir *buvo* įdarbinęs keletą sodininkų. Nesu tikras, kokiu vardu jums prisistatys tas vyras, galbūt Krispinu. Jis yra maždaug tarp trisdešimties ir penkiasdešimties metų amžiaus, ir jis dirbo pas misterį Saliamoną. Tačiau jei pas jus kas nors ateitų ir pasisiūlytų sodininkauti, *neužsimindamas* apie misterį Saliamoną, – tokiu atveju aš jo nepriimčiau. Tai tiesiog įspėjimas.

– Suprantu, – pasakė Tomis. – Man viskas aišku. Bent jau tikiuosi, kad aišku.

– Puiku, – tarė inspektorius Noris. – Jūs greitai suprantate esmę, misteri Berisfedai. Manau, kad čia jums netrūksta praktikos. Ar daugiau nieko nenorite sužinoti?

– Manau, kad ne, – atsakė Tomis. – Paprasčiausiai nežinau, ko klausti.

– Mes pasiaiškinsime šį reikalą. Žinote, nebūtinai čia, – galbūt pasižvalgysime Londone ar dar kur kitur. Na, jūs tai žinote, ar ne?

– O aš pabandysiu sulaikyti Tapensę – savo žmoną, – kad ji pernelyg neįsitrauktų į šiuos reikalus. Nors tai bus sudėtinga.

– Moterys visuomet sudėtingos, – tarė inspektorius Noris.

Tomis pakartojo šią pastabą vėliau, sėdėdamas prie Tapensės lovos ir stebėdamas, kaip ji valgo vynuoges.

– Tu iš tikrųjų nuryji vynuogių kauliukus?

– Dažniausiai, – atsakė Tapensė. – Reikia tiek daug laiko, norint juos išimti, tiesa? Aš nemanau, kad jie ga-

lėtų pakenkti.

– Na, jei jie tau iki šiol nepakenkė ir tu visą gyvenimą juos nurydavai, tuomet sutinku, – pasakė Tomis.

– Ką sakė policija?

– Būtent tai, ką mes ir manėme.

– Ar jie žino, kas tai galėtų būti?

– Jie mano, kad tai nevietinis.

– Su kuo tu kalbėjai? Su inspektoriumi Vatsonu – toks jo vardas?

– Ne. Tai buvo inspektorius Noris.

– Tokio nepažįstu. Ką jis dar sakė?

– Jis sakė, kad moteris visuomet sunku sutureti.

– Tikrai? – paklausė Tapensė. – Ar jis žinojo, kad tu man tai perduosi?

– Tikriausiai ne, – atsakė Tomis. Jis atsistojo. – Turiu paskambinti į Londoną. Aš niekur neisiu keletą dienų.

– Laisvai gali eiti. Aš čia visiškai saugi! Čia yra Albertas, kuris mane prižiūri, ir taip toliau. Daktaras Krosfildas yra labai mielas ir rūpinasi manimi lyg višta savo viščiukais.

– Eisiu šio to atnešti Albertui. Tau ko nors nupirkti?

– Taip, – tarė Tapensė, – gali man atnešti melioną. Man labai norisi vaisių. Nieko daugiau, tik vaisių.

– Gerai, – pasakė Tomis.

II

Tomis surinko Londono numerį.

– Pulkininkas Paikvėjus?

– Taip. Sveiki. Ak, tai jūs, Tomas Berisfedas?

– Pažinote mano balsą. Aš jums noriu pasakyti, kad...

– Kažkas atsitiko su Tapense. Aš tai girdėjau, – pa-

sakė pulkininkas Paikvėjus. – Nėra reikalo pasakoti. Pasilikite ten, kur esate, keletą dienų ar savaitę. Praneškite viską, kas vyksta.

– Aš turiu kai ką, ką reikėtų jums perduoti.

– Na, kurį laiką tegu pabūna pas jus. Pasakykite Tapensei, kad surastų vietą, kur laikinai paslėpti.

– Ak, tai ji tikrai sugeba. Kaip ir mūsų šuo, kuris kaulus slepia sode.

– Girdėjau, kad jūsų šuo vijosi žmogų, kuris į jus šaudė, kad išvijo jį iš jūsų valdų...

– Atrodo, jūs viską žinote.

– Mes čia visada viską žinome, – tarė pulkininkas Paikvėjus.

– Mūsų šuniui pavyko jį nustverti, ir jo dantyse liko užpuoliko kelnių skiautė.

Dvyliktasis skyrius
Oksfordas, Kembridžas ir Lohengrinas

– Šaunuolis! – pasakė pulkininkas Paikvėjus, išpūsdamas dūmus. – Atleiskite, kad taip skubiai jus iškviečiau. Aš pamaniau, jog mums reikėtų susitikti.

– Jūs jau tikriausiai viską žinote, – pasakė Tomis, – apie mūsų pastaruosius netikėtumus.

– Kodėl jūs manote, kad žinau?

– Nes jūs visuomet žinote, kas dedasi pasaulyje.

Pulkininkas Paikvėjus nusijuokė.

– Ha! Cituojate mano paties žodžius, ar ne? Taip, iš tiesų taip ir yra. Mes žinome viską. Tam mes ir esame. Tai ji išsigelbėjo tik per plauką? Aš, žinoma, kalbu apie jūsų žmoną.

– Na, gal ne visai per plauką, bet galėjo būti kur kas blogiau. Jūs tikriausiai žinote detales. Ar norite, kad jums iš naujo papasakočiau?

– Priminkite trumpai, jei nesunku. Aš ne viską girdėjau, – pasakė pulkininkas Paikvėjus. – Pavyzdžiui, apie Lohengriną. „Grin-hen-Lo“. Žinote, jūsų žmona turi galvą. Įminė tokią mįslę.

– Aš jums atvežiau mūsų radinį, – pasakė Tomis. – Mes buvome jį paslėpę miltų dėžutėje, kol negalėjau susitikti su jumis. Nenorėjau jo siųsti paštu.

– Žinoma, ne. Visiškai teisingai.

– Tai skardinė dėžutė – ne skardinė, bet iš kažkokio geresnio metalo. Ji buvo pakabinta Lohengrine. Mėlynajame Lohengrine, tai yra Kembridže. Tai Viktorijos lai-

kų porcelianinė sodo taburetė.

– Pamenu jas iš senų laikų. Mano teta kaime taip pat turėjo porą tokių taburečių.

– Dėžutė puikiai išsilaikė. Ji buvo apsiūta brezentu. Viduje yra laiškų. Jie šiek tiek sudūlėję, bet tikiuosi, jog ekspertai...

– Taip, su šiuo darbu mes nesunkiai susitvarkysime.

– Tuomet štai jie, – pasakė Tomis. – Ir dar noriu perduoti jums sąrašą, kur mes su Tapense pažymėjome, ką įdomaus esame girdėję iš įvairių žmonių.

– Kokie nors vardai?

– Taip, trys ar keturi. Kalbant apie Oksfordą ir Kembridžą – ar studentus iš Oksfordo ir Kembridžo, neva kažkada atvykusius į mūsų kraštą, – tai aš manau, kad visa esmė yra būtent nuoroda į tą porcelianinę taburetę.

– Taip... taip... Čia yra kai kas įdomaus, – pritarė Paikvėjus, peržiūrinėdamas sąrašą.

– Kai mes buvome apšaudyti, – tęsė toliau Tomis, – aš iškart pranešiau apie tai policijai.

– Visiškai teisingai.

– Kitą dieną mane pakvietė užeiti į policijos nuovadą, kur aš susitikau su inspektoriumi Norisu. Anksčiau jo nebuvau matęs. Reik manyt, kad jis neseniai ten dirba.

– Taip. Galimas daiktas, kad jo paskyrimas susijęs su ypatinga užduotimi, – pasakė pulkininkas Paikvėjus ir išpūtė dūmų kamuolį.

Tomis sukosėjo.

– Tikriausiai jūs žinote apie jį.

– Žinau, – atsakė pulkininkas Paikvėjus. – Mes čia viską žinome. Geras vaikinas, juo galima pasikliauti. Jis atsakingas už šį tyrimą. Žmonės ten galbūt galės nusta-

tyti, kas jus sekė ir rinko apie jus informaciją. Ar jūs nemanote, Berisfedai, kad jums su žmona geriau būtų kuriam laikui iš ten išvažiuoti?

– Nemanau, jog tai pavyktų, – atsakė Tomis.

– Turite galvoje tai, kad ji nesutiktų? – paklausė pulkininkas Paikvėjus.

– Eilinį kartą įsitikinu, kad jūs viską žinote. Taip, esu tikras, jog Tapensės dabar nieku gyvu nepriversi išvažiuoti iš namo. Ji nėra sunkiai sužeista; ji jaučiasi puikiai ir mano, kad dabar mes galiausiai kažką užčiuopėme. Tik mes nežinome, kas tai, taip pat nežinome, ką toliau darysime.

– Ieškokite, žvalgykitės aplink, – pasakė pulkininkas Paikvėjus. – Tai viskas, ką jūs galite padaryti šioje situacijoje. – Jis nagu pabarbeno į skardinę dėžutę. – Šioje mažoje dėžutėje slypi mums svarbi žinia. Ji atskleis mums tai, ką jau seniai norėjome sužinoti: kas prieš daugelį metų buvo įsipainiojęs į nešvarius darbus mums už nugaros.

– Tačiau, be abejo...

– Aš žinau, ką jūs norite pasakyti. Norite pasakyti, jog tas žmogus jau miręs, kad ir kas jis būtų. Tai tiesa. Vis dėlto mes gausime informacijos, kas tuo metu vyko, kaip viskas buvo suorganizuota, kas rėmė, kas inicijavo ir kas toliau tvarkė tuos reikalus. Tai gali būti žmonės, kurie atrodė nereikšmingi, bet jie gali pasirodyti kur kas reikšmingesni, nei mes manome. Taip pat tie, kurie buvo susiję su ta grupe – šiais laikais viską įprasta vadinti grupėmis, – ta pačia grupe, kurią dabar jau sudaro kiti žmonės, bet juos vienija tos pačios idėjos, ta pati trauka smurtui ir blogiui, – šie žmonės palaiko ryšius su kitomis panašiomis grupėmis. Kai kurios grupės nepavojingos, bet kitos

kelia pavojų jau vien dėl to, kad tai yra grupės. Yra tam tikrų metodų, suprantate? Per pastaruosius penkiasdešimt ar šimtą metų mes pamatėme, jog žmonės, susibūrę kartu ir sudarę vieną tamprų junginį, gali kalnus nuversti ir kartu įkvėpti kitus žmones.

– Galiu jūsų kai ko paklausti?

– Klausti visuomet galima, – pasakė pulkininkas Paikvėjus. – Mes čia beveik viską žinome, tik noriu įspėti, kad ne visuomet tai atskleidžiame.

– Ar jums Saliamono vardas ką nors sako?

– Ak, – tarė pulkininkas Paikvėjus. – Misteris Saliamonas. Kur jūs su juo susidūrėte?

– Jį minėjo inspektorius Noris.

– Suprantu. Jeigu jūs elgsitės taip, kaip sako inspektorius Norisas, vadinasi, bus viskas gerai. Galiu jus užtikrinti. Bet jūs asmeniškai niekada nepamatysite misterio Saliamono – tai taip pat galiu jums garantuoti. Jo jau nebėra šiame pasauly.

– Hm... – tarė Tomis, – suprantu.

– Na, turbūt nevisiškai supratote, – pasakė pulkininkas Paikvėjus. – Mes retkarčiais pasinaudojame šiuo vardu. Žinote, kartais praverčia vardas realaus asmens, kurio daugiau nebėra, tačiau kuris vis dar yra labai gerbiamas. „Laurus“ jūs nusipirkote dėl gryno atsitiktinumo, tačiau mes tikimės, jog tai atneš mums sėkmę. Tik aš jokiu būdu nenoriu, kad tai užtrauktų nelaimę jums ar jūsų misis. Niekuo nepasitikėkite, visus įtarinėkite. Taip yra geriausia.

– Aš pasitikiu tik dviem asmenimis, – pasakė Tomis. – Vienas iš jų – Albertas, kuris pas mus dirba jau daug metų...

– Taip, atsimenu Albertą. Rudaplaukis vaikinas, ar

ne?

– Jau nebe vaikinas...

– O kitas?

– Mano šuo Hanibalas.

– Hm... Taip, jis gali jums praversti. Kas gi ten buvo... regis, daktaras Vatsas, parašęs himną, kuris prasideda tokiais žodžiais: „Šunys loja ir kanda, tokia jų prigimtis“. Kokios jis veislės, vokiečių aviganis?

– Ne, Mančesterio terjeras.

– Ak, juodas su šviesiai rudomis dėmėmis. Šie šunys ne tokie dideli, kaip dobermanai, bet užtat gerai išmano savo darbą.

Tryliktasis skyrius
Mis Malins apsilankymas

Tapensei einant sodo takeliu, į ją kreipėsi Albertas, greitu žingsniu atskubėjęs iš namo.

– Jūsų laukia ledi, – pasakė jis.

– Ledi? Kas ji?

– Mis Malins – taip prisistatė. Jai viena iš kaimo ledi patarė į jus kreiptis.

– Taip, žinoma, – tarė Tapensė. – Dėl darbo sode, ar ne?

– Taip, ji kažką minėjo apie sodą.

– Tuomet geriau atveskite ją čionai, – pasakė Tapensė.

– Gerai, madam, – tarė Albertas, nutaisęs orią patyrusio liokajaus veido išraišką.

Jis nuėjo į namą ir netrukus grįžo su aukšta, panašia į vyrą, moterimi, mūvinčia tvido kelnėmis ir vilkinčia gražiu megztiniu.

– Šaltokas vėjas šį rytą, – pasakė ji.

Jos balsas buvo gilus ir šiek tiek kimus.

– Aš esu Irisė Malins. Misis Grifin patarė pas jus užsukti. Regis, jūs ieškote sodo pagalbininkės?

– Labas rytas, – pasakė Tapensė, spausdama ranką. – Malonu susipažinti. Taip, mums reikia pagalbos sode.

– Jūs neseniai čionai atsikėlėte?

– Man jau atrodo, lyg būtų visa amžinybė, – ištarė Tapensė. – Galbūt todėl, kad tik neseniai atsikračiau visų meistrų: dailidžių, elektrikų ir taip toliau.

– Taip taip, – pasakė mis Malins, kimiai nusijuokdama. – Žinau, ką reiškia, kai namuose zuja darbininkai. Bet jūs teisingai padarėte, kad čia atsikėlėte ir juos pati prižiūrėjote. Niekas nebūna užbaigta, kol neatsikelia savininkas, mat reikia juos visuomet kviestis, kad pabaigtų tai, ką pražiūrėjo ar nespėjo pabaigti. Jūs turite puikų sodą, tik jis truputėlį apleistas, ar ne?

– Taip, aš manau, kad ankstesniems šeimininkams jis nelabai rūpėjo.

– Tai buvo, berods, Džonsai? Man su jais neteko bendrauti. Žinote, didžiąją laiko dalį aš būnu kitoje kaimo pusėje, kur durpynas. Ten aš dirbu dviejose vietose. Viename sode dirbu dvi dienas per savaitę, kitame vieną. Tiesą sakant, vienos dienos nepakanka, norint viską gražiai prižiūrėti. Pas jus čia dirbo senasis Izaokas, ar ne? Malonus senukas. Sako, kad jį nudėjo kažkas iš tų baisių gorilų, kurios trainiojasi aplink ir muša žmones. Jei neklystu, apklausa buvo maždaug prieš savaitę? Girdėjau, kad jie dar nesurado kaltininko. Tos gorilos slampinėja mažomis grupelėmis ir apiplėšinėja žmones. Bjaurios šutvės. Kuo jaunesnės, tuo bjauresnės būna. Gražią magnoliją čia turite. *Soulengeana*, ar ne? Geriausia rūšis. Žmonės visuomet pageidauja labiau egzotinių rūšių, bet magnolijos atveju, mano nuomone, geriau pasilikti su patikrintais draugais.

– Tiesą sakant, mums labiau reikėtų pagalbos darže, nei sode.

– Supratau, jūs norite turėti gerą praktišką daržą, ar ne? Regis, anksčiau jam nebuvo skiriama daug dėmesio. Žmonės dabar jau ne tokie, kaip anksčiau, – jie mano, kad geriau daržovių nusipirkti parduotuvėje, o ne vargti, auginant jas patiems.

– Aš visuomet norėjau užsiauginti bulvių ir žirnių, – pasakė Tapensė, – ir taip pat prancūziškų pupų, nes jos ilgai laikosi.

– Tai tiesa. Galite auginti ir šliaužiančių pupų. Dauguma sodininkų jomis labai džiaugiasi. Puikios pupos. Visuomet laimi prizus vietinėje parodoje. Žinote, jūs visiškai teisi. Tokios daržoves visuomet pagardina maistą.

Netikėtai pasirodė Albertas.

– Skambina misis Redklaf, madam, – pasakė jis. – Klausia, ar rytoj galėsite su ja papietauti.

– Perduokit jai, kad man labai gaila, – atsakė Tapensė, – bet mes rytoj turime vykti į Londoną. Ak... palaukite minutėlę, Albertai. Aš tuoj brūkštelėsiu keletą žodžių.

Ji išsitraukė iš krepšio nedidelį bloknotą, kažką parašė jame ir padavė lapelį Albertui.

– Perduokite misteriui Berisfedui, – tarė ji. – Pasakykite jam, kad atėjo mis Malins ir kad mes kalbamės apie sodą. Aš pamiršau, jog jis prašė pasakyti adresą žmogaus, kuriam jis rašo laišką. Štai čia aš užrašiau tą adresą...

– Žinoma, madam, – pasakė Albertas ir pradingo.

Tapensė grįžo prie daržo temos.

– Tai jūs labai užsiėmusi, – ištarė ji, – jei jau dirbate tris dienas per savaitę.

– Taip, ir, kaip jau sakiau, darbas kitoje kaimo pusėje. Aš ten gyvenu mažame namelyje.

Tuo metu pasirodė Tomis, einantis nuo namo pusės. Su juo buvo Hanibalas, lakstantis dideliais ratais aplink. Šuo pribėgo prie Tapensės ir staiga sustingo. Tuomet, nuožmiai lodamas, puolė prie mis Malins. Ji išsigandusi žengė keletą žingsnių atgal.

– Tai mūsų siaubūnas šuo, – pasakė Tapensė. – Bet iš tikrųjų jis nekanda, bent jau labai retai. Be to, paprastai

tik laiškininkams.

– Visi šunys kanda laiškininkams, ar bent jau bando įkąsti, – atsakė mis Malins.

– Mūsų Hanibalas – puikus sargis, – tarė Tapensė. – Tai Mančesterio terjeras, sarginių šunų veislė. Jis puikiai saugo mūsų namą, niekam neleidžia nė prisiartinti prie jo. Taip pat labai mane saugo: jis mano, kad aš – pagrindinis jo rūpestis.

– Ak, taip, žinoma, šiais laikais tai labai svarbu.

– Žinau. Dabar tiek daug apiplėšimų, – pasakė Tapensė. – Daugelis mūsų draugų turėjo reikalų su įsilaužėliais. Kai kurie netgi išdygdavo vidury baltos dienos labiausiai neįtikėtinu būdu. Pastato kopėčias, atidaro langų rėmus ir dedasi esą langų valytojai – ak, ko tik neprisigalvoja. Todėl, mano manymu, gerai, kai žmonės žino, kad namuose yra piktas šuo.

– Taip, jūs visiškai teisi.

– Tai mano vyras, – tarė Tapensė. – Čia mis Malins, Tomi. Misis Grifin buvo labai maloni ir jai pasakė, kad mums reikalinga pagalba sode.

– Ar šis darbas jums ne per sunkus, mis Malins?

– Žinoma, ne, – atsakė mis Malins savo giliu balsu. – Galiu kasti žemę ne blogiau už bet ką kitą. Reikia tik žinoti, kaip tai daroma. Pavyzdžiui, ne tik apkasti saldžiuosius žirnius, bet ir visą žemę gerai supurenti bei patręšti. Svarbu gerai paruošti dirvą. Neįsivaizduojat, kokią tai turi reikšmę.

Hanibalas toliau lojo.

– Aš manau, Tomi, – pasakė Tapensė, – kad Hanibalą geriau būtų nuvesti namo. Šį rytą jis kažkaip karingai nusiteikęs.

– Gerai, – atsakė Tomis.

– Galbūt užeisite? – pasiūlė Tapensė mis Malins. – Galėtume ko nors išgerti ir aptarti reikalus.

Hanibalas buvo uždarytas virtuvėje, o mis Malins sutiko išgerti taurę ispaniško vyno. Buvo aptarta keletas pasiūlymų. Tuomet mis Malins pažvelgė į laikrodį ir pasakė turinti pasiskubinti.

– Turiu susitikimą, – paaiškino ji. – Negaliu vėluoti. – Ji greitomis atsisveikino ir išėjo.

– *Atrodo*, su ja viskas gerai, – tarė Tapensė.

– Žinau, – pasakė Tomis. – Bet niekada negali būti tikras.

– Galbūt reikėtų daugiau apie ją sužinoti? – abejojančiu balsu paklausė Tapensė.

– Tave tikriausiai išvargino pasivaikščiojimas sode. Mūsų popietės išvyką verčiau atidėkime kitai dienai – gydytojas tau liepė ilsėtis.

Keturioliktasis skyrius
Sode

– Jūs viską supratote, Albertai? – paklausė Tomis.

Jie su Albertu buvo virtuvėje. Pastarasis plovė indus po arbatos gėrimo, kuriuos ką tik atsinešė iš Tapensės miegamojo.

– Taip, sere, – pasakė Albertas. – Viskas aišku.

– Žinote, aš manau, kad Hanibalas jus turėtų įspėti.

– Puikus šuo, nieko nepasakysi, – tarė Albertas. – Nesistengia visiems įtikti.

– Ne, – pasakė Tomis, – tai nėra jo gyvenimo tikslas. Jis ne iš tų šunų, kurie draugiškai žiūri į įsilaužėlius ir vizgina uodegą įtartiniems nepažįstamiesiems. Hanibalas žino savo pareigas. Aš jums aiškiai viską išdėsčiau, ar ne?

– Taip. Tik nežinau, ką man daryti, jei misis... ar aš turiu vykdyti jos pageidavimus, ar pasakyti, ką jūs sakėte, ar...

– Manau, kad turite pasitelkti tam tikrą diplomatiją, – tarė Tomis. – Aš jai liepsiu šiandien gulėti lovoje. O toliau palieku ją jūsų priežiūrai.

Suskambo skambutis. Albertas atidarė duris. Už jų stovėjo apyjaunis vyras tvido kostiumu.

Albertas abejodamas pažvelgė į Tomį. Lankytojas įėjo vidun, draugiškai šypsodamasis.

– Misteris Berisfedas? Girdėjau, kad jums reikia šiek tiek pagelbėti sode – jūs tik neseniai atsikėlėte, tiesa? Eidamas keliu pastebėjau, jog jis jau gana apaugęs. Aš dir-

bau prieš keletą metų pas misterį Saliamoną – galbūt jūs esate apie jį girdėjęs.

– Misterį Saliamoną? Taip, kažkas man jį minėjo.

– Aš esu Krispinas, Engis Krispinas. Galbūt galėtume žvilgtelėti į sodą, ką ten reikia padaryti?

II

– Pats laikas užsiimti jūsų sodu, – pasakė misteris Krispinas, kai Tomis aprodė jam gėlynus bei daržą.

– Čia, palei kelią, augo špinatai. O už lysvių buvo inspektai. Ten buvo auginami melionai.

– Atrodo, jūs gerai susipažinote su šia vieta.

– Na, žinote, žmonės mėgsta papasakoti, kas vyko anksčiau. Taip, kaip senos ledi pasakodavo viena kitai apie gėlynus, o Aleksandras Parkinsonas su savo bičiuliais kalbėdavosi apie rusmenės lapus.

– Jis turėjo būti nepaprastas berniukas.

– Taip, regis, jo galvoje sukosi visokiausios mintys, ir jis labai domėjosi nusikaltimais. Aleksandras paliko užkoduotą žinutę vienoje iš Stivensono knygų – pavadinimu „Juodoji strėlė“.

– Gana įdomi knyga, ar ne? Aš pats ją skaičiau prieš kokius penkerius metus. Prieš tai buvau skaitęs tik „Pagrobtuosius“. Kai aš dirbau pas...

– Misterį Saliamoną? – padėjo Tomis.

– Taip, taip, pas jį. Taigi tuomet girdėjau įvairių pasakojimų. Pavyzdžiui, iš senojo Izaoko. Jei mane teisingai informavo, tai senajam Izaokui buvo jau netoli šimto metų ir jis šiek tiek dirbo pas jus?

– Taip, – patvirtino Tomis. – Turint galvoje jo amžių, jis buvo tikras šaunuolis. Žinojo daugybę dalykų ir mums kai ką papasakodavo. Ne vien tai, ką jis asmeniš-

kai išgyveno.

– Taip, jis mėgo perpasakoti senų laikų paskalas. Žinote, jis čia turėjo giminaičių, kurie klausydavosi jo pasakojimų ir patikrindavo, ar jie atitinka teisybę. Tikriausiai ir jums teko nemažai išgirsti.

– Ligi šiol, – pasakė Tomis, – viskas apsiriboja vardų sąrašu. Žinoma, vardų iš praeities, kurie man nieko nereiškia.

– Vien tik gandai?

– Daugiausia. Mano žmona jų daug prisiklausė ir sudarė vardų bei įvykių sąrašą. Tik nežinau, ar iš to kas nors išeis. Aš pats irgi turiu sąrašą. Tiesą sakant, tik vakar jį gavau.

– Tikrai? Koks tai sąrašas?

– Surašymas, – pasakė Tomis. – Žinote, tais laikais čia vyko surašymas. Aš turiu jo duomenis, jums taip pat duosiu. Tai sąrašas žmonių, kurie čia buvo aną dieną, kadangi jie čia nakvojo. Čia buvo didelis pobūvis. Kviestiniai pietūs.

– Tai jūs žinote, kas dėjosi šiame name tam tikru metu – galbūt labai svarbiu metu?

– Taip, – atsakė Tomis.

– Tai vertinga informacija. Ji gali turėti didelę reikšmę. Jūs neseniai čia atsikėlėte, tiesa?

– Taip, – patvirtino Tomis, – bet, galimas daiktas, netrukus vėl išsikraustysime.

– Jums čia nepatinka? Tai gražus namas, be to, puikus sodas... na, bent jau jį tokį galima padaryti. Kokie medžiai! Tik juos reiktų truputį praretinti. Taip pat krūmus, kurie jau seniai nežydėjo ir, mano supratimu, daugiau nebežydės. Išties nesuprantu, kodėl norėtumėte iš čia išsikelti.

– Čia daug prisiminimų iš praeities, ir asociacijos nėra itin malonios, – paaiškino Tomis.

– Praeitis, – tarė misteris Krispinas. – Ką bendro praeitis turi su dabartimi?

– Kai kurie žmonės mano, kad praeitis neturi reikšmės, kad tai jau užverstas puslapis. Tačiau žinote, visuomet kažkas pasilieka. Kai žmonės pasakoja apie vieną ar kitą asmenį, jie tarsi atgyja, tarsi būtų šalia. Jūs iš tiesų pasiruošęs čia truputėlį...

– Truputėlį padirbėti jūsų sode? Taip, pasiruošęs. Man tai įdomu. Na, tai, kas susiję su sodu, yra mano hobis.

– Vakar buvo atėjusi mis Malins.

– Malins? Malins. Ar ji sodininkė?

– Manau, jog kažkas tokio. Tai buvo misis... misis Grifin. Berods, ji rekomendavo mis Malins mano žmonai ir čionai ją atsiuntė.

– Ar su šia mis ką nors sutarėte?

– Ne iki galo, – pasakė Tomis. – Šiek tiek sukliudė mūsų uolusis sarginis šuo,487 Mančesterio terjeras.

– Taip, jie – uolūs sargybiniai. Tikriausiai tas šuo mano, kad jo pagrindinė užduotis yra saugoti jūsų žmoną, todėl nuo jos nesitraukia nė per plauką.

– Visiškai teisingai, – patvirtino Tomis. – Jis pasiruošęs sudraskyti visus, kurie tik palies ją pirštu.

– Šaunūs šunys. Labai meilūs, labai ištikimi, labai užsispyrę. Be to, jų itin aštrūs dantys. Manau, man reikėtų jo pasisaugoti.

– Dabar nėra jokio pavojaus. Jis namuose.

– Mis Malins, – mąsliai nutęsė Krispinas. – Taip, įdomu.

– Kodėl?

– Ak, aš manau... na, šis vardas man, be abejo, nieko nesako. Ar jai tarp penkiasdešimt ir šešiasdešimt?

– Taip. Vilki tvido kostiumu, tikra kaimietė.

– Atitinka. Kaime gyvena jos giminaičiai. Izaokas galbūt jums buvo apie ją pasakojęs. Girdėjau, kad ji sugrįžo čionai gyventi. Taip pat nelabai seniai. Hm... Įvykiai pradeda rutuliotis.

– Spėju, kad jūs žinote apie šias vietas daugiau nei aš, – pasakė Tomis.

– Aš taip nemanau. Izaokas galėjo jums kur kas daugiau papasakoti. Jis daug žinojo. Senos istorijos, be abejo, bet jis turėjo gerą atmintį. Seni žmonės nuolatos plepa, tuose senukų klubuose pasakojimai liejasi be galo. Neįtikėtinos istorijos – kai kurios iš jų prasimanytos, kai kurios paremtos faktais. Taip, visa tai labai įdomu. Ir... aš manau, kad jis per daug žinojo.

– Apmaudu dėl Izaoko, – pasakė Tomis. – Norėčiau atsiteisti su jo žudiku, kad ir kas jis būtų. Izaokas buvo mielas senukas. Jis buvo mums labai geras ir kiek galėdamas padėjo. Ką gi, eime pasižvalgyti po sodą.

Penkioliktasis skyrius
Aktyvi Hanibalo tarnyba drauge su misteriu Krispinu

Albertas pabeldė į miegamojo duris ir, Tapensei sušukus „Užeikite!“, įkišo galvą į kambarį.

– Ledi, kuri buvo atėjusi aną rytą, – pasakė jis. – Mis Malins. Ji norėtų kelias minutes su jumis pasikalbėti. Kaip supratau, kažką apie sodą. Aš pasakiau, kad jūs gulite lovoje, ir nesu tikras, ar šiandien ją priimsite.

– Drūtai pasakėte, Albertai, – tarė Tapensė. – Gerai, aš ją priimsiu.

– Ruošiausi jums atnešti puodelį kavos.

– Na, tai neškite. Ir dar antrą puodelį. Kavos dviem užteks?

– Žinoma, madam.

– Puiku. Atneškite kavą ir pastatykite ją ant stalo. Tuomet pakvieskite mis Malins.

– Kaip dėl Hanibalo? – paklausė Albertas. – Ar man jį išsivesti ir uždaryti virtuvėje?

– Jis nemėgsta būti uždarytas virtuvėje. Ne. Tiesiog įstumkite jį į vonios kambarį ir uždarykite duris.

Hanibalas, pasipiktinęs tokiu elgesiu, tik labai nenoromis leidosi įstumiamas į vonią. Uždarius duris, jis kelis kartus piktai sulojo.

– Nelok! – sušuko Tapensė. – Tyliai!

Hanibalas pakluso. Jis atsigulė, atkišęs priekin letenas, ir, prispaudęs nosį prie durų plyšio, ištęstai ir nedraugiškai suurzgė.

– Ak, misis Berisfed! – sušuko įeidama mis Malins, – atleiskite, kad trukdau, bet aš pamaniau, jog jūs norėsite žvilgtelėti į mano sodininkystės knygą. Čia yra daug pasiūlymų, ką galima sodinti šiuo metu. Yra keletas retų bei įdomių krūmų, kurie jūsų dirvožemyje turėtų visai neblogai jaustis, nors kai kas mano... O Viešpatie – jūs labai miela. Taip, su malonumu išgerčiau puodelį kavos. Leiskite, aš jums įpilsiu. Jums nepatogu, gulint lovoje. Įdomu, galbūt... – mis Malins pažvelgė į Albertą, kuris paslaugiai pristūmė krėslą.

– Ar jums taip patogu, mis? – pasiteiravo jis.

– Taip, labai ačiū. O Viešpatie, atrodo, kažkas skambino į duris?

– Tikriausiai atvežė pieno, – pasakė Albertas. – Arba gali būti bakalėjininkas. Šiandien jo diena. Prašau atleisti.

Jis išėjo iš kambario, uždarydamas paskui save duris. Hanibalas dar kartą suurzgė.

– Tai mano šuo, – pasakė Tapensė, – jis labai pyksta, kai jam neleidžiama dalyvauti kartu, ir kelia daug triukšmo.

– Įdėti jums cukraus, misis Berisfed?

– Vieną gabalėlį, – atsakė Tapensė.

Mis Malins pripylė puodelį kavos. Tapensė pridūrė:

– Man be pieno.

Mis Malins pastatė puodelį šalia Tapensės ir grįžo prie stalo įsipilti sau.

Staiga ji prarado pusiausvyrą, bandė griebtis už stalo, tačiau suklupo. Išsigandusi sušuko.

– Ar nesusižeidėte? – paklausė Tapensė.

– Ne, bet aš sudaužiau jūsų vazą. Mano koja kažkaip pakrypo – kokia aš kerėpla, – ir jūsų nuostabioji vaza

sudužo. Ak, mano brangioji misis Berisfed, ką jūs apie mane pagalvosite... Patikėkite, aš visiškai netyčia.

– Be abejo, – švelniai tarė Tapensė. – Leiskite žvilgtelėti. Atrodo, ne taip jau blogai. Perskilo pusiau, vadinasi, galėsime ją suklijuoti. Sujungimas tikriausiai bus vos įžiūrimas.

– Vis tiek siaubingai jaučiuosi, – pareiškė mis Malins. – Turėjau pagalvoti, kad jūs dar silpnai jaučiatės. Man nereikėjo šiandien ateiti, bet aš jums būtinai norėjau papasakoti...

Hanibalas vėl pradėjo loti.

– Ak, vargšas šuniukas, – pasakė mis Malins, – gal man jį išleisti?

– Geriau nereikia, – atsakė Tapensė. – Kartais su juo sunku susitarti.

– O Viešpatie, vėl kažkas skambina į duris, ar ne?

– Ne, – pasakė Tapensė. – Tai telefonas.

– Gal man atsiliepti?

– Ne, – tarė Tapensė. – Albertas atsilieps. Jis mane pakvies, jeigu reikės.

Tačiau šįkart telefonu apačioje atsiliepė Tomis, sugrįžęs iš sodo su misteriu Krispinu.

– Klausau? – tarė jis. – Taip? Aha, suprantu. Kas? Iš priešiškos pusės? Taip, gerai. Mes tam pasiruošę. Taip. Labai jums ačiū.

Jis padėjo telefono ragelį į vietą ir pažvelgė į misterį Krispiną.

– Įspėjimas? – paklausė misteris Krispinas.

– Taip, – atsakė Tomis.

Jis tebežiūrėjo į misterį Krispiną.

– Sunku suprasti, tiesa? Turiu galvoje, kas yra priešas, o kas draugas.

– Kartais sužinojus jau būna per vėlu. Lemties vartai. Pražūties tuštybė, – pasakė Tomis.

Misteris Krispinas kiek nustebęs pažvelgė į jį.

– Atleiskite, – pasakė Tomis. – Kažkodėl šiuose namuose mane visuomet traukia poezija.

– Flekeris, ar ne? „Bagdado vartai“? Ar „Damasko vartai“?

– Eime viršun, – pasiūlė Tomis. – Tapensė tik ilsisi, ji visai neserga, netgi slogos neturi!

– Aš nunešiau viršun kavą, – netikėtai išdygęs pasakė Albertas, – ir papildomą puodelį mis Malins, kuri atėjo, nešina sodo knyga ar katalogu.

– Aišku, – pasakė Tomis. – Gerai, viskas lyg sviestu patepta. Kur Hanibalas?

– Uždariau jį vonioje.

– Neužsklendėte durų? Jam tai nepatinka.

– Ne, sere, tik uždariau, kaip jūs ir sakėte.

Tomis pakilo laiptais. Misteris Krispinas ėjo iš paskos. Tomis švelniai pabeldė į duris ir įžengė vidun. Už vonios durų Hanibalas ėmė vėl maištingai loti. Tuomet šoko ant durų rankenos – durys atsidarė, ir jis įpuolė į kambarį. Jis greitomis žvilgtelėjo į misterį Krispiną, po to pritūpęs ėmė pašėlusiai urgzti ant mis Malins.

– O Viešpatie, – pratarė Tapensė.

– Hanibalas, geras šuniukas ,– pasakė Tomis, – geras šuniukas. Jūs taip nemanote?

Jis pažvelgė į misterį Krispiną.

– Žino savo priešus, ar ne? Ir *jūsų* priešus.

– O Viešpatie! – vėl sušuko Tapensė. – Jis jums įkando?

– Bjauriai įkando, – pasakė mis Malins, atsistodama ir rūsčiai žvelgdama į Hanibalą.

– Tai jau antrasis kartas, tiesa? – pasakė Tomis. – Prieš tai jus išgujo iš pampų žolės, ar ne?

– Jis žino, kas yra kas, – tarė misteris Krispinas. – Tiesa, Dodo? Senokai tave mačiau, brangute.

Mis Malins atsistojo, greitai pažvelgė į Tapensę, į Tomį, po to į misterį Krispiną.

– Tai tu dabar mis Malins? – paklausė misteris Krispinas. – Atleisk, atsilieku nuo laiko. Čia ką, vyro pavardė, ar pati sugalvojai?

– Aš esu Irisė Malins, kaip ir visuomet buvau.

– Ak, o aš maniau, kad tu Dodo. Man tu visuomet buvai Dodo. Ką gi, malonu tave matyti, bet mums geriau iš čia išeiti, ir kuo greičiau, tuo geriau. Kavą leidžiu pabaigti. Manau, gera kava. Misis Berisfed? Labai malonu su jumis susipažinti. Tik jums aš nepatarčiau gerti *savo* kavos, neimkite puodelio.

– O Viešpatie, leiskite, aš jį patrauksiu.

Mis Malins puolė prie Tapensės. Krispinas akimirksniu užkirto jai kelią.

– Ne, mano brangute, tavimi dėtas, aš to nedaryčiau, – pasakė jis. – Aš pats tuo pasirūpinsiu. Puodelis priklauso šiems namams, be to, būtų labai įdomu ištirti, kas jame yra. Turbūt ateidama kažko atsinešei? Kažko, ko lengvai galėtum įberti į puodelį, prieš paduodama jį ligonei – tiksliau, tariamai ligonei.

– Užtikrinu jus, jog nieko panašaus nedariau. Patraukite pagaliau tą šunį!

Hanibalas netvėrė savo kailyje.

– Jis norėtų išgrūsti jus pro duris, – pasakė Tomis. – Be to, atsisveikindamas jis mėgsta žnybtelėti tiems, kuriuos išveja. Ak, Albertai, štai kur jūs. Taip ir maniau, kad jūs už anų durų. Gal kartais matėte, kas čia įvyko?

Albertas galva parodė į persirengimo kambario duris kitoje miegamojo pusėje.

– Iš ten aš viską puikiai mačiau. Aš ją stebėjau pro durų plyšį. Taip. Kažką įdėjo į misis puodelį. Mikliai, lyg tikras fokusininkas.

– Aš nesuprantu, apie ką jūs kalbate, – pasakė mis Malins. – Aš... O Dieve, man reikia eiti. Turiu susitikimą. Labai svarbų.

Ji išlėkė iš kambario ir pasileido laiptais žemyn. Hanibalas apsižvalgė ir nurūko pavymui. Misteris Krispinas, atrodydamas visiškai ramus, taip pat išskubėjo iš paskos.

– Tikiuosi, ji gera bėgikė, – tarė Tapensė, – antraip Hanibalas ją pavys. Garbės žodis, puikus sarginis šuo, tiesa?

– Tapense, tai buvo misteris Krispinas, kuris dirbo pas misterį Saliamoną. Atėjo pačiu laiku, tiesa? Aš manau, jis tyčiomis delsė, norėdamas pamatyti, kaip rutuliosis įvykiai. Prašyčiau nesudaužyti šio puodelio ir neišpilti kavos, kol mes neperpilsime jos į buteliuką. Kavą reikia ištirti, tada mes sužinosime, ko į ją įpylė. Užsivilk savo puošnųjį chalatą, Tapense, ir eime žemyn, ten išgersime ko nors priešpiečiams.

II

– Bijau, kad dabar, – pasakė Tapensė, – mes niekuomet nebesužinosime, ką visa tai reiškia ir kas čia apskritai vyko.

Ji giliai nusiminusi papurtė galvą. Pakilusi iš krėslo, nuėjo prie židinio.

– Nori įmesti malkų? – paklausė Tomis. – Leisk man. Tau sakė per daug nejudėti.

– Mano ranka jau sugijo, – atsakė Tapensė. – Visi

mano, kad aš ją susilaužiau ar kažkas panašaus. Bet tai buvo tik bjaurus įdrėskimas.

– Perdėm nesumenkink, – pasakė Tomis. – Vis tiek tai buvo šautinė žaizda. Tu buvai sužeista mūšyje.

– Taip, tai buvo tikras mūšis, iš tikrųjų! – pritarė Tapensė.

– Man regis, – tarė Tomis, – mes puikiai susitvarkėme su Malins?

– Ir Hanibalas šauniai pasirodė, tiesa?

– Taip, – pasakė Tomis, – jis mus įspėjo. Labai aiškiai įspėjo. Kaip jis puolė į tą pampų žolę! Apie pavojų jį tikriausiai perspėjo jo nosis. Jis turi nuostabią uoslę.

– Deja, negaliu pasigirti, kad mano uoslė mane įspėtų, – pasakė Tapensė. – Aš pamaniau, kad ji – tai atsakymas į mano maldą. Ir visai pamiršau patarimą įdarbinti tik tuos, kurie dirbo pas Saliamoną. Ar misteris Krispinas tau dar ką nors sakė? Tikriausiai tai nėra jo tikrasis vardas.

– Greičiausiai ne, – tarė Tomis.

– Ar jis čia taip pat tam, kad apsižvalgytų? Ar nebus jau mūsų per daug?

– Ne, – paneigė Tomis. – Nevisiškai taip. Aš manau, kad jį čia atsiuntė saugumo sumetimais. Kad saugotų tave.

– Kad saugotų mane? – nustebo Tapensė. – Kodėl tiktai mane? Sakyčiau, ir tave. Kur jis dabar?

– Manau, tvarkosi su mis Malins.

– Ta-aip. Žinai, aš stebiuosi, kaip išalksti nuo tokių įvykių. Sakyčiau, iki skausmo. Žinai, aš daugiau apie niekąnegaliu galvoti, tik apie karštą krabą su padažu, lengvai apibarstytu kario pudra.

– Tu jau atsigavai, – pasakė Tomis. – Džiaugiuosi,

kad tau atsirado apetitas.

– Aš ir nesirgau, – pasakė Tapensė. – Aš buvau sužeista. Tai visiškai skirtingi dalykai.

– Gerai jau, – tarė Tomis. – Na, tau – kaip ir man – turbūt aišku, kad anąkart, kai Hanibalas pranešė, jog pampų žolėje pasislėpęs priešas, tai buvo ne kas kitas, kaip misis Malins. Ji persirengė vyru, pasislėpė žolėje ir šaudė į tave...

– Iškart buvo aišku, kad ji nenusiramins, kad bandys dar kartą, – pasakė Tapensė. – Aš atsiguliau sužeista į lovą, ir mes pasiruošėme jos vizitui. Tiesa, Tomi?

– Visiškai teisingai, – patvirtino Tomis. – Aš pamaniau, jog ilgai netrukus ji nuspręs, kad viena iš jos kulkų tave užkliudė ir paguldė į lovą.

– Taigi ji atėjo, kupina moteriškos užuojautos, – tarė Tapensė.

– Mes jos apsilankymui neblogai pasiruošėme, – pasakė Tomis. – Albertas nuolatos budėjo, stebėdamas kiekvieną jos žingsnį...

– Jis atnešė padėklą su kava. Vėliau pridėjo dar vieną puodelį mūsų svečiui.

– Ar tu matei, kaip Malins arba Dodo, kaip ją vadina Krispis, tau kažko įpylė į kavos puodelį?

– Ne, – tarė Tapensė, – turiu prisipažinti, jog nepastebėjau. Atrodė, kad ji suklupo ir atsitrenkė į tą staliuką su gražia vaza. Tuomet puolė labai atsiprašinėti, ir mano akys, žinoma, nukrypo į sudaužytą vazą: norėjau įvertinti, ar ją dar galima suklijuoti. Todėl ir nepamačiau.

– O Albertas matė, – pasakė Tomis. – Jis šiek tiek pravėrė duris ir stebėjo, kas vyksta.

– Uždaryti Hanibalą vonios kambaryje taip pat buvo puiki idėja, turint galvoje šuns sugebėjimus. Žinoma, jei

durys būtų užtrenktos, tuomet nieko neišeitų. Tačiau jei jos tik atrodo užtrenktos, bet iš tiesų spyna neužsklęsta, tada Hanibalas it Bengalijos tigras šoka ant durų ir įsiveržia į kambarį.

– Taip, – patvirtino Tomis, – tikslus apibūdinimas.

– Dabar vadinamasis misteris Krispinas tikriausiai baigė savo tyrimą. Tik aš nesuprantu, kaip jis mis Malins sieja su Mere Džordan ar su tokiu pavojingu žmogumi kaip Džonatanas Kainas, kuris jau seniai nugrimzdo į praeitį...

– Aš nemanau, kad jis egzistuoja tik praeityje. Gali būti nauja jo idėjų laida, taip sakant, atgimimas. Yra daugybė jaunų pasekėjų, smurto šalininkų, smurto, neatsižvelgiant į nieką. Taip pat superfašistų, kurie ilgisi didingų Hitlerio ir jo šauniosios šutvės laikų.

– Aš ką tik skaičiau „Grafą Hanibalą“, – pasakė Tapensė. – Tai vienas geriausių Stenlio Veimeno kūrinių. Radau tarp Aleksandro knygų viršuje.

– Ir ką?

– Tiesiog pagalvojau, kad nuo to laiko nedaug kas pasikeitė. Viskas tas pat. Prisimink tuos vargšus vaikus, kurie ėjo į kryžiaus žygį, kupini džiaugsmo ir jaudulio, tuščios savigarbos, – vargšės mažosios sielos. Jie manė, kad Dievas juos pasirinko išgelbėti Jeruzalę, kad jūra prasiskirs prieš juos ir jie galės pereiti ją dugnu, kaip perėjo Biblijos herojus Mozė. O šiandien daug gražių jaunuolių bei merginų stoja prieš teismą už tai, kad pridaužo kokį nelaimingą pensininką ar pagyvenusį žmogų, kuris ką tik pasiėmė iš banko šiek tiek pinigų. Arba Šv. Bartolomėjaus nakties žudynės. Supranti, visi šie dalykai kartojasi. Netgi laikraštyje kartą rašė apie naujųjų fašistų sąsajas su be galo gerbiamu universitetu. Bet ką čia kal-

bėti, mums vis tiek niekas nieko nepapasakos. Ar tu tiki, kad misteriui Krispinui pavyks sužinoti kažką daugiau apie slaptavietes, kurių dar niekas nebuvo atradęs? Ką tu manai apie šulinius? Bankų plėšikai kartais savo grobį slepia šuliniuose. Nors aš sakyčiau, kad ten pernelyg drėgna ką nors slėpti. Kaip manai, ar, baigęs savo tyrimą, jis sugrįš čionai ir toliau mus saugos, Tomi?

– Manęs visiškai nereikia saugoti, – pasakė Tomis.

– Nebūk toks arogantiškas, – atsakė Tapensė.

– Manau, kad jis sugrįš atsisveikinti, – tarė Tomis.

– Taip. Jis puikiai išauklėtas, tiesa?

– Jis norės įsitikinti, kad tu visiškai sveika.

– Aš juk tik šiek tiek sužeista, be to, mane prižiūri gydytojas.

– Beje, aš įsitikinau, kad jo domėjimasis sodininkyste nėra apsimestinis, – pasakė Tomis. – Jis iš tikrųjų dirbo sode pas savo draugą, kuris ir buvo tas pats misteris Saliamonas, miręs prieš keletą metų. Manau, jam tai buvo gera priedanga, nes jis gali pasakyti, jog dirbo pas jį, ir žmonės žino, kad tai tiesa. Niekam nekyla jokių įtarimų.

– Taip, dirbant tokį darbą, reikia viską kruopščiai apgalvoti, – ištarė Tapensė.

Suskambo durų skambutis. Hanibalas it tigras puolė prie durų, pasiruošęs sudraskyti bet kokį įsibrovėlį į jo šventai saugomą teritoriją. Tomis sugrįžo, nešinas voku.

– Adresuotas mums abiem, – pasakė jis. – Atplėšti?

– Žinoma, – tarė Tapensė.

Jis atplėšė voką.

– Na, – pasakė jis, – atsiveria neblogos perspektyvos.

– Kas tai?

– Kvietimas iš misterio Robinsono. Mums abiem. Pa-

pietauti su juo už poros savaičių, kai, jo manymu, tu visiškai atsigausi ir vėl būsi savimi. Jo sodyboje Saksese.

– Jis mums ką nors papasakos? – paklausė Tapensė.

– Manau, jog galėtų, – atsakė Tomis.

– Ar man pasiimti savo sąrašą? – pasiteiravo Tapensė. – Nors aš jį jau atmintinai žinau.

Ji greitai išpyškino:

– *Juodoji strėlė, Aleksandras Parkinsonas, Oksfordas ir Kembridžas, Viktorijos epochos porceliano taburetės, grin-hen-Lo, KK, Matildos pilvas, Kainas ir Abelis, Meilutis...*

– Pakaks, – tarė Tomis. – Skamba kaip visiška beprotybė!

– Sutinku, tai panašu į beprotybę. Kaip tu manai, ar misteris Robinsonas dar ką nors pakvietė?

– Galbūt pulkininką Paikvėjų.

– Tokiu atveju, – pasakė Tapensė, – vertėtų pasiimti tablečių nuo kosulio, ar ne? Kad ir kaip ten būtų, aš noriu pamatyti misterį Robinsoną. Negaliu patikėti, jog jis toks storas ir toks geltonas, kaip tu nupasakojai. Bet... o! – Tomi, ar tai tik nebus ta savaitė, kai pas mus atvyks Debora su vaikais?

– Ne, – tarė Tomis, – tai bus *kitas* savaitgalis.

– Ačiū Dievui, tuomet viskas gerai, – nurimo Tapensė.

Šešioliktasis skyrius
Paukščiai skrenda į pietus

– Ar tik tai ne mašina?

Tapensė išėjo pro duris, įdėmiai žiūrėdama į kelio vingį, nekantriai laukdama, kada atvyks jos duktė Debora su trimis vaikais.

Pro virtuvės duris išėjo Albertas.

– Taip anksti jų dar nebus. Ne, tai buvo bakalėjininkas, madam. Jūs nepatikėsite – kiaušiniai *vėl* pabrango. Niekuomet daugiau nebalsuosiu už šią vyriausybę. Balsuosiu už liberalus.

– Verčiau eisiu gaminti kremo su rabarbarais ir žemuogėmis.

– Aš jau tuo pasirūpinau, madam. Aš tiek daug kartų mačiau jus jį darant, kad ir pats išmokau.

– Na, tai šiandien jūs būsite aukščiausios klasės virėjas, Albertai, – pasakė Tapensė. – Tai mėgstamiausias Džanetos skanėstas.

– Taip, ir dar pagaminau vaisinį pyragą: ponaitis Andrius mėgsta tokį pyragą.

– Kambariai paruošti?

– Taip. Misis Šakelberi šiandien atvyko anksčiau. Aš įdėjau sandalmedžio muilą į mis Deboros vonią. Tai, kiek žinau, jos mėgstamiausias muilas.

Tapensė su palengvėjimu atsiduso, matydama, jog viskas paruošta jos šeimos atvykimui.

Pasigirdo variklio garsas. Po kelių minučių pasirodė keliu važiuojantis automobilis, už kurio vairo sėdėjo To-

mis. Po akimirkos svečiai jau buvo prie durų: duktė Debora, vis dar labai graži moteris, netoli keturiasdešimties, Andrius, penkiolikos, Džaneta, vienuolikos, ir Rozalija, septynerių.

– Labas, senele! – sušuko Andrius.

– Kur Hanibalas? – šaukė Džaneta.

– Aš noriu arbatos, – ištarė Rozalija, kuri atrodė taip, tarsi tuoj pravirktų.

Buvo girdėti džiaugsmingi pasisveikinimai. Albertas pasirūpino, kad būtų iškrautas šeimos turtas, įskaitant banguotąją papūgėlę, nedidelį akvariumą su auksinėmis žuvelėmis ir žiurkėną narvelyje.

– Štai koks tavo naujasis namas, – pasakė Debora, apkabindama savo mamą. – Man jis patinka – labai patinka.

– Mes galime eiti į sodą? – paklausė Džaneta.

– Po arbatos, – pasakė Tomis.

– Aš noriu arbatos, – pakartojo Rozalija. Jos veido išraiška bylojo: viskas iš eilės.

Jie nuėjo į valgomąjį, kur jų laukė arbata su gardumynais.

– Apie tave girdėjau gražių istorijų, mama, – pasakė Debora, kai visi vėl išėjo laukan. Vaikai lakstė aplink, tyrinėdami sodą drauge su Tomiu ir Hanibalu, kuris labai džiaugėsi tokia draugija.

Debora visuomet buvo griežta su savo mama, nes, jos įsitikinimu, mamą nuolatos reikėjo rūpestingai prižiūrėti. Ji reikliai paklausė:

– Ką tu čia veikei?

– Ak, mes čia tiesiog įsikūrėme.

Deboros toks atsakymas netenkino.

– Tu čia kažką veikei. Juk aš teisi, tėti?

Tomis sugrįžo su Rozalina ant pečių. Džaneta toliau tyrinėjo teritoriją, o Andrius žvalgėsi aplink, nutaisęs labai protingą veido išraišką.

– Tu čia kažką veikei, – Debora atnaujino puolimą. – Tu vėl įsijautei į misis Blenkinsop vaidmenį. Derekas kažką girdėjo ir man parašė. – Ji palingavo galvą, minėdama savo brolio vardą.

– Derekas? Ką *jis* gali žinoti? – paklausė Tapensė.

– Derekas visuomet viską sužino! – paaiškino Tomis.

– O tu, tėti? – Debora pasisuko į savo tėvą. – Tu taip pat į kažką įsipainiojai. Aš maniau, kad jūs čia atvykote ilsėtis, ramiai leisti dienų bei džiaugtis gyvenimu.

– Tai nebloga idėja, – pritarė Tomis, – bet lemtis numatė ką kita.

– Lemties vartai, – pasakė Tapensė. – Naikinimo vartai, baimės tvirtovė...

– Flekeris, – tarė Andrius žinovo balsu. Jis buvo įjunkęs į poeziją ir tikėjosi vieną dieną pats tapti poetu. Jis pratęsė citatą:

Ketveri vartai Damasko mieste:
Lemties vartai, Dykumos vartai,
Negandų urvas, Baimės fortas.
Nepraeik pro šalį, karavane – nepraeik dainuodamas.
Ar tu girdi tą tylą, kai mirę paukščiai tyli,
Nors įsiklausius vis dar kažkas čiulba?

Būtent tuo metu nuo stogo pakilo paukščiai ir praskrido virš jų galvų.

– Kokie tai paukščiai, močiute?

– Kregždės. Jos skrenda į pietus, – pasakė Tapensė.

– Ar jos dar kada nors sugrįš?

– Taip, jos sugrįš pavasarį.

– Ir praskris pro Lemties vartus! – pasakė Andrius patenkinta veido išraiška.

– Šis namas anksčiau vadinosi „Kregždės lizdu", – tarė Tapensė.

– Bet jūs neketinate čia gyventi, ar ne? – paklausė Debora. – Tėtis rašė, kad jūs dairotės kito namo.

– Kodėl? – pasiteiravo Džaneta. – Man ir šis patinka.

– Aš išvardysiu keletą priežasčių, – pasakė Tomis ir, išsitraukęs iš kišenės popieriaus lapą, garsiai perskaitė:

Juodoji strėlė
Aleksandras Parkinsonas
Oksfordas ir Kembridžas
Viktorijos laikų porcelianinės taburetės
Grin-hen-Lo
KK
Matildos pilvas
Kainas ir Abelis
Meilutis

– Liaukis, Tomi, – tai *mano* sąrašas. Su tavimi tai nesusiję, – pasakė Tapensė.

– Bet ką visa tai *reiškia*? – paklausė Džaneta.

– Tai primena detektyviniam romanui būdingus sprendimų būdus, – pasakė Andrius, kuris, atslūgus poetiniam polėkiui, kartais pasinerdavo ir į šį literatūrinį žanrą.

– Tai ir yra sprendimo raktų sąrašas. Būtent todėl mes ir ieškome kito namo, – ištarė Tomis.

– Bet man čia patinka, – pasakė Džaneta. – Čia taip jauku.

– Gražus namas, – patvirtino Rozalina. – Be to, skanios šokoladinės bandelės, – pridūrė ji, prisiminusi neseniai gertą arbatą.

– Man jis patinka, – tarė Andrius tokiu tonu, kokiu galėtų kalbėti tik autokratiškas Rusijos caras.

– Kodėl jis tau nepatinka, močiute? – paklausė Džaneta.

– Man jis taip pat patinka, – pasakė Tapensė su jai pačiai netikėtu užsidegimu. – Aš noriu čia gyventi.

– „Lemties durys“, – pasakė Andrius. – Įdomus pavadinimas.

– Anksčiau jis vadinosi „Kregždės lizdu“, – priminė Tapensė. – Mes galėtume jį vėl taip pavadinti...

– Tiek daug sprendimo raktų, – pasakė Andrius. – Jūs galėtumėte sukurti istoriją – netgi parašyti knygą...

– Per daug pavadinimų, pernelyg sudėtinga, – tarė Debora. – Kas skaitytų tokią knygą?

– Tu nustebtum, – pasakė Tomis, – jei tik žinotum, ką žmonės skaito ir kuo džiaugiasi!

Tomis su Tapense susižvalgė tarpusavyje.

– Ar galėčiau rytoj gauti dažų? – paklausė Andrius. – Galbūt Albertas galėtų jų nupirkti ir man padėti. Mes užrašytume ant vartų naują pavadinimą.

– Tuomet kregždės žinotų, kad jos pavasarį gali sugrįžti, – pasakė Džaneta.

Ji pažvelgė į savo mamą.

– Visai nebloga idėja, – pritarė Debora.

– *La Reine le veult*, – pasakė Tomis ir grakščiai nusilenkė dukteriai, kuri visuomet manė, kad galutinis karališkasis pritarimas yra jos privilegija.

Septynioliktasis skyrius
Pabaiga:
Pietūs su misteriu Robinsonu

– Nuostabūs pietūs, – pasakė Tapensė, apžvelgdama susirinkusiuosius.

Jie buvo išėję iš valgomojo ir dabar susirinko bibliotekoje prie kavos staliuko.

Misteris Robinsonas, geltonas ir netgi storesnis, nei įsivaizdavo Tapensė, šypsojosi, pildamas kavą iš didelio nuostabaus Džordžo II laikų kavinuko. Šalia jo sėdėjo misteris Krispinas, kuris dabar atsiliepdavo, kviečiamas Horšamo vardu. Pulkininkas Paikvėjus sėdėjo šalia Tomio, kuris, šiek tiek dvejodamas, pasiūlė jam cigaretę.

Pulkininkas Paikvėjus su nuostaba veide pasakė:

– Aš niekuomet nerūkau po pietų!

Mis Kolouden, kuri Tapensei šiek tiek kėlė nerimą, pasakė:

– Tikrai, pulkininke Paikvėjau? *Labai* įdomu, *labai.* – Ji kreipėsi į Tapensę. – Kaip puikiai išauklėtas jūsų šuo, misis Berisfed!

Hanibalas, kuris gulėjo po stalu, padėjęs galvą ant Tapensės kojų, pažvelgė į ją klaidinančiai angeliškai ir švelniai pajudino uodegą.

– Kaip supratau, jis gana *aršus* šuo, – pasakė misteris Robinsonas, linksmai žvilgtelėdamas į Tapensę.

– Pamatytumėt, kaip jis atlieka savo pareigas! – tarė misteris Krispinas, kitaip Horšamas.

– Jis kilniai elgiasi, pakviestas pietų, – paaiškino Tapensė. – Jam tai patinka, jis jaučia savo vertę, būdamas aukštosios visuomenės apsuptyje. – Ji kreipėsi į misterį Robinsoną: – Buvo be galu gražu nusiųsti jam kvietimą ir paruošti lėkštę kepenėlių. Jis mėgsta kepenėles.

– Visi šunys mėgsta kepenėles, – pasakė misteris Robinsonas. – Kaip suprantu, – jis pažvelgė į misterį Krispiną-Horšamą, – apsilankydamas misterio ir misis Berisfedų namuose, rizikuočiau būti sudraskytas į gabalus.

– Hanibalas labai atsakingai žiūri į savo pareigas, – pritarė misteris Krispinas. – Jis yra grynakraujis sarginis šuo, ir jis niekuomet to nepamiršta.

– Jūs, kaip saugumo karininkas, gerai suprantate jo jausmus, – mirktelėjo misteris Robinsonas.

– Jūs su vyru atlikote nepaprastai svarbų darbą, misis Berisfed, – pasakė misteris Robinsonas. – Mes jums skolingi. Pulkininkas Paikvėjus man paaiškino, kad būtent jūs inicijavote visą šį reikalą.

– Tiesiog taip atsitiko, – droviai pasakė Tapensė. – Mane tiesiog apėmė... na, smalsumas. Aš panorau sužinoti tam tikrus dalykus...

– Taip, aš taip ir maniau. Dabar jūs turbūt jaučiate tą patį natūralų smalsumą, kur viso šio reikalo esmė?

Tapensė dar labiau sutriko, tad jos kalba buvo šiek tiek padrika.

– O... be abejo... turiu galvoje – aš suprantu, kad visa tai labai slapta... ir kad mes negalime nieko klausinėti – nes jūs mums negalite nieko pasakyti. Aš puikiausiai tai suprantu.

– Priešingai – tai aš noriu jūsų kai ko paklausti. Jei atsakysite, būsiu jums be galo dėkingas.

Tapensė spoksojo į jį plačiai atmerktomis akimis.

– Aš neįsivaizduoju... – ji nutilo.

– Jūs turite sąrašą – taip man sakė jūsų vyras. Tik jis nepasakė, koks tai sąrašas. Ir visiškai teisingai. Tas sąrašas yra *jūsų* nuosavybė. Bet aš jaučiuosi lygiai taip pat, kaip ir jūs: degu iš smalsumo.

Jis vėl žybtelėjo akimis. Tapensė staiga pajuto didžiulę simpatiją misteriui Robinsonui.

Ji valandėlę patylėjo. Tuomet atsikosėjo ir atidarė savo rankinę.

– Tai baisiai kvaila, – pasakė ji. – Tiesą sakant, netgi daugiau nei kvaila. Tai beprotybė.

Misteris Robinsonas netikėtai pacitavo:

– „Beprotybė, beprotybė, visas pasaulis – gryna beprotybė“. Taip pasakė Hansas Saksas, sėdėdamas po dideliu medžiu *Meistersingeryje* – tai mano mėgstamiausia opera. Jis buvo visiškai teisus!

Misteris Robinsonas paėmė popieriaus lapą, kurį Tapensė jam padavė.

– Galite perskaityti garsiai, jei norite, – pasakė Tapensė. – Aš neturiu nieko prieš.

Misteris Robinsonas žvilgtelėjo į lapą. Tuomet perdavė jį Krispinui.

– Engesai, jūsų balsas aiškesnis nei mano.

Misteris Krispinas paėmė lapą ir maloniu tenoru perskaitė, aiškiai tardamas žodžius:

Juodoji strėlė
Aleksandras Parkinsonas
Oksfordas ir Kembridžas
Viktorijos laikų porcelianinės taburetės
Grin-hen-Lo
KK

Matildos pilvas
Kainas ir Abelis
Trulovas

Tada jis nutilo ir pažvelgė į namo šeimininką. Pastarasis kreipėsi į Tapensę:

– O Viešpatie, leiskite jus pasveikinti – turite nepaprastą įžvalgą: remiantis šiais sprendimo raktais, atrasti tokius dalykus!

– Tomis taip pat dalyvavo, – pasakė Tapensė.

– Kai tu mane užspaudei į kampą, – tarė Tomis.

– Jis atliko labai neblogą tyrimą, – pagyrė pulkininkas Paikvėjus.

– Surašymo data suteikė man labai gerą užuominą.

– Jūs esate gabi pora, – pasakė misteris Robinsonas. Jis vėl pažvelgė į Tapensę ir nusišypsojo. – Kaip suprantu, jūs vis dar norite sužinoti, nors ir neparodėte netaktiško smalsumo, kas čia apskritai įvyko?

– O! – sušuko Tapensė. – Jūs iš tikrųjų ketinate mums kažką papasakoti? Kaip nuostabu!

– Tam tikra prasme visa ši istorija prasideda, kaip jūs ir įspėjote, nuo Parkinsonų, – pasakė misteris Robinsonas. – Tai yra tolimoje praeityje. Mano paties prosenelė buvo Parkinson. Aš kai ką iš jos sužinojau... Mergina, vardu Merė Džordan, buvo mūsų darbuotoja. Ji turėjo ryšių laivyne. Jos motina buvo austrė, todėl ji laisvai kalbėjo vokiškai.

– Jūs galbūt žinote – jūsų vyras tikrai žino, – jog kai kurie dokumentai netrukus bus viešai paskelbti. Dabartiniai politikai linksta manyti, kad tendencija laikytis slaptumo, į kurią atsižvelgti buvo būtina tam tikru periodu, neturi tęstis amžinai. Mūsų archyvuose yra dokumentų,

kurie turi būti paviešinti kaip mūsų šalies istorijos dalis. Per artimiausius porą metų turi būti publikuoti trys ar keturi tomai istorinės medžiagos, paremtos autentiškais dokumentais. Įvykiai „Kregždės lizde“ (taip tuomet vadinosi jūsų namas) neabejotinai taip pat bus paminėti.

– Tuo metu nutekėjo informacija – kaip visuomet nutinka karo metu arba karo išvakarėse. Buvo gerbiamų politikų, apie kuriuos visuomenėje vyravo labai gera nuomonė. Buvo vienas kitas garsus žurnalistas, kurie turėjo milžiniškos įtakos ir ja naudojosi ne taip, kaip derėtų. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą buvo ir kitų veikėjų, rezgusių įvairias intrigas, nukreiptas prieš savo šalį. Po karo tarp universitetus baigusių jaunuolių atsirado aistringų komunistų partijos šalininkų ar netgi aktyvių jos narių – šio fakto tuo metu niekas nežinojo. Ir – dar pavojingiau – pasirodė fašizmas, skelbdamas savo „pažangią“ programą, kuria propaguojama sąjunga su Hitleriu, vaizduojančiu save „taikos simboliu“, besistengiančiu greičiau užbaigti karą...

– Ir taip toliau. Nuolat užkulisiuose vykstantys įvykiai. Istorijoje taip yra buvę ir anksčiau. Be abejonės, taip bus ir ateityje: penktoji kolona, kuri yra aktyvi bei pavojinga, kurios vadovai tiki savo siekiais arba trokšta finansinės galios bei valdžios. Kai ką bus išties įdomu paskaityti! Kaip dažnai mes susiduriame su nuoširdžiu tikėjimu sakomais žodžiais: „Mūsų senasis B.? Išdavikas? Nesąmonė. Kas tik nori, tik ne jis! Juo tikrai galima pasikliauti!“

– Senas pasitikėjimo triukas. Visuomet tas pats šablonas. Verslo pasaulyje, kariuomenėje, politiniame gyvenime – visur atsiranda žmogus, turintis dorovingą veidą, kuris jums tiesiog negali nepatikti ir kuriuo neįmanoma

nepasitikėti. „Kas jau kas, bet tik ne jis!“ Ir taip toliau. Žmogus, pasižymintis natūraliais gabumais, panašiai kaip sukčius, galintis parduoti netikrą auksą.

– Prieš Pirmąjį pasaulinį karą, misis Berisfed, jūsų kaimelis tapo tam tikros grupės buveine. Tai buvo žavus senojo pasaulio kaimelis. Jame visuomet gyveno žavingų žmonių – tikrų patriotų, dirbusių įvairiose karinėse struktūrose. Patogus uostas, gražūs jauni karinio laivyno karininkai, kilę iš garbingų šeimų: tėvas, buvęs admirolas, ir panašiai. Kaimelyje dirbo geras gydytojas, labai mėgiamas savo pacientų, – jie džiaugdavosi galėdami pasidalyti su juo savo rūpesčiais. Tik vargiai kas žinojo jį turint specialų cheminį išsilavinimą, susijusį su nuodingomis dujomis bei cheminio ginklo gamyba.

– Vėliau, prieš Antrąjį pasaulinį karą, gražiame šiaudais dengtame namelyje prie uosto apsigyveno misteris Kainas, turintis tam tikras politines pažiūras – ne fašistines – o, ne! Jis siekė taikos – taip, taikos – bet kokia kaina. Šios pažiūros greitai paplito žemyne ir daugelyje kitų pasaulio šalių.

– Žinoma, visa tai jums galbūt ir nesvarbu, misis Berisfed – bet pradžioje reikia suvokti tą aplinką, kuri buvo ilgai ir kruopščiai ruošiama ir kurios fone vyko mums rūpimi įvykiai. Siekiant ištirti tą aplinką bei išsiaiškinti, kiek tai įmanoma, kas ten iš tiesų vyko, buvo pasiųsta Merė Džordan.

– Tai buvo gerokai prieš mano laikus. Aš žavėjausi jos atliktu darbu, kai apie tai išgirdau. Būčiau norėjęs ją pažinti – tai buvo iškili asmenybė, pasižyminti tvirtu charakteriu.

– Merė buvo jos tikrasis vardas, nors visi ją vadino Moli. Ji buvo puiki darbuotoja. Tikra tragedija, kad tu-

rėjo tokia jauna numirti.

Tapensė apžiūrinėjo ant sienos kabantį paveikslą, kuris jai neaiškiai kažką priminė. Tai buvo berniuko galvos eskizas.

– Tai yra... nejaugi tai...

– Taip, – pasakė misteris Robinsonas. – Šis berniukas – Aleksandras Parkinsonas. Jam tada buvo vos vienuolika. Tai mano protetės anūkas. Taigi Moli atėjo dirbti pas Parkinsonus guvernante. Atrodė, jog tai geras ir saugus stebėjimo postas. Niekas nė nepagalvojo... – misteris Robinsonas patylėjo, – kad viskas taip pasibaigs.

– Bet tai nebuvo... Parkinsonų kaltė? – paklausė Tapensė.

– O ne, brangioji. Kiek žinau, Parkinsonai čia niekuo dėti. Bet buvo kitų – įvairių svečių ir draugų, – kurie tą naktį buvo apsistoję jų namuose. Jūsų Tomis išsiaiškino, kad būtent tą dieną vyko surašymas. Tų, kurie tą naktį nakvojo namuose, vardai turėjo būti įrašyti taip pat, kaip ir nuolatinių gyventojų. Vienas iš tų vardų pasirodė turįs reikšmingų sąsajų. Vietinio gydytojo, kurį jums ką tik esu minėjęs, duktė atvyko aplankyti savo tėvo, ką ji dažnai darydavo, ir paprašė Parkinsonų ją apnakvinti, mat kartu ji atsivežė dar dvi drauges. Tos draugės čia niekuo dėtos, tačiau jos tėvas, kaip vėliau paaiškėjo, buvo stipriai įsipainiojęs į visus tuos įvykius kaime. Ji pati prieš kelias savaites buvo padėjusi Parkinsonams apsidirbti sode. Būtent tada ji susodino rusmenes bei špinatus vienus šalia kitų. Tai ji atnešė mirtiną šių lapų mišinį į virtuvę tą lemtingąją dieną. Visų dalyvių sunegalavimas buvo priskirtas vienai iš tų nelemtų klaidų, kurių kartais pasitaiko mūsų gyvenime. Gydytojas paaiškino žinojęs, jog ir anksčiau yra įvykę tokių atsitikimų. Jo parodymai tyri-

mo metu ir tapo išvados apie nelaimingą atsitikimą pagrindu. Niekas neatkreipė dėmesio į faktą, kad jos taurė su kokteiliu atsitiktinai nukrito nuo stalo ir sudužo.

– Tam tikra prasme, misis Berisfed, ši istorija pasikartojo. Į jus buvo šauta iš pampų žolės. Vėliau mis Malins, kaip ji prisistatė, bandė į jūsų kavos puodelį įberti nuodų. Beje, kaip suprantu, ji yra minėtojo nusikaltėlio daktaro proanūkė, be to, prieš Antrąjį pasaulinį karą ji buvo Džonatano Kaino pasekėja. Todėl, žinoma, Krispinas ją ir pažinojo. Jūsų šuniui ji iš karto nepatiko. Mes išsiaiškinome, kad būtent ji užvožė per galvą senajam Izaokui.

– Dabar grįžkime prie dar grėsmingesnės asmenybės – daktaro. Šis be galo malonus gydytojas kaime buvo tiesiog dievinamas. Tačiau pasitelkus tam tikrus įrodymus, peršasi išvada, kad būtent jis ir nunuodijo Merę Džordan, nors anuo metu tuo niekas nebūtų patikėjęs. Jis buvo plačių mokslinių pažiūrų žmogus bei nunuodijimų ekspertas, dirbęs novatorišką darbą bakteriologinių ginklų srityje. Šie faktai tapo žinomi tik po šešiasdešimties metų. Tik Aleksandrui Parkinsonui, anuometiniam mokiniui, kilo tam tikrų įtarimų.

– *Merė Džordan nemirė savo mirtimi*, – tyliai pacitavo Tapensė. – *Tai buvo vienas iš mūsų*. – Ji paklausė: – Tai tas gydytojas suprato, kas iš tiesų buvo Merė?

– Ne. Gydytojas nieko neįtarė. Įtarimų kilo kažkam kitam. Iki tam tikro laiko jai kuo puikiausiai sekėsi. Laivyno karininkas su ja bendradarbiavo, nieko nenutuokdamas, kaip mūsiškių ir buvo suplanuota. Informaciją, kurią Merė jam teikė, buvo tikra, tik jis nesuprato, kad iš esmės tai buvo jokios reikšmės neturinti medžiaga, – nors ji ir buvo pateikiama kaip svarbi. Vadinamuosius karinius planus bei paslaptis, kurias jis jai perdavinėjo,

savo laisvadieniais ji nugabendavo į Londoną, laikydamasi instrukcijų. Karalienės Marijos sodas Regento parke buvo viena vieta, Peterio Peno statula, manau, buvo kita. Iš šių susitikimų su jaunais tam tikrų ambasadų darbuotojais mes daug ką sužinojome.

– Bet visa tai praeitis, misis Berisfed, labai tolima praeitis!

Pulkininkas Paikvėjus atsikosėjo ir toliau ėmė pasakoti pats.

– Tačiau istorija kartojasi, misis Berisfed. Visi tai anksčiau ar vėliau suvokia. Neseniai Holokvėjuje vėl susiformavo panašių politinių pažiūrų grupė. Žmonės, besivadovaujantys ta pačia idealogija, kaip ir "N ar M" atveju, vėl ėmė traukyti vadeles. Galbūt todėl mis Malins ir sugrįžo. Vėl imtos naudoti tam tikros slaptavietės, vyko slapti susitikimai. Vėl iškilo pinigų klausimas: iš kur jie ateina, kur jie nukreipiami. Išsiaiškinti tuos dalykus buvo pavesta misteriui Robinsonui. Tuomet netikėtai pasirodė mūsų senasis draugas Berisfedas ir pateikė mums labai įdomios informacijos, puikiai atitinkančios mūsų pačių įtarimus: buvo ruošiamos atitinkamos dekoracijos būsimiems politiniams veiksmams, ateities įvykiams, dėl kurių šalies kontrolė bei valdymas atsidurtų tam tikros asmenybės rankose. Žmogaus, turinčio puikią reputaciją, tokio, kurio šalininkų bei pasekėjų gretos auga sulig kiekviena diena. Vėl veikia pasitikėjimo triukas. Be galo dorovingas žmogus – taikos puoselėtojas. Jokio fašizmo – o ne! Tik lašelis panašumo. Taika visiems visame pasauly – ir finansinis atlygis pasekėjams.

– Jūs norite pasakyti, kad šie dalykai vis dar vyksta? – Tapensės akys plačiai atsimerkė.

– Na, dabar mes maždaug žinome viską, ko mums

reikia, – iš dalies ir dėl jūsų įnašo: chirurginė supamojo arklio operacija buvo ypač informatyvi...

– Matilda! – sušuko Tapensė. – Aš taip džiaugiuosi! Sunku patikėti: Matildos pilve!

– Arkliai yra nuostabus dalykas, – pastebėjo pulkininkas Paikvėjus. – Niekuomet nežinai, ko iš jų laukti. Vien prisiminus Trojos arklį!..

– Tikiuosi, kad ir Meilutis padėjo, – tarė Tapensė. – Bet jei visa tai ir toliau tęsiasi... Pas mus atvažiuoja anūkai...

– Ne, – tarė Krispinas, – dėl to nesijaudinkite. Ši Anglijos vietovė vėl švari – širšių lizdas išnaikintas. Jūs galite ramiai gyventi. Turime pagrindo manyti, kad savo veiklą jie perkėlė į Barį Šv. Edmundą. Be to, mes jūsų neišleisime iš akių, taigi jums apskritai nėra dėl ko jaudintis.

Tapensė su palengvėjimu atsiduso.

– Ačiū, kad tai pasakėte. Matote, mano duktė Debora retkarčiais atvažiuoja su savo trimis vaikučiais...

– Tikrai neverta jaudintis, – patikino misteris Robinsonas. – Beje, ar, užbaigę „N ar M“ reikalą, jūs neįsivaikinote vaiko, kuris buvo įtrauktas į tuos įvykius – kuris turėjo eilėraštukų knygą „Žąsiukas“?

– Betės? – paklausė Tapensė. – Taip. Ji puikiais pažymiais baigė universitetą ir išvyko į Afriką tyrinėti tenykščių žmonių gyvenimo – kažkas tokio. Daug jaunų žmonių tuo susidomėję. Ji labai žavinga mergaitė – be to, labai laiminga.

Misteris Robinsonas atsikosėjęs atsistojo.

– Aš noriu pasiūlyti tostą. Už misterį ir misis Berisfed, už jų nuopelnus savo šaliai!

Visi pakėlė taures.

– Jeigu leisite, siūlau dar vieną tostą, – pasakė miste-

ris Robinsonas. – Už Hanibalą.

– Štai, Hanibalai, – ištarė Tapensė, paglostydama jam galvą. – Tai tostas už tave. Tai beveik prilygsta įšventinimui į riterius. – Ji nusišypsojo. – Neseniai skaičiau Veimano „Grafą Hanibalą".

– Aš taip pat skaičiau šią knygą, dar būdamas vaikas, – pasakė misteris Robinsonas. – „Kas susiję su mano broliu, susiję ir su Tavaniu", jei teisingai pacitavau. Hanibalai, ar galiu patapšnoti tau per petį?

Hanibalas pribėgo prie jo, leidosi patapšnojamas ir švelniai pavizgino uodegą.

– Aš suteikiu tau grafo titulą!

– Grafas Hanibalas! Visai neblogai! – tarė Tapensė. – Dabar tikrai gali savimi didžiuotis!

Christie, Agatha

Ch525 Lemties vartai : [romanas] / Agata Kristi ; [iš anglų kalbos vertė Jonas Sipulis]. – [Vilnius] : Sirokas [i.e. FNS Group, 2013]. – 288 p. – (Agatos Kristi kolekcija, ISSN 1822-7376 ; 56)

ISBN 978-609-8057-09-6
UDK 821.111-31

Iš anglų kalbos vertė ***Jonas Sipulis***

Išleido FNS Group leidykla "Sirokas"
agathachristie.lt
sirokas@vsp.lt

Spausdino UAB „PRINT-IT"

A GATOS K RISTI KOLEKCIJA

L EMTIES VARTAI

Tomis ir Tapensė tapo išdidžiais seno puošnaus namo, stovinčio Anglijos kaime, šeimininkais.
Kartu su namu jie įsigijo įvairių senienų, tarp jų – ir antikvarinių knygų kolekciją.
Vartydama knygą „Juodoji strėlė“, Tapensė aptinka iš pažiūros padrikus raidžių pabraukimus.
Tačiau surašiusi ant lapo pabrauktas raides, ji perskaito nerimą keliančią žinutę:
Merė Džordan mirė ne savo mirtimi.

Pasirodo, praėjus šešiasdešimčiai metų po pirmosios žmogžudystės, Merės Džordan priešai vis dar pasirengę žudyti...

[redacted]

ISBN 978-609-8057-09-6

Aplankykite mus internete:
www.agathachristie.lt